

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Christiansands Stifts Prester

i

det syttende Aarhundrede

Af

D. Thrap

X

(Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger 1899. No. 4)

Christiania

I Commission hos Jacob Dybwad

A. W. Brøgers Bogtrykkeri

1899

Christiansands Stift bærer sit Navn først fra 6 Mai 1682, men jeg har benyttet dette Navn for det hele Aarhundrede, og naar jeg har søgt at finde Rede paa Stiftets Presteskab fra Aarhundredets Begyndelse til dets Slutning, har jeg søgt efter Presterne i Stiftet med de Grændser, det havde ved Aarhundredets Udgang. Valdres og Hallingdal, som 1631 blev skilt fra Stiftet, har jeg ikke befattet mig med, medens jeg derimod har medregnet Øvre Telemarken, som først fra dette Aar tilhørte Stavanger Stift.

Jeg har delt Stiftet, som det var delt ved Aarhundredets Slutning, i Vester-Lehn og Øster-Lehn, og med Hensyn til Provstiernes Rækkefølge har jeg fulgt den ældste geistlige Kalender, der var mig bekjendt, fra 1751.

Til Prestegjældenes Navne har jeg føiet Annexerne saaledes som de opregnes i en Indberetning af Biskop Bircherod dat. Christiansand 30 Juni 1718, hvori samtlige Prestegjæld med deres Annexkirker i Anledning af det alle Kirker i Landet paalagte Bidrag til Finnemissionen, er opregnede.

A.

Vester-Lehn.

- I. Karmsunds Provsti.
  - II. Dalernes —
  - III. Jæderens —
  - IV. Lister —
  - V. Mandals —
  - VI. Ryfylke —
  - VII. Stavanger —
-

I.
Karmsunds Provsti.

1. Skudenes Prestegjæld.
  2. Torvestad —
  3. Avaldsnes —
-

Skudenes
med Bokn, Aakre og Ferkingstad.

Anders Aslachsøn

nævnes i Biskop Scavenii Beretning af 1619 som Sogneprest her¹.

Han var gift med Karin Valentinsdatter, hvis Moder hed Gillef Thomasdatter. Deres Søn var Valentin Andersen. Han var Prest her 3 April 1622, da han havde Proces om Gaarden Hellesland².

Hans Bondesøn

er rimeligvis den Johannes Olaus Bondæus, som deponerede fra Roeskilde 28 Sept. 1623³. Han blev kaldet til Sogneprest her 1645 og døde 19 Mai 1674, 73 Aar og 9 Uger gammel⁴. Efter ham kom

Hans Pedersøn Tyrholm,

der blev kaldet til Kapellan hos Hans Bondesøn 1664 og efterfulgte ham i Embedet. Han døde 1691 antagelig i Begyndelsen

---

¹ P. H. Tidsskr. II, S. 258. ² Meddelt af Arkivar E. A. Thomle. Univ. Matr. I, S. 62. ⁴ Alderen meddelt af E. A. Thomle.

af Novbr. Der blev holdt Skifte efter ham 5 April 1692. Hans Hustru, Anniken Pedersdatter Rosen, ægtede Eftermanden. Børnene var: 1. Elen Hansdatter f. 1677. 2. Hans Hanssøn f. 1686. 3. Anne Christine Hansdatter f. 1689. — Boets Midler var 1705 Rdl. 3 Mrk. 23 Skilling. — Hans Enke maa være død i første Halvdel af 1696, da Skifte efter hende blev holdt 21 Juli dette Aar. Af Børnene levede da Sønnen Hans og Datteren Elen. Der siges under Skifteforhandlingen, at hun var Enke efter Hr. Joen Larsen, forrige Pastor til Skudenes.

Joen Lauritzen

er maaske den Jonas Laurentii, der deponerede fra Throndhjem 16 Juni 1683¹. Han blev 1685 Kapellan hos Hans Tyrholm, og i sin Ansøgning om hans Kald dat. 9 November 1691 siger han, at denne da var død. Menigheden søgte for ham, og han fik Kaldet 5 Decbr. 1691. Han maa være død i Begyndelsen af Mai 1696, da Jørgen Prahls Ansøgning om hans Embede er dateret 14 Mai d. Aar. Han ægtede sin Formands Enke († 1696), med hvem han ingen Børn havde. Hr. Joen Lauritzens Moder hed Elen Christensdatter.

Jørgen Nielsen Prah

blev Sogneprest her 14 Mai 1696 og aflagde Eden 15 August. Han blev Provst i Karmsunds Provsti 1711. Efter Stamtavlen over Familien Kielland (S. 229) var han født i Throndhjem 1657, deponerede fra sin Fødebys Skole 20 Juli 1674², blev Baccalaureus 14 Mai 1678³. † 21 Decbr. 1716⁴. Gift med Mette Jensdatter Godtzen f. 1666, † 1753 bgr. 18 Sept., Enke efter Niels Michelsen Alm. Hun var Datter af Jens Sørensen Godtzen, Sogneprest i Stavanger. Børn: 1. Jens. 2. Niels. 3. Brostrup. 4. Tormod. 5. Axel. 6. Maria Christina. 7. Sophia Amalia.

¹ Univ. Matr. II S. 123. ² Do. S. 48. ³ Do. S. 80. ⁴ Omtales som død i officielt Dokument 19 Febr. 1717.

Kapellaner.*Hans Tyrholm* 1664—74.*Joen Lauritzen* 1685—91.

Torvestad

med Skaare og Utsire.

Rasmus Pedersøn

er den første Sogneprest til Torvestad, vi har fundet i 17de Aarhundrede. Han nævnes som saadan og som Kannik 24 Sept. 1605 i Kapitelsbogen. 14 Sept. 1616 har han maattet indstævne sin Kapellan Hr. Peder Hanssøn for „Drukkenskab, Slagsmaal og anden Letfærdighed“. 29 Juni 1616 stævnedes Kapellanen sin Sogneprest, der havde „forskudt ham uden Aarsag“, men de blev forligte. 1617 kaldes Hr. Rasmus Provst, og han nævnes som saadan i Biskop Scavenii Indberetning 1619¹. Han døde 1621, da Skiftet efter ham holdtes 24—25 Oct. 1621. Hans Enke hed Adelus Torstensdatter, og deres Børn var: 1. Palle. 2. Mette (gift med Mats Qvale?). 3. Helvig og 4. Susanna, begge ugifte.

*Peder Hanssøn Hjorteland*²

var som Sogneprest tiltalt for Kapitlet 24 Febr. 1625. Han havde 3 Febr. 1616 rimeligvis ved sin Ansættelse som Kapellan maattet love at studere flittig, da han „bestod Examen ilde“. Imidlertid blev han af sin Sogneprest 14 Sept. s. A. indstævnet for „Drukkenskab, Slagsmaal og anden Letfærdighed“. Han maatte erkjende Rigtigheden heraf og skulde nu efter sin Forpligtelse „rømme sin Tjeneste og ikke andlange om Forfremmelse i dette Stift“. Han bad om Naade og fik den. Han

---

¹ P. H. Tidsskr. II S. 257. ² De mange, der kaldes „Petrus Johannis“ i Univ.-Matrikulen, har gjerne et Stedsnavn tilføiet. Vi har ikke kunnet finde nogen P. J. Hjorteland.

synes nu at have holdt sig nogenlunde skikkelig til 1620, da han af Hr. Rasmus blev forskuddt, fordi han havde brugt Ukvemsord paa sin Husbond og hans Børn foruden anden Trætte og Slagsmaal. Han stævnedes Sognepresten for Kapitlet 29 Juni 1620, og her blev de atter forligte. Han maa vel trods sine Udyder have havt Venner i Menigheden, naar han efter Hr. Rasmus' Død er valgt til Sogneprest, men længe er han neppe bleven staaende i Embedet. Da han 24 Februar 1626 var indstævnet, var det befalet, at han skulde medbringe sine testimonia universitatis, men dem havde han ikke.

Bent Bentson Brøge

er rimeligvis den Benedictus Benedicti, der betegnes som Normand, og deponerede fra Sorø Skole 9 August 1620. Han var efter Matrikullen fra Mandal¹, var Sogneprest her 15 Mai 1627, mødte paa Kapitlet 20 Febr. 1629, var 23 Oct. 1634 Provst i Karmsund, hvilket han endnu var 1657². Han kaldes i N. Rigsregistr. (VI, 577) Bendt Bendixsen. Til hans Prestebord laa en Gaard Sørhoug, som han bad om at maatte beholde til Enkesæde for sin Hustru, naar de 2 gamle Bygsselfolk, som beboede den, var døde. Hans Hustru hed Kirsten Mathisdr. Han fik sit Andragende bevilget 20 Juli 1633. Benyttelsen af denne Gaard blev Løn for hans Kapellan Thomas Wegner, med hvem han kom i megen Strid. Wegner forlod sin Tjeneste 12 Juni 1661, og man hører saa ikke til ham før 14 Oct. 1662, da Kongen benaadede ham, saa han fik beholde sit Embede, naar han vilde reise hjem til det. Wegner kom da omsider tilbage 1 Aug. 1663 og blev indsat af Provsten 7 Trin. Han havde imidlertid ikke tjent længe, før han atter begyndte at være urolig. Han lod snart den gamle Sogneprest forstaa, at han nok skulde sørge for at faa Gaarden Sørhoug fra ham. Han havde under sit Fravær om Vaaren ladet Gaarden pløje og tilsaa og havde indhøstet Avlingen. Han har vel tænkt, at han herved har erhvervet Ret til Gaarden, som han efter sin Kon-

¹ Univ. Matr. I S. 45. ² E. A. Thomles Meddelelse.

trakt ved sin Ansættelse 12 Aug. 1654 skulde have, saa længe han var i Tjenesten. Nu var han imidlertid — før 28 August 1663 — „for sin Forsemmelse og Kalds Overgivelse“ ved Kapitlets Dom fradømt sit Kapellani og ved verdslig Ret fradømt Gaarden Serhoug. Sognepresten havde 1662 overladt Gaarden til Sønnen Johannes Bentson som Leilænding, og han bad nu om kongelig Konfirmation paa den tidligere Benaadning, som han fik 7 Januar 1641. Efterat Sønnen havde tiltraadt Gaarden, var det at Thomas Wegners Hustru lod den pleie og tilsaa, men hun lod den dog indhøste „tilfælles“ med Johannes Bentson. Hvorledes dette har kunnet bestaa, ved vi ikke. T. Wegner blev her som Kapellan, og Benyttelsen af Gaarden var hans fastsatte Løn, men han har neppe været nogen god Tjener, og den gamle Sogneprest vilde visselig gjerne have ham bort og faa sin Søn isteden. Han anklagede da Kapellanen 17 Juni 1664 blandt andet for, at han ikke holdt Gaardens Bygninger vedlige. Sagen kom fore igjen 14 Septbr., da det fandtes klart, at Hr. Bent søgte Trætte med Hr. Thomas, hvorefter de forligtes og lovede at holde Fred. Bent Bentson maa være død i Juni 1670. 8 Juni søgte han, at hans Søn Hr. Bendix, der var hans Kapellan, maatte succedere ham i hans Embede, naar han døde eller oplod Kaldet. Da Hr. Bendix, der deponerede fra Stavanger 13 Nov. 1655, tjente under Kjøbenhavns Beleiring, havde han herved fortrinlig Adgang til at komme i Betragtning, og Ansøgningen maa være indvilget 17 Aug. 1670, men han kom ikke til at tiltræde. Det sees ogsaa af Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv, at Biskop Tausan 13 Dec. 1670 fik Ordre til at affordre ham det Kongebrev paa Torvestad, han havde faaet. Bent Bentsons Hustru hed Kirsten. Hun levede 7 Dec. 1659 og havde da de 2 ovenfor nævnte Sønner Johannes og Bendix.

Thomas Wegner

blev allerede 12 Juli 1670 udnævnt til Sogneprest. Han var Søn af Biskop Thomas Wegner og efter Faye født 7 Jan. 1631¹,

¹ Faye, Christiansands Stifts Hist. 227 ff.

en Angivelse, som vist er rigtig, da han sees at have deponeret fra Stavanger Skole 27 Mai 1648¹. Han blev ansat som Kapellan hos Bent Bentson 12 Aug. 1654 — som han siger — „efter dennes nødvendige Begjæring“. 12 Juni 1661 forlod han sit Embede og opholdt sig siden — i alle Fald en Tid — i Kjøbenhavn og blev 14 Febr. 1662 fradømt sit Kapellani ved Kapitlets Dom i Stavanger. 14 Oct. 1662 udstedte Kongen for ham et „Benaadningsbrev“, hvorefter han vilde være tilfreds, naar Hr. Thomas atter begav sig hjem til sit Embede. Han blev imidlertid hindret af Sygdom og Pengemangel og blev med Biskopens Tilladelse borte til 2 Juli 1663, da han atter af Provsten blev indsat i sit Embede. Hans videre Forhold er ovenfor omtalt. Man maa tro, at han i Kjøbenhavn har benyttet Tiden til at faa udvirket Succession i Sognekalder, og at han har faaet denne stadfæstet strax efter Formandens Død. At man saa 1 Maaned efter har udnævnt dennes Søn kan være en af de Feil, der ikke hørte til Sjeldenhederne i disse Dage, da der endnu var megen Famlen i Administrationen. Thomas Wegner var gift med Anna Willumsdatter Guldager, Datter af Willum Hansen Guldager (f. 1555, † 1636), Sogneprest til Sund og Ingeborg Anfnisdatter². Hun døde 1692. Skifte efter hende blev holdt 5 April. Thomas Wegners Dødsdag har vi ikke fundet, men han maa være død 1688, rimeligvis paa Høsttiden. Den Thomas Thomassøn Wegner, der døde 1697 (Skifte holdt 8 Marts) som „Degn og Klokker“ i Torvestad, har rimeligvis været hans Søn. Han var gift med Marith Knudsdatter, havde 3 Sønner og 1 Datter, der alle ved hans Død var umyndige. Han efterlod 280 Rdl. og maa altsaa have været i en god Stilling.

Jens Larsen Barsøe

blev udnævnt til Sogneprest 6 Oct. 1688 (Kielland). Han var født 1649 og deponerede efter privat Undervisning 21 Juli

¹ Univ. Matr. I S. 212. ² Se Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester I S. 292. Hatting og Lampe har ikke kjendt hende, heller ikke hendes Søster, der blev gift med Sogneprest til Sund Anfn Johannesen Breder og var Moder til Presterne Søren og Jørgen Breder. (Karmsund Skifteprot. 5 April 1692).

1669¹. Han var 1692 beskikket til vic. Provst i Karmsunds Provsti og døde før 13 April 1708 (Skifte holdt 30 Juli). Han var gift med Mette Christine Søfrensdtr. Brunsteen, Datter af Søfren Frantsen Heggelund eller Brunsteen, Sogneprest til Skjold. Han havde med hende Sennen Caspar Lorentz og Datteren Agnethe Catharina. Hun var efter Kielland født 17 Febr. 1678 og levede endnu 1753. Hun ægtede 1716 sin Mands 2den Eftermand Erik Iversøn Leganger² († 1753).

Kapellaner.

Peder Hanssøn Hjorteland

finder vi som Kapellan hos Rasmus Pedersen 1616, da han 14 Sept. blev indstævnet for „Drukkenskab, Slagsmaal og anden Letfærdighed“. Han kunde ikke negte Beskyldningen. Han havde kort før — i alle Fald i samme Aar — udstedt sin Forpligtelse til Biskopen, hvorefter han nu havde at rømme sin Tjeneste og „ikke andlange om Forfremmelse i dette Stift“. Han bad om Naade, og den blev ham for denne Gang skjænket. Han synes nu at have holdt sig nogenlunde skikkelig til 1620, da han af Hr. Rasmus blev forskudt, „fordi han havde brugt Ukvemsord paa sin Husbond og hans Børn“ foruden anden Trætte og Slagsmaal. Han stævnedes Sognepresten for Kapitlet 29 Juni 1620, og her blev de atter forligte.

Thomas Thomassen Wegner

var Kapellan her 1654—70.

Bent Bentson (Bendixsen)

nævnes som Kapellan i Faderens Ansøgning af 8 Juni 1670 om Succession for ham. Han deponerede 13 November 1655³ fra Stavanger og maa have ligget længe ved Universitetet, siden han deltog i Kjøbenhavns Forsvar. Det er vel efter denne Be-

¹ Univ. Matr. IF S. 17. ² Se Biogr. Lex. X S. 162. ³ Univ. Matr. I, S. 260.

givenhed, da han havde opnaaet det Fortrin paa Befordringsveien, som var tilstaaet Kjøbenhavns Forsvarere, at Faderen gjerne vilde have Pladsen ledig til ham og derfor kom i Misforhold til den Kapellan, han havde. Det maa have lykkedes ham at faa Sønnen ordineret, eller denne er maaske ordineret til en anden Plads, som er bleven ledig, hvorefter han kan være dragen hjem til Hjælp for Faderen. Som ovenfor nævnt blev han 17 Aug. 1670 udnævnt til Faderens Successor, men Udnævnelser blev tilbagekaldt, da Thomas Wegner havde overtaget Kaldet 12 Juli. Bent Bentsen blev imidlertid staaende som Kapellan og findes i denne Stilling 5 April 1692.

Avaldsnes.

Kristofer Sigurdsøn,

den første Prest i Aarhundredet, er omtalt hos Bang (d. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet S. 266—67). Han blev immatrikuleret i Rostock 1553, deltog i Kapitlets Møde 17 Juni 1601 og i Mødet i Stavanger 24 Sept. 1605. 18 Juni 1608 disponeres over Harvids Præbende, som var ham tillagt, og maa han saaledes da være død.

Abraham Engelbrechtsøn

er efter Worm (Lærde Mænd) født 25 April 1573 og efter Bruenechs Optegnelser — i Gausdal. Worm fortæller endvidere, at hans Søster blev gift med Domkirke-Presten i Bergen Engelbrecht Jørgensen og Moder til Dorthe Engelbrechtsdatter. Dette stemmer ikke med Hattings Optegnelser, hvorefter denne Digterindes Moder hed Anne Wrangel, en Lagmandsdatter fra Nordland (Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester I S. 49). Vi finder ham første Gang nævnt 17 Juni 1611, da han tilskrev Bispen, at han vilde leie sin Prestegaard til Bønder for onde Granders Skyld, om han dertil fik Tilladelse, som han ikke fik.

Efter en Erklæring af Kristofer Sigurdson, dat. 7 Juli 1575, var der 30 Aar tidligere en Prest Mickel Skytt (ikke anført hos Bang), der forsaa sig mod Esge Bilde og af denne førtes til Bergen i Fængsel. Han fik sin Frihed igjen og Tilbud om sit Kald, men vilde nu ikke have det. Saa blev Slotsskriveren paa Bergenhus forlenet med Prestebordets Rente mod at holde en Kapellan paa Stedet, hvilket skede. Efter denne Tid er Prestebordets Rente og Landskyld med Kirkens Rente ($\div$ Tienden) forbeholdt for Forlehnning, og Bisperne i Stavanger fik den. Presten havde derfor Intet af Landskylden, men kun Prestegaardens Avl og sin Part af Tienden. Abraham Engelbrechtsen var stævnet til at møde for Kapitlet 15 Aug. 1611, men sendte da „en aldeles ubrugelig Dreng“, da han i sin Fattigdom ingen anden kunde faa. Han blev da atter stævnet til 17 Juni 1612 for Ulydighed mod Bispen, men bad om Naade og fik den. 20 Marts 1616 var han atter stævnet af en Anders Albretsen, men han exciperede, da Stævningen ikke var ham lovlig forkyndt. Bispen erklærede ved denne Leilighed, at der siden 18 Juni 1612 ikke havde været nogen Tvist mellem dem. Hr. Abraham fik nu Reisetilladelse til Herredagen i Tønsberg, mod at Kapellanen i Torvestad Peder Hanssøn Hjorteland skulde varetage hans Embede. 20 Februar 1628 nævnes han endnu som Sogneprest her. Han udgav 1618 i Kjøbenhavn en Bog: „Anthologie o: de fornemste Kjærner af Bibelen med Skriftens Historier stadfæstede“. Den er desværre forsvunden.

Christen Bentson Skaaning

maa, hvis hans Portræt i Avaldsnes Kirke med dets Inskription er ægte, være født 1611 og maa vel være den Christiernus Benedicti Scanus, som deponerede 1 Juli 1630¹. Han skal have været Skibsprest og — efter Løvolds Angivelse — fra 1641 Prest til Avaldsnes. Sikkert er det, at han var her 1643, da han bad Kongen om Hjælp til at „bygge sin Residens“, der var brøstfældig, og Kaldet ringe. Kongen resolverede 8 Febr.

¹ Univ. Matr. I 103.

1643, at Jens Bjelke skulde tilholde Bønderne at hjælpe ham. 12 Febr. 1665 trolovede han paa Stangeland Torphaeus, hvem han 9 Juli s. A. viede til Anne Hansdatter, Enke efter 1. Lauritz Janssen, Rector i Stavanger, 2. Iver Nielsen Lem, Forvalter (Forpagter?) paa Utstein Kloster. Hun døde 16 Dec. 1695 og havde ingen Børn med sin lærde Ægtefælle¹. Christen Bentsen sees fremdeles at være Sogneprest her 1666, da man har hans Underskrift 17 Februar. Det sees her, at han er Provst over Karmsunds Provsti (11 Aug. 1657). Han maa være død 1679. Han var gift med en Datter af Hr. Anders Jousen i Skonevik².

Bernt Christensen,

hans Søn, fik 11 Juli 1671 Brev paa Kaldet³, og blev 1679 udnævnt til Sogneprest. Dette siges under Forhandlingerne ved Skiftet efter Biskop Tausan 1680. Han maa være død tidlig paa Aaret 1689.

Christen Hegelund

er maaske den Christiernus Christophori Normannus, der — tidligere Alumnus ved Academia Carolina — blev immatrikuleret i Kjøbenhavn 23 Dec. 1678⁴. Hans Navn forekommer 2 Gange i Skifteprotokollen og lyder paa det ene Sted: Christen Christensen, paa det andet: Christen Christophersen. Hans Udnævnelse er efter Kildeskrift-Samlingens Fortegnelse af 13 April 1689, og han døde 1695 før 23 Juni, da Eftermandens Ansejning er dateret. Han var gift med Anna Olufsdatter Hinne og efterlod foruden Enken følgende umyndige Børn: 1. Ditlov. 2. Johanne Maria, 3. Kirsten, 4. Elisabet Anna.

¹ Minerva 1787, III, 32. Meddelt af Provst Michael Tyrholm efter en gammel Ministerialbog i Avaldsnes Kirke, der var foræret af Fru Torphaea 29 April 1662, da Biskop Tausan holdt Visitats paa Avaldsnes. ² Lampe, Bergens Stifts Biskoper og Pæster I S. 176 P. H. T. 6, S. 133. ³ Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv. ⁴ Univ. Matr. II S. 89.

Mag. Anders Hegelund,

Broder til forrige, rimeligvis den Andreas Hegelund, der 18 Juni 1684 deponerede fra Bergen. Han søgte Embedet i Kjøbenhavn 23 Juni 1695 og blev udnævnt 6 Juli. Han motiverede sin Ansøgning med de mange umyndige Børn, som derved kunde „konserveris“. Han blev Magister 24 Mai 1702, Provst i Karmsund 1708 og døde 1710. Biskopen indberetter hans Død 15 Oct. Han var gift 1) med Margrethe, Datter af den bekjendte Konrektor Edvard Edwardsen i Bergen. Hun maa være død i Slutningen af 1701, da han 31 Dec. 1701 fik kongelig Tilladelse til at holde Samfrændeskifte efter hende. Han havde med hende Børnene: Edvard Andersson og Christine Catherine Andersdatter. De arvede efter sin Moder 600 Rdlr. 2) 5 Nov. 1702 med Elisabeth Leigh, Datter af Lektor Michael Leigh¹ (f. 1656?, † 1710) og hans første Hustru Christine Seehusen (f. 1663, † 1700). Det sees ikke, om han havde Børn med hende. Paa Skiftet efter ham 6 Juli 1711 omtales kun hans Børn af første Ægteskab.

Kapellaner.*Lucas Friis*

er maaske den Lucas Martini, der 20 Juli 1669 deponerede fra Odense. I Matrikullen har vi fra denne Tid til 1690, da hans Navn forekommer, ikke fundet andre end ovennævnte, Lucas Paludan og Lucas Debes, der bærer dette Fornavn. Han leverer et ikke umærkeligt Bidrag til Kirkens indre Historie i hine Dage. 8 August 1690 indsendte 12 Bønder til Sognepresten Christen Hegelund en Skrivelse, hvori de anmoder ham om, naar han ved Reiser eller andet er hindret fra at prædike i Avaldsnes Kirke, at bede sin Nabo Hr. Jens paa Torvestad eller en anden om at udføre Tjenesten. De maatte beklage sig over Hr. Lucas, fordi han „icke Predicher uden hand læser

¹ Se Dansk biografisk Lexikon X S. 187.

sine Predickener paa Prædichestolen af Papier, hvorved vores gudelige andagt i Herrens Huus ved hans ords rette brugs forkyndelse blifver betaget — — —“. Han havde Strid med sin Sogneprest angaaende Lønnen, og han fik Medhold af Kapitlet, men det sees ikke, hvad Sagen har dreiet sig om.

Anhang.

Vi har fundet endnu en Prest i Karmsunds Provsti, men ved ikke, hvor han skal henføres. Han hed

Sven Michelsen.

Han maa have været Kapellan, da Sognekaldene paa den Tid, her nævnes, var besatte med andre. Han har forseet sig med Alterens Sakramente (3: uddelt Vinen før Brødet e. l.) og androg om Eftergivelse af Straffen. Det blev ham 29 Dec. 1648 tilladt at blive Prest, hvor han lovlig kaldes, — dog ikke der, hvor Forseelsen er begangen¹.

II.

Dalernes Provsti.

1. Sogndal Præstegjæld.
2. Helleland —
3. Egersund —
4. Lund —

Sogndal

med Hitterø.

Jacob Hanssøn

omtales hos Bang (den n. Kirkes Geistlighed, 16. Aarh., S. 255) som den, der antagelig i nogen Tid maa have været i Embedet, da han 1601 af sin Provst Jon Mouritssen i Egersund blev

¹ N. Rigsregistr. XI 225.

taget med i Undersøgelseskommisionen over Presterne paa Lister (Kapitelsbogen 17 Juni 1601). Han nævnes atter 1608, da Jørgen Kaas, Befalingsmand i Stavanger, fik Brev at tilholde Bønderne i Hitterø at „flytte“ sin Sogneprest, naar han paa deres Saligheds Vegne skal besøge dem. Bønderne gav sig imidlertid ikke, og 22 Mai 1609 tiltaltes Hr. Jacob „anlangende Skyds“ og for paa en heftig Maade fra Prædikestolen at have krævet sin Tiende. Hr. Jacob vilde gjerne staa dem tilrette, om Klagerne blev beviste, hvad de neppe kan være blevne, siden Bønderne indgik Forlig, forpligtede sig til at yde Presten Skyds og betale Tienden. Hr. Jacob sees endnu 18 Jan. 1622 at være i Embedet, da han denne Dag nævnes i Kapitelsbogen som Sogneprest og Provst over Dalerne. Han var — efter Kielland¹ — gift med Lisbeth Lauritsdatter, der endnu levede 1642. Hun var Datter af Laurits Christensøn (Lind) og Hustru Karen Hansdatter. Han skal være død 1625. Datteren Karen var gift med nedenstaaende Jacob Kirsebom. En anden Datter, Anne, var gift med Sorenskriver Peder Nielsen Krag (Skifte 1 Febr. 1626).

Oluf Bendixsøn

var Sogneprest her 10 Juni 1623, fik Skudsmaal 4 Nov. 1636, var Provst i Dalerne 23 Nov. 1637. 1625 hører vi den samme Historie som med hans Formand, at Hitterø-Bønderne gjorde Vanskeligheder med Opfyldelsen af sin Skydspligt. Han havde maattet reise paa egen Bekostning, men 26 April 1625 fik Henrik Bild Brev, at han alvorlig skulde tilholde Bønderne deres Pligt². I Kapitlet findes han 11 Febr. 1629 og nævnes da som Dalernes Provst. Maaske han er den Ole Mandal, „Prest udi Sogndal“, som i en gammel Almanak har antegnet, at hans Moder døde af Pest i Mandal 26 Sept. 1625³. Efter Kaldsbogen skal han have havt Tilnavnet Holm (Holme ved Mandal?). Der oplyses ogsaa, at hans Navn findes paa Kirkens

¹ Kielland S. 198. ² N. Rigsregistr. V 463. ³ N. Mag. III 139.

Altertavle med Aarstallet 1634, og at en Bygselseddel fra ham dat. 1632 findes. Han skal være død 1639, og det stemmer godt med den Omstændighed, at det netop er 1640 Hitterø-Bønderne begynder det samme Uvæsen med Eftermanden. Han var død 28 Nov. 1642, da Enken Lisbeth Lauritsdatter levede. Hendes Søn var velagte Mand Laurits Jacobsen, vel af 1ste Ægteskab med Formanden.

Jacob Jochumsen Kirsebom

er antagelig Oluf Bendixsons Eftermand. Han er efter Kielland¹ og Kaldsbogen — født 20 Nov. 1616, deponerede fra Stavanger 8 Nov. 1635², fik Attestats 1638. Han var Søn af Jochum Jochumsen Kirsebom, Guldsmed i Stavanger, siden Raadmand († 1654), og Maren Wilhelmsdatter, der levede 1646. Han blev Hører i Stavanger 17 Aug. 1638, Kapellan i Vigedal 1639 og Sogneprest i Sogndal 1640, Provst i Dalerne 1642 og døde i sine Embeder 6 Aug. 1694. Strax han kom til Sogndal, begyndte den gamle Historie med Hitterø-Bønderne, der atter 22 Mai 1640 fik alvorligt Tilhold om sin Pligt³. Han kaldes i Kongebrevet „Jacob Jonson“, men der kan vel ikke være Tvivl om, at det er ham, der menes. Han eiede Frøiland i Sogndal og Qvie paa Jæderen. Bruenech meddeler, at han var nedkaldt til Kjøbenhavn 1660 og medundertegnede Tilbudet til Kongen. Han var gift: 1) 1640 med Karen Jacobsdatter (Skifte 24 Sept. 1666, Formue 2957¹/₂ Rdlr.); hun var Datter af ovennævnte Hr. Jacob Hanssøn og Lisbeth Lauritsdatter. 2) 1667 i Sogndal med Margrethe Carstensdatter Flintzholm fra Kjøbenhavn († 1701). Efter en Optegnelse i Kapitelsbogen 26 Febr. 1664 maa han have gjort en Reise til Holland, hvor Familien — efter Navnet at dømme — hørte hjemme. Der er maaske i Anledning af denne Reise opkommet Rygter, der foranledigede ham til 11 Trin. 1664 efter Gudstjenesten at staa frem og spørge

¹ Familien Kielland S. 198. ² Univ. Matr. I S. 131. ³ N. Rigsregistr. VII 695.

Menigheden, hvad Skudsmaal den gav ham. Den forsamlede Mængde svarede, at de havde kjendt ham fra Barn af og vidste, at han havde forholdt sig ærligen, baade før han for til Holland og siden. 21 Marts 1666 havde han indstævnet sin Datter Elisabeths troløse Fæstemand Adrian Nicolaisen, der havde forladt hende og opholdt sig i Farsund. De var trolovede i Faste 1663. Det blev Pigen tilladt at give sig i Ægteskab med hvem hun vilde. Han maa være død 1694. Han betalte 1646 13 Rdl. i Presteskat og havde følgende Børn: 1. Carsten, født 1769. 2. Thomas, født 1771. 3. Gabriel, født 1773.

Jonas Henriksen Reimer,

rimeligvis den Jonas Reimerus, som deponerede fra Stavanger 20 Juli 1666¹, var hans Eftermand og levede 1 Aars Tid. Han havde fra 31 Januar 1673 været Kirseboms Kapellan med Succession og maa have tiltraadt Sognekaldet, da et Bygselbrev af ham, udstedt som Sogneprest 21 Feb. 1694, findes i Arkivet. Han er død før 25 Mai 1695.

Søren Jørgensen Bruun.

Efter Skifteprotokollen var han 35 Aar gammel i 1701 og havde da „ingen Sønner“. Under 20 Juli 1720 førte han Klage over den ham paaliggende Krigsstyr for samme Aar efter Forordn. af 3 Febr. 1720, stor 70 Rdl. Blandt andet skriver han: „Jeg har som et fattigt fader- og moderløst Barn, der aldrig efter dem har arvet en Hvids Værdi, stræbet mig næst Guds Hjelp gjennem til Brødets Erlangelse af min allernaadigste Arvekonge. Jeg var 6 Aar gift med sl. Doctor Munchs Søster i Christiania, avlet med hende en Datter, hende jeg efter Hr. Biskopens Forlangende gav Mødrenearv over mine Vilkaar 600 Rdl., som Skiftebrevet udviser. Det er forhøiet til 800 Rdl. for min Skade at søge. Dernæst er jeg udraabt, at jeg med min nuhavende Hustru, Niels Christensens Datter, har arvet

¹ Univ. Matr. I S. 338.

7000 Rdl. og mere Jordegods er eiende end nogen geistlig Mand i Stiftet, da jeg, saa sandt Gud hjelpe, aldrig arvede i Penge 600 Rdl. baade efter hendes Fader og Moder, men i Jordegods arvede min Hustru imod 1560 Rdl. efter høieste og næieste Taxering.“ I 1718 heder det, at han har været gift 2 Gange, hans itzige Kone er forrige Lagmand i Stavanger Niels Christensens Datter, har en voxen Datter af 1ste og 5 smaa Børn i 2det Ægteskab. Hans Deposits har ikke været at finde i Matrikulen, men han blev Baccalaureus 23 Mai 1693¹ og var da 4de Lectie Hører ved Helsingørs Skole. Han er født i Danmark, var 1711 mellem 40 og 50 Aar gammel. Han aflagde Ed som Sogneprest til Sogndal 25 August 1695. Han var Provst i Dalerne.

Kapellaner.

Christen

nævnes som Prest i Sogndal 16 Aug. 1613, da han dømmes til at svare sin Udredsel til Krigen (Faye S. 230).

Christian Marchussøn

var Kapellan her før 22 Marts 1671, da han fik kongelig „Forsikring paa Kaldet“². Der staar ikke i Expeditionsprotokollen — det eneste Sted, hvor vi har fundet ham nævnt — om han var Kapellan her eller i Sogndal i Bergens Stift. Lampe kjender ham imidlertid ikke, saa han rimeligvis maa høre hjemme her og være død 1673, da Jonas Reimer blev ansat.

Jonas Henriksøn Reimer,

antagelig Søn af Henrik Petersen R., Sogneprest til Stavanger. Se Sognepresterne.

---

¹ Univ. Matr. II S. 193. ² Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv.

Helleland med Birkrem og Heskestad.

Peder Michelsen

var Kapellan her 1572 og 82. Hvad Aar han blev Sogneprest vides ikke. Frf. af Kaldsbogen lader ham være Prest her i 58 Aar, og det ser ikke saa urimeligt ud, da han vitterlig var Prest her 1620. Det sees af Kapitelsbogen, at han 5 Juni dette Aar har faaet Brev fra Biskopen. 1616, 11 Marts, finder vi ham indkaldt for Kapitlet af Willads Michelsen for Ukvemsord. Da Sagen før havde været behandlet for borgerlig Ret, blev der ikke dømt i den. Han var her 23 Jan. 1627 og maa da have resigneret. Hustruen levede 15 April 1626.

Peder Thøgersen,

der allerede 1610 nævnes som Peder Michelsens Kapellan og sandsynligvis allerede 1607 har været i denne Stilling, maa være bleven hans Eftermand i Embedet. Han nævnes som Sogneprest i Kapitelsbogen 6 Marts 1627, da han havde indstævnet Oluf Thion, som havde friet til hans Datter Margrethe, men nu var bleven anderledes tilsinds og blev idømt en Bod af 8 Rdlr. til Stavanger Hospital. Efter en Optegnelse i et gammelt Ritual i Byglands Kirke, der var paategnet Aarstallet 1689, var Peder Thøgersen kommen dertil 1611 som Sogneprest. Aarstallet maa være feilagtigt ligesom ogsaa den Meddelelse, at han var bleven jaget bort af Bønderne og havde flygtet til Haa paa Jæderen. Det heder nemlig i Kapitelsbogen 19 Sept. 1609, at han 1607 ulovlig var dragen bort fra sit Embede i Bygland, „efterladende mange Syge, af hvilke en Part ere hendedøde uden Skriftemaal og Sakrament“, at han med List har erlangt gode Skudsmaal af sine Sognemænd, at han havde udlyst for nogle Brudepar, men reist uden at vie dem. Han bekyndte sin store Brøde og vilde gjerne levere fra sig Kaldsbrev

og Kollats, men bad om Naade, da han havde Hustru og mange Børn. Kapitlet gik i Forbøn for ham hos Lehnsherren, der maa have benaadet ham, og han fungerede siden som Kapellan hos Peder Michelsen, hvor han temmelig snart kom i alvorlig Fortræd. 1610 havde en Tjenestepige i Prestegaarden myrdet sit Barn og blev derfor straffet paa Livet. Peder Thøgersen blev beskyldt for at være Fader til Barnet. Sagen blev behandlet 15 Sept. 1610 og 15 Jan. 1611, men der kom Intet ud deraf, saa han vel har været uden Skyld. Hans Hustru nævnes i Kapitelsbogen og hed Lisebeth. Som Kapellan blev han 11 Juni 1623 beskyldt for at være Fader til det Barn, Barbra Evensdatter gik med. Hans Datter hed Margrethe, og en Søn Thøger.

Hans Jacobsen Hintzholm

opføres i Kaldsbogen som Peder Thøgersens Eftermand. Han findes som Kapellan her 20 Febr. 1638 og 20 Febr. 1639, og i 1646 betalte han 13 Rdlr. i Presteskat. Muligens var han da Sogneprest. Han nævnes endnu 5 Nov. 1652¹.

Christian Claussen Jeger

blev Sogneprest her 1655, da han i sin Ansøgning om Konfirmation af 9 Sept. 1670 siger, at han blev kaldet til dette Embede for 15 Aar siden. Han fik 19 Juli 1672 Tilladelse til at tilbytte sig Gaarden Klungeland mod den Prestebordet tilhørende Gaard Hetland. Paa Klungeland vilde han have sin Kapellan boende. Efter Bruenechs Optegnelser var han Søn af Mag. Claus Hansen Jeger, Sogneprest til Taarnby paa Amager 1605—39, da han antages at være bleven afsat for Forseelse med Alterens Sakramente². Hans Datter Anne Claudatter var gift med Biskop Christian Madsen Tausan. At her var Svogerskab, synes ogsaa at fremgaa af, at Biskopen havde laant Jeger den betydelige Sum 150 Rdl., for hvilke der paa Skiftet efter ham 1681 fandtes en Obligation fra Jeger, dateret 11 Dec. 1662. Den havde en Paategning af 1668, at Jeger havde

¹ E. A. Thomles Meddelelse. ² Wiberg: Dansk Prestehistorie III S. 286.

betalt paa den med en Guldkjæde af Værdi 38 Rdlr. Han maa imidlertid ikke have været nogen gjældbunden Mand, da det paa Skiftet efter Hans Tyrholm paa Skudenes 1692 viste sig, at han i Boet havde 600 Rdlr. tilgode. Hans Hustru hed Johanna og nævnes ved dette Navn i Biskopens Kopibog 1714. 1691 oplod han — meget gammel og svag — Kaldet til sin Kapellan,

Hans Mortensen Seehuus.

Han blev født 1666, da han i officielt Dokument 1701 sees at være 35 Aar gammel. Han deponerede fra Stavanger Skole 16 Juni 1683¹. Han blev Kapellan i Helleland nogle Aar før 1691, da han 2 Marts indgav Ansøgning om Kaldet, som Christian Jeger vilde oplade til ham. Han fik det 11 April. Han blev — efter Stavanger Kirkebog — 28 Jan. 1696 viet til Jomfru Mette Christine Buch og kaldes da Provst i Dalerne. Hun var Datter af Hans Hanssøn B., Sogneprest til Værsløv og Jordløse paa Sjælland, og Maren Andersdtr. Aagard². Han havde med hende 3 Sønner og 4 Døtre. Hun maa være død 1710 eller 1711, da det i en biskopelig Skrivelse af 23 Jan. 1712³ heder, at han har giftet sig paany (med Bodil Sommer, der i Skrivelse af 15 Febr. 1714 nævnes som hans Enke). Seehuus døde imidlertid snart efter. Hans Død omtales i en biskopelig Skrivelse af 18 Nov. 1712, hvori det siges, at han har efterladt stor Gjæld i Forhold til Boets ringe Midler. Da han anden Gang giftede sig, undlod han at skifte med sine Børn, men tilbød siden at give dem 800 Rdlr., hvilket Hr. Søren Bruun i Sogndal som Provst skulde protokollere.

Kapellaner.

Peder Thøgersen. Se Sognepresterne S. 21.

Hans Jacobsen Hintzholm.

Det er sikkert, at han har været Kapellan, og rimeligt, at han var Sogneprest, og han er som saadan opført paa sin Plads.

¹ Univ. Matr. II S. 123. ² Personalhist. Tidsskr. II S. 213. ³ Biskopens Kopibog 23 Jan. 1712.

Hans Mortensen Seehuus

se Sognepresterne.

Samuel Mandal

omtales som Kapellan hos Seehuus i et biskopeligt Brev af 15 Jan. 1706. Han havde i sin Tid forseet sig, idet hans Hustru var nedkommen for tidlig. For dette havde han faaet Opreisningsbrev, og han blev efter nogle Aars Suspension antagen som Kapellan i Helleland¹. Han omtales 1706 som „ældgammel“ og idelig sengeliggende, saa han ikke mere kan bruges. Han er vel den Samuel Olufsen Mandal, 67 Aar gl. i 1701, der da var resid. Kapellan paa Heskestad, Annex til Helleland.

Egersund
med Ougne.

*Jon Mauritsøn*²

var her 1596 og da Provst. Han deltog i Mødet paa Vanse 1601 for at undersøge de 2 Lister-Presters Forhold. Han var Sogneprest her 30 Jan. 1617 og levede endnu 1619³.

Torger Hanssøn

sees at have paategnet en Stævning, der blev forkyndt af Prædikestolen i Egersund 21 Mai 1626. Han deponerede 17 Marts 1614⁴. Han har antagelig været Prest her til 1640. Han var tilstede i Kirkemødet i Stavanger 28 Febr. 1628 og blev da med Stavangerpresten Laurits Gabrielsen Lind udvalgt til at drage til Kristiania til Raadslagning om Rigets Forsvar. Han blev⁵ 1627 overfalden i Kirken, nævnes som Sogneprest her 1629, og skal have været her endnu 1640. Han kaldes ogsaa Torger Slettebø.

---

¹ Biskopens Brev af 14 Mai 1707. ² Bang: Presterne i Reformationssaarhundredet S. 256. ³ Biskop Scavenii Indberetning, P. H. Tidsskr. II S. 258. ⁴ Univ. Matr. I S. 14. ⁵ E. A. Thomles Meddelelse.

Henrik Petersen Reimer

blev 1640 kaldet til Sogneprest her. A. E. Eriksen har paavist Sandsynligheden af, at han er Søn af „Peiter Kontrafeier“, der maaske er Mesteren for Peder Claussøns Portræt i Undals Kirke. Peiter Kontrafeier, der ogsaa kaldes Peter Reimers og sandsynligvis var en Tysker, sees at være i Virksomhed 1619 og kan saaledes for Tidens Skyld godt være Fader til Henrik Petersen, der deponerede 21 Januar 1634¹. 1650 blev han forflyttet til Stavanger som Rektor og Canonicus og blev siden der Sogneprest. Skolemester i Stavanger var han 21 Sept. 1650. Han betalte 1646 12 Rdlr. i Presteskat.

Theophilus Jonsøn Skanke,

Søn af den bekjendte Jon Mogensen i Indviken, men er ikke kjendt af Lampe². Han deponerede fra Bergens Skole 1 Juni 1637, blev personel Kapellan til Høiland og 1650 Sogneprest til Egersund. Han var gift: 1. med Maren Christensdr. Trane, 2. med Karen Søfrensdatter Godtzen (f. 7 Marts 1638, † 1721, begr. 10 Marts). 9 Børn. Hun blev siden gift med Eftermanden. Som Stamfader til Stavangerfamilien Kielland er han udførlig behandlet i A. Kiellands Stamtavle. Han maa være død 1663, da det er sikkert, at Eftermanden i dette Aar blev kaldet.

Niels Olsen Sylvius

siger selv i sin Ansøgning om Konfirmation paa sit Kald af 10 Sept. 1670, at han er kaldet hid som Sogneprest 1663. Han er efter Kielland³ født 21 Juni 1630, deponerede fra Stavanger Skole 26 April 1651⁴. Han findes omtalt som Sogneprest her 1663, har maaske ikke tiltraadt før Begyndelsen af 1664, da han indrettede den første Ministerialbog for Egersund, der har Paaskrift: „Designationsbog paa døbte, døde og copulerede i Egersunds Præstegjæld Anno 1664. Anno 1664 3 Februari

¹ Univ. Matr. I S. 122. ² Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester II S. 193. ³ S. 232. ⁴ Univ. Matr. I S. 230.

Niels Olufsen“. Nedenunder: „1683 den 14 Januarii. Henrich Olufsson“. „Herre hielp mig 1688. Henrich Olufsson“. Den er i 8vo og meget fint skreven. Han var gift med Theophilus Skankes Enke, Karen Sefrensdatter Godtzen, og døde 2 Jan. 1683. Børn: 1. Ole, døbt 11 Juni 1665. 2. Hans, døbt 14 Oct. 1666, † 1670, begr. 15 Febr. 3. Anna Catharina, døbt 1 Marts 1668, † 1675, begr. 16 April. 4. Niels, døbt 12 Dec. 1669, deponerede 20 Sept. 1688. 5. Hans, døbt 6 Aug. 1671, dep. 25 Juli 1690, † 1748, begr. i Egersund 6 Aug. 1748. 6. Maria, døbt 1 Jan. 1674, begr. i Egersund 27 Juni 1737, gift 16 Febr. 1698 med Jacob Andersen Ørn, f. 1673, † Skipper. Han døde 14 Jan. 1683, 52 Aar 6 Maaneder og 12 Dage gammel.

Henrich Olsen Sylvius

efter Løwold — Broder til foregaaende. I en biskopelig Skrivelse af 22 Febr. 1716 siges han at være 76 Aar gammel og er altsaa født 1640. Han deponerede fra Stavanger 24 April 1662¹. Han antages af Løwold at have været Kapellan hos Broderen fra 1677, men det rigtige er vel fra 13 Jan. 1678, da han i Cancelliets Protokol over Pæster i Norge fra 1660—1800 findes opført som Pæst i Egersund fra denne Dag. Hans ældste Datter, Anna Sylvia, blev døbt i Egersund 9 Marts 1679 og kaldes da Hr. Henrichs Datter. Foruden hende havde han Sønnen Theophilus, døbt 30 Dec. 1680, Karen, f. 1683, † 11 Jan. 1715, Elisabeth, døbt 19 Marts 1684, Christina, døbt 21 Sept. 1688, Huldeborg, døbt 19 Febr. 1699. Hans Hustrus Navn har vi ikke fundet optegnet, men i Brev til Biskopen af 13 Juni 1711 melder han, at hun er død. Han var sengeliggende fra Juni 1715 og maa være død før 3 Aug. 1716, da hans Eftermand Daniel Rasch denne Dag er udnævnt. Denne blev gift med ovennævnte Huldeborg Henrichsdatter Sylvia, der blev begravet 6 Marts 1731². Hr. Henrichs Søn Oluf var i 1701 Elev af Kristiania Skole, 15 Aar gammel. I 1711 heder det om ham: Hr. Henrich Olsen Sylvius, en gammel Mand af 73 Aar, blev Enkemand kort

¹ Univ. Matr. I S. 308. ² Kielland S. 206.

før Pintsetiden hujus anni; hans Hustru var Provsten Mag. Jens Godtzens Søsterdatter. Prestens Fader har været Sogneprest paa Jæderen. Han har 7 store Børn, hans ældste Datter er gift med sin Faders Huskapellan, Hr. Eric Leganger¹.

Kapellaner.

Henrich Olsen Sylvius

fra 13 Jan. 1678 til 1693, da han blev Sogneprest.

Eric Leganger

var Kapellan hos Henrich Olsen Sylvius og gift med hans Datter.

Lund

med Tonstad, Bakke, Gyland. Næs.

Anders Michelsen

sees af Kapitelsbogen at være Sogneprest her 25 Mai 1608, og efter ham

Laurits Lauritssøn Birkrem.

Han var efter E. A. Thomles Optegnelser Sogneprest her 3 Juli 1617 og nævnes i Biskop Scavenii Indberetning af 1619² som Sogneprest til Lund, var 18 Januar 1622 indstævnet for Kapitlet af en Person, Gabriel Michelsen, der i sin Tid under Leg eller i Kaadhed var bleven saaret med en Kniv og tillagde Hr. Laurits Skylden. Det oplystes under Sagen, at det var 22 eller 23 Aar, siden dette skede, altsaa 1599 eller 1600. Ved denne Tid maa det ikke have seet godt ud paa Prestegaarden, da Kapellanen Antonius Frantzøn 17 Juni 1599³ blev afsat for Drik og Ulevnet med en løs Kvinde. Hr. Laurits tør da maaske

---

¹ Meddelt af E. A. Thomle. ² P. H. Tidsskr. II S. 258. ³ Bang har 1600.

være Hr. Antonii Eftermand som Kapellan og have efterfulgt Anders Michelsen som Sogneprest. Hr. Laurits Lauritssen var Sogneprest her 26 Jan. 1627 og 22 Jan. 1629. Hr. Laurits nævnes 4 Febr. 1624 og Hr. Laurits Lauritssen 27 Jan. 1624.

Lauritz Jenssøn Throndhjem

er muligens den Laurentius Johannis Nidros, som deponerede fra Throndhjems Skole 29 Juni 1622¹. Han blev Kapellan i Stavanger og findes som saadan 1641, da han 30 Juni fik kongelig Bevilling til at kaldes til det første Embede, som bliver ledigt². Han havde da Hustru og Børn, og hans Ansøgning, hvori han fremhæver sin „ringe Kondition“, tyder paa, at han har siddet længe i den Stilling, hvorfra han ønsker sig befordret. Efter Faye skal han have været her som Sogneprest 1645, og det passer jo nok saa godt til ovennævnte Bevilling. 12 Januar 1669 søgte han, da hans høie Alder ikke længer tillod ham at bestyre sit Embede, om at Christian Søfrensen Godtzen maatte blive hans Eftermand, hvilket tillodes 22 Mai 1669. Hr. Laurits i Lund betalte 1646 11 Rdlr. i Presteskat. Hans Enke var vel den Elisabeth, sal. Hr. Lauritses paa Lund, der 1684 nævnes som død. Hr. Laurits Jenssøn Throndhjem var Sogneprest her i 33 Aar og resignerede c. 1670 til Fordel for Svigersønnen Godtzen.

Christian Søfrensen Godtzen.

Han var Søn af Borgmester i Stavanger, Søfren Pedersen Godtzen, en dansk Mand, født 8 Sept. 1599, † 26 Jan. 1665, en meget betydelig Handelsmand og Jordegodseier. Hans Hustru Elisabeth Christensdatter Trane (f. 1613, † 16 Oct. 1684) var Datter af Christen Trane den yngre, Borger og Handelsmand i Stavanger, og Anna Jensdatter³. Christian Søfrensen Godtzen blev efter Kielland (S. 247) født 30 Juni 1644, deponerede 18 Mai 1663 og blev Sogneprest til Lund 22 Mai 1669. Han blev konfirmeret i Embedet 11 Januar 1670 og anfører i sin Ansøgning

¹ Univ. Matr. I S. 57.   ² N. Rigsregistr. VIII 62.   ³ Kielland S. 224 ff.

herom, at han har „Hustru og et fattigt Hus“. Efter Kielland er han død 12 April 1675, en Datum, som vist er rigtig, da Eftermanden indgav sin Ansegning, hvori han siges død, 17 April fra Stavanger. Han var gift med Margarethe Lauritsdatter (f. c. 1635, † 1714—15 „over 80 Aar“), Datter af Laurits Jenssen. Hun betegnes ved Mandens Død som „en ung Enke“ og havde en 1½ Aar gammel Datter.

Daniel Jochumsen Kirsebom,

Broder til Jacob Jochumsen Kirsebom i Nabokaldet Sogndal, var 1701 76 Aar gammel og er altsaa født 1625, deponerede fra Fredriksborg 26 Dec. 1647¹. Han blev 1651 pers. Kapellan hos Laurits Jenssen, overgik som saadan til Christian Godtzen, fik Sognekaldet efter ham 7 Mai 1675² og ægtede hans Enke. Hans Dødsdag kjendes ikke, men han døde før Udgangen af 1699, da Eftermanden konfirmeres som Sogneprest 19 Dec. d. A. og det ogsaa siges i en biskopelig Skrivelse af 13 Juli 1714. Han maa have været Enkemand, da han blev Sogneprest, da hans Søn Daniel, 33 Aar gl. 1701, der blev hans Kapellan og var det 1701, er født 1668. Denne deponerede 1687 22 Juli, blev Kapellan hos Faderen, men levede siden væsentlig som Landmand, antagelig ugift. Foruden ham havde han Datteren Elisabeth, der blev gift med hans Kapellan og Efterfølger Mogens Rasch, og Kristine Maria, gift Dec. 1694 med Søfren Søfrensen Schive f. 1668, Sogneprest til Bjelland, † 1 Dec. 1757.

Mogens Jacobsen Rasch,

født i Stavanger, hvor Faderen var Lagmand, deponerede 13 Juli 1668³, blev Kapellan hos Formanden 16 Febr. 1676 og kom først efter 23 Aars Tjeneste til at succedere ham 19 Dec. 1699. Han synes allerede da at have været svækket som ikke er urimeligt, da han naturligvis som Kapellan har maattet tage Broderparten af de overordentlig besværlige Reiser, der faldt i det vidtløftige Kald. Han blev 1677 gift med Elisa-

¹ Univ. Matr. I S. 210. ² Cancelliets Indlæg. Den danske Expeditionsprotokol. ³ Univ. Matr. II S. 8. Han kaldes her feilagtig Ruschius.

beth Danielsdatter Kirsebom, Formandens Datter, og han fik ved aabent Brev af 29 Nov. 1677 Tilladelse til at blive i sit Embede uanseet hendes for tidlige Nedkomst. Han døde 17 Jan. 1715¹. Hans Bo var i slet Tilstand. Biskop Bircherod udtaler sig i en Erklæring af 13 Juli 1714 meget fordelagtig om ham som den, der altid har været en brav og lærd Mand og skikkelig Prest. 1704 havde han havt den Lykke at huse Kongen, der tilsagde ham sin Naade. Han kom til at benytte sig af det kongelige Løfte, da han 1714 var meget svag, og hans Kapellan og Svoger Daniel Danielsen Kirsebom Intet vilde udføre. Han søgte da om at faa sin Søn Daniel Rasch til Kapellan No. 2, og det blev ham ved kongeligt Brev af 21 Sept. 1714 tilladt. Børn²: 1. Daniel Mogensen Rasch f. 1684, Sogneprest til Egersund, † 1723, gift med Huldeborg Henrichsdtr. Sylvia (f. 1679, † 1731). 2. Jacob f. 1686, Student, var † 1745. 3. Birgitte, gift med Edvard Samuelsen Storch, Sogneprest til Valle³. 4. Anna, gift med Mag. Wilhelm Schytte, Sogneprest til Lund, † 1723. 5. Johanna, gift med Lars Hammer, 1718 Kapellan til Lund. 6. Maria, gift med Jacob Larsen i Kristiania. 7. Maren, † ugift, Skifte 27 Juni 1747. 8. Elisabeth Maria f. 1 Nov. 1698, † i Sogndal 17 Oct. 1732, gift med Hr. Knud Bjørnsen (Haneberg) f. 1686, begr. i Sogndal 12 Aug. 1763.

Hr. Mogens Rasch var 1711 mellem 50 og 60 Aar gl., er rimeligvis født omkring 1650, da han deponerede 1668. Presten havde da 7 voxne Børn, 2 af hans Sønner var stud. theol. Rektor Jacob Rasch i Christiania var hans Søstersøn.

Kapellaner.

Laurits Lauritssøn Birkrem.

Se Sognepresterne, S. 27.

Daniel Jochumsen Kirsebom,

Kapellan hos Lauritz Jenssøn 1651—69 og hos Christian Søfrensen Godtzen til 1675, da han blev Sogneprest.

¹ Biskopens Indberetning 22 Jan. 1715. ² Kielland S. 206. ³ Se P. Blom: Valle Prestegjælds Beskrivelse S. 91.

Mogens Jacobsen Rasch

blev 1676 Kapellan hos Daniel Kirsebom og stod som saadan til hans Død 1699, da han efterfulgte ham i Sognekaldet.

Daniel Danielsen Kirsebom

var pers. Kapellan her i sin Fader Daniel Jochumsens Tid. Biskopen nævner ikke, naar han kom til sit Kapellan-Embedet. Kielland anfører Tallet 1698. Da Mogens Rasch blev Sogneprest, tilbød han sin Svoger at vedblive, men han vilde ikke. „Han sad paa en Bondegaard og prædikede ikke.“ Biskopen tilholdt ham at søge sin Forfremmelse og øve sig i at prædike, men det nyttede ikke. Da der efter Mogens Raschs Død var Prestenød, paalagde Biskopen ham at reise til Torvestad, men han stred imod af al Magt, og Biskopens Ord blev skarpe. Efter Kielland levede han endnu 1735 og antages at have været ugift.

III.

Jæderens Provsti.

1. Ly Prestegjæld.
2. Haaland —
3. Klep —
4. Haa —
5. Høiland —

Ly

med Gjesdal.

Nils Mortensen

nævnes som Vidne 1591 (utrykt Diplom i Rigsarkivet). Han var indkaldt som Deltager i det Kapitelsmøde, som 17 Juni 1601 dømte de 2 Prester i Vanse fra Embedet. Han omtales sidste Gang i Kapitelsbogen som Bisidder 15 Aug. 1611¹. Vi tør

¹ Bang: Den n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet S. 258.

anse det rimeligt, at han er død 1616. Efter en Ytring af Stavangerkapellanen Niels Olufsen Medelfar for Kapitlet 17 Jan. 1617 maa man antage, at Ly da var ledigt. Denne Kapellan var nemlig da beskyldt for at have forbandet sig paa, at han aldrig skulde komme paa Prædikestol, hvis han ikke fik Ly eller Strand.

Søfren Jenssøn Schrob

var i Embedet 1619¹. Vi har forgjæves søgt ham i Matrikulen, der begynder 1611. Han maa antagelig være død 1633, da hans Enke Maren Hansdatter i dette Aar androg, hvorledes hun af Provsten Hr. Christen Lind var „dømt fra sit Naadsensaar“. Kongen befalede Henrik Bilde at hjælpe hende tilrette². Senere indgav hun atter Klage over Fogden Søfren Pederson, der skulde have forurettet hende og hendes Mand navnlig med Hensyn til Indkrævningen af Skatten Aar 1624. Ogsaa med Lensmanden Even Rennom havde hun Trætte paa Grund af Skjeldsord mellem ham og den afdøde Prest, samt nogen Uleilighed ved Besigtigelsen af Prestegaarden. Jens Bjelke og Jørgen Brockenhuus fik herom Brev 3 Jan. 1635³, og endelig blev Michel Lauritssøn i Stjernerøen beskikket til hendes Formynders og Forsvar 23 April 1635⁴. Efter E. A. Thomles Meddelelse var Schrob her 30 Jan. og 31 Marts samt 15 Juni 1626. Enken Maren Hansdatter, sal. Hr. Søfren Schrobs, levede 13 Juni 1637 tilligemed en Søn Niels Søfrensen.

Mag. Elias Jacobsøn Agricola.

Søfren Schrobs Eftermand har vi ikke kunnet finde, men Elias Jacobsen kan neppe have været det. Denne Mand er rimeligvis den Elias Jacobi, som deponerede 22 Mai 1627 og tog Magistergraden 21 Mai 1631⁵. Han kaldes da med sit latinske Tilnavn og er endnu Rektor i Stavanger. Matrikulen siger ikke, hvor han var fra, eller hvilken Skole han har tilhørt, men

¹ Personalhist. Tidsskr. II 259. ² N. Rigsregistr. VI 600. ³ do. VII 1. ⁴ do. VII 36. ⁵ Univ. Matr. I S. 84, 149.

hans Sidemand i Matrikulen sees at være en Stavangermand, saa der er vel Rimelighed for, at ogsaa han er det. Han skal være bleven Rektor 1632¹. Faye antager, at han er Søn af Jacob Hansen Agricola, Sogneprest til Haaland († 1648). Han maa have siddet temmelig længe i Rektoratet. Efter Fayes Meddelelse er han nemlig gift med Bispedatteren Elen Wegner, der er født 24 Trin. 1624. Han kan da neppe være bleven gift, før hun var c. 20 Aar gammel, og er vel saaledes bleven ved Skolen til denne Tid og vel ogsaa siden. Han var her 1646, da det sees, at Hr. Elias paa Ly har betalt 12 Rdlr. i Presteskat². Efter Bruenechs Optegnelser skal Elias Jacobsøn være død om Sommeren 1653.

Lauritz Berntsen.

Det vil sees, at paalidelige Oplysninger om Presterne i Ly i de første tre Fjerdedele af Aarhundredet har været vanskelige at finde. Kaldsbogen synes at være i Forvirring, og selv Faye er vist kommen ind paa Gjætningernes Gebet, naar han sætter Søren Jensen som Elias Jacobsøns Eftermand, der ægter hans Enke. Efter Kaldsbogen har der været en Hr. Lauritz fra 1660—73 og en anden — Lauritz Bentson fra 1673—76. Tallene er misvisende, og der kan med Sikkerhed ikke paavises mer end en, nemlig Lauritz Berntsen, der formentlig er den Laurentius Bernhardi, som deponerede fra Stavanger 22 Juli 1647³. At denne har været her fra 1660 — maaske fra Elias Jacobsøns Død 1653 — er ikke urimeligt. Det maa vel ogsaa være ham, der — efter Faye⁴ — var gift med Bispedatteren Rebekka Humble. Han maa være død i April 1674, da Eftermandens Ansøgning, hvori han siges død, er dateret Kjøbenhavn 2 Mai 1674. Hans Bo blev registreret 26 Juni 1674. Skiftet efter ham blev sluttet 21 Sept. 1674. Han var gift 3 Gange: 1. med en ukjendt, med hvem 3 Børn. 2. med Rebekka Marcusdatter Humble. 3. med Mette Iversdatter

¹ Personalhist. Tidsskr. IV 50. Faye: Christiansands Biske- og Stiftshist. 238. ² Meddelelse af E. A. Thomle. ³ Univ. Matr. I S. 207. ⁴ S. 248.

Lem, Datter af Iver Nielsen Lem og Steddatter af Tormod Torfæus. Hun blev „strax efter Skiftet“ gift anden Gang med Eftermanden Gjøde Gjødese. Børnene vare: 1. Adriane 2. Kirsten. 3. Karen.

Gjøde Gjødese

er uden Tvivl den Godo Godonis, der deponerede fra Bergens Skole 20 Juli 1670. Han var Student, da han 2 Mai 1674 indgav sin Ansøgning om Kaldet i Kjøbenhavn, og blev udnævnt 4 Mai næsteffer. Han maa være død i Febr. 1684. Gift 1674 med Formandens Enke, Mette Iversdatter Lem.

Marcus Henrichsøn Reimer,

antagelig Søn af Sogneprest Henrich Petersen Reimer i Stavanger. Han deponerede fra Stavanger Skole 27 Mai 1679¹ og er formodentlig den Marcus Henrici, der blev Baccalaureus 29 Juni 1682². I Marts 1684 indgav han i Kjøbenhavn Ansøgning om Ly, der var ledigt efter Gjøde Gjødese's Død. Han blev udnævnt 4 Marts. Han døde i Begyndelsen af August eller maaske Slutningen af Juli 1694. Han var gift med Christine Clausdatter Brandt. Kongelig Bevilling til Vielse i Huset blev udstedt 8 Marts 1684³.

Boethe Johansen Friis

er formodentlig Søn af den Johan Petersen Friis, der blev begravet i Stavanger 17 Aug. 1691, 81 Aar gammel. Han maa have været en velstaaende Borger, siden der blev holdt Ligprædiken over ham. Boethe Friis var født 1656, deponerede fra Stavanger Skole samme Dag som Formanden, 27 Mai 1679. Han var endnu ubefordret, da denne døde, og indgav i Kjøbenhavn 10 Aug. 1694 Ansøgning om Kaldet, som han fik 13 Aug. 9 Jan. 1695 blev han viet paa Kongsgaarden i Stavanger til Cecilia Jacobsdatter „Boum“, med hvem han 27 Jan. 1701 oprettede et reciprokt Testament, da de var børnløse. Boethe

¹ Univ. Matr. II S. 98. ² Ibid. S. 113. ³ Expeditionsprotokollen.

Friis hørte til de mindre heldige Prester i Stiftet. En Skrivelse fra Biskopen af 19 Febr 1707 tyder paa Nærighed. Provst Peder Leganger var død, og Friis var en af de 2 Prester, der bistod Provsten ved Skiftet. Boet var paa 6000 Rdlr., og paa Friis's Part faldt da 24 Rdlr. Biskopen maatte fortælle ham, at dette var nok, og at der Intet tilkom ham for Skiftet efter Enken. 9 Jan. 1709 var han stævnet for Konsistoriet paa Grund af Ulydighed og utilbørligt Forhold mod sin Provst Søren Godtzen. For dette sidste var han 30 Nov. 1708 af Provsteretten dømt til at gjøre Provsten Afbigt. Senere opkom nye Stridigheder, der endte med, at han ved Konsistoriets Dom af 22 April 1709 blev suspenderet, indtil han fik retfærdiggjort sig. Sagen er udførligen fremstillet hos Faye¹. Han døde 19 Marts 1724².

Haaland.

Jacob Hansen Agricola.

Paa hans Portræt i Sole Kirke staar denne Indskrift:
øverst paa Billedet:

Expressa oris Effigies Dr. Jacobi Johannis Agricolae
pastoris olim ecclesiae Haalandensis

nedenunder:

Nascitur anno 1567 — ordinatur anno 1595
moritur anno 1628.

Det vides ikke, hvilket Embede han 1595 blev indviet til, men efter Formanden Kristen Pedersens Afsættelse 1597 maa han have faaet Kaldet. Man finder ham dog først nævnt som Sogneprest 17 Juni 1601, da han var med at dømme de 2 Vanse-Prester³. Hans Dødsaar 1628 maa efter ovenstaaende Angivelse paa hans Portræt være sikkert nok. Af Kapitels-

---

¹ Christiansands Stifts Biske-Hist. 285—87. ² Officiel Indberetning. ³ O. A. Løwold: Fra Jæderen S. 88. Bang: Den n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet S. 260.

bogen sees, at han endnu levede 20 Febr. d. A. Efter E. A. Thomles Meddelelse var Hr. Jacob Hansen „Bunde“ Sogneprest her 4 April 1625, 16 Juni 1627. Marite, Hr. Jacobs levede i Haaland 15 Juni 1655. Hr. Jacob nævnes som Værfader af Peder Nielsen Kragh, Sorenskriver over Jæderen og Dalerne.

Berthel Jacobsen

var — efter O. A. Løwold¹ — en Søn af Jacob Hansen Agricola. I Matrikullen staar han som Bartholus Jacobi, Stavanger (dep. 5 Mai 1625²), og ved hans Side staar Johannes Jacobi Agricola. Det er jo muligt, at de har været Brødre, men at kun den ene har villet benytte Familienavnet Bonde. Dette Navn finder vi senere i Haalands Ministerialbog paa Berthel Jacobsens Datter, Elisabeth Berthelsdatter Bonde, der 26 Juli 1692 blev gift med Fredrik Pedersen Saxe, Handelsmand i Stavanger. Er han Jacob Hansens Søn, saa maa han rimeligvis være bleven Kapellan hos Faderen, saa snart han var færdig fra Universitetet. Vi hører om ham, at han 1656 fæstede og leiede for sin og Hustru Anna Hansdtr. Bugges Levetid Laxefiskeriet Fiigen nær ved Utsteins Kloster for en Afgift af 80 Rdlr. og 2 Tønder saltet Lax. Han siger i sin Ansøgning om Stadfæstelse herpaa (25 Mai 1662), at han har mange Børn, blandt hvilke er Sønner, som han holder i Skolen³. Han døde 1672, begr. 14 Febr.⁴ Foruden ovennævnte Datter Elisabeth havde han en Datter Helvig, der blev gift med Kapellanen og døde 1719, begr. 23 Febr. Efter E. A. Thomles Meddelelse betalte han 1646 12 Rdlr. i Presteskat. Han var her 17 Dec. 1633, og hans Fader var utvivlsomt „sal. Hr. Jacob“. Hr. Berthel Jacobsen var Prest endnu 3 April 1651 og 28 Aug. 1655. — Blandt Børnene var:

1. Hans Berthelsen, 55 Aar gammel 1701.
2. Bertel — 52 — —
3. Niels — 42 — —

¹ Jæderen S. 88. ² Univ. Matr. I S. 72. ³ Cancelliets Indlæg i Rigsark. ⁴ Ministerialbogen.

Oluf Bentsøn Blomme.

Hans Fader kjendes ikke, Moderen Kirsten Mathisd. † i Haaland 1684, begr. 24 Trin. Han deponerede fra Stavanger Skole 12 Mai 1665¹ og er formodentlig ikke længe efter bleven Kapellan hos Berthel Jacobsen. Som saadan indrettede han 1671 den første Ministerialbog, som han førte med en meget smuk Haandskrift. Han var gift med Sogneprestens Datter og blev — som det synes paa hans Begravelsesdag, — af Almuen kaldet til Sogneprest, men havde kongelig Forsikring paa Kaldet, hvilken han fik konfirmeret 22 Febr. 1672². 1680, 8 Trin. havde han Biskop Tausan paa Visitats, og Søndagen efter fulgte han Biskopen paa Veien, men var saa uheldig at falde af Hesten, hvorved han blev „ulykkelig slagen i Ansigtet“. Det maa have været overmaade slemt, thi fra nu af har han kun sjelden udført Gudstjenesten, hvortil dels Naboprester, dels et Par Studenter, Passen og Claus Lauritssen Scabo var ham behjælpelig, indtil han 1691 fik Jens Saxe til Kapellan. Han var gift med Formandens Datter Helvig Jacobsdtr. Bonde. Af hans Børn nævnes i Ministerialbogen Anna, som 26 Juli 1693 blev gift med Jens Saxe, men hendes Fødsel er ikke optegnet. De af hans Børn, der er indførte som døbte, er Bent døbt 19 Oct. 1672, Kirsten døbt Dom. Oculi 1677, Berthel døbt 3 Marts 1680. Begge disse Sønner blev Studenter, og vi finder dem i Faderens sidste Aar anførte som Prædikanter. Oluf Blomme døde 1697, men det Blad, hvorpaa hans Dødsdag findes, er borte. — Efter E. A. Thomles Meddelelse levede Helvig, sal. Hr. Oluf Blommes, paa Enkesædet Jaasund 1701. 2 Børn: 1. Bent, 28 Aar gammel, Student. 2. Berthel, 21 Aar gammel, Elev af Stavanger Skole.

Jens Pedersøn Saxe

er efter Kielland³ født 1666, Søn af Peder Pedersøn Saxe, Tolder i Stavanger (f. 25 Jan. 1635, † 15 Jan. 1686) og Maren

¹ Univ. Matr. I S. 327. ² Expeditionsprotokollen. ³ Familien Kielland 227.

Søfrensdatter Godtzen (f. 9 Nov. 1634, † 18 Juni 1690). Han deponerede fra Stavanger 22 Juli 1687¹ og blev som Kapellan hos Oluf Bentsøn indsat 17 Trin. 1691. 26 Juli 1692 blev han gift med Sogneprestens Datter Anna Olufsdatter Blomme (f. 1674, † 1741, begr. 4 Sept.). Han døde 1721 i Juni Maaned, før 28, da Dødsfaldet indberettes.

Kapellaner.

Det vil sees, at de 2 sidste Sogneprester har tjent som Kapellan her, før de fik Kaldet, og der er megen Rimelighed for, at det samme har været Tilfældet med de 2 første, om end intet herom har kunnet oplyses.

Klep

med Aare og Bore.

Laurits Kristensen.

Efter Bang (den n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet 257) omtales han første Gang 1576 som Medlem af Stavanger Domkapitel. Som Provst paa Jæderen blev han 1601 valgt til Medlem af den Kommission, som skulde undersøge de 2 Vansepresters Forhold, og han var med at afsige Dommen over dem i Mødet 17 Juni 1601. Han var ogsaa med i det Møde, som Biskop Scavenius sammenkaldte 24 Sept. 1605 i Anledning af opstaaede[‡] Spørgsmaal om Bispeembedets Indtægter^². Han nævnes sidste Gang i Kapitelsbogen 15 Aug. 1611 som Bissidder. Efter en Skrivelse fra Provst Søfren Jenssøn Godtzen havde han 1599 en Strid med Axel Urup, Befalingsmand paa Utstein Kloster, der negtede at betale ham den vanlige Laxe-tiende. Hr. Laurits fremlagde i Retten Fredrik II.s Brev, hvorefter Axel Urup 12 Aug. 1599 blev dømt til at betale^³.

[‡] Univ. Matr. II S. 153. ^² Bang S. 244. Faye 146. 204. O. A. Løwold, Jæderen 109. ^³ Christiansands Bispearkiv i Rigsarkivet.

Mathias Henriksøn

var som Rektor og Notarius capituli tilstede ved Mødet 24 Sept. 1605¹. Naar han blev Sogneprest til Klep, har vi ikke fundet, men 27 April 1618 var han som saadan tilstede ved et Kapitelsmøde. 2 Oct. 1627 fik han Oluf Nielsen Medelfar som Kapellan, og han nævnes sidste Gang i det Møde, Biskop Thomas Wegner lod sammenkalde 20 Febr. 1628. Han levede — efter E. A. Thomles Meddelelse — 15 Jan. 1629 og kaldes da „forrige Sogneprest paa Klep“, saa han maa have opladt Kaldet.

Oluf Nielsen Medelfar

var født 1603, deponerede fra Stavanger 17 Nov. 1623², blev derpaa Herer i sin Fødebys Skole og 1627 Kapellan hos Mathias Henriksøn. Uagtet han endnu kun „var paa det 25de Aar“, blev det dog 2 Oct. 1627 tilladt, at han ordineredes. Det siges ikke, naar han succederede Mathias Henriksøn, og vi har ikke fundet ham omtalt i officielle Dokumenter før 1637, da han fæstede Gaarden Sørbø og 11 Juni 1637 fik kongelig Stadfæstelse paa den for sin og Hustrus Levetid. 1676 nævnes han som Provst over Jæderen og Bisidder i det vidtløftige Skifte paa Ly. Han er efter al Rimelighed død 1678, da det i Skiftet efter Biskop Tausan siges, at hans Kapellan dette Aar blev Sogneprest. Efter E. A. Thomles Meddelelse nævnes Hr. Ole paa Aarstad 20 April 1625 og Hr. Ole Nielsen i Klep 26 Nov. 1635. Hr. Ole Nielsen, Sogneprest til Klep, betalte 1646 12 Rdlr. i Presteskat. Han var Sogneprest her 20 Nov. 1638 og Provst 9 Mai 1651 og endnu 25 Sept. 1655. — Hr. Ole Niensens „forrige Kone“ synes at have været Hellie Thollefsdatter (1625).

Søfren Søfrensen Godtzen

var Søn af Søfren Pedersen Godtzen, Borgermester og Tolder i Stavanger og Elisabeth Christensdatter Trane. Han var — efter Kielland³ — født 12 Marts 1641, deponerede 24 April 1662⁴.

¹ Stavanger Domkapitels Protokol S. 153. ² Univ. Matr. I S. 63.

³ Familien Kielland S. 246. ⁴ Univ. Matr. I S. 307.

I Protokollen over geistlige Embedsudnævnelser¹ anføres, at han er udnævnt 15 Nov. 1670, og han maa da under denne Dato være stadfæstet som Kapellan. Efter Ole Nielsens Død blev han Sogneprest. Naar Ole Nielsen døde og Søfren Godtzen efterfulgte ham i Kaldet, har vi ikke fundet. Imidlertid anføres det under Skiftet efter Biskop Tausan, at „Kapellanen paa Klep var anno 1678 blefven Sogneprest“. Her har vi da maaske det rette Aarstal. — Han var gift med Karen Olsdatter, der døde 27 Febr. 1719², — muligens Datter af Formanden. Efter Kielland var de børnløse. Hans Dødsdag opgives af samme til 1 Marts 1690, hvilket rimeligvis er rigtigt, da Eftermandens Ansøgning om Embedet er dateret Kjøbenhavn 12 Marts 1690.

Søfren Jensen Godtzen

er født 20 Aug. 1665, Søn af Jens Søfrensen Godtzen, Sogneprest til Stavanger, og hans første Hustru Christine Søfrensdatter Hegelund eller Brunsteen. Han deponerede fra Stavanger 14 Juli 1683, tog Attestats 1685³. Han blev Kapellan hos Formanden og efterfulgte ham i Kaldet 15 Marts 1690. 1706 blev han Provst over Jæderen og døde 8 Sept. 1734. Han blev efter Stavanger Ministerialbog ægteviet 11 Febr. 1691 til Engel Petersdatter, D. af Peter Henriksen Arentz (Arendt), Sogneprest til Kvinnherred (f. 1 Marts 1633, † 25 Sept. 1710) og Sara Hansdatter († 1720, begr. 17 Juli)⁴. I sin Ansøgning om Klep kalder han sig „Godsen“, og i Ministerialbogen skrives han „Godson“.

Kapellaner.

Oluf Nielsen Medelfar

blev Kapellan 2 Okt. 1627.

Søfren Søfrensen Godtzen

blev Kapellan hos Oluf Nielsen 15 Nov. 1670 og fungerede, til han fik Sognekaldet — antagelig 1678.

¹ Kildeskriftfondets Samlinger. ² Kielland S. 246. ³ Univ. Matr. II S. 122. ⁴ Kielland 228. Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Pæster I S. 214.

Gabriel Lauritzsøn Heilmann

deponerede fra Stavanger 18 April 1678.¹ Han blev kaldet til Kapellan hos Søfren Søfrensen Godtzen og søgte 3 Oct. 1683 om Succession paa Kaldet, hvilket blev ham indvilget 15 Dec. 1683. Han maa imidlertid være død som Kapellan rimeligvis 1686 eller 1687.

Jonas Theophili Schancke

var Kapellan her i 4 Aar, der maa regnes fra 1686 eller 87, da han 7 Marts 1691 blev Sogneprest til Høiland. Se S. 47.

Søfren Jensen Godtzen

nævnes af Kielland som Kapellan, før han blev Sogneprest. Vi har ikke fundet det andensteds og tør efter ovenstaaende anse det for usikkert.

Haa (eller Bø)
med Varhoug.

Jon Ellingsen

anføres hos Bang² som Skatteyder i 1563, var Medlem af Domkapitlet og fik 1579 en Præbende. Han var med i Mødet 17 Juni 1601, da de 2 Prester i Vanse blev afsatte. Senere finder man ham oftere til 1612, da han døde, og hans Eftermand, Christen Lauritzsøn fik hans Præbende³. Han nævnes sidste Gang 17 Juni 1612. Sl. Hr. Jon Sogneprest til Bø er af E. A. Thomle fundet nævnt 28 Marts 1628.

Christen Lauritzsøn Lind

nævnes som Kannik og Sogneprest til Bø 18 Juni 1613. Han synes at være bleven Provst 1623, da han dette Aar først nævnes som saadan. Han fik 20 Okt. 1612 Forlehningsbrev paa

¹ Univ. Matr. II S. 78. ² Den n. Geistlighed i Reformationsaarhundredet 256. ³ N. Rigsregistr. IV⁴474.

en Præbende, kaldet Løfre¹ i Stavanger Domkirke, som Formanden havde havt, og 27 April 1626 fik han Bevilling til at beholde „en Jord“ kaldet Obrestad, som han havde fæstet af Hendrik Bilde². 11 Juni 1637 fik han for sin og Hustrus Levetid samt efter begges Død for et af sine Børn Gaarden Haa³. Han var efter Kielland⁴ gift med Margrete Pedersdatter Trane, der overlevede ham og blev gift med Eftermanden. Med Lind havde hun 6 Børn. Christen Lind maa være død i Begyndelsen af 1640. Hans Præbende, Løfre, „der var bleven ledigt efter ham“, bevilgedes 2 Juni 1640 til Stavanger Lektor Mag. Laurits Jonsen. Børn: 1. Karen Lind († 1697, begr. 30 Mai), gift med Peder Eriksen Leganger. 2. Maren Christensdatter Lind, der var gift med Sogneprest Peder Olsøn Svegning paa Stord, antages af Lampe at have været hans Datter⁵. Dette er rigtigt og bekræftes af Skifteprotokollen i Broderen 3. Samuel Christensen Linds Bo (se nedenfor ved Vikedal). 4. Christen Lind († 1714), Sogneprest til Rø paa Bornholm⁶. 5. Gabriel Lind, Løitnant. 6. Jørgen Lind⁷, resid. Kapellan til Smørsund (Søndmøre). 7. Margrethe Lind, gift med Jacob Hufly (?) paa Finne. 8. Elen Lind, gift med Sjur Hufly. Efter E. A. Thomles Meddelelse nævnes Hr. Christen Lauritzsøn Lind paa Haa 25 Juni 1623. Han var Broder af Hr. Gabriel Lauritsen Lind, Sogneprest til Stavanger. Var Provst 15 Juni 1629. Sal. afg. Hr. Christen Lauritsøns Efterleverske Margrethe Pedersdatter nævnes 14 Sept. 1640.

Peder Nielsen

deponerede fra Stavanger 23 Mai 1626⁸. Han nævnes af Kielland som Sogneprest her og gift med Enken efter Christen Lauritzsøn, hos hvem han da vel har været Kapellan. Der anføres tillige, at han var død 1655. Vi har kun fundet ham nævnt i Bruenechs Fortegnelse over Prester i Kristiansands

¹ N. Rigsregistr. IV 874. ² do. V 529. ³ do. VII 350. ⁴ Fam. Kielland 256. ⁵ Lampe I 234. ⁶ cfr. Wiberg II 670. ⁷ Kjendes ikke af Lampe. ⁸ Univ. Matr. I S. 78.

Stift 1648. Her staar han nævnt som Petrus Nicolai Sætersdaliensis. Efter E. A. Thomles Meddelelse var han 27 Nov. 1643 Sogneprest til Bø (Haa), og hans Formand var sal. Hr. Christen. Han var her 20 Sept. 1652 og 19 Nov. 1653. Margrethe Trane sal. Hr. Peders nævnes 25 Sept. 1655, altsaa var han død før den Tid. Konens første Mand var Hr. Christen Lauritzsøn Lind. Margrethe Pedersdatter paa Haa nævnes 24 Jan. 1656, da hun havde Proces om Enkesædet. Hr. Peder paa Haa betalte 1646 12 Rdl. i Presteskat. Han havde flere „Stifbørn“, hvoriblandt Hr. Thallak.

Laurits Samuelson

paa Haa nævnes 15 Juni 1655, 25 Sept. 1655 og 22 Nov. 1655, og han maa have været Peder Nielsens Eftermand.

Peder Eriksøn Leganger

Søn af Erik Iversen Nordal, Sogneprest til Leikanger (født 28 Marts 1591, † 27 Juni 1658), og hans anden Hustru Lene Splidsdatter (født 1615, † 24 April 1670).¹ Han er født 1638, deponerede fra Stavanger 14 Nov. 1657.² Han var (8 Sept. 1690) Provst over Jæderen og Sogneprest her, og gift med Karen Lind, der døde 1697, begr. 30 Mai. Hun var Christen Lauritzsøn Linds Datter. Fra Sennen Lars Leganger nedstammer Familien Stang. Peder Eriksøn Leganger anføres paa flere Steder at være død 11 Juni 1706. Saaledes hos Lampe, Bruenech, B. Moe, og det er sikkert rigtigt. I alle Fald levede han som Sogneprest til Haa 1701. Han maa imidlertid være antagen for død 1697, eller ogsaa maa der være begaaet en stor Feiltagelse, thi 20 Oct. 1697 søgte Frederich Christian Cramer Kaldet. Han blev imidlertid udnævnt til Sogneprest i Evenvik 20 Nov. 1697,³ medens det efter Expeditionens Form synes, som han er udnævnt til Haa. Peder Legangers Børn anføres hos Lampe (Bergens Stifts Biskoper og Prester I S. 274).

¹ Lampe Bergens Stifts Biskoper og Prester I 274, II 65. ² Univ. Matr. I S. 274. ³ Lampe: II S. 97.

Kapellan

Ludvig Hermansen Schultz

født i Bergen 1673 (døbt i Nyk. 14 Oct. s. A.). Søn af Kjøbmand Herman Schultz og Helvig Ludvigsdatter Munthe. Depo-nerede fra Bergens Skole 24 Juli 1691¹ og blev ansat som Kapellan her 1697, da han i Edsprotokollen 13 Oct. betegnes som Comminister. Som „Medtjener“ i Ordet til Bø var han Fadder i Høiland 13 Nov. 1701. Sogneprest blev han 9 Feb. 1706. Han nævnes — efter Løwold² — som Prest her 23 Dec. 1731. I en biskopelig Skrivelse af 15 Oct. 1707 kaldes han Schultz, og under dette Navn er han ogsaa opført som Fadder. Han havde den Ulykke, at hans Prestegaard brændte med alle hans Bøger og alt hans Indbo.³ Gift med Anna Leganger. Han døde 26 Juni 1733.

Høiland

med Sandnes.

Peder Jenssøn

nævnes af Bang⁴ som den, der 1574 af Biskop Jørgen Eriksen blev gjort til Kannik, og han var som saadan med i Mødet 17 Juni 1601 og fældte Dom over de 2 Prester paa Vanse. Han maa være død før 3 Mai 1606, da der denne Dag disponeres over hans Præbende.⁵ I Mandals Museum gjemmes et Exemplar af Melanchthons „Loci“, hvori skrevet: „D. Petrus Johannis pastor Ecclesiae Ganden“ (Fayes Notits i hans Afskrift af Prestegjeldets Kaldsbog). Hans Hustru Magdalena Svendsdatter nævnes 1576.⁶ Af hans Børn nævnes hos Kielland⁷ Samuel Pedersen Vatne, Lensmand i Høiland, gift med Maren Pedersdatter. Skifte 2 April 1672.

¹ Univ. Matr. II S. 181. ² Jæderen, S. 127. ³ Do. Faye Christiansands Bispe- og Stiftshist. 302. ⁴ D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationssaarh., S. 259. ⁵ N. Rigsregistr. IV 147. ⁶ Meddelt af Professor G. Storm. ⁷ Kielland 255.

Christian Pallesen Trane

Søn af Palle Christensen Trane, Sogneprest til Hausken (Rennesø), der maa antages at være død før 1584, og Gro Jonsdatter Dahl, der levede 1624.¹ Christian Pallesen blev Prest 1600. Han er da maaske bleven Kapellan hos Peder Jensen. Som Sogneprest til Heiland nævnes han 25 Mai 1608 i Kapitelsbogen. 30 Feb. 1628 var han tilstede ved det af Biskop Wegner sammenkaldte Møde. Efter Kielland levede han endnu 1649, men var død 18 Juni 1650. Han var gift med Dorothea Baltzersdatter (Schanke), der endnu levede 1650. Hans Børn findes hos Kielland S. 255. Efter E. A. Thomles Meddelelse var han her 27 Oct. 1623, 23 Jan. 1624 og 5 Aug. 1625 samt 23 Jan. 1637 og 5 Marts 1641. Derimod var han død 29 Nov. 1650, da Dorthe sal. Hr. Christens i Gand nævnes som Værmoder til Laurits Hansen paa Fiskaa. Hr. Christian Pallesen Trane i Gand betalte 1646 12 Rdl. i Presteskat.

Mag. Kield Hanssøn Nykjøbing

formodentlig fra Nykjøbing paa Mors, da han 21 Jan. 1634 er immatrikuleret under Navnet Chilianus Johannis Cimber.² Ved Magisterpromotionen 8 Mai 1649 kaldes han — Neapolitanus. Han blev efter eget Opgivende Rektor i Stavanger, hvorfra han selv var dimitteret, 1642 og Sogneprest til Heiland 1649, Provst over Jæderen 1678, † 1679, begr. 2 Epiph. Han var gift med Anne Søfrensdatter Godtzen (født 10 Nov. 1632 † 12 April 1685). Han var Sogneprest til Gand 11 Dec. 1654. Han var 1685, da han søgte om at erholde Hans Euromontanus til Kapellan, svag af Alder og labores som Rektor i Stavanger. Hans 4 Børn: 1. Kirsten Kjeldsdatter „Montagne“, gift med Hr. Anders Arntzen. 2. Anna Kjeldsdatter, sal. Hr. Niels Olufsens i Stavanger. 3. Elisabeth. 4. Karen.³

¹ Kielland 220, 254.   ² Univ. Matr. I S. 122.   ³ Cfr. Kielland S. 226 ff.

Hans Jensen Euromontanus

formodentlig den Johannes Jani, der deponerede fra Stavanger i Juli — Datum ikke tilføiet — 1671.¹ Kjeld Hanssen kaldte ham til Kapellan og fik Kaldelsen stadfæstet 28 Juli 1675 med Succession.² Han var et uheldigt Subjekt og var ofte for Retten. 30 Sept. 1685 var han indstævnet af Mag. Jens Godtzen og Mag. Michael Leigh, men Sagen blev forliget. 9 Nov. 1688 var han indstævnet 2 Gange 1. for en „Exces“ under Overhøring i Kirken, 2. for at have bortvist en Bonde, Asbjørn Todnem fra Sakramentet. For den første Anklage slap han ved at afbede sin Forseelse, — i den anden Sag blev han dømt til at gjøre Bonden Afbigt i Provstens og 2 Presters Nærværelse samt til at betale ham 18 Rdl. „fra hans Tidsspilde“. 1690 sigtede Hans Jensen Presten Anders Scheen³ for at „have forfærdiget acter oc domme imellem ham oc Asbjørn Todnem“. For denne Beskyldning blev han stævnet til 17 Febr. Biskopen lod det blive ved, at han skulde gjøre en høfig Afbigt og betale Omkostningerne. Han maa imidlertid have nølet med dette, da Biskopen 17 Juni 1690 paalægger ham enten personlig eller skriftlig at gjøre Biskopen Afbigt. Dette har han da vel sagtens gjort, men det blev kun værre med hans Forhold. Endnu samme Aar blev han beskyldt for at have slaaet en Kvinde, og Amtmanden befalede 15 Aug., at Fogden skulde „besigtige hende“. Derhos blev han stævnet for „Formastelser“ mod Provsten, Erik Leganger. Sagen blev udsat til 12 Jan. 1691, men da han hverken mødte personlig eller ved Fuldmægtig, maatte den atter udsættes til 16 Feb., da han heller ikke mødte. Dommen blev da afsagt og lød paa, at han havde ladet fremkomme „et meget scoptisch oc scanderisch skriff“. Da Stævningen blev forkyndt, havde hans Hustru paategnet med ærerørige Ord. Han befandtes at have forhindret sin Provst i hans Visitats og endelig ved sin Paaskrift paa hans Brev at have antastet ham paa hans Ære. Biskopen veg Sæde, da Hans Jensen ogsaa var

¹ Univ. Matr. II S. 28. ² Cancelliets Indlæg i Rigsark. ³ Maa være Presten i Kristiansand.

grov mod ham. Da han nu ikke havde villet afbede, men var gangen frem i Formastelse, blev han frakjendt sit Embede og skulde herefter agtes som en læg og uordineret Person. Det blev imidlertid ikke ved dette. Da Dommen blev ham forkyndt, gav han ogsaa den en „scanderisch“ Paaskrift og vedblev at betjene sit Embede som før. Provsten forkyndte for Menigheden, at han var fradømt Embedet og Nabopresterne paalagte at betjene Kaldet. Kirkedøren blev lukket for ham, men han lod den aabne og holdt fuld Gudstjeneste, skrev til Kirkeværgen, at han havde at holde Kirken aaben og alt istand paa Helligdagene, truede Klokker og Medhjælperne med Afsættelse, hvis de var ham ulydige, og lod Nabopresterne vide, at det skulde gaa dem ilde, dersom de befattede sig med hans Tilhørere. Biskop Jersin, som 24 April 1691 indberettede dette til Kongen, ansaa Manden istand til at lægge Haand paa baade Provst og Biskop, da „der fattedes ham intet paa Arrighed og Ondskab til saadan Ugjerning“. Dette maatte jo tage en Ende med Forskrækkelse, og ved Rescript af 10 Mai 1691 blev befaleet, at han skulde hensættes i Forvaring i Kristiansands Kastel. Hans Hustrus Navn har vi ikke fundet. Af hans Børn sees Anna at være døbt 22 Juni 1680 og Maren 23 Mai 1685. Hun blev begravet 15 Trin. s. A.

Jonas Theophili Schancke

er født paa Høilands Prestegaard 14 Juni 1646, Søn af Theophilus Jonsen Schancke, der da var personel Kapellan her og siden Sogneprest til Egersund, og hans første Hustru Maren(?) Christensdatter Trane¹ (S. 25). Han deponerede fra Stavanger 12 Mai 1665, ² var i 13 Aar Hører i Stavanger Skole, fik udvirket en Resolution af 16 Juli 1685, at „naar noget Prestekald blev ledigt, skulde han angive sig“. Der blev imidlertid intet, og han blev Kapellan hos Sefren Godtzen paa Klep, hvor han var i 4 Aar til Godtzens Død i Marts 1690. En anden havde

¹ Kielland, S. 215. ² Univ. Matr. I S. 327.

Succession paa Embedet, og Schancke blev gaaende indtil Hans Jensens Afsættelse, da han 5 Marts 1691 søgte hans Embede, hvortil han 7 Marts blev udnævnt. Han døde 5 Juli 1728 og blev begravet 13 Juli, 82 Aar mindre end 21 Dage gammel. Ovennævnte af Kielland opgivne Fødselsdag kan efter dette ikke være den rette. Han var gift med Elisabeth Cecilia Søfrensdatter Schive (født 1667, † 16 Jan. 1706), D. af Søfren Thorsen S. (født 1623, † 20 Sept. 1705), Sogneprest i Bjelland, og Anna Søfrensdatter Godtzen (født 10 Juni 1642, † 25 Dcbr. 1710).¹ Hans Børn: 1. Gabriel, født 29 Aug., død 5 Sept. 1694. 2. Theophilus, født 23 Aug., døbt 27 Aug. 1696. 3. Anna, født 2 Dec., døbt 8 Dec. 1697, gift med Kapellanen Peder Scheen. Hun døde 20 Dec. 1716. 4. Severin, født 23 Marts, døbt 31 Marts 1699, han døde 1 April 1702. 5. Huldborg Christine, født 6 Nov., døbt 13 Nov. 1701.

Kapellaner.

Daniel Pederssøn

var 1601 Kapellan i Høiland, — var 1602 i samme Stilling i Vanse.

Hans Jensen Euromóntan

fra 1675 til 1679, da han blev Sogneprest.

---

¹ Kielland S. 246. 247.

IV. Listers Provsti.

1. Vanse Prestegjæld.
2. Lyngdal —
3. Undal —
4. Kvinesdal —
5. Bjelland —

Vanse

med Herred og Spind.

Anders Jørgensen Storck,¹

Søn af Formanden Jørgen Hemmingsen Storck, der døde 1596, blev samme Aar hans Eftermand. Han var 14 Marts 1601 indkaldt for Kapitlet med sin Kapellan *Jacob Claussøn*, med hvem han længe havde ligget i Uenighed. De var tiltalte for denne samt for Forsømmelse i Embedet, Spot og Foragt mod Provsten, den bekendte Peder Claussøn i Undal. Da Jacob Claussøn ikke mødte, men skriftlig protesterede mod Retmæssigheden af et over ham i Vanse Kirke taget Prov, blev Provsterne Laurits Christensen (Klep), Anders Madssøn (Tvet) og Jon Mauritssøn (Egersund) med en Prest af hvert Provsti beordret til 4 Søndag efter Paaske at undersøge i Vanse Kirke Presterne Klager over hinanden, hvorefter de begge stevnedes til at møde for Kapitlet 17 Juni. Denne Dag mødte Provsten Peder Claussøn, men begge Presterne lod sig repræsentere ved en Fuldmægtig Joen Christiernsøn. Der var sluttet et Forlig mellem Presterne paa Bergenhus 3 Juli 1609. Dette var ikke bleven holdt. Jacob Claussøn havde for Statholderen beskyldt sin Sogneprest for „uskikkeligt Levnet“, for at have nægtet at reise til syge med Sakramentet og ladet Lig blive ubegravede, skjønt han var anmodet om at gjøre Tjeneste, endvidere for Kirkeforsømmelse. Han skulde oftere have været 14 Dage borte fra Hus og Hjem.

¹ Bang: D. n. K. Geistlighed i Reformationsaarhundredet 251. N. Rigsregistr. IV 14.

Han var kommen drukken til Kirken. Den ovennævnte Kommission af 3 Provster med 3 Prester holdt Møde i Vansø Kirke 4 Søndag efter Paaske (10 Mai) 1601. Det fremgik af de mange Vidners Prov, at Hr. Anders havde vist sig meget lidet villig til at reise i Sognebud, men meget ofte henvist Budene til Kapellanen. Det blev ogsaa bevist, at han paa Helligdage havde siddet paa Bondegaardene uden at bekymre sig om Gudstjenesten. Paa den anden Side blev det bevist, at Hr. Jacob for Bønder groveligen havde udskjeldt sin Sogneprest. Efter Forhandlingerne 10 Mai havde de 2 Prester „begyndt en forargelig Buldren tilssammen, den menige Almue paa hørendis“. Retten fandt, at begge Prester ilde havde holdt den Forligelse, de havde indgaaet. Hr. Anders havde forholdt sig mislig ved at oppebære den Landskyld, som var tillagt Kapellanen, hvorhos hans Forhold mod denne, Provsten, Menigheden havde været idel Brud paa hans Forpligtelser. Paa den anden Side havde Hr. Jacob strax efter Forligelsen i Bergen fremført de groveste Beskyldninger mod sin Sogneprest — bl. a. for misligt Forhold til sin Tjenestepige. I Skrivelse til Provsten havde han truet Hr. Anders med Hævn, og Provsten lod Retten vide, at Hr. Jacob havde øvet Haandgribeligheder mod ham i hans eget Hus(!). Det var endvidere bevist, at Hr. Jacob havde skrevet foragtelige og haanlige Ord om Fru Adeluds Benkestok til Hananger til Skade for hendes Rygte. De blev da begge dømte fra Embedet. For Hr. Anders' Vedkommende blev det nok ikke herved. Allerede under Retsforhandlingerne 17 Juni fremkom Hentydninger til hans løsagtige Liv, og snart efter fremkom paa Herredagen i Kjøbenhavn en Beskyldning mod ham for begaaet Leiermaal med to Søstre. Lehnsmanden Peder Grubbe fik nu 3 Juli 1603 kongelig Befaling at forfølge ham ad Rettens Vei og lade ham tilbørlig straffe, om han var skyldig.¹ Var han dette, saa maatte han efter den Tids Lov have været dømt fra Livet, og han vilde vel neppe være bleven skaanet. Der er dog maaske Grund til at tro, at han er sluppen fra det, hvis

¹ N. Rigsregistr. IV 14.

han er den samme Anders Jørgensson, der senere findes som Prest til Ramlese og Annise Sogn i Kroneborg Lehn. Han omtaltes i 1626 som den, der „for nogen lang Tid siden er dømt fra sit Kald“. Biskopen Niels Simonsen Glostrup havde andraget om Tilladelse til at ansætte ham som Kapellan, da han i den Tid, han havde været ledig, forholdt sig skikkelig. Dette blev tilladt 13 Juli 1626.¹ Wibergs Angivelse², at han er død 1616, maa være feilagtig, og det hos ham anførte Ansættelsesaar 1597 kan da ligesaagodt være tvivlsomt. Er det vor Mand, saa maa han have faaet Ansættelse i Ramløse efter 1603, og 1615 er da maaske det Aar, da han her blev afsat. Han havde været forlovet med Peder Claussøns Datterdatter, som denne siden egenmægtig skilte ham fra.³

Daniel Pedersøn

var Kapellan i Høiland 1601 og kom hertil som Sogneprest 1602. Han var 1610 Deputeret i Oslo, nævnes i Scavenii Indberetning 1619 og to Gange 1. i Kapitelsbogen, 17 Juni 1620, da han havde indstævnet 2 Bønder i Anledning af Gaarden Høiland i Vanse Sogn, som Presten Hr. *Daniel Kraft* havde til Landskyld efter et gammelt Register over Lister Prestebord af 1407, 2. i Rigsregistranterne V, 543. Han havde andraget om en Rettighed, som nogle Bønder havde tilegnet sig, og som hans Formænd havde oppebaaret. Sagen var af Herredagen henvist til Lagmanden, der ved kongelig Befaling af 13 Juli 1626 tilholdes at dømme om den i Sagen faldne 12 Mands Dom. Han var Sogneprest til Lister 20 Sept. 1628. Broderen var Samuel Pedersøn paa Vatne, Lensmand i Gand.

Niels Hanssøn Budding.

Han er formodentlig den Nicolaus Johannis Bodding, som deponerede fra Slagelse 13 Nov. 1626.⁴ Han nævnes i Bruenechs Optegnelser som Sogneprest her 1631 og 37. Han havde faaet

¹ N. Rigsregistr. V, 544.   ² Wiberg: Dansk Prestehistorie II 374.

³ P. Claussøns Biografi ved G. Storm S. XXV.   ⁴ Univ. Matr. I S. 81.

Dom for, at Prestebordet skulde have Bygselen af Gaarden Kvale i Herred Sogn, og fik 7 Juni 1635 kongeligt Brev paa, at Dommen skulde staa ved Magt.¹ 30 Juni 1641 fik han paa Ansøgning Gaarden Frestad for sig, Hustru og Børn.² Paa Skiftet efter Tron Teiste til Lunde nævnes han som endnu levende, og 11 Juli³ 1660 fik han Tilladelse til at kalde sin Søn til Kapellan. Han angives hos Bruenech at have fungeret til 1663. Sønnen kaldes i officielt Dokument „Budding“. Det har da rimeligvis været Faderens Navn, medens han her kaldte sig Daniel Lister. Efter E. A. Thomles Meddelelse betalte han 1646 13 Rdl. i Presteskat. Han døde 1668, da Skifte 27 April s. A. holdtes efter ham. Gift med Formandens Datter Sophie Danielsdatter. Børn: 1. Hr. Daniel, Sogneprest efter Faderen. 2. Maren, † før 1668, gift med Hr. Peder Ankersen Hegelund til Lyngdal. 3. Kirsten, gift med Stiftsskriver Johan Povelsen Riis i Kristiansand.

Daniel Nielsen Lister

er formodentlig den Daniel Nicolai Rissens, der 7 Juni 1655 deponerede fra Stavanger. Han var Søn af foregaaende, der 11 Juli 1660 fik Tilladelse til at lade ham ordinere til sin Kapellan, skjønt han endnu ikke havde fyldt 25 Aar.⁴ Han tog Navn efter Prestegjeldet og kaldes siden i officielt Dokument Daniel Lister, hvoraf vel det Navn, hvorunder han immatrikuleredes, er en Forvanskning. Han skal efter Bruenechs Optegnelse være bleven Sogneprest 1663, og Faderen har da vel dette Aar overladt ham Kaldet. 20 Mai 1672 søgte han om, at Gaarden Frestad maatte overlades ham til Odel og Eie mod dobbelt Vederlag til Vanse Prestebord af hans Eiendom Halleland, hvilket blev ham tilstaaet 19 Juni 1672.⁵ Han var gift med Anna Trane Wegner (født 24 Nov. 1641), Datter af Biskop Wegner.⁶ Han døde 1690 før 24 Mai, da Eftermandens Ansøgning om Kaldet

¹ N. Rigsregistr. VII 53. ² Do. VIII 61. ³ Saml. til det n. Folks Sprog og Hist. III 382. ⁴ N. Rigsregistr. XII 372. ⁵ Cancelli-Indlæg i Rigsarkivet. ⁶ Faye: S. 239. Han har det maaske fra Bruenechs Optegnelser.

med Angivelse af hans Død er dateret. Den Thomas Danielis Listerensis, der deponerede 22 Juli 1687, er formodentlig hans Søn.

Mag. Povel Hanssøn Holst

deponerede 2 Aug. 1686 og kaldes Hafni[ensis]. Han blev udnævnt 17 Oct. 1690. Han blev 16 April 1691 gift med Sophia Amalia Isabella Meyer og havde med hende Børnene 1. Ingeborg, døbt 6 April 1692, 2. Ida Lutemilla, døbt 18 Sept. 1693, 3. Hans † 1696, begr. 19 Marts, 4. Povel, døbt 20 Oct. 1695. Han døde 1695 før 6 Juli.¹

Povel Jacobsøn Riis

deponerede 21 Juli 1688 fra Christiansand og fik dette Kald som „fattig studiosus“ 6 Juli 1695, aflagde Ed 22 Sept. s. A. Efter B. Svendsen skal han være født 1671 i Kristiania af Forældrene Krigskommissær Jacob Riis og Christine Hansdatter, der først var gift med Kjøbmand i Kristiania Bertel Pedersen Holst. Efter samme Kilde skal han have været gift med Maren Stockfleth († 12 Marts 1748 i Kristiania, 72 Aar gammel), Datter af Sogneprest til Gausdal Ole Stockfleth og Margrethe Mechlenburg. Han er formodentlig gift snart efter sin Udnævnelse. I Vanse Ministerialbog findes af hans Børn: 1. Jacob, døbt 4 Trin. 1698, 2. Helene Marie, begr. 28 Aug. 1699, 3. Jacob, døbt 2 Jan. 1701, begr. 12 Marts 1701, 4. Christopher Jørgen, begr. 19 Trin. 1702. Aas opgiver i sin Beskrivelse af Gjerstad S. 123, at hans Datter Helene Marie, født 23 Sept. 1699, blev 1718 gift med Peder Horster, Sogneprest til Gjerstad 1716—45. Hun † 28 Febr. 1723. Han blev 1702 Sogneprest til Ringsaker. Hans Eftermand Johannes Olpius (Ulpius?) blev udnævnt 9 Dec. 1702. Paa Ringsaker, hvor han var Provst, døde han — efter Svendsen — 13 Jan. 1726 i sit 55de Aar.

¹ Cancelli-Indlæg og Ministerialbog i Rigsarkivet.

Kapellaner.

Jacob Claussøn

var residerende Kapellan og boede paa Gaarden Frestad i Vanse. Han havde de visse og uvisse Indtægter af Herred og Spind undtagen Landskylden, der tilfaldt Sognepresten. Kapellanen fik sig imidlertid paa Herredagen i Bergen tilkjendt nogen Landskyld — det sees ikke, hvor den faldt — hvorom der maa have været Tvist mellem Presterne, og det blev en Anklage mod Sognepresten, at han trods Forliget vedblev at oppebære den. Han blev ansat omkring 1582 og var gift med Sognepresten Jørgen Storcks Datter. Han blev afsat 17 Juni 1601.¹ (Se ovenfor under Sogneprest Anders Jørgensen S. 50).

Daniel Pedersøn,

der 1601 findes som Kapellan i Høiland, var 1602 i samme Egenskab i Vanse, før han blev Sogneprest.

Hans Jørgensen Goltzow

var Søn af en dansk Mand, men født i Norge og dimitteret fra Stavanger 1621. Han blev derpaa Kapellan paa Vanse og ægtede en adelig Dame, Marina Teiste. 1629 blev han Sogneprest til Undal efter Claus Pedersøn. S. 57.

Daniel Nielsen Lister

var Kapellan her fra 1660—63. Se Sognepresterne. Se S. 52.

---

¹ Cfr. Bang: D. n. K. Geistlighed i Reformatiønsaarh. 251. ² L. Daae; En Historie om Kvinesdal. S. 22.

Lyngdal
med Oustad, Kvaas.

Hr. Rasmus Madsson

var Sogneprest her 1602 og nævnes ogsaa 1644.¹ Han var Deputeret i Oslo 1610, sees i 1645 at have havt Hustru og 3 Sønner over 15 Aar og 1646 at have betalt 12 Rdl. i Presteskat.

Peder Ankersen Hegelund

er muligens den Petrus Ancharius Hattherslebius, der deponerede fra Lund 6 Juni 1639.² Han maa nogle Aar efter være bleven Kapellan i Lyngdal, da han forekommer som saadan 1649. Han androg da om at erholde Kaldet efter den gamle Prests Død. Det siges ikke, hvad denne hed, men det maa vel have været ovennævnte Hr. Rasmus. Da Peder Ankersen havde forholdt sig skikkeligt i Lærdom og Levnet, blev det bevilget ham 9 Juli 1649.³ I Kaldsbogen oplyses, at han var Sogneprest her 1652 og 59, da han har tilveiebragt et lovligt Dokument om Aa Prestegaaards Grændser, hvilket endnu skal findes. Hans Fader hed Povel. Under Navnet Peder Hegelund skriver han selv 22 Nov. 1665 en Klage over Jørgen Henriksen Schurmand,⁴ der skulde have forskaffet sig Kongebrev paa Succession i hans Kald og nu 14 Nov. indfandt sig med en Kopi deraf og „sig meget imodeste och insolent imod ham anstillede“ og endog brugte Trusler, da Hegelund ikke vilde tilsige ham Condition, mens han endnu havde Kaldet. Han havde ladet sig forlyde med, at han kunde forhverve Kongebrev paa, at Hegelund skulde være forpligtet til strax at afstaa ham Halvdelen af Kaldet. Han sad der med umyndige moderløse Børn og bad om Beskjærmelse, hvilken han ogsaa fik ved kongeligt Missive

---

¹ Professor G. Storms Meddelelse. ² Univ. Matr. I S. 152. ³ N. Rigsregistr. IX 1447. ⁴ Maaske den Georgius Henrici Rhandr., som deponerede 16 Mai 1653.

til Biskop Tausan af 5 Jan. 1666. Han konfirmeredes som Sogneprest her 25 Oct. 1670 og maa være død i Slutningen af 1678 eller Begyndelsen af 1679.

Jens Olufsen

nævnes i Kaldsbogen som den næste Sogneprest og siges at have været her fra 1688—1722, da han døde som Provst. Han kaldtes Jens Olufsen Scytte. Han deponerede 20 Juli 1674 og blev efter Protokollen over Embedsbesættelser ansat her 6 Feb. 1679 og konfirmeret som Sogneprest 13 April 1700. Han blev efter Biskopens Skrivelse Provst 28 Mai 1707. Han maa være død 1721. Hans Eftermand Niels Coldberg, der havde betjent Feltprovsten Mag. Balthazar Sechmanns Embede paa Brager næs til Oct. 1719, havde 1½ Aar ligget i Kjøbenhavn og suppliceret, da han 6 Nov. 1721 indgav Ansøgning om Drangedal. Han fik 19 Dec. s. A. Kaldsbrev paa Lyngdal.

Undal (eller Valle)

med Spangereid, Vigmostad, Konnismo.

Peder Claussøn Friis

er født 1 April 1545, blev kaldet til sin Faders Eftermand 1566, blev samtidig Provst og 1575 Kannik. Han kaldes allerede 1591 Archidiaconus og døde paa Valle Prestegaard 15 Oct. 1614. Angaaende hans Liv og Virksomhed henvises til G. Storms Fortale til hans Skrifter S. IX ff. Bang: den n. Kirkes Hist. i Reformationsaarhundredet S. 223 ff. og 205 fg. L. Daae: Norske Bygdesagn II, 110 ff. G. Storm: Tillæg til P. Cl.s Biografi i Norsk hist. Tidsskrift 3 R. 1, S. 238—41.

Claus Pederssøn.

Peder Claussøns Søn blev sin Faders Eftermand. Han var død 11 Mai 1629 efter Meddelelse i Kapitelsbogen, S. 499.

Hans Jørgensen Gotzow.

Da Claus Pederssøn var død, indfandt Provsten Jørgen Thomassøn (Kvinesdal) sig for at holde Bøn og Paakaldelse i Anledning af Kaldets Ledighed. Hr. Lauritz Hanssøn havde faaet Tilladelse til at lade sig høre, men da hans Prædiken var holdt, reiste Bygdemensmanden sig og opfordrede Almuen til ikke at foretage Valg, før den havde hørt Hr. Hans Jørgensen Gotzow, Kapellanen paa Vanse. Provsten var reist, men blev budsendt for at deltage i Valghandling med 7 opnævnte Valgmænd. Han kom midt under Hans Jørgensens Gudstjeneste. Efter denne vilde Provsten sammentræde med de 7 Mænd til Raadslagning, men nu trængte Almuen ind paa dem med Voldsomheder, og en Adelsmand, *Jørgen Harbau*, overfaldt Provsten med vrede Ord og forlangte, at Hr. Hans skulde vælges strax. Provsten klagede over Indgreb i hans Embede og foreslog, at Valget skulde udsættes, til Biskopen kom paa Visitats. Selv begav han sig over paa den anden Side af Undselven, men Almuen forlangte Valg strax og sendte Valgmændene over Elven til Provsten. Her blev da Hr. Lauritz valgt, men Hr. Hans' Tilhængere hindrede Thingskriveren fra at udstede Kaldsbrev, hvorpaa Provsten selv lod det udfærdige og forsegle med 4 Valgmænd. De 3 vilde først ikke være med, fordi det ei blev Thingskriveren, der udfærdigede Brevet, men bekvemmede sig tilsidst til det, idet en af dem erklærede, at Adelsmanden, Fogden og Skriveren havde forbudt ham det under Ærens Fortæbelse. Hr. Lauritz var saaledes valgt, men den kongelige Lehnsmænd over Agdesiden, Christopher Giøe, meddelte den anden Ansøger, Hr. Hans, som intet Kaldsbrev havde, sin Collats paa Kongens Vegne og lod ham ved Fogden indsætte i Embedet. Provsten stævnedes nu Hr. Hans ind for Kapitlet, der formentede, at en „Provst og ikke en Foged skal en Prest indsætte“, og at Lehnsmændene havde handlet ulovlig, da han gav Hr. Hans Collats uden at spørge om Biskopen, hvorhos de 7 Mænds Kaldsbrev ikke heller var underkendt. Uagtet Kapitlet

fundt Hr. Hans's Indgang i Undals Kald ulovlig, kunde det dog ikke give nogen endelig Dom, men maatte henstille Sagen til Kongens Afgjorelse. Hr. Hans Jørgensen fremlagde en Erklæring fra 12 Mænd paa Almuens Vegne, at denne oprindelig havde ønsket at vælge Hr. Hans, men var bleven hindret af Provsten, der havde overtalt de 7 Mænd o. s. v. Ogsaa Provstens Forhold blev derfor anseet mindre lovmedholdigt, og han dømtes i 20 Dalers Mulkt til Stavanger Hospital.¹ L. Daae, efter hvis Fremstilling vi har gjengivet dette, tilføier, at han synes at have været en usædvanlig vel studeret Mand, der har efterladt en stor Samling i Kvart af smukke latinske, ja endog græske Poesier, der opbevares i Universitets-Bibliotheket i Kristiania. Kongens Afgjorelse² faldt 5 Jan. 1630 og led paa, at der vistnok ikke var gaaet ganske ordentlig til ved Valget, men Hans Jørgensen bevilgedes dog Kaldet, da han havde gode Gaver. 6 Juni 1635 fik han Gaarden Thoulund, der havde ligget til Prestebordet, og som han havde ryddet, for sin Hustrus og sine Børns Levetid.³ Efter en Optegnelse af Peder Godtzen, Sogneprest i Kvinesdal, dateret herfra 22 Juli 1685, døde han 1663. Efter Kaldsbogen har han 16 Nov. 1663 bortbygset et Jordstykke. Han blev Provst 1655 efter Jørgen Thomassen (Kvinesdal), til hvem han ikke stod i noget godt Forhold. Da Provsten blev gammel, havde Biskopen 1652 tilladt, at Sønnen, Jørgen Jørgensen, hans Kapellan, maatte visitere paa hans Vegne — dog kun i Bjelland. Han tillod sig imidlertid ogsaa at optræde visiterende i de 2 øverste Sogne af Undal (Konnismo og Vigmostad). Herover blev Godtzow meget fornærmet og skrev til Biskopen 12 Dec. 1652 med Beklagelse over, at han blev til Spot og Latter, siden den unge Hr. Jørgen visiterer hans Kirker.⁴ Han var gift i 1645, og hans Hustru var vel den Hustru Maren sal. Hr. Hans Jørgensens, der 1674 eiede Gods i Undal.⁵

---

¹ L. Daae: Geistliges Kaldelse i d. n. Kirke efter Reformationen S. 28 ff., cfr. samme: En Krønike om Kvinesdal S. 25 ff. Faye: S. 232. ² N. Rigsregistr. VI 192. ³ Do. VII 51. ⁴ L. Daae: En Krønike om Kvinesdal S. 23. ⁵ E. A. Thomles Meddelelse.

Christen Pedersøn

kom efter P. Godtzens Optegnelse hid efter Hans Jørgensen, men var her kun et halvt Aar. Efter E. A. Thomles Meddelelse var Hr. Christen Pedersøn 24 Febr. 1651 Medtjener i Undal og var død før 1664. Hans Eftermand var Hr. Hans Nielsén, der var kommen hid 1664.

Hans Nielsen Sogndal.

Saa er hans egen Underskrift, medens P. Godtzen i sin Fortegnelse kalder ham Hans Nielsen Søgne. Efter Kaldsbogen blev han Sogneprest her i Slutningen af 1664. Hans Underskrift har vi fundet 18 Aug. 1669 og 12 April 1672. Han omtales som død i Eftermandens Ansøgning, dateret Kjøbenhavn 16 Sep. 1681. Hans Hustru hed efter Kaldsbogen Abigael. Hun udgav 8 Dec. 1681 en Bygselseddel.

Niels Pedersen Riberg

er efter Erlandsen ¹ og Treschow ² født 6 Marts 1628 i Kjøbenhavn af Forældrene Peder Nielsen, Renteskriver, og Hustru Bergitte Jacobsdatter. Han er rimeligvis den Nicolaus Petri Hafn., som deponerede 2 Juni 1648. ³ Han deltog i Kjøbenhavns Forsvar, reiste Aaret efter til Throndhjem, var nogle Aar Lærer og blev 28 Sep. 1663 resid. Kapellan til Domkirken. 1679, da Sognekalderet var ledigt, reiste han til Kjøbenhavn for at søge det. Ogsaa Menigheden søgte for ham. Han fik ogsaa Bestalling 9 Marts 1679, men da den personelle Kapellan Ole Borchmann havde et ældre kongeligt Løfte om at succedere den Sogneprest, som først døde i Throndhjem, opstod der mellem dem en Strid, som endte med Reskr. til Biskopen af 3 Juni 1680 om, at Borchmann skulde være Sogneprest, men Riberg faa det første Sognekald i Norge, hvormed han kunde være tjent. Han reiste atter til Kjøbenhavn, søgte 16 Sep. 1681

¹ Erlandsen: Throndhjem 53. ² Treschow: Jubellærere 189. ³ Univ. Matr. I S. 211.

Undal og fik det Dagen efter. Han havde i Throndhjem mistet sin Eiendom ved Ildebrand, og hvad han havde tilbage, blev borte paa Søreisen til Undal, efter hvad hans Kapellan og Efterfølger meddeler i sin Ansøgning om Kaldet. Han var efter Biskopens Vidnesbyrd en vel meriteret Mand og Stiftets ældste Prest, da han i sit 80de Aar maatte søge sig entlediget 1708. Hans Eftermand blev udnævnt 7 Nov. s. A. Han døde i Mai 1712, var efter Erlandsen gift 1664 med Gidsken Mentzdatter (Darre), Enke efter hans Formand i Throndhjem Mag. Mogens Blix. Børn: 1. Mogens, født 26 Mai 1665 † 17 Juni 1721 som Kapellan i Mandal. Han skrev sig Riiber. 2. Jens, født 26 Aug. 1666. 3. Bergitta, født 1 Dec. 1667, 1. gift med Johannes Storck, Kapellan til Undal 2. med Peder Jensen Scytte ligesaa og siden Sogneprest der. 4. Anna Sophia. 5. Maren, født 1 Jan. 1669. 6. Peder, født 1 Feb. 1670, havde 3 Børn. 7. Dorothea, født 8 Juni 1671. 8. Christopher, født 9 Aug. 1672. 9. Anna Sophia, født 16 Mai 1675, gift med Henrik Clausen. 10. Anders, født 25 Dec. 1676, Borger i Christiansand, gift med Maren Tolderup, havde 12 Børn. 11. Gidsken, født 4 Dec. 1678 12. Anna, født 9 Mai 1680.

Kapellaner.

Claus Pederssøn

var Kapellan hos Faderen, til han 1614 blev hans Eftermand.

Thomas Philipssøn,

Søn af en Murmester i Stavanger, Kapellan hos Claus Pederssøn, var strax før Sogneprestens Død — 15 April 1629 — indstævnet for Kapitlet for Signeri m. m. 3 „Signesedler“ fremlagdes i Retten, og Hr. Thomas vedkjendte sig den ene. Hans Broder i Bjelland havde skrevet den efter en Bondes Mund. Sagen blev udsat i 2 Dage, og da toges videre Udsættelse. Presten var imidlertid suspenderet. 7 Oct. bekjendte en Bonde, at han havde dikteret noget af den ene Seddel, medens Hr. Thomas

havde skrevet Resten efter en Piges Diktat. Presten bad om Naade, da han kun havde gjort det for at hjælpe sin Broder. Han blev dømt til at staa aabenbart Skrifte og henvist til den verdslige Øvrighed for at straffes efter sin Formue. Imidlertid skulde han være suspenderet til Paaske 1630. Han blev Sogneprest til Evje og var gift med Siri, Datter af Sogneprest Knud Pederssen i Bjelland.

Christen Pedersøn.

Se Sognepresterne, S. 59.

Anders Hanssøn,

Kapellan hos Hans Nielssen. 12 Mai 1669 blev han stævnet til Kapitlet af Sognepresten, fordi han havde været borte Aar og Dag fra sit Embede, hvorhos han havde staaet i misligt Forhold til en Kvinde og faaet et Barn med hende. Det oplystes, at han i nogle Aar havde været Kapellan her, og saa havde han „taget sig selv Forlov“ og uden Sogneprestens Vidende indladt sig i Ægteskab. Det maa dog kun have været i Tanken, siden det heder, at han nu vilde introducere sig hos Sognepresten med sin tilkommende Hustru. Hans Leiermaal med Dorette Povelsdatter var in confesso. Han blev 14 Oct. 1669 dømt fra sit Kapellan-Embede.

Oluf Hanssøn Holt

var Kapellan hos Niels Riberg, med hvem han kom daarlig overens. Der havde været en Sag mellem dem for Provstretten, hvis Dom ikke kjendes. Det synes imidlertid, som Retten har sat Betingelser for Kapellanens Forbliven, hvilke Sognepresten ikke har villet antage. 11 April 1684 havde Kapellanden indstævnet Sognepresten med Klage over, at denne ikke vilde tage ham igjen. Riberg mødte ikke, og det kan ikke sees, hvad Ende Sagen fik. Der synes at mangle et Par Blade i Protokollen. Riberg maa have taget ham til Naade, men 29 April 1685 stævnedes Kapellanden ham igjen, og nu blev Sagen forligt. Ved Kongebrev af 15 Mai 1685 blev han beskikket til resid. Kapellan i Holt (Prest i Arendal) og i denne Stilling

konfirmeret 3 Feb. 1700.¹ Han var Søn af Hans Søffrensen, Sogneprest til Holt.

Johannes Stork.

Saa skrives hans Navn i Protokollen. Efter Provst Peder Godtzens Optegnelse af 22 Juli 1685 var han Søn af Samuel Evertsen Stork, Toldbetjent i Flekkefjord, og Kirstine Marcusdatter With († 1718 i Flekkefjord). 25 Juni 1689 blev han kaldet til Kapellan her, og han maa ikke have havt det godt, siden han saa sig nødt til 11 Jan. 1692 at indkalde sin Sogneprest Niels Riberg for Kapitlet, da han ikke fik den Løn, han skulde have. 18 Aug. 1691 var det ved Provsteret bestemt, at Kapellanden skulde have i Løn 16 Rdl., al Korn- og Kvægtiende af Konnismo Sogn, til Kosthold 14 Tdr. Korn aarlig samt endelig Gaarden Thoulund. Da her ikke fandtes beboelige Huse, forpligtede Sognepresten sig til at opføre saadanne, og indtil da skulde Kapellanden have frit Hus i Prestegaarden. Siden maa det formodentlig have været godt mellem Presterne, da Kapellanden blev her til sin Død 1707. Han var gift med sin Sogneprests Datter Bergitte Riberg. Som Enke ægtede hun Sogneprest til Undal Peder Jensen Schytte.²

Kvinesdal³

med Hægebostad, Fede, Fjotland.

Niels Pedersen Normand

fik 26 Aug. 1603 kongeligt Brev⁴ paa at befordres til Kald, om han dertil fandtes duelig. Han synes i flere Aar intet at have opnaaet, men 1609 var han — idetmindste efter eget

---

¹ Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ² P. H. Tidsskr. III R. 2 B. 316. B. Moe Tidsskr. f. Personalhist. 2 R. S. 380 f. ³ Hvad der kan meddeles om Presternes Liv, er udtømmende fremstillet i Prof. L. Daae: „En Krønike om Kvinesdal“ S. 17 ff., som her følges. ⁴ N. Rigsregistr. IV 29.

Sigende — valgt af Bønderne til Prest i Kvinesdal, men Valget var ikke lovligt, da Provsten ikke havde været tilstede. 22 Juli¹ 1609 fik Lehnsherren og Biskopen Befaling at tage sig af Sagen. Niels Pedersen synes nu at være kommen i Besiddelse af Kaldet, da han 17 April 1610 var med at udstede Fuldmagt for Hr. Peder Claussøn og et Par andre Prester til at møde ved Prinds Christians Hylding i Oslo s. A. Imidlertid maa han ved denne Tid enten være død eller fortrængt. Vi er mest tilbeielig til at antage det første, da der i det kongelige Brev af 19 Aug. 1610, hvorved Eftermanden kom til Kaldet, siges uden Bemærkning, at det er ledigt.

Jørgen Thomassen.

Ved Hyldingen i Oslo havde Lehnsherren Styring Boel omtalt for Kongen, at et godt Kald var ledigt i hans Lehn, og da der nu var en Mand i hans egen Tjeneste ved Kongens „Sangeri“, Jørgen Thomassøn, der ønskede Kaldet, gav Kongen 19 Aug. 1610 Lehnsherren tilkjende, at han vilde have ham dertil befordret.² Efter Sagnet skulde han være Søn af en Bonde i Kvinesdal. Han var en af de saakaldte „Sangdrenge“, blev ansat som saadan 22 Juni 1604 og fik Afsked 18 Febr. 1610.³ At han paa en uregelmæssig Maade befordredes til det afsides liggende Kvinesdal, kunde tyde paa, at han virkelig hørte hjemme der. Skulde han være dansk, kunde man tænke sig, at han var den Georgius Thomae Danus, der 1599 immatrikuleredes i Rostock. 1619 omtales han som Provst⁴ og har rimeligvis været det siden Peder Claussøns Død 1614. 1629 kom han i ubehagelige Forhold ved den mærkelige Valgkamp i Undal under Ledigheden efter Claus Pederssøn. Det er ovenfor S. 58 omtalt, at Provsten fik 20 Rdls. Mulkt til Stavanger Hospital. 1648 var han tilstede ved Fredrik III's Hylding i Kristiania, hvor han havde den Ære at anføre Stavanger og Bergens Stifters

¹ N. Rigsregistr. IV 322. Daae har ved en Feilskrift 12 Juli. ² Do. IV 391. ³ Angul Hammerich: Musiken ved Christian IV Hof S. 220. ⁴ Scavenii Indberetning i P. H. Tidsskr. II S. 258.

menige Presteskab. Vi har ovenfor omtalt den besynderlige Tilladelse, han fik 1652 til at lade sin Søn og Kapellan udføre Visitatsen i Bjelland. Han døde 1655. Om hans Giftermaal vides Intet. Hans Søn Thomas druknede 1644 i Kvineselven.

Jørgen Jørgensen.

Foregaaendes Søn, deponerede fra Stavanger 7 Juni 1631.¹ 1633 var han Respondens ved en Disputats. Allehelgensdag 1655 blev han indsat af Provst Hans Gotzow. Han blev Provst — rimeligvis efter Hans Gotzows Død (1663?). Et Dokument, udstedt af ham som Provst, har Datum 3 Jan. 1665. Han maatte for Sygelighed nedlægge sit Preste-Embede, men synes at være vedbleven som Provst. Denne Professor Daaes Formodning er vist rigtig. Daae kjender ikke til, naar han nedlagde Sognekaldet, og naar han døde, men begge Dele kan man nu paa det nærmeste finde. I Protokollen over geistlige Embedsbesættelser i Norge aabnes Rækken af Sognepæster i Kvinesdal af hans Eftermand Peder Sefrensen Godtzen, der siges udnævnt 15 Oct. 1669 og blev konfirmeret i Embedet 12 Nov. 1670.² Det siges videre i en biskopelig Skrivelse af 9 April 1707, at Mag. Peder Sefrensen Godtzen da havde været Provst i 26 Aar. Han maa altsaa være bleven det 1681, hvilket da maa være Jørgen Jørgensens Dødsaar. Dette stemmer ogsaa med Bruenechs Optøgnelser, hvorefter han som Provst har undertegnet Liknæs Kirkeregnskab i Aarene 1664—81. Om hans Giftermaal vides kun, at han var gift 1645, da han var Kapellan her.³ Daae anser det utvivlsomt, at han havde 2 Sønner Isaach og Thomas. Af disses Efterkommere har flere kaldt sig Willoch. Familien blev siden en af de rigeste i Norge. Efter Bruenech skal Navnet Willoch skrive sig fra Provst Jørgen Jørgensen selv, der skal have havt Tilnavnet „Hvidloch“ Nogen Hjemmel for dette er ikke anført.

¹ Univ. Matr. I S. 105. ² Kielland S. 226 anfører denne Datum for hans Udnævnelse, men Protokollen maa her være paalidelig. ³ E. A. Thomles Meddelelse.

Mag. Peder Søfrensen Godtzen

var født 4 Sep. 1631, Søn af Søfren Pederssøn Godtzen,¹ Borgermester og Tolder i Stavanger, og Elisabeth Trane. Han deponerede fra Stavanger 3 Nov. 1651,² var allerede i Mai 1658 Kapellan hos Jørgen Jørgensen, — efter dennes Resignation Sogneprest 15 Okt. 1669 og efter hans Død Provst 1681. 1 Juni 1682 blev han Magister og døde 4 April 1707. Biskopen indberetter Dødsfaldet 16 April. Han var gift med Maren Willemsdatter, med hvem han oprettede reciprokt Testamente 23 April 1700, konfirm. 19 Febr. 1701.

Kapellaner.*Jørgen Jørgensen.*

Kapellan hos Faderen Jørgen Thomassen til 1655, da han blev Sogneprest.

Peder Søfrensen Godtzen

blev 1658 Kapellan hos Jørgen Jørgensen og var i denne Stilling til 1669, da han blev Sogneprest.

Peder Hieronymi,

maaske den Petrus Hieronymi Sagittarius, som deponerede fra Odense 14 Mai 1657, men neppe den Peter Hieronymus, der stod som Løitnant ved 1ste Kompani af Studenterne under Kjøbenhavns Beleiring. Havde han været i denne Stilling, vilde vel hans Lykke have været større. Han fik 12 Nov. 1670 kongeligt Brev anl. Kvinesdals Kald og fik atter Konfirmation med Succession 12 Febr. 1700, men maa i dette eller Begyndelsen af næste Aar være død, da hans Eftermand Anders Arntsen aflagde Ed som Kapellan her 1 Mai 1701. Hans Enke Anna omtales 1705.

---

¹ Se o. S. 39. ² Univ. Matr. I S. 232.

Bjelland

med Finsland, Aaseral, Grindheim.

Knud Pederssøn

var efter Bang¹ Sogneprest her 1596. Han valgtes i April 1610 til at møde ved Hyldingen i Oslo og maa saaledes have været en anseet Mand. Hans Datter Siri nævnes i Kapitelsbogen som gift med Thomas Philipsøn, der først var Kapellan i Undal, siden Sogneprest til Evje (S. 60). Han skal² have været her til 1630.

Dagfind Philipsøn.

Han var født i Stavanger, hvor Faderen var Murmester, sees af Kapitelsbogen 14 Sept. 1626 som Medhjælper til Bjelland at have underskrevet ét Dokument. 5 April 1629 er han endnu i denne Stilling og som saadan indstævnt. Sagen om de „Signesedler“, for hvilke Broderen Thomas Philipsøn i Undal var anklaget (se S. 60), kom fore 7 Okt. 1629. Hr. Dagfind undskyldte sig med, at han, dengang han greb til saadant Middel, var „forrykt i sit Hoved“ og vidste lidet af hvad han gjorde. Sedlerne brugte han ikke. Han blev dømt til fra Prædikestolen i Provstens Nærværelse at afbede sin Forseelse og give 5 Rdl. til Stavanger Hospital. Naar han blev Sogneprest, har vi ikke kunnet finde, men han var i dette Embede 1637, da han 19 Mai fik Kongebrev paa at nyde Gaarden Skeggesdal for sin og Hustrus Levetid.³ Han skal — efter E. A. Thomles Formodning — have været Sogneprest her fra 1631.

Hans Clausen

nævnes — efter Bruenech — i 1664 som saa gammel, at han maatte fratræde. Han maa være død i April 1666, da hans Kapellan Tollach Olufsen 27 April d. A. skriver, at han nu er død. Efter Bruenech nævnes i dette Aar Marthe Mortensdatter

¹ D. n. Kirkes Geistlighed i Reformatiønsaarh. S. 249. ² E. A. Thomles Meddelelse. ³ N. Rigsregistr., VII 341.

som hans Enke. Hans Clausen i Bjelland betalte 1646 10 Rdl. i Presteskat. Var gift 1645.

Tollach Olufsen Fugl.

Vi har ikke været istand til at finde ham i Matrikulen. 1663 kom han til Bjelland som Kapellan hos den gamle Hans Clausen. Der siges i Bøndernes Klage af 17 Febr. 1665, at han kom did for 2 Aar siden. Efter Hans Clausens Død 1666 blev han Sogneprest. I ovennævnte Klage anfører Bønderne, at de allerede tidligere har klaget til Provsten, men ikke faaet nogen Resolution. De havde aldrig før levet i Uenighed med sine Prester, men bevist dem al Ære, hvilket de ogsaa vilde have gjort med Hr. Tollach, om han „havde anstillet sig retsindig“ imod dem. De beskyldte ham for at have reist til Mandal i Gjæstebud efter at have tillyst Gudstjeneste hjemme, for at have negtet at gravfæste en fattig Mand, da der ikke blev nok betalt. Han havde forhindret en Gudstjeneste, der var tillyst af Hr. Jacob Hansen, og der var bleven en forargelig Tumult, — han havde negtet at holde sig til sit Kaldsbrev med Hensyn til sin Rettighed, — han havde vist mange fra Sakramentet uden lovlig Grund, — han havde 2 Gange forrettet Gudstjeneste i Annexet Finsland uden geistlig Dragt o. s. v. Der havde været en anden Kapellan Jacob Hansen og forrettet for Hans Clausen, før Hr. Tollach blev lovlig kaldet (1664 efter hans eget Opgivende), og saa havde under hans Fravær nogle Avindsmænd angivet ham for Provsten. Han havde Biskopens Skrivelse af 5 Jan. 1664, at han skulde betjene Bjelland og Hr. Jacob begive sig derfra, men 14 Jan. lukkede Almuen Kirkedøren for ham. Bispnen resolverede, at han skulde have Indtægten af Kaldet til Sagens Udgang. Det udtaltes i Dommen, at Hr. Tollach havde „begivet sig paa Trætte og Klameri med sine Tilhørere“, og Beskyldningerne for Drukkenskab, Kirkeforømmelse og utilbørlig Afvisning fra Sakramentet fandtes beviste. Han blev derfor „afsagt og fradømt“ sit Prestekald 27 April 1666.

Søren Tornsen Schive.

Efter Fayes Fremstilling af Sagen mod Tollach Olufsen Fugl var det Almuens Vilje, at Søren Tornsen (han skrives i Protokollen: Thaaresen) skulde have Kaldet, og han maa da ogsaa have faaet det efter Hr. Tollachs Afsættelse. Det er da ogsaa efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser sikkert, at han blev konfirmeret som Sogneprest 12 Nov. 1670. Efter en Udtalelse af Sønnen var han 83 Aar, da han døde 1705,¹ og maa altsaa være født 1622 og er formodentlig den Severinus Turni, der 22 Juli 1647 deponerede fra Viborg.² Efter Sønnesønnen Thorn Schives Meddelelser³ skal hans Fader have været kongelig Foged i Stavanger og ladet ham opdrage i Throndhjem hos en Broder, der var en rig Kjøbmand. Hans Ungdomsliv er udsmykket med Sagn, og dertil maa ogsaa regnes hans Tjeneste som Leitnant i Kjøbenhavns Beleiring, hvorefter han fik en Attest af Oberst Krag dat. 18 April 1659. I Rørdams Fortegnelse over Studenterkorpsets Medlemmer under Beleiringen findes han nemlig ikke. Han har været Prest, før han kom til Bjellands Sognekald, da han i Kapitelsbogen 26 Feb. 1666 kaldtes Hr. Søren Thaare[n]sen. I Biskop Kærups Kopibog siges, at han var Sogneprest her i 45 Aar, og han skulde da være bleven det 1660, men den gamle Hans Clausen levede vitterlig til 1666. Maaske han er antagen som Kapellan 1660, og nogle af de mange Reiser, hvorm Sagnet fortæller, falder maaske i hans Kapellanaar, da det sees, at baade Jabob Hansen og Tollach Fugl har hjulpet til med Betjeningen af Kaldet. Muligens har han allerede tidligere faaet sin Ordination som Skibsprest paa en Ostindiefarer, hvorm Sagnet beretter. Han er Bjellands Sagnfigur, hvorm kan læses hos Faye og Daae. Han døde 29 Sept. 1705, og Sønnen af samme Navn blev hans Eftermand 2 Nov. 1705.⁴

---

¹ Faye, Christiansands Stifts Biske- og Stiftshistorie. 255. ² Univ. Matr. I S. 207. ³ L. Daae: Bygdesagn I 39. ⁴ P. H. Tidsskr. III 290.

Kapellaner.

Dagfind Philipson

nævnes som Kapellan her 1626 og blev 1629 Sogneprest.

Tollach Olufsen Fugl

har rimeligvis været Kapellan her fra 1663, da det siges, at han „kom hid“. Han siger selv, at han fik sin Kaldelse af Lehnets Forvalter 28 April 1664 og Bispens Konfirmation 8 Mai. Maaske Hans Clausen da har „opladt ham Kaldet“.

Søfren Søfrensen Schive.

Søn af Søfren Tornsen Schive. Han har antagelig deponeret fra Stavanger 20 Sept. 1688, men har faaet sit Navn feilagtig skrevet i Matrikullen: Petrus Severini Schiwe.¹ Han blev Kapellan hos Faderen 1692 og Sogneprest efter hans Død 2 Nov. 1705. Han var efter Kielland født 1668, gift 1694 med Kristine Marie Danielsdatter Kirsebom (Datter af Daniel Jochumsen Kirsebom i Lunde²). Han døde 1 Nov. 1737.³

V.

Mandals Provsti.

1. Christiansands Prestegjæld.
2. Tveid —
3. Mandals —
4. Søgne —

Christiansand

laa under Oddernæs, indtil Byen 1645 fik sin egen Kirke. Oddernæs bestod paa den Tid foruden Hovedsognet af Øvrebø, Vennesland og Hegeland. Indtil 1604 havde Søgne og Grebstad

¹ Univ. Matr. II S. 165.   ² Se o. S. 29.   ³ Kielland S. 207.

ogsaa været Annexer til Oddernæs. Fra 1645 betragtedes Christiansand som Annex til Oddernæs, og en Kapellan blev der ansat.¹ Den første Prest, vi kjender i Oddernæs i det 17de Aarhundrede, er

Jørgen Clausen.

Han blev 19 Aug. 1613 dømt til at erlægge Udredsel til Krigen² og fik 29 Juni 1633 mageskiftet en Eiendom i Tyeid med en lignende i Oddernæs til Prestebordet.³ 3 Sept. 1638 fik han atter konfirmeret et Mageskifte⁴ — maaske det samme, og 11 Mai 1639 fik han Bevilling for sig og Hustru paa Gaarden Vigeland, som han havde kjøbt.⁵ Naar han døde, vides ikke. Lassen antager, at han var død, da Christiansand 1645 fik sin egen Kirke.

Anders Nielsen

forekommer som Prest (i Oddernæs?), var 1650 i en Trolddoms-sag mod Karen Thorsdatter i Christiansand.⁶ Kaldsbogen sætter ham her allerede 1645, og den i Bruenechs Manuskript fundne Fortegnelse over Prester i Christiansands Stift 1648 har ham for dette Aar. 1646 betalte han 14 Rdlr. i Presteskat. 15 Juni 1651 kom han med Byens Autoriteter overens om, at han skulde blive og bo i Christiansand som Stadens rette Sogneprest. Denne Overenskomst vandt Kongens Bifald, og Dokumentet bekræftedes 17 Mai 1652. Efter Kaldsbogen skal han have været i Embedet endnu 1670, men det er ikke rigtigt. Det sees nemlig, at en Kontrakt mellem Eftermanden Jonas Andersen Undal og hans Kapellan Søren Friis er dateret 14 Juli 1666. Hans Hustru hed Margrethe og døde 1678 eller 79 i Christiansand.⁷ Hans Datter Karen blev gift med Raadmand Hans Nielsen Malmø. Deres Søn er Mandalspresten Mag. Anders Hansen Malmø.

¹ Lassen: Beretning om Stiftstaden Christiansand S. 86. ² Faye: Christiansands Stifts Biske- og Stiftshist. S. 230. ³ N. Rigsregistr. VI S. 35. ⁴ Do. VII S. 448. ⁵ Do. ⁶ Nyerup i skand. Litteraturselskabs Skrifter XIX 878 fg. ⁷ A. P. Scheens Indlæg af 15 Jan. 1696. Cancelliets Indlæg i Rigsark.

Mag. Jonas Andersøn Undal,

Søn af Tolder Anders Jonsen i Undal, er maaske den Jonas Andreae Wandalosius, som deponerede fra Fredriksborg 6 Mai 1654. Vi tør antage, at Wandalosius er en Skrivfeil for Undalosius, — en meget uheldig Latiniseren, der imidlertid ikke er paafaldende i Matrikulen. Han er muligens ogsaa den Jonas Andersøn, der som Sergeant i 1ste Kompani af Studenternes Regimente deltog i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustav.¹ Som Sogneprest i Christiansand nævnes han 14 Juli 1666, da han underskrev en Kontrakt med Kapellanen Søren Friis.² 8 Juni 1669 blev han Magister og 11 Oct. 1671 konfirmeret som Sogneprest. I denne Stilling døde han i Aug. 1691. En af flere Borgere undertegnet Ansøgning om at faa hans Kapellan til Sogneprest er dateret 27 Aug. 1691. Han var gift med Anna Madsdatter. I Biskopens Kopibog omtales hun 31 Marts 1707 som børnløs, hvilket maa forstaaes derhen, at hendes Børn var døde eller forsøgede. I en Skrivelse fra Jonas Andersøns Enke af 14 Jan. 1696 siger hun, at hun har 2 Sønner og 2 Døtre, af hvilke kun en Datter „forseet“. I Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv findes noteret en Skrivelse af 6 Nov. 1672 til Skatkammeret, der befales at erklære sig anl. Mag. Jonas' Begjæring om at maatte beholde (for Embedet?) sin Annexgaard Oddernæs. Andragendet maa være indvilget, da Eftermanden havde Gaarden.

Mag. Anders Pedersøn Scheen

var — som Navnet antyder — fra Skien og er formodentlig den Andreas Petri Schievius, der deponerede 20 Juli 1669,³ eller muligens den „Andreas Petri Christianiensis e schola Christian“, der deponerede 30 Aug. 1672. Det er rimeligt, at han er dimitteret fra Christiansand, hvor Morbroderen endnu dette Aar var Rektor, og at Christianiensis er en Feilskrift i Protokollen. Han var Jonas Andersøn Undals Søstersøn, og da han

¹ Rørdam: Studenternes Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar S. 157.

² Biskopens Kopibog 9 Nov. 1708. ³ Univ. Matr. II S. 13.

blev moderløs, tog Morbroderen ham til sig. 25 Jan. 1676 skriver han om Ansættelse som hans Kapellan. Som saadan er han ogsaa efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser udnævnt — eller stadfæstet — 25 Juli 1676. Han har imidlertid været forsinket i Kjøbenhavn, hvor han endnu var 17 Feb. 1677 og skriver, at de kunde vente ham inden 6 Uger. Da vilde han reise lige til Stavanger og siden bede om 3 Ugers Frihed til at reise til Skien „at efterse, hvor Stifmoder har handlet“. Han er endnu i Kjøbenhavn 31 Marts 1677, da han skriver, at han havde maattet opsætte Reisen. Han var siden omtalt som en daarlig Økonom, og man kan tro, at han i Kjøbenhavn er holdt fast af Kreditorer, hvad jo i hine Tider ikke var nogen Sjeldenhed. Da han omsider kom hjem og var bleven ordineret, fik han sin Bolig i Sogneprestens Hus, indtil han blev gift med Margrethe Madsdatter, Søster til Jonas Undals Hustru. Med hende fik han Penge, bl. a. Svigermoderens Hus. 1681 blev han efter eget Sigende ansat ved Skolen, men har rimeligvis været knyttet til den tidligere. 1689, 30 Okt. skriver han til Stiftamtmanden med Ben om „Beskyttelse mod dette onde Menneske“, Rektor Morten Andersen. Han siger ikke, hvad det er, men Rektoren blev afsat 16 Dec. 1680, og Scheen blev Rektor efter ham. Forholdet mellem ham og hans Sogneprest blev snart mindre godt. Ved Kontrakt havde Jonas Undal forpligtet sig til at give ham som Kapellan 100 Rdlr. aarlig, mod at Scheen, naar han succederede, skulde give hans Enke 300 Rdlr. aarlig i Pension. Han fik sin Løn det første Aar, men de 2 følgende fik han kun 44 Rdlr. aarlig for 2 Ligprædikener, han holdt. Da han nu fordrede sin Løn med Fradrag af disse 44 Rdlr., blev Morbroderen, som ellers var „af en god oprigtig Natur“, vred, og Scheen forlod hans Tjeneste. Dette angrede han og bad 16 Dec. 1683 om Forladelse med Tilkjendegivende, at han ikke vilde forlange høiere Løn end 52 Rdlr. Siden høres Intet før Jonas Andersøns Død, da Anders Scheen blev hans Efterfølger 12 Sept. 1691. Han fik nu oprettet ny Kontrakt med Enken, hvorefter denne skulde have 200 Rdlr. aarlig af ham. Da hun maatte sælge sin Mands

Gaard i Byen, gav han hende Tilladelse til at bo paa Oddernæs Prestegaard, hvor hun derhos skulde nyde den halve Avling. Herover blev der naturligvis Strid, og Sagen gik lige til Kongen, idet Scheen 4 Jan. 1695 maatte søge om at faa bestemt ved Provsteret, hvad han skulde erlægge til Enken. Han havde i 2 Aar betalt hende 200 Rdlr. aarlig, men stod ikke længer i det. Han specificerede sine Indtægter, og det tør have sin Interesse at se, hvad Christiansands Sogneprest dengang havde at leve af. Det var i visse Indtægter:

Af Byen	100 Rdlr.
- Oddernæs Kirke 29 Tønder	
o: Korn	36 —
Fisketiende	14 —
Smørreden	18 —
Af Vennesland Korntiende . .	6 —
- — Fisketiende . .	3 —
- — Smørreden . .	6 —
- Øvrebø og Eggelands Sogn	
Smørreden	39 —
Landskyld	16 —
	238 Rdlr.

Her maa dog have faldt store uvisse Indtægter, naar det ovenfor heder, at 2 Ligprædikener honoreredes med 44 Rdlr., — et paa den Tid betydeligt Beløb. Biskopen gav Anders Scheen Ret i, at hans Embede ikke taalte saa stor Afgift, og Sagen blev da afgjort paa regelmæssig Maade. Anders Scheens Hustru Margrethe Madsdatter var død, og han havde faaet sig en ny Hustru, Maren, Datter af Claus Bertelsen, der var Præsident i Christiansand 1690—1704 og drev stor Trælasthandel. Ikke desto mindre var han i en daarlig Forfatning og efterlod stor Gjæld. Bl. a. skyldte han Biskop Tausan 300 Rdlr.¹ En Søns af 1ste Ægteskab var Peder Andersøn Scheen, der var født 1683, deponerede 1702 og blev Kapellan i Høiland 1709, Sogne-

¹ Skifteprotokollen.

prest til Avaldsnæs 2 Mai 1732, † 1734,¹ gift med Anna Margrethe, Datter af Provst Søren Jensen Godtzen i Klep. En anden Søn Jonas var (efter B. Svendsen) født 14 Marts 1691, blev 1715 Hører i Christiansand, 1717 personel Kapellan hos Ole Bager, 1719 hos Provst Grüner i Hedrum, 1733 Sogneprest til Tjølling og Provst, † 25 Aug. 1759, gift med Antonette Augusta Stockfleth. Anders Scheen døde i Aug. 1697. Hans Eftermands Ansøgning om Embedet er dateret Bergen 25 Aug. dette Aar. Efter Worm skal han være bleven Magister 1675, men er ikke at finde i Matrikelen. Der er fra hans Haand *Dissertatio de nutritione animalium*, Kjøbenhavn 1675, 4. og *Diss. philologica de dextera*, *ibid.* 1676, 4.

Mag. Jens Jacobsen Jersin

var født 1665 i Kallundborg af Forældrene Sogneprest, siden Biskop i Christiansand, Dr. Jacob J. og Adelheid Borchardsen. Han deponerede 21 Juli 1685,² blev 28 Feb. 1693 resid. Kapellan til Nykirken i Bergen, 14 Mai 1644 Magister. 6 Sept. 1697 blev han Sogneprest i Christiansand. Lampe³ anfører, at han var gift, men han kjender ikke hans Hustrus Navn, ved kun, at hun døde i Bergen 1696. Er dette saa, maa han være bleven gift igjen, da det heder i Biskopens Kopibog, 31 Marts 1707, at hans Enke, hvem han efterlod 845 Rdlr., var død for 1 Maaned siden. Selv døde han 1702 før 22 Febr. da Menigheden søgte om at faa den residerende Kapellan Ole Bager til hans Eftermand. Han skal — efter Lampe — have havt 2 Døtre. Det er — efter samme — urigtigt, naar Faye i sin Bispehistorie S. 271 gjør Georg Burchard Jersin til hans Søn og ham selv til Sogneprest paa Herø.

---

¹ Kielland S. 229. ² Univ. Matr. II S. 137. ³ Bergens Stifts Biskoper og Pæster I 129. Meddelelsen om Hustruens Død i Bergen tør være en Erindringsfeil hos Lampe eller Hatting. Efter Nykirkens Ministerialbog blev et af Jersins Børn begravet 15 Okt. 1696, men der nævnes Intet om Hustruen.

Kapellaner.

Jacob Jacobsen Kirsebom,

Søn af Jacob Jochumsen Kirsebom, Provst og Sogneprest til Sogndal († 6 Aug. 1694. S. 18), og hans 1ste Hustru Karen Jacobsdatter, deponerede fra Stavanger 5 Nov. 1660,¹ var — efter Kielland² — Medtjener i Oddernæs 1666. Han har maaske været Personelkapellan, medens Jens Alsløv, der boede i Christianssand, maatte betragtes som residerende. Han maa have været her længe, da han af Kapitelsbogen sees 17 Jan. 1696 at have været tilkaldt som Assessor ved en Provsteret.

Jens Hansen Alsløv

er den første Kapellan, vi har fundet i Oddernæs. Han maa være ansat som Kapellan og Rektor ved Christiansands Skole ikke længe efter Byens Anlæg (1641). Det heder nemlig i en Ansejning fra ham dat. Christiansand 17 Mai 1653, at han har Løfte af Christian IV om Benaadning. Den Andel i Listerlehns Tiende, han nu søgte, har han vel faaet. Af sin — vistnok meget ringe — Løn maatte han underholde en Hører i Skolen. 16 Nov. 1658, da han altsaa havde været her i mer end 10 Aar, tilstod Kongen ham Førstebygsel og Tredieaarstage af Kirkernes Jorder paa Agdesiden og i Bratsberg, hvorhos han fik Tilladelse til toldfrit at indføre saameget, som skulde til for at erlægge 20 Rdlr. i Told — alt indtil anderledes bestemtes.³ Han er død før 14 Mai 1666. Han var gift med Maren Fredriksdatter. Hun blev som Enke forlovet med en Mand ved Navn Lars Pedersen Lemb, der 4 April 1669 skrev til Kapitlet, at han af Fattigdom havde maattet opsætte sit Bryllup, og imidlertid havde hun indladt sig med Orgelmester Anders Diriksen og med ham faaet et Barn. Forlovelsen blev da ophævet, og hun fik Lov at gifte sig med Orgelmesteren.⁴

¹ Univ. Matr. I S. 294. ² Familien Kielland S. 199. ³ N. Rigsregistr. XII 221. ⁴ Kapitelsbogen, cfr. Faye: Øiestad S. 26.

Søfren Isachsen Friis

indgik 14 Juli 1666 „Kontrakt“ med Sognepresten Jonas Undal, hvorefter Friis' Enke skulde have 80 Rdlr. af Eftermanden.¹ Da der under denne Intet høres herom, medens han har meget at sige om, hvad der paaligger ham at udrede, maa hun vel være død før Manden. Denne fik 30 Dec. 1670 Konfirmation paa sit Kapellani og maa være død 1675, da der af Anders Scheens Brevvexling sees, at han allerede i Januar melder sig til Kapellaniet. Efter Lassen² skal han have været en god Prædikant, der frimodig talte Sandheden.

Anders Pedersen Scheen.

Jonas Undal havde overtaget Rektoratet efter Jens Hansen Alslev, uagtet han blev Sogneprest og ikke som denne Kapellan. Det maa imidlertid snart været blevet ham for meget, da han sees at have opgivet Rektoratet 1672. Nu maa det have vist sig umuligt at finde nogen Mand til Embedet, thi Rektoratet blev staaende ledigt i 3 Aar, til Morten Andersen overtog det 26 Mai 1675.³ Denne var en daarlig Person og blev afsat 16 Dec. 1680. Anders Scheen, som var Hører og Kapellan, blev nu 1681 ansat som Rektor og var i denne Stilling, til han 1691 blev Sogneprest.

Ole Hansen Bager

deponerede 13 Juli 1668 fra Kjøbenhavns Skole.⁴ Han sees at være Hører i Christiansands Skole 10 April 1680, da han undertegnede et Dokument, og i Ansøgningen om Kapellaniet siger han, at han blev det 1679, — en tynd Lykke for en 11aarig Academicus. Siden blev han tillige Cantor og Klokker, indtil han 8 Aug. 1691 blev udnævnt til residerende Kapellan i Christiansand. I denne Stilling blev han til 5 Mai 1704, da han blev Sogneprest samtidig med, at Oddernæs og Christiansand blev 2 særskilte Kald.

---

¹ Biskopens Kopibog 9 Nov. 1708. ² Beretning om Christiansand 125. ³ Biskopens Kopibog. ⁴ Univ. Matr. II S. 6.

Tveid (eller Topdal)

med Birkenes.

*Anders Matssøn Behn.*¹

Den i Bruenechs Papirer fundne Fortegnelse over Prester i Topdal, stemmende med en saadan i Christiansands Ugeblad, 11 Okt. 1793 (af H. J. Wille?), indeholder, hvad der ikke findes i denne: en Angivelse af, hvor mange Aar hver af det 17de Aarhundredes Sogneprester har tjent. Da vi med Sikkerhed kjender Mag. Søren Olsen Sodes Udnævnelssaar, kan vi — saafremt Bruenechs Tal er rigtige — finde Anders Matssøns Ansættelsesaar 1587 og hans Dødsaar 1644. Han skal nemlig have været Sogneprest her i 57 Aar. „Andreas Matthiadis Been“ eiede 1593 et Haandskrift af den oversatte Landslov og lod det da indbinde i Kjøbenhavn (Norges gamle Love IV S. 501). 1601 træffer vi ham som Provst i den Undersøgelseskommision, der behandlede Sagen med de 2 ulykkelige Prester i Vanse, og 24 Sept. 1605 er han med i det af Biskop Scavenius sammenskaldte Møde i Anledning af opstaaede Spørgsmaal om Bispeembedets Indtægter. 16 Aug. 1613 blev han dømt til at erlægge skyldig Udredsel til Krigen. Vi har i Kapitelsbogen fundet Dokumenter undertegnede af ham 7 Nov. 1626 og 18 Sept. 1628. 1626 indgav han Klage over, at 1 Tønde Lax i Tiende var kommen fra hans Prestebord, og Lehnsmænd fik 15 April 1620 Befaling at undersøge Sagen.² 5 Aar efter — 24 Feb. 1631, befalede Kongen, at den omhandlede Tiende skulde gives ham tilbage, og at hans Eftermand ligesaa skulde beholde den.³ Amtmand Holm fortæller,⁴ at Dragefjeldet ved Tvedevandet skulde have sit Navn efter en Drage, som her rugede over en Skat, og som skulde være skudt af en af Kaldets Prester. Da han sammesteds fortæller, at Anders Matssøn Been (sic), som var Provst og Prest der i 50 Aar, levede 1631, vil han vel have, at denne skal være den vældige Jæger.

¹ Bang: Den n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet S. 244.

² N. Rigsregistr. V 513. ³ do. VI 239. ⁴ Listers Beskrivelse i Top. Journal 10 Hefte S. 70.

Søren Rasmussen

nævnes i Bruenechs Fortegnelse som Anders Matssøns Efterfølger med Tilføiende, at han har været der i 3 Aar, altsaa fra 1644—47. Rimeligvis er han dog død 1646, da Eftermanden Peder Pedersøn sees dette Aar at have været her. Det eneste Sted, vi ellers har fundet ham nævnt, er hos Kielland, der meddeler,¹ at „Magdalene Hr. Søfrens i Topdal“ 1646 var Fadder til et af Borgermester Godtzens Børn i Stavanger.

Peder Pedersøn

nævnes i Bruenechs Fortegnelse som Søren Rasmussens Efterfølger og skal ogsaa have været her i 3 Aar. I Fortegnelsen over dem, der var Sogneprester i Stiftets forskjellige Kald i Aaret 1648, forekommer han ogsaa under Navnet Petrus Petri Petriburgius (fra Pedersborg paa Sjælland?). Hr. Peder i Topdal betalte 1646 12 Rdl. i Presteskat.

Claus Jørgensen.

Bruenech har optegnet, at han 1649 var Kapellan hos Hans Mule i vestre Moland. I Matrikulen findes i de 10 Aar kun en Claudius Georgii Hymand, som deponerede efter privat Undervisning 16 Dec. 1647,² og det tør da være ham. Er Bruenechs Tal forøvrigt rigtige, saa maa han være bleven Sogneprest her 1650. Det maa i saa Fald have været efter 3 Marts, da der i vestre Molands Kirke efter en gammel Optegnelse³ fandtes en Bibel, hvori: „Anno 1650 d. 3 Martii er denne Bibel kjøbt til Molands Kirke for halvsjette Rixdaler; at saa i Sandhed er, vidner Claus Jørgensen, comminister loci“. Vi har antaget, at han døde 1670, men det er ikke ganske sikkert. 28 Okt. 1669 levede han, men var da en gammel og svag Mand. Under denne Dato søgte hans Eftermand om Succession paa Kaldet. Vi tør anse det rimeligt at, Jens Clausen Topdal, der var personel

¹ Familien Kielland S. 253. ² Univ. Matr. I S. 209. ³ Meddelt i Christiansands Ugeblad 13 Jan. 1794.

Kapellan til vestre Moland, har været hans Søn. Han var gift med en Enke, thi paa sin Stifsøn Laurits Lauritsens Vegne eiede Hr. Claus Jørgensen $4\frac{1}{2}$ Hud i Bjelland i Søndhordlehn. Imidlertid maa han senere være bleven gift 2den Gang med Johanne Pedersdatter Kierulf, der overlevede Manden og 2den Gang ægtede Eftermanden Hr. Søren Sode. Claus Jørgensen var død 1671. Skifte efter ham blev holdt 9 Nov. 1671. Med sin Hustru Johanne Pedersdatter Kierulf havde han følgende Børn: 1. Jørgen Rosenkrands Clausen Topdal, født — — — — — * Pedersdatter, 2. Maren Clausdatter, * Sr. Niels Samuelson paa Nørholm i Eide, 3. Anders Clausen paa Aalefjer, 4. Adelus Clausen, * Rolf Arntsen i Christiansand, 5. Peder Claussen Topdal, Borger i Christiansand, 6. Karen Clausdatter, * Mads Michelsen Thue.

Mag. Severin Olufsen Sode,

var født i Marstrand, men blev tidlig forældreløs og kom til Christiansand, hvor han blev opdragen, deponerede fra Roeskilde 30 Okt. 1662.¹ Han søgte 28 Okt. 1669 om at blive vice Pastor til Tveid med Succession, hvilket blev indvilget 18 Jan. 1670. Han havde den samme Skjæbne som Anders Matssøn, at Eieren af Gaarden Boen forholdt ham den Tønde Lax, han skulde have i Tiende, og herom fik han udvirket kongelig Befaling 17 Marts 1691. Han blev Magister 1 Juni 1698 og døde 2 Mai 1705. Hans Hustru, der overlevede ham, var Johanne Pedersdatter Kierulf, Formandens Enke.² 15 Juni 1696 fik Lektoren Mag. Michael Leigh Brev paa at nyde enten Tveid eller Søgne, naar Ledighed indtraf, og Kaldet blev nu Lektoratskald.

Kapellaner.

Ole Nielsen Kjøbenhavn

skal efter Willes Optegnelser om Thelemarken³ være født 1599. Han deponerede 26 April 1622,⁴ fik Attestats 17 Marts 1624 og

¹ Univ. Matr. I S. 311. ² Biskopens Kopibog Oct. 1709. ³ N. Hist. Tidsskr. 2. Række, III 179. ⁴ Univ. Matr. I S. 55.

blev 20 Juli s. A. ordineret til Kapellan hos Anders Matsson Behn, hos hvem han skal have været i 14 Aar. 1639 fik han af Biskopen Befaling at reise til Vinje og betjene dette Kald, men maatte reise tilbage, „da Almuen ikke skjøttede om ham“. Han blev atter paalagt at reise. Biskopen kom der paa Visitats 2 Okt. 1640, og nu blev han der til 13 Sep. 1670, da han fik sit Kaldsbrev. Han døde her 14 Dec. 1675.

Mandal (eller Halsaa)

med Holme, Hartmark, Øslebø, Løvdal.

Oluf Søfrensen

nævnes som Sogneprest her 1572.¹ Ifølge Graagaasen har han skjænket et Døbebækken til Hovedkirken. Han skal have boet dels paa Fodnebø — den senere Holme Prestegaard — dels paa Vig, hvor han skal være død 1613.² Engelhart anfører i sine Samlinger det samme Dødsaar, og at han — efter et Dombrev af 1645 — skal have været her i 50 Aar. 1595 har han givet en Kalk til Halsaa Kirke. L. Daae anfører, at Peder Skelderup, hans Kapellan — ifølge Pontoppidan — 1604 blev Sogneprest her, og at Oluf Søfrensen saaledes dette Aar maa have resigneret. I Pontoppidans Biografi af P. Skelderup³ nævnes dette ikke. Det heder ogsaa i Mandals Kaldsbog, at han først var Kapellan her og tilsidst emeritus. Det er vel derfor rigtigt, at han har resigneret.

Samuel Jørgensen

blev efter Engelharts Samlinger Prest her 1608 og maa saaledes have været Kapellan hos Oluf Søfrensen, hvis Eftermand han blev 1613. Samme Aar blev han — efter Faye⁴ — 15 Aug.

¹ Bang: D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet S. 248. E. A. Thomle: Dombog for 1578 S. 9. ² Bruenechs Samlinger. ³ D. Vogt i Luth. Ugeskrift XI 297. ⁴ Pont. Ann. III 202. ⁴ Chr.sands Bispe- og Stiftshist. S. 230.

1613 dømt til Udredsel i Krigen. 16 Nbr. 1623 erholdt han Gaarden Vig med Ødegaarden Lie til Brug for sin og Hustrus Levetid,¹ og 5 Febr. 1639 fik han ogsaa Bevilling til, at et af Børnene maatte have samme Gaard paa sin Levetid, naar Forældrene var døde.² Efter Engelhart nævnes han 14 April 1645 som Provst, og skal han som saadan være død 1650 eller 51. Hans Hustru hed Astrid (Alis?) Hansdatter. Deres Navne findes paa en Lysekrone i Holme Kirke med Aarstal 1648. Han var Biskop Jørgen Eriksøns Søn, blev efter E. A. Thomles Meddelelse 14 Febr. 1609 gift med Alis Hansdatter i Tønsberg, var Provst 14 April 1645 og betalte 1646 13 Rdlr. i Presteskat.

Cort Thomassøn Wegner,

Søn af Biskop Mag. Thomas Wegner og hans første Hustru Cecilie Jacobsdatter Bender. Han opgives af Engelhart og Faye³ at være født 11 Nov. 1619 og deponerede fra Stavanger 4 Mai 1635⁴. Han blev Kapellan her 1642 og fik kongelig Bevilling paa Succession 26 Nov. 1642.⁵ Han var da forlovet og blev gift med Samuel Jørgensens Datter Alhed Samuelsdatter. Efter hendes Død ægtede han Maren Povelsdatter Ancker.⁶ 1650 eller 51 efterfulgte han Svigerfaderen som Sogneprest. Han afstod Kaldet „for Svagheds og store Afmægtigheds Skyld“ til Christian Tausan 1668 eller 69 (Bruenech), men denne døde allerede 1670, og det siges nu hos Bruenech, at Wegner fik Kaldet igjen ved at betale en Pengesum. Dette er rimeligt, da Wegner efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser konfirmeredes 9 April 1670, og Knud Kylstrup 16 Aug. 1671 skriver, at han var antagen til Kapellan hos Wegner med Succession, hvorpaa han fik Kongebrev 16 Okt. 1671. Efter Kaldsbogen maa Wegner anden Gang have nedlagt Sogneprestembedet 1684 og skal endnu have levet i stor Elendighed, da Sviger sønnen Knud Kylstrup døde 1689. Han skal efter Engelhart og

¹ N. Rigsregistr. V 348. ² Do. VII 506. ³ Faye: Christiansands Biske- og Stiftshist. S. 239. ⁴ Univ. Matr. I S. 127. ⁵ N. Rigsregistr. XIII 237. ⁶ Bruenechs Saml. Faye I. c.

Faye være død i stor Fattigdom paa Husmandspladsen Monen under Holme Gaard. Hans Hustru overlevede ham.

Christian Tausan,

uden Tvivl Søn af Biskop Christian Tausan. Han deponerede fra Stavanger 18 Mai 1663.¹ Kaldsbogen har Intet om hans Ansættelse som Sogneprest i Mandal, men efter Engelhart har det været 1668 eller 69. Han døde 1670 før 9 April, da Cort Wegner paa denne Dag sees at have faaet Konfirmation som Sogneprest.²

Mag. Knud Hansen Kylstrup

deponerede fra Throndhjems Skole 18 Juli 1667³. Han skriver, 16 Aug. 1671, at Cort Wegner har antaget ham til Kapellan med Succession, hvilket han fik bekræftet af Kongen 16 Okt. 1671. Det antages af Engelhart, at Wegner har opladt ham kaldet 1684 eller 85, og det er rimeligvis rigtigt, da det af Universitetsmatrikulen sees, at han var vice Pastor i Mandal, da han 11 Juni 1684 promoveredes til Magister. Han var, efter Engelhart, gift med Alhed Wegner, Sogneprestens Datter. Engelhart anfører ogsaa hans Dødsdag 11 Febr. 1689, hvilket uden Tvivl er rigtigt, da Eftermandens Ansøgning om hans Embede er dateret Christiansand 14 Febr. 1689. Af Navnet Kylstrup nævnes 2 hos Erlandsen,⁴ nemlig Knud Pedersen K., der 1607 blev Sogneprest i Opdal og døde 1608, 33 Aar gammel. Han tør have været hans Farfader. En Maren Kylstrup var gift med Oberst Even Kraft og blev 1724 Moder til Johan Christopher Kraft, Sogneprest til Jølster († 11 Juli 1764).⁵ Hun var maaske hans Datter. En Prokurator Cort Knudsen Kylstrup i Arendal,⁶ gift 1721 med Kirsten Hansdatter Brinch, kan efter Navnet have været hans Søn. Det bemærkes, at Eftermanden i sin Ansøgning kalder ham „Kjelstrup“.

¹ Univ. Matr. I S. 314. ² Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv. ³ Univ. Matr. I S. 343. ⁴ Erlandsen: Throndhjem S. 167. ⁵ Do. S. 234. Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster II S. 133. ⁶ Fr. Foss: Arendals Bys Historie S. 434.

Mag. Anders Hansen Malmø.

Efter Engelharts Optegnelser, der siges at skrive sig fra Manden selv, er han født i Christiansand 13 Aug. 1666, Søn af Raadmand Hans Nielsen M. og Karen Andersdatter, Christiansands første Sogneprest Anders Niensens Datter. Til denne Aldersangivelse passer det godt, at han deponerede fra Christiansands Skole 14 Juli 1683.¹ Han søgte fra sin Fødeby 14 Febr. 1689 Mandals Kald efter Kylstrups Død og blev udnævnt 28 samme Maaned. Han blev ordineret 12 April og indsat af Mag. Jonas Undal 26 April 1689. Gift 3 Sept. 1690 med Marie Jersin, D. af Biskop Jacob J. og Alhed Borchardsen (f. i Kallundborg 31 Marts 1673 † i Juli 1741).² Han roses som en brav Mand i Lærdom og Levnet og døde 30 Aug. 1718.

Kapellaner.

Mag. Peder Jensen Skelderup

er født i Bergen 7 Sept. 1571, Søn af Dr. med. Jens S., Biskop i Bergen, og Susanna Leonhardsdr.³ Han kom i Huset til Biskop Jørgen Eriksen, der var gift med hans Søster, deponerede fra Sorø 1593, opholdt sig 2 Aar i Kjøbenhavn og 3 Aar i Wittenberg og kom 1598 hjem til Norge, hvor han fik Ansættelse som Kapellan i Mandal. 1607 havde han den Lykke at faa prædike for Christian IV, der befalede ham at drage til Danmark, hvor han blev Slotsprest paa Fredriksborg. 1608 blev han Sogneprest til Frue Kirke, hvor han var i 14 Aar og tog Magistergraden. 8 Okt. 1622 blev han Biskop i Throndhjem.⁴ Han resignerede 1642 og døde 27 Sept. 1646. Gift 1) 1601 Anne, D. af Lagmand Niels Lauritssen i Mandal. Hun døde 1612⁵ 2) Gidske Lange fra Flensburg († 1640). Om hans hele

¹ Univ. Matr. II S. 123. ² Cfr. Faye S. 271. ³ Cfr. Daae: Throndhjemms Stifts geistlige Hist. S. 2. Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester I 5. ⁴ Vogt i Luth. Ugeskrift XI 297 og Bugge: Mandal — begge formentlig efter Kaldsbogen — sætter ham som Biskop i Bergen 1649. Det er hans Søn. Se Lampe I 10. ⁵ Personalh. Tidsskr. I S. 153.

Forhold og hans Familie foreøvrigt henvises til L. Daae: Thronhjems Stifts geistlige Hist. S. 83—97. De ovenfor gjengivne Data er efter Eftermanden, Biskop Erik Bredals Ligtales over ham, der udkom 2 Aar efter hans Død.

Cort Thomassøn Wegner

var Kapellan her 20 Nov. 1642, til han 1650 eller 51 blev Sogneprest.

Christian Tausan

har uden Tvivl været Kapellan, før han blev Sogneprest her, men noget sikkert har vi ikke fundet derom.

Hr. Svend Nielsen

† før 2 Marts 1671 som Medtjener i Mandal * Maren Andersdatter, D. af Sr. Anders Thomesen, der overlevede ham.¹

Mag. Knud Hansen Kylstrup

blev antagen som Kapellan hos Cort Wegner 1670 og blev bekræftet som saadan med Succession 16 Okt. 1671. Han blev antagelig Sogneprest 1684 eller 85.

Jacob Jørgensen

nævnes som Kapellan i Knud Kylstrups Tid i Kaldsbogen. Han er maaske Cort Wegners første Kapellan og har — maaske paa Grund af Drik — maattet afstaa sin Bestilling til Augustinus Uro mod Andel i Indtægterne. En Ytring af Cort Wegners Hustru, der anføres i det følgende, tyder herpaa.

Augustinus Thomassøn Uro

(eller Due), Søn af Thomas Samuelson Uro (eller Due), Sogneprest til Ulvik († 31 Okt. 1667), og Anne Rasmusdatter († 1696,

¹ E. A. Thomles Meddelelse.

begr. 25 Febr. 79 Aar gammel). Han deponerede fra Bergens Skole 27 Mai 1679¹ og blev Kapellan i Mandal uvist naar. Han var — efter Lampe² — gift med Cort Wegners Datter, Maren. En Ytring af Wegners Hustru er opbevaret.³ „Naar ville de 2 Skyllehalse (sc. hendes Svigersønner Knud Kylstrup og Augustinus Uro) lade af at drikke?“ Augustinus var Kapellan til ligemed Hr. Jacob, som maatte dele Indkomsterne med ham, „uden Tvivl for sit slette Levnets Skyld“. Han skal efter Lampe have havt 5 Børn og døde som Kapellan her 28 Marts 1697.

Mogens Nielsen Riberg,

Sen af Sogneprest Niels R. i Undal.⁴ Han deponerede efter privat Undervisning 21 Juli 1688,⁵ anføres i Kaldsbogen som Kapellan her 1699 og skal være død 17 Juni 1721. Han skrev sig — eller blev skrevet — Riiber.

Søgne
med Grebstad

var Annexer under Oddernes indtil 10 Juli 1604, da Kongen tillod menige Sognemænd her at holde sig en Sogneprest. De havde tidligere sjelden Gudstjeneste, — ofte kun hver 4de eller 5te Uge.

Hans

skal have været den første Sogneprest her. Han blev kaldet, da Embedet oprettedes, men døde allerede 1605. Hans Hustru hed Adelut Lystrup. Hun mødte for Kapitlet 13 Jan. 1621 — og vil blive omtalt under Holts Prester. At hun var gift med

---

¹ Univ. Matr. II S. 94. ² Bergens Stifts Biskoper og Prester I 410.
³ Luth. Ugeskr. XI 298. ⁴ Se o. S. 59. ⁵ Univ. Matr. II S. 164.

Hr. Hans, siges af Faye.¹ Hr. Hans nævnes som den første Sogneprest her i en Optegnelse i Kaldsbogen ved Sogneprest Fredriksen, der kom hid 1789. Den skriver sig fra „Degnen“ Carl Dahl, men Fredriksen har ikke oplyst, naar denne levede.

Christen Jenssøn Skelderup

er anført i Carl Dahls oven nævnte Optegnelse som ansat her 1605 og død 24 Aug. 1622, 48 Aar gammel, gift med Formandens Enke. Han findes i Biskop Scavenii Fortegnelse over Stiftets Pæster opført som Prest her 1619. Navnet gjør det sandsynligt, at han er Søn af Biskop Jens Skelderup og Broder til Peder Jenssøn Skelderup i Mandal. Lampe² har i Fortegnelsen over Biskop Skelderups Børn anført Peder som den sidste, hvis Fødselsaar (1571) og Omstændigheder kjendes. Efter ham kommer Daniel og Katharine, om hvilke Intet vides. Det kan være rimeligt, at ogsaa Christen, der efter ovenstaaende skal være født 1574, hører herhen. Hans Hustru Adelut Lystrup blev som Enke gift med Hr. Søffren Knutssøn Nestedt, resid. Kapellan til til Holt.³ (Se nedenfor).

Niels Olsen Faaborg.

Den eneste Nicolaus Olai, vi har fundet i Universitetsmatrikullen 1611—22, er Nicolaus Olai Rincopensis, der deponerede 17 Marts 1614.⁴ Maaske det er ham, der kan have kaldt sig Faaborg efter sin Fødeby, medens han her kaldes efter det Sted, hvorfra han deponerede. Han blev efter C. Dahls Optegnelse kaldet hertil 1622 og ægtede Formandens Datter. Han skal være død 2 Mai 1678 i sit Embedes 56de Aar. Vi har fundet hans Underskrift paa 2 Dokumenter, daterede 27 April 1672 og 25 Aug. 1674, hvor han skriver sig: Nicolaus Olavius Fauburgius manu mea senili. Treschow og Gjessing kjender ham ikke.

¹ Faye: S. 220. ² Lampe: Bergens Biskoper og Pæster I, 5. ³ Faye: Holts Pæster S. 14. ⁴ Univ. Matr. I S. 14.

Christen Marcussen Reimer

er efter C. Dahls Optegnelser født 1636 og kaldet 1678 til Sogneprest. Naar Protokollen over geistlige Embeds-Besættelser angiver, at han er udnævnt 22 Marts 1671, maa dette være som Kapellan, da det sees, at Niels Faaborg har været i Virksomhed 1672 og 74. Han skal efter ovennævnte Kilde være død 16 Marts 1699. Dette er uden Tvivl rigtigt, da Eftermandens Ansøgning om hans Embede er dateret Søgne 17 Marts 1699. Af Kapitelsbogen sees, at han levede 11 Jan. 1699, da han skulde have været Assessor i en Provsteret, men ikke kunde afgive Møde. Han kaldtes da vice Provst over Mandals Provsti. Han var gift med Niels Faaborgs Datter Kirstina, hvis Naadensaar — efter Bispens Kopibog — var udløbet 1702.

Henric Marcussen Reimer,

Broder til foregaaende, var — efter Biskopens Kopibog for 4 Nov. 1713, født 1633. Han deponerede fra Fredriksborg 4 Mai 1660.¹ Efter Broderens Ansøgning af 11 April 1681 om Succession for ham var han bleven Kapellan 1667. Det siges ikke hvor. Til Søgne kom han som Kapellan hos Broderen 28 Juni 1681, med Succession. Da Broderen døde, var han nær 66 Aar gammel og fik Udnævnelse som Sogneprest 8 April 1699. Biskopen indberetter 4 Nov. 1713, at han da var død 80 Aar gammel.

Kapellaner.*Christen Marcussen Reimer*

maa som oven anført antages at have været Kapellan her fra 1671—78.

Henric Marcussen Reimer

fra 1681—99.

¹ Univ. Matr. I S. 280.

Marcus Christensøn Reimer

maa sandsynligvis efter Navnet være Søn af Sognepresten Christen R. Han deponerede 20 Juli 1692 fra Christiansand¹ og af lagde Ed som Kapellan her 10 Feb. 1700.² 27 Marts 1710 fik han Tilladelse til at reise til Kjøbenhavn.³ Han har formodentlig her faaet Succession paa Kaldet, men døde før Sognepresten, det siges ikke hvad Tid. Der vilde „Ingen gaa i hans Sted“, da Kaldet var saa ringe. Omsider lod dog Thorn Søfrensen Schive sig bevæge og blev efter Henric Reimers Død Sogneprest 1 Dec. 1713.⁴

VI.

Ryfylke Provsti.

1. Jelse Prestegjæld.
2. Skjold —
3. Vikedal —
4. Suldal —
5. Hjelmeland —
6. Nerstrand —

Jelse

med Sand.

Peder Henricksøn,

Sogneprest til Jelse, er Bisidder i Kapitlet 15 Aug. 1611, og 18 Juni 1613 er han indstævnet for ulovlig Sagdrift til Skade for Stavangers Borgere mod Kong Eriks Privilegier af 1425. Sagen blev henvist til verdslig Ret. Han var her 1617 og 1619,⁵ maa være død 1621.

¹ Univ. Matr. II S. 189. ² Edsprotokollen. ³ Biskopens Kopibog.

⁴ Protokollen over geistlige Embeder. ⁵ Han nævnes i Biskop Scavenii Indberetning som Prest her 1619. P. H. T. II 259.

Marcus Pedersøn,

Søn af foregaaende, er rimeligvis født 1598 eller 99. Det heder nemlig i Kongebrev af 1 Aug. 1622, at han endnu ikke var 25 Aar. Han deponerede fra Stavanger 9 Dec. 1617.¹ Han blev af Jelse Sognemænd kaldet til Prest i Faderens Sted, men fra-dømt Kaldet af Biskopen, da han ikke havde Alderen. Ved ovennævnte Kongebrev fik han dog Lov at blive. En anden Kandidat *Erling Olafson* paastod, at han var lovlige kaldet efter Ordinansen, men at Marcus Pedersøn² ved sin Moders og gode Venners Hjælp havde trængt sig ind. Kongebrevet til Erling Olafson er af 23 Dec. 1621, men allerede 21 Jan. 1622 sees Hr. Marcus at være i Embedet. I Kjøbenhavn havde han indladt sig med en ærlig Pige, Sophia Jensdatter, lovet hende Ægteskab og bedet hende reise til Stavanger, som hun ogsaa gjorde, men saa synes Presten at have gjort Vanskeligheder, da han 21 Jan. 1622 maatte for Kapitlet, hvor han erkjendte, at han havde lovet hende Ægteskab, naar han fik et godt Brød. Da Bispen paalagde ham at svare bestemt, vedgik han det efter lang Betænkning. 10 Trin. 1622 blev han gift med hende, og Kyndelmisse 1623 blev deres første Barn døbt. 26 Februar blev han for dette Forhold indstævnet for Kapitlet og dømt i 100 Rdlr. Mulkt, hvoraf 20 til Stavanger Hospital og 80 til Kongens Kasse. Derpaa skulde baade han og hans Hustru staa aabenbar Skrifte. 13 Okt. 1629 var han atter stævnet af en Bonde, Steen Jelse, der beskyldte Presten for at være kommen bevæbnet i hans Gaard, samt for at have skjeldt ham ud baade i og udenfor Kirken. Da Bonden ikke kunde bevise sine Beskyldninger, blev han dømt i 30 Rdlr. Mulkt til Stavanger Hospital og 5 Rdlr. i Sagsomkostninger til Hr. Marcus. 15 Jan. 1632 fik han paa Grund af Kaldets Ringhed fæstet et Stykke Jord, kaldet Økstre.³ Han levede endnu 6 Febr. 1664, da han var indstævnet for Kapitlet, men maa være død kort efter. Der findes nemlig i Kancelliets Indlæg en Ansejning fra Damianus Frantsøn om

¹ Univ. Matr. I S. 27.   ² N. Rigsregistr. V 188, 204, 264.   ³ Do. VI 365.

Mandal eller Skjold. Den har Paategning: Kaldsbrev til Jelse eller et andet Prestekald i Stavanger Stift. 23 Juli 1664. Fredrik. Hr. Marcus maa altsaa være død imellem Febr. og Juli 1664. Hans Enke levede 31 Juli 1668. Hr. Marcus Peder- sen var 1657 Provst i Ryfylke Provsti.

Mag. Madtz Tausan,

Biskop Christian Tausans Søn. Han fortæller selv, at han i Krigsaarene 1657, 58, 59, da han gik i Skole paa Herlufsholm led meget ondt. Han deponerede herfra 3 Aug. 1660,¹ blev Baccalaureus 30 Mai 1661, Magister 8 Juni 1669 og var da Provst i Ryfylke. Han blev — efter egen Opgave — 1662 personel Kapellan i Jelse, hvor han blev Sogneprest 1668, konfirmeret 5 Dec. 1670. Det heder i en Skrivelse fra Broderen Claus Tausan, Fuldmægtig over Bispegodset, af 31 Juli 1668 til Kongen, at „den aldrende Presteenke“ vilde ophidse Bønderne og en paa Stedet boende Oberst til at gjøre Hr. Madtz Vanskeligheder. Hvori disse bestod, siges ikke, men de kan ikke have havt noget med hans Overtagelse af Embedet at gjøre, da han paa dette ifølge samme Skrivelse havde Kongebrev. 2 Aug. 1668 udgik kongelig Befaling til Lehnsherren og Biskopen, at de skulde paalægge den gamle Prestekvinde i Jelse Stilhed. Madtz Tausan var i Kaldet til Slutningen af 1671, da Lector Mag. Jens Hjermand døde, og han efter sit Kongebrev fulgte ham i Lectoratet. 10 Dec. 1684 og 15 Jan. 1685 sad han i Kapitelsretten i Christiansand. Han maa være død Høsten 1686, da Lectoratet blev ophævet ved Rescr. af 20 Nov. d. A., hvori siges, at han er død. Hans Hustru, som hed Kirsten, overlevede ham. Skifte holdtes efter hende paa Skudenes Prestegaard 15 Aug. 1689.²

Søren Sørensen Hofmann

deponerede 15 Juni 1660 fra Roskilde,³ blev 1654 Kapellan for Lector Jens Hjermand paa Finnø og blev herfra forflyttet til

¹ Univ. Matr. I S. 285. ² Faye 261. ³ Univ. Matr. I S. 224.

Jelse 26 Januar 1672. Han siger da i sin Ansøgning, at han havde Hustru og mange Børn. En af ham som Prest til Jelse undertegnet Attest har Datum 24 Juni 1683. Efter Bruenech hed hans Hustru Martha Helliessdatter Hagedorn. Hun var født 1631 og døde 11 Marts 1723, 92 Aar gml. Hun kaldes i Ministerialbogen Martha sal. Hr. Søren Hofmanns. Han kaldes ellers blot Søren Sørensen.

Niels Mikkelsen Alant.

Efter E. A. Thomles Oplysninger¹ er han Søn af Michel Nilsson, Sorenskriver i Ryfylke og Christine Thornsdatte (uden Tvivl Datter af Byfoged i Stavanger Thorn Søfrensøn Schive). En Søster af ham, Kirsten, var efter samme gift med Jacob Bergesen, f. 1659, Eier af Gaarden Valen i Søndhordland. Efter Bruenech skal han allerede 6 Mai 1672 være ansat som Kapellan i Jelse, med Succession, men vi har ingen Angivelse fundet om hans Tiltrædelse som Sogneprest. Fornyet Kongebrev paa Jelse fik han 6 Mai 1678.² Muligens har Søren Hofmann ved denne Tid opladt ham Kaldet. At Hofmann endnu 1683 underskriver en Attest, behøver jo ikke at betegne ham som den, der endnu er i Embedet. Alant er rimeligvis død i Juli 1695, da en Ansøgning om hans Embede, hvori han siges død, er dateret Kjøbenhavn 28 Juli 1695. Efter E. A. Thomles Meddelelse var Hr. Niels Mikkelsen Sogneprest til Jelse 12 Juli 1690 og da gift med Maren Sørensdatter, uden Tvivl Formandens Datter.

Niels Hansen Tyrholm

(Tyrholm skriver han selv) var i 1701 46 Aar gml., blev 1679 antagen som Kapellan hos Provst Michael Mogensen, Sogneprest til Hobøl, med Succession paa Kaldet, men da han havde været der i 16 Aar uden at blive Sogneprest, drog han til Kjøbenhavn for at sollicitere³ og blev 30 Juli 1695 udnævnt til Sogneprest i Jelse, hvor han i officiel Skrivelse af 15 Febr. 1714

¹ Personalhist. Tidsskr. II S. 211. ² Expeditionsprotokollen. ³ Efter Sønnen Provst Michael Tyrholms Selvbiografi. M-skript i Rigsarkivet.

omtales som Provst. Han var gift med Malene, Datter af ovennævnte Michael Mogensen. 1717 blev han ved Mage-skifte med Mentz Blix forflyttet til Evje i Sætersdalen, hvor han — efter Ministerialbogen — døde 24 Feb. og blev be-graven 8 Marts 1723. Af hans Børn kjendes 1) Hans, der var født i Hobøl 1687 og døde 9 Jan. 1709. 2) Michael f. 8 Juni 1691 i Hobøl, Provst og Sogneprest til Vanse, † 1767, en dygtig Mand, der har gjort sig fortjent ved adskillige interes-sante Optegnelser om sin Samtid. Hans Diptycha epi-scoporum Stavangr. et Christiansand.,¹ ad annum MDCCXXXIII findes i det kongelige Bibliothek, men indeholder ikke meget. 3) Ingeborg f. paa Jelse, døbt 21 Febr. 1697. Hun blev gift i Evje med Christen Frost. Deres Søn Niels Tyrholm Frost døbt 2 Nov. 1724. 4) Peder f. paa Jelse, døbt 2 Aug. 1699. Hans Hustru har rimeligvis overlevet ham. Ved ovennævnte Niels Frosts Daab anføres „Madam Tiurholm“ som Fadder. Sikkert er det dog ikke, thi 1 Jan. 1725 nævnes Madam Anne Tiurholm og 19 Mai 1725 Madam Janniche Tiurholm som Faddere.

Kapellaner.

Mag. *Madtz Tausan*

var fra 1662 Kapellan hos Marcus Pedersen, hvem han efter-fulgte som Sogneprest.

Jens Thomassøn Wegner

var Kapellan her, men forlod Stedet og blev saa 1675(?) Kapel-lan i Suldal, hvor han 1685 blev Sogneprest og døde 1710. (Se nedenfor S. 101).

¹ Faye S. 355.

Skjold

med Vass og Tysvær.

Gunder Michelsen

var Sogneprest her 1619.¹ 17 Juni 1626 havde han en heist ubehagelig Sag med sin Kapellan Povel Povelsen, der vil blive omtalt nedenfor. Hr. Gunder — kaldes et Sted i Kapitelsbogen Hr. Guul — var 1626 gammel og svagelig, saa han formodentlig har været længe i Kaldet. Han havde en Datter, Euphemia, der blev gift med hans oven nævnte Kapellan.

Hr. Hans

var Sogneprest til Skjold 1646, da han betalte 12 Rdlr. i Presteskat.

Søfren Frantzøn (Hegelund)

deponerede fra Malmø 13 Dec. 1641,² blev 1645 Sogneprest til Fossie og Lokarp i Skaane, men blev afsat 1659 for Forbindelse med en dansk Oprører. Kielland tænker sig Muligheden af, at han er Sen af den Franciscus Severini Alburgensis, som deponerede 11 Sep. 1613, da Familien Hegelund stammer fra Aalborg. Han blev dømt til Døden, men løste sig med 1000 Rdlr. Han blev nu Sogneprest til Skjold,³ hvor han blev indsat af Provst Marcus Pedersøn 8 Dec. 1661.⁴ Han synes her fra første Stund at have havt en Fiende i Adelsmanden Bernt Orning, der strax ved hans Indsættelse forlangte Afskrift af hans Kollats. Man har dog neppe kunnet faa noget paa ham. Ved Visitatsen 5 Epifan. 1663 spurgte Provsten, om nogen havde at klage paa ham, men der var Ingen. 16 Trin. var der atter Visitats og nu ved Hovedkirken, hvor der heller ingen Klage var. Menigheden viste sig imidlertid opsætsig og negtede bl. a. at skydse Presten til Kirkerne. Han var gift 1) Mette Madsdatter Tausan,

¹ Personalhist. Tidsskr. II 259.   ² Univ. Matr. I S. 168.   ³ Faye S. 253.   ⁴ Kapitelsbogen.

Datter af Mads Povelsen i Kjøbenhavn og Søster til Biskop Christian Tausan. Hun døde 1670 eller 71. 4 Febr. 1671 søgte Hr. Søfren om Tilladelse til at blive begravet i Stavanger Domkirke med sin Hustru mod en billig Kjendelse. Det blev bevilget 20 Juni 1671. Han ægtede derpaa — formodentlig i Sept. 1673, da han 13 d. M. fik Bevilling til at vies i Huset¹ — Agnete Søfrendatter Godtzen, der efter Kielland² var født 7 Mai 1648 og var Datter af Borgermester Søfren Pedersen G. og Elisabeth Trane. Hun ægtede efter Hr. Søfrens Død 1691 Fredrik Pedersen Tønder, Foged i Ryfylke (f. 1668 † 1 Sept. 1717). Efter Kielland døde Hr. Søfren 17 Aug. 1683. Bruenech sætter hans Død til 1674, men han levede 9 Dec. dette Aar, og en kongelig Resolution, hans Embeds Sager angaaende, har Datum 5 Aug. 1675. Han var imidlertid da ude af al Aktivitet, og det er maaske dette, som har fremkaldt Tanken om, at han var død. Det heder i Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv, at Biskop Tausan 7 Okt. 1674 fik Missive at liqvidere Hr. Damianus Frantzøn og hans Sogneprest imellem, og 5 Aug. 1675 fik Hr. Damianus Konfirmation paa en Kontrakt mellem ham og hans Sogneprest Søfren Frantzøn. Det synes efter dette at maatte være en Feil, naar det i den danske Expeditionsprotokol staar, at Hr. Peder Pedersen Hærup, Prest til Skjold, 8 Jan. 1674 havde begjæret en øde Gaard i Skjold til sit Kalds Forbedring, hvorover Cammer-Collegiets Erklæring fordredes.

Damianus Frantzøn

er formodentlig den Damianus Francisci Ørsted, som deponerede fra Roskilde 7 Juni 1655.³ Han var Kapellan her rimeligvis 1666, da han i dette Aar fik sig Prestegaarden overdragen. 1664 fik han kongeligt Løfte paa Jelse eller et andet Kald i Stavanger Stift, 19 Aug. 1669 paa det første ledige Kald paa Sjælland og endelig 18 April 1670 Brev paa Kald, uden at det

¹ Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv. ² Familien Kielland S. 227. ³ Univ. Matr. I S. 256.

siges hvor. Han var imidlertid i sin Kapellans-Stilling 5 Aug. 1675, da det blev bestemt, at han skulde beholde Prestegaarden og Annexet Tysvær. I Protokollen over geistlige Embeder staar han opført som Sogneprest fra 18 April 1670, hvilket maa være en Feil. Han fik derimod denne Dag Successionsbrev paa Kaldet.¹ Han er den første Prest, som nævnes i Kaldsbogen efter Optegnelse af Sogneprest M. H. Magnus i dette Aarhundredes Begyndelse. Han er rimeligvis bleven Sogneprest 1683 efter Formandens Død, men hans Udnævnelse findes — som saa mange — ikke opbevaret blandt Cancelliets Indlæg i denne Tid. Han maa være død i Begyndelsen af 1689, da hans Kapellan Jens Ottesen Schreuder er udnævnt til hans Eftermand 23 April d. A. Hans Hustru hed Karen Ovesdatter (Magnus' Optegnelser i Kaldsbogen). Han var gift før 1677.

Mag. Jens Ottesen Schreuder,

Søn af Mag. Otto Schreuder, Sogneprest til Nykirken i Bergen, og hans 2den Hustru Anne Skelderup. Han deponerede fra Bergens Skole 15 Juli 1682² og blev Baccalaureus 19 Mai 1683. Efter Magnus' Optegnelse i Kaldsbogen har han været Kapellan her, før han 23 April 1689³ blev Sogneprest. Efter samme Meddelelse skal han have været forlovet med Karen, Datter eller maaske Steddatter af Damianus Frantzøn, men efter dennes Død skulde saa Enken Karen Ovesdatter have bragt det dertil, at hun og ikke Datteren blev hans Hustru. Han oprettede med hende et Testamente, der blev konfirmeret 24 April 1697. Provst over Ryfylke var han bleven før 28 April 1708,⁴ og Magister blev han 16 Mai s. A.⁵ Han døde 1713, og i et Brev af 20 Okt. d. A. siger Biskopen, at han da var nylig død.

---

¹ Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv. S. 116. ² Univ. Matr. II Lampe: Bergens Biskoper og Prester I 109. ³ Embedsprotokollen og Kancelliets Indlæg. ⁴ Biskopens Kopibog. ⁵ Univ. Matr. I S. 239.

Kapellaner.

Povel Povelson

er den første Kapellan her, som vi har stødt paa i Aarhundredet. Han var 17 Juni 1626 indstævnt for Kapitlet af sin Sogneprest Gunder Michelson, fordi han havde forført hans Datter Euphemia. Hr. Gunder vilde lade Stævningen falde, om det kunde ske, da Hr. Povel bad om Naade. Dommen blev imidlertid, at Hr. Povel skulde bøde 20 Speciedaler, ægte Euphemia og afbede sin Forseelse offentlig i Skjolds Kirke, hvorhos begge skulde staa aabenbar Skrifte. Da Sognepresten var gammel og skrøbelig, bad han, at Hr. Povel maatte faa Tilladelse til at vedblive i sin Funktion 1 Aar til 17 Juni 1627, medens han søgte at faa en anden i hans Sted.

Jens Søfrensens Godtzen¹

født 5 April 1637, Søn af Borgermester Søfren Pedersen G. og Elisabeth Christensdatter Trane, deponerede fra Stavanger 15 Mai 1656² og blev immatrikuleret i Leyden 22 Juli 1660. Han blev Kapellan i Skjold 1663 og nævnes som saadan i Kapitelsbogen. 5 Epifan. 1665 blev han Rektor og Kannik i Stavanger, 4 Marts 1681 resid. Kapellan og 29 Marts 1684 Sogneprest her og Provst. Han fik 10 Jan. 1686 Skjøde paa Bisperesidensen her med tilliggende Jorder, † 28 Juni 1713. En Mindetavle over ham findes i Stavanger Domkirke. Gift 1) 1664 Christine Søfrensdatter Hegelund, f. 1647, død 1666, begr. 2 Dec., D. af Sognepresten Søfren Frantzøn Hegelund i hans 1ste Ægteskab. 2) Anne Jensdatter Hiermand, begr. i Stavanger 19 Jan. 1733, D. af Mag. Jens Pedersen H., Lector og Kannik i Stavanger, † 28 Dec. 1671, og Anna Catharina Nielsdatter, f. 1626, begr. 29 Mai 1690. Hans Børn se Kielland S. 228.

Damianus Frantzøn

efterfulgte Jens Søfrensson rimeligvis 1666 og fungerede som Kapellan til 1683, da han blev Sogneprest.

¹ Kielland 227, 30, 31.   ² Univ. Matr. I S. 261.

Mag. Jens Otlesen Schreuder.

Det er ovenfor nævnt, at han efter Kaldsbogen har fungeret som Kapellan her, før han 1689 blev Sogneprest.

Vikedal

med Imsland og Sandeid.

Peder Pederssøn,

der efter Bang¹ sees at have levet endnu 1597, er maaske ikke død før ind i 17 Aarhundrede.

Niels Pederssøn,

hans Søn(?), skal efter Engelharts Optegnelser have fulgt ham i Embedet og maa have været her længe, da det siges, at det var hos ham, Jacob Jochumssen Kirsebom blev Kapellan 1639. Hans Søn Morten Nielssen skal have boet som Bonde paa Gaarden Sønderaa tæt ved Prestegaarden, hvor Hovedkirken nu staar. Han nævnes som Sogneprest her 1619 i Biskop Scavenii Indberetning.² Han var — efter E. A. Thomles Meddelelse — Sogneprest til Vikedal i 1617 og 1621.

Hans Rasmussen Piil.

Det har ikke været muligt at finde ham i Matrikulen, hvor der imidlertid mellem 1630 og 38 forekommer 3 af Navnet Johannes Erasmi (Erasmus). 1638 var han Sogneprest til Hjelmeland, hvor han blev gift med Formandens Enke,³ der kom for tidlig ned. Forseelsen blev ham efterladt ved Kongebrev af 13 Jan. 1639 — gjentaget 19 Juni s. A.⁴ — saa han maatte blive Prest, hvor han lovlig blev kaldet — dog ikke i Hjelmeland. Han nævnes efter Engelhart allerede 1641 som Sogne-

---

¹ D. n. Geistlighed i Reformationsaarh. S. 268.   ² P. H. Tidskr. II, S. 295.   ³ Engelhart.   ⁴ N. Rigsregistr. VII 478.

prest i Vikedal. Han maa have resigneret 1669, da Eftermanden siger, at han dette Aar er kaldet til Vikedal. Engelhart har optegnet, at han er død i Mai 1683. Efter E. A. Thomles Meddelelse var han Sogneprest her 1646, da han betalte 10 Rdl. i Presteskat. Han levede endnu 1677 og kaldes da „forrige Sogneprest“ til Vikedal, saa han maa have resigneret Kaldet. Han havde da følgende Børn: 1) Rasmus, 2) Nathanael, 3) Christen, 4) Christense. Et femte Barn Anna, der blev gift med Eftermanden, nævnes af Engelhart.

Samuel Christensen Lind

er født 1642,¹ Søn af Christen Lauritssøn Lind, Sogneprest til Haa, og Margrethe Trane, deponerede fra Stavanger 30 Okt. 1662.² Engelhart har optegnet om ham, at han skal have været gjerrig og samlet stor Formue. Med sin Hustru Anna Hansdatter Piil, Formandens Datter, der levede 27 Jan. 1705, da Skifte blev holdt i hans Bo, havde han ingen Børn. Han døde 1700, antagelig i de første Dage af Marts, da Eftermandens Ansøgning om hans Embede er dateret 9 Marts d. A. Med sin Hustru oprettede han reciprokt Testamente, der blev konfirmeret 9 Novbr. 1697. Det bestemtes her, at om nogen af dem indgik i nyt Ægteskab, skulde den andens Arvinger have 200 Daler. Her maa altsaa have været Velstand. 5 Febr. 1676 fik han Opreisning for idømt Straf, da han havde begaaet „Forseelse med Alterens Sakramente“.⁴

Hans Povelsen Drucken

blev udnævnt til Sogneprest her 27 Marts 1700. Der er ved Expeditionen af denne Udnævnelse begaaet den Feil, at Udnævnelsen er sat paa en Ansøgning fra den bergenske Skolelærer Salomon Salomonsen Theonymus, og man faar saaledes Intet vide om Druckens Fortid. Efter Engelhart var han Søn af

---

¹ I et Dokument af 1701 siges han at være 59 Aar gammel. ² Univ. Matr. I S. 311. ³ Cancelliets Indlæg i Rigsark. ⁴ Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv.

Povel Dr., Sorenskriver i Lister og Mandal,¹ og var født 1660. Dette er forsaavidt feilagtigt, som Povel Drucken blev Landskriver (Sorenskriver) i øvre Telemarkens vestfjeldske Sorenskriveri, beskikket af Sivert Urne 24 Okt. 1653, konfirmeret 15 Aug. 1662. 3 Febr. 1665 var han det ikke længer.² Det maa efter al Rimelighed være ham, som ægtede Ole Jensens Enke, Else Henriksdatter, og med hende fik Gaarden Hove, som han solgte 1687 eller 93.³ Hans første Hustru hed Alhed Christofersdatter, der blev Moder til Børnene Margrethe og Hans. Efter dette maa Dr. rimeligvis have opgivet Sorenskriveriet og bosat sig paa Hove. 4 Nov. 1670 fik han kongelig Konfirmation som Confiscationsdommer og Havnefoged i Langesund. Hans Drucken deponerede fra Roeskilde 31 Mai 1681 og blev — efter Engelhart — 1693 Kapellan til Holt med 20 Rdlr. i Løn.⁴ Hans Hustru Malene Pedersdtr. skal have været jydsk, en Datter Alhed Sofie, var gift med Sogneprest Peder Anchersen paa Eker. Hans Underskrift findes 25 Aug. 1734 paa et Dokument.

Kapellaner.

Jacob Jochumsen Kirsebom

blev Kapellan her 1639 og herfra befordret til Sogndal som Sogneprest — se S. 18.

Hr. Peder Scavenius,

38 Aar gl. i 1701, var Kapellan hos Hr. Samuel Lind. Han var Søn af Claus Lauritssøn Scabo, Kapellan^r i Stavanger.⁵

---

¹ Mag. for den danske Adels Historie I 46. ² Rigsarkivets yngre Diplomsamling. ³ Fr. Foss: Arendals Bys Historie S. 162 har Aars-tallet 1693 og S. 423: 1687 om den samme Begivenhed. At det er den samme Mand, der er Tale om, forekommer os rimeligt. ⁴ Faye: Holts Prester S. 26. Faye har ellers Intet om ham, men skriver hans Navn urigtig. Det findes paa flere Steder, deriblandt i Udnævnelsen, skrevet Drachen. I Matrikullen II S. 109 heder han Drunckelius. ⁵ Cfr. Faye S. 222.

Suldal med Røldal og Søfde.

Knud Nielsen

findes som Bisidder i Kapitlet 15 Aug. 1601 og var indstævnet 18 Juni 1613 for at have drevet Sagbrug til Skade for Stavangers Borgere imod Kong Eriks Privilegier af 1425. Sagen blev henvist til verdslig Ret. Han maa være død 1616, da Eftermanden dette Aar blev kaldet.

Rasmus Mikkelsen.

Om ham findes en Indskrift i Suldals Kirke, der oplyser, at han er født 1588, at han blev kaldet 1616 og døde 72 Aar gammel efter at have været Prest i Suldal i 41 Aar, altsaa 1657. Hans Hustru, Helene Jonasdatter, var født i Stavanger 1603, blev gift 1626, fik 9 Børn og døde 1678. Efter E. A. Thomles Meddelelse var han i Suldal 1621, og i 1646 betalte han 13 Rdl. i Presteskat.

Jacob Andersen Hase

blev efter Engelhart ansat her 1657 og er altsaa Rasmus Mikkelsens Eftermand. Han er maaske den Jacobus Andreae, som deponerede fra Helsingør 15 Juni 1650.¹ Han var meget uheldig, da han fik Jens Thomassøn Wegner til Kapellan. Denne fik 14 April 1675 Succession paa Kaldet,² og et Par Aar efter stillede han sig i et sørgeligt Forhold til sin Sogneprest, og der opkom en Strid, der bærer talende Vidnesbyrd om Tidens Raahed. Det endte med, at Hr. Jens blev fradømt sit Kapellan-Embedet, som han kun høist uegentlig talt havde røgtet i disse Aar. Sognepresten havde imidlertid faaet hans Kongebrev i sin Magt som Pant, og han blev saa stævnet af Hr. Jens 14 Juni 1680. De blev begge dømt, Sognepresten som Pant-

¹ Univ. Matr. I S. 224. ² Expeditionsprotokollen i det danske Rigsarkiv.

haver og Kapellanen som Pantsætter, hver til 20 Rdl. Mulkt. Sognepresten fik derhos en Mulkt af 10 Rdl. til Preste-Enker, fordi han en Nytaarsdag ikke havde forekommet Lejlighed til Drukkenskab i Prestegaarden. Hans Hustru Lisbeth og en Datter, Pernille, nævnes under hans Sag. Efter Løvold¹ forekommer denne som Fadder 24 Sept. 1676. En anden Datter Karen var ifølge Stamtavlen over Slægten Hjelm² født 1684, † i Stavanger 1762, gift 4 Aug. 1708 med Hospitalsforstander Knud Jonassen Hjelm. Det oplyses her, at Hase's Hustru hed Elisabeth Eliasdatter. Efter Løvold (Kaldsbogen?) tiltraadte Eftermanden Embedet 1685,³ i hvilket Aar altsaa Hase maa være død. Han nævnes i Skiftet efter Biskop Tausan 1688 som „Hr. Jacob i Suldal nu salig hos Gud“. Han havde ydet Biskoppen et Laan paa 300 Rdl. mod Pant i Sølvsager. Han maa altsaa have været en Velstands Mand, og naar han kom i saa megen Strid med sin Kapellan, har maaske Gjerrigheden været en Aarsag.

Jens Thomassøn Wegner,

Biskop Thomas Wegners Søn, skal efter Kaldsbogen (Engelhart) være født 3 Juni 1634. Han opgives i Kapellanens Ansøgning at være død 17 Juni 1710, 78 Aar gammel. I officielt Dokument 1701 siges han da at være 67 Aar. Han deponerede fra Stavanger 13 Nov. 1655.⁴ Han findes ikke blandt Deltagerne i Kjøbenhavns Forsvar, hvor derimod en Jens Thomassøn forekommer som Vidne i en Insubordinationssag.⁵ Han var først Kapellan i Jelse, men forlod denne Stilling og fik saa Ansættelse i Suldal hos Jacob Hase. Det har vel været i Begyndelsen af 1675.⁶ Et Par Aar efter kom han i Strid med Sognepresten, der saa sig nødt til at stævne ham for Kapitlet for Trodsighed, der havde vist sig deri, at han opsigde sin Tjeneste og reiste

---

¹ Ryfylke S. 157.   ² S. 34.   ³ Maa efter Expeditionsprotokollen være rigtigt.   ⁴ Univ. Matr. I S. 260.   ⁵ Rørdam: Studenternes Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar S. 182.   ⁶ Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet

efter i lang Tid at have „entholdt sig fra sin Husbondes Dug og Disk“. Uenigheden havde reist sig af en Samtale, hvorunder Sognepresten havde bebreidet Kapellanen, at han lod en fattig Mand ro 12 Mil med en Tønde Korn for en altfor ringe Betaling. Herover var Hr. Jens kommen med „Forbandelser“, og Sognepresten havde skjeldt igjen og beskyldt ham for at have „tjent ham som en utro Tjener“. Dom blev afsagt 3 Marts 1680, at Hr. Jens selv havde forbrudt sit Kald og Kapellani, efterdi han ikke havde efterlevet Kongebrevets Fordring paa et tilberligt Forhold i Lærdom og Levnet. De var dog ikke hermed ganske færdige, thi 14 Juni 1680 stævner Hr. Jens Sognepresten, der havde tilbageholdt hans Kongebrev og selv givet Anledning til Klammeri og Trætte. Man fik under denne Sag et Indblik i, hvorledes Hr. Jens har taget sit Embede. Det siges, at han 9 Jan. 1677 efter Gudstjenesten, ved hvilken han modtog Juloffer, reiste sin Vei, saa Sognepresten 16 Søn- og Helligdage maatte være alene om Tjenesten. 8 Jan. 1678 var atter hans Offerdag, hvorefter han atter forlod Stedet og overlod Sognepresten til sig selv 15 Gudstjeneste-Dage. 1679 opsagde han sin Tjeneste. Kongebrevet blev fremlagt i Retten, der 13 Juli 1680 dømte Sognepresten som Panthaver og Kapellanen som Pantsætter hver i 20 Rdl. Mulkt. Det blev derhos lagt Hr. Jens til Last, at han i 4 Aar havde fortiet dette om Kongebrevet, og han blev derfor „henfundet udi K. M. allernaadigste Minde“. Jens Wegner forsvinder nu, og vi hører ikke mere til ham, før han møder os som Sogneprest i Suldal. 26 April 1685 fik han kongeligt Brev, at han maatte beholde Sognekaldet, uanseet at han derfra formedelst nogen Tvistighed med Sognepresten sammesteds er suspenderet.¹

Kapellaner.

Jens Thomassøn Wegner.

Se Sognepresterne.

---

¹ Expeditionsprotokollen.

Jørgen Johannesen Friis,

anført hos Kielland¹ og her feilagtigen kaldet Jørgen Claussøn. Han blev — efter Kielland — født i Stavanger 1670 og deponerede fra sin Fødebys Skole 20 Juli 1689.² 14 Juni 1695 aflagde han Ed som Kapellan hos Jens Wegner. Efter i 15 Aar at have været i denne Stilling blev han 28 Juli 1710 udnævnt til Sogneprest i Suldal. Han var gift 1) Anna Bjørnsdatter Løf (saa skriver hun sit Navn), Datter af Sogneprest Bjørn Løf paa Rennese. Med hende, der da var aldrende og børnløs, oprettede han 12 Febr. 1714 reciprokt Testamente, konfirmeret 14 Juli s. A. Hvis nogen af dem giftede sig paany, skulde den andens Arvinger have 30 Rdl. Han giftede sig 2) 1725 — efter Kielland — med Elisabeth Betulia Pedersdatter Rose, 3) Johanna Godtzen, D. af Presten Hartvig Sørensen G. og Ellen Reimer (se Stavanger), der døde 1 Novbr. 1760. Selv var han — efter Engelhart — død 4 Okt. 1748. Efter Engelhart var han bekjendt for sin Rigdom og havde en Søn, der levede som Bonde og ved Drik satte alt overstyr.

Hjelmeland

med Fister og Aardal.

Jens Pederssøn

fik 11 Juni 1597 Kongens Brev paa Hjelmeland. Han var født i Stavanger, havde studeret i Kjøbenhavn og var for kort Tid siden dragen udenlands for at fortsætte sine Studier. Han havde Tilladelse til at være borte i 2 Aar og imidlertid lade Kaldet bestyre ved en Kapellan. En Hr. Jacob i Hjelmeland, der nævnes i Kapitelsbogen 28 Marts 1598, maa have været i denne Stilling. Han maa enten være død eller forflyttet 1601, da Daniel Jørgensen i dette Aar blev Sogneprest her.³

¹ Familien Kielland S. 248.   ² Univ. Matr. II S. 170.   ³ Bang: S. 270—71. B. Hjelm: Slægten Hjelm S. 6. Den her fremførte Antagelse, om Jonas Jensen Hjelm, gjentagen hos Løvold i Ryfylke S. 128 er umulig

Daniel Jørgensen,

Søn af Biskop Jørgen Eriksen og hans anden Hustru Adriane Schelderup, en af sin Tids dygtigste Pæster i Stiftet. Han blev efter Paaskriften paa hans Portræt i Hjelmelands Kirke født 22 Aug. 1583, kaldet til Sogneprest i Hjelmeland 1601, ordineret 1603, døde 19 April 1635.¹ Hans Hustru, hvis Portræt ligeledes hænger i Kirken, hed Maren Nielsdatter og var født 1582. Hun var Søster til Lauritz Nielsøn, Borgermester i Tønsberg. Han overvar Prinds Christians Hylding i Oslo 1610 og var tilstede ved Kirkemødet i Stavanger 20 Febr. 1628. Han var Provst i Ryfylke 1617. Han havde i sin Ungdom studeret paa adskillige Steder i Tyskland, og det siges, at han er en god Antiquarius og „kand suarlig vel læse oc tyde gamble Norske Breffue oc Skrifter.“²

Jacob Nielssøn Høg

ansattes 14 Juni 1625 som Kapellan hos Daniel Jørgensen, uagtet han ikke var 25 Aar gammel. Han var Søn af Borgermester i Stavanger Niels Høg. Han deponerede fra Stavanger 29 Okt. 1622.³ Han var Kapellan her til 1628, da Peder Christensen, Søn af Provst Christen Lind, der heller ikke havde Alderen, kom i hans Sted.⁴ Hvor han opholdt sig fra 1628 til Daniel Jørgensens Død 1635, har vi ikke kunnet finde; men dette Aar skal han være bleven Sogneprest her, hvor han kort efter maa være død. Han antages at have været gift med en Datter af Daniel Jørgensen.⁵

Hans Rasmussen Piil

var Prest her 1628 og kom efter Jacob Høg, hvis Enke han ægtede. Hans Skjæbne er ovenfor omtalt under Vikedal, hvor han blev Sogneprest. Se S. 97.

¹ Faye S. 196—222. Løwold Ryfylke S. 129. ² E. A. Thomles Meddelelse. ³ Univ. Matr. I S. 56. ⁴ Kapitelsbogen. ⁵ Slægten Hjelm S. 4.

Jens Jonassøn (Hjelm)

antages at være Søn af Mag. Jonas Jenssøn, Sogneprest til Stavanger og Sønneson af Jens Madssøn Svan, Kapellan i Stavanger. (S. 112). Han antages at være død 1648 og at have været gift med Biskop Jørgen Eriksøns Datter Margrethe Jørgensdt. († 25 Juni 1650), der som Enke ægtede hans personelle Kapellan og Efterfølger i Embedet.¹ I officielle Dokumenter fra denne Tid har E. A. Thomle fundet, at Hr. Jens paa Hjelmland levede 1646, da han betalte 13 Rdl. i Presteskat.

Jens Simonsen Morsing.

Han deponerede 11 Juni 1642 „e schola Slangendorphiana“.² Paa et Billede af ham og hans 4 Hustruer, som hang i Koret i Hjelmlands gamle Kirke, læses,³ at han blev kaldet som Sogneprest 1 Trin. 1655 og døde i Embedet 1680. Han var gift 1) Margrethe Jørgensdatter, Formandens Enke († 25 Dec. 1659), 2) Karen Trane, († 23 Juni 1663), 3) Sara Gudmundsdatter († 27 Nov. 1677), 4) Elen Henrichsdatter Reimer, D. af Henrik Petersen R., Sogneprest i Stavanger. Hun ægtede som Enke 14 Dec. 1682 Hartvig Søfrensøn Godtzen, resid. Kapellan i Stavanger, og døde her 1722, begr. 27 Aug.⁴

Jonas Jenssøn Hjelm

er uden Tvivl den Jonas Joannis Ielmelandensis, som deponerede 3 Mai 1658⁵ og deltog i Kjøbenhavns Forsvar.⁶ Han antages at være Søn af Jens Jonassøn Hjelm (se ovenfor). Han blev efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser ansat her 19 Aug. 1667 som Kapellan og fik 31 Dec. 1670 Successionsbrev paa Sognekaldet.⁷ Han var gift med Brynhilde Knudsdatter († før 9 Nov. 1711, men efter 16 Nov. 1710, da hun sidste

¹ Slægten Hjelm S. 4.   ² Univ. Matr. I S. 137.   ³ Meddelt af Løwold: Ryfylke S. 131.   ⁴ Kielland S. 248.   ⁵ Univ. Matr. I S. 275.   ⁶ Rørdam: Studenternes Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar S. 185.   ⁷ Expeditionsprotokollen.

Gang kvitterede for sin Enkepension). Om hans Slægt henvises til Slægten Hjelm S. 7 ff. Et interessant Sagn om Datteren Elen, gift med en Bonde, se Løwold: Ryfylke S. 132. Han nævnes i Skiftet efter Biskop Tausan som den, der 4 Marts 1686 har afbetalt noget paa en Obligation for sin Broder Marcus Jensen Hjelmeland (sic). 1689 forestod han som Provst Skiftet efter Bispinde Tausan. Han maa være død 1697 — efter Hjelm 26 Juni, efter Løwold 28 Juni. Begge Data maa være urigtige, da 26 Juni er Eftermandens Udnævnelsesdag (efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser).

Peder Sørensen

maa sandsynligvis være den Petrus Severinius, som deponerede fra Thronhjem 29 Juli 1671.¹ Om hans Alder er der 2 Angivelser, idet han 1701 siges at være 46 og 1711 at være 50 Aar gammel. Det sidste er vel det rette, da han saa maa have været 20 Aar, da han blev Student. Er dette rigtigt, saa er han neppe født paa Lister og Søn af Stiftskriver Søren Pedersen, der blev Byskriver i Stavanger 24 Marts 1662, som antages i Stamtavlen over Slægten Hjelm og efter denne af Løwold.² Efter en Optegnelse, der citeres i Stamtavlen over Slægten Hjelm, var han først Huslærer, derpaa Kapellan hos Jonas Jenssøn Hjelm, hvem han 26 Juni 1697 efterfulgte som Sogneprest. Han blev 1689 gift med sin Formands Datter, Margrethe, f. p. Hjelmeland 11 Febr. 1674, † der 1740 eller 41. Peder Sørensen døde 2 Dec. 1730. Børnene optog Moderens Familienavn, og Slægten har endnu mange Repræsentantør. Hans ældste Datter Janike ægtede 6 Okt. 1709 den resid. Kapellan til Stavanger Henrich Caspersen Rosenkilde og efter hans Død Mag. Michael Tyrholm, Provst og Sogneprest til Vause, med hvem hun fik 8 Børn.

Kapellaner.

Hr. Thorlak

i Hjelmeland 1621, var vist Kapellan hos Hr. Daniel Jørgensen.

¹ Univ. Matr. II S. 111.   ² Ryfylke S. 133.

Jacob Nielsøn Høg.

Se Sognepresterne. S. 104.

Peder Christensøn Lind,

Søn af Christen Lauritsøn L., Provst og Sogneprest til Haa. Han er født 1603 og maa formodentlig være den Petrus Christierni Nortvegus, der 21 Febr. 1624 deponerede fra Helsingør.¹ Han ansattes — efter Kapitelsbogen — som Kapellan her 4 Febr. 1628.

Jens Simonsen Morsing

maa antages at have været Kapellan her, men noget officielt derom har vi ikke fundet.

Jonas Jenssøn Hjelm

maa antages at være ansat her som Kapellan med Succession 19 Aug. 1667, da han findes opført i Protokollen over geistlige Embeders Besættelse uden nærmere Angivelse af hans Embedsstilling. Han fik kongelig Konfirmation paa Succession 31 Dec. 1670. (Expeditionsprotokollen).

Peder Sørensen

skal have været Kapellan hos Jonas Jenssøn.

Nerstrand

med Stjernerø.

Anders Kielsen Tybo

gik — efter Nyerup — i Viborg Skole og var Hører i Bergen, da han 1601 blev Sogneprest her. 17 Juni 1611 fik han be-

¹ Univ. Matr. I S. 63.

vilget en Degn.¹ 1617 androg han om at maatte beholde den Sag, han havde ladet opsætte paa Prestegaardens Grund, men som var ham fradømt. Han fik ved Kongebrev af 30 Juni 1617 beholde den, indtil anderledes bestemmes.² I sine ældre Aar blev han en temmelig frugtbar Forfatter, og blandt hans Skrifter maa nok særlig bemærkes „Absalon, historia sacra, comoedievis beskreven“, Kbh. 1618. I samme Aar skrev han „En Taksigelse til Gud for aandelige og legemlige Velgjerninger udi den graserende Pestilentsis Tid i Bergen“. Nyerup sætter Bogens Udgivelsesaar til 1627, men den synes at være udkommen i Pestens Aar 1618.³ Af Kapitelsbogen sees, at han endnu var i Embedet 11 Febr. 1629.

Niels Pedersøn

skal efter Kaldsbogen have efterfulgt Anders Tybo og været her til 1639. Det er dog af E. A. Thomle oplyst, at Hr. Niels paa Nerstrand 1646 betalte 12 Rdl. i Presteskat. Preste-Enken Lucretia, der levede paa Nerstrand 1677, tør maaske have været hans Hustru.

Simon Ellingsen

er den næste Sogneprest, vi har fundet nævnt i officielt Dokument. Han er formodentlig den Simon Ellingius Nortvagus, som deponerede fra Helsinger 21 Mai 1629.⁴ Om Simon Ellingsen anfører Løwold, der — efter Kaldsbogen — kalder ham Simon Christensen, at han var her fra 1639—69. Begge disse Tal er urigtige. Han levede 25 Jan. 1671, da Peder Jensen Hjermandt fik Succession paa hans Embede. Da Ansøgningen taler om hans „høie Alderdom“, maa han formodentlig have været længe i Embedet.

---

¹ Kapitelsbogen. ² N. Rigsregistr. VI 640. ³ Norske Mag. III 138.
⁴ Univ. Matr. I S. 97.

Peder Jenssøn Hjermandt,

Søn af Lector i Stavanger Mag. Jens Pedersen H. († 26 Dec. 1671) og Anna Cathrina Nielsdatter (f. 1626, † 1690, begr. 29 Mai).¹ Han deponerede fra Stavanger 26 Okt. 1665² og var ansat som Kappellan hos Simon Ellingsen før 18 Okt. 1670. Naar han tiltraadte Sognekaldet, hvorpaa han fik Succession 25 Jan. 1671,³ har vi ikke fundet. Han døde i April 1690 før 27, da hans Eftermands Ansegning er dateret. Han var — efter Løwold — gift med Inger Simonsdatter, der nævnes som Fadder 12 April 1692. Hun var maaske Datter af Formanden.

Elling Simonsen.

Det kan formodes, at han var Søn af Simon Ellingsen og Svoger til Peder Hjermandt, hos hvem han blev Kapellan 1686. Han deponerede fra Stavanger 27 Juli 1677.⁴ 27 April 1690 søgte han Kaldet, da Sognepresten var død, og blev udnævnt 10 Mai. Han havde sin Biskops Vidnesbyrd for at være „gudfrygtig og skikkelig“. Han var kun Sogneprest 1 Aar og døde 1691 før 28 Marts, da Eftermanden blev udnævnt.

*Tyge Broch*⁵

fra Nordland deponerede 31 Mai 1681 fra Aarhus,⁶ blev 1682 Lærer for Christian Gyldenløve. Som saadan blev han forlovet med Anna Dorothea Münnemann, Kammerpige hos Grevinden af Samse. Dette hjalp ham til at blive Sogneprest til Tysnes 14 April 1688. Da han kom hid, ægtede han Formanden Otto Maltesens Enke, Margrete Pedersdatter Ibsen, trods Biskopens Indsigelse. Anna Münnemann lod ham nu stævne for Bergens Kapitel, der 19 Marts 1690 afsatte ham fra hans Embede. Han blev imidlertid benaadet og 28 Marts 1691 Sogneprest til Nerstrand, hvor han døde 1696 før 4 Juli.

¹ Tallene hos Løwold: Ryfylke S. 28.   ² Univ. Matr. I S. 331.
³ Cancelliets Indlæg.   ⁴ Univ. Matr. II S. 77.   ⁵ Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester I S. 246.   ⁶ Univ. Matr. II S. 111.

*Hans Søfrensen Godtzen*¹

var Borgermester Søfren Pedersen G.s yngste Søn, født 5 April 1654, deponerede fra Stavanger 11 Juli 1674,² var 9 Aar Hører i Stavanger og blev 22 Dec. 1696 udnævnt til Sogneprest i Nerstrand, aflagde Ed som saadan 22 s. M. Han døde i Mai 1721. Gift 7 Nov. 1688 med Sophie Jacobsdtr. Hvatz,³ D. af Jacob H., Byskriver i Stavanger. Hans Børn hos Kielland S. 251. Hans Hustru søgte for ham i Kjøbenhavn, og Ansøgningen har Paategning 22 Dec. 1696. I Edsprotokollen sees han samme Dag at have aflagt Ed som Sogneprest til Nerstrand. Maaske her Udnævnelsesdagen er anført og ikke den Dag, paa hvilken Eden blev aflagt.

Kapellaner.

Peder Jensen Hjermandt

var Kapellan hos Simon Ellingsen. Se Sognepresterne.

Elling Simonsen

blev ansat som Kapellan hos Peder Hjermandt 1685. Se Sognepresterne.

---

¹ Kielland S. 251. Hans Udnævnelse er funden i Cancelliets Indlæg. ² Univ. Matr. II S. 49. ³ Ministerialbogen.

VII.

Stavanger Provsti.

1. Stavanger Prestegjæld.
2. Rennesø —
3. Strand —
4. Finnø —

Stavanger.

*Knud Mikkelsen*¹

blev c. 1580 forflyttet fra Strand til Stavanger som Sogneprest til Domkirken. Han fik af Statholderen Axel Gyldenstjerne Tilladelse til at opbygge sin Residens for Strands Kirkes Penge. For dette blev han 24 Juli 1607 anklaget af Lehnsherren Jørgen Kaas, men var saa heldig, at han kunde fremlægge Statholderens Brev af 2 Sept. 1590. 17 Juni 1601 var han med at dømme de 2 Prester paa Vanse, og s. A. købte han en Kongsgaarden tilhørende Have ved Bredevandet.² Han levede endnu i Juli 1607,³ men det er ikke oplyst, naar han døde. Hans Datter var gift med Mads Olsen Svale.⁴ Hans Eftermand aflagde Ed som Medlem af Domkapitlet 15 Aug. 1608.

Mag. Jens Jørgensen

er maaske den Johannes Georgii Stafangrius, som 1599 blev immatrikuleret i Rostock.⁵ Han aflagde Ed som Medlem af Kapitlet 15 Aug. 1608, men blev ikke i Embedet mere end 2 Aar. 14 Juni 1610 var han allerede saa skrebelig, at han ikke mere kunde forestaa Kaldet, hvorfor det befalede, at en anden skulde forordnes, og at denne skulde afgive noget til hans Hjelp.⁶ Det ligger nær at antage, at han har været Søn af

¹ Cfr. Bang: D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 237
² A. E. Erichsen: En Rets sag fra 1618 S. 9. ³ Meddelelse af G. Storm.
⁴ Do. ⁵ L. Daas: Matrikler over Nordiske Studerende ved fremmede Univ. S. 111. ⁶ N. Rigsregistr. IV 64.

Jørgen Svendsen, der nævnes som Sogneprest til Stavanger 1579 og 1585.¹ Han levede endnu 1620, da han 2 Jan. fik Tilladelse til at bo i Stavanger, fri for al kongelig og borgerlig Tyngde — „dog skal hverken han eller hans Hustru bruge nogen borgerlig Handel og Næring videre end paa 200 Rdl. Brug aarlig“. Gaar de videre i sin Handel, skal de skatte som andre Borgere i Byen.²

Mag. Jonas Jenssøn

er efter en Notits i Helsingørs Raadstubog „Hr. Jens i Stavanger hans Søn“, altsaa Søn af Kapellanen Jens (Madsen? Svan?). At han skulde være Søn af Hr. Jens Pedersøn i Hjelmeland, er umuligt.³ Efter hin Notits er han 3 Juli 1599 antagen som „Hører i Skolen udi Sinkelektien“. Han blev her — tilsidst 3 Lektie-Hører — til 25 Juli 1603. Han skal 1604 være ansat som Kapellan i Stavanger. Ganske sikkert var han det 1605, da han kom i en heist ubehagelig Sag, idet en Borger Simon Jenssøn indkaldte ham for Kapitlet som den, der skulde have krænket hans Datter Margrethe. Denne bekjendte, at hun havde delt Seng med ham, men negtede, at der var foregaaet noget utugtigt mellem dem. Jonas erkjendte sig skyldig deri, at han ikke havde vist hende bort og angivet hende for hendes Foresatte. Sagen blev af Sognepresten Knud Mikkelsen henvist til verdslig Ret, hvor Jonas blev frifunden. Kapitlet kunde ikke omstøde Dommen, men ilagde ham en Bøde af 10 Daler. 21 Juni 1610 blev han efter kongelig Ordre kaldet til Sogneprest.⁴ 1618 var han anklaget for at have bygget Hus tæt op til Kongsgaarden. Det blev ham 8 Dec. 1618 tilladt at lade det staa, saalænge ikke Kongsgaarden tog nogen Skade deraf.⁵ Hans Egenraadighed havde imidlertid opirret Lehnsherren Gabriel Kruse, der inden Sagens Afgjørelse stævnedes ham, som den, der

¹ Bang S. 236. Løwold: Prester i Stavanger S. 4.

² N. Rigsregistr. V 64. ³ A. E. Erichsen: En Retssag fra 1618. Kirkehist. Saml. 3 R. IV 354. Slægten Hjelm S. 6. ⁴ Worm: Lærde Mænd I 492.

⁵ N. Rigsregistr. IV 381. ⁶ Do. IV 748. Denne Proces er omhandlet i A. E. Erichsen: En Retssag fra 1618.

havde skjældt Øvrigheden ud og forbød ham Prædikestolen, et Forbud, han ikke brød sig om. Han havde i en Prædiken — efter egen Tilstaaelse (Kapitelsbogen) — talt om det hellige Prædikeembede og om 4 Slags Misbrug, som Djævelen benytter til at forspilde det Gavn, Menneskene skal have af Embedet. Her havde han brugt det Udtryk, at man før havde paveligt Keiserdømme, men nu keiserligt Pavedømme og tillagt et Ønske om, at Øvrigheden hos os maatte holde sig til Ordinansen. Ordene var talte i Almindelighed, og Ytringen om Pavedømmet var hentet fra Simon Musæi Postille. Kapitels herrerne bad Gabriel Kruse lade Sagen fare, hvilket han gjorde, mod at Hr. Jonas afgav en skriftlig Forpligtelse. 14 Sept. 1618 var han atter stævnet, men det befandtes, at han da var reist til Danmark — formodentlig for at redde sit Hus. 6 Marts 1619 var han atter stævnet i Anledning af en Prædiken, han havde holdt over en Kvinde, som hængte sig. Det var en gammel Historie. Kvinden Margrethe Svendsdatter havde hængt sig næst før 2 Adv. 1616. Hendes Slægtninge søgte at faa hende begravet i kristen Jord, men det blev ikke tilladt. 3 Adv. havde Hr. Jonas nævnt den sørgelige Begivenhed i sin Prædiken med Tilføielse, at enhver skulde bede Gud om Bevarelse mod saadanne Fristelser, at ingen havde Ret til at dømme hende eller paatale, hvor hun blev begravet. Den sidste Ytring er nok saa mærkelig af en Prest i 1616. Endnu engang maatte han for Retten 6 Marts 1619 for en Prædiken 17 Febr. s. A. om Caifas, der søgte falske Vidner mod Kristus. Han havde her talt om, at „der findes mange endnu paa denne Tid, som sidde hjemme udi deris Hus och søge efter falske Vidnesbyrd over deris Næste mere for Had end for Ret — — —“. Denne Sag døde hen, og hvad han nu end kan have sigtet til, kunde Ytringen opfattes som ganske almindelig. Jonas Jensøn var Provst i Stavanger Provsti og tog 9 Mai 1621¹ Magistergraden. Han maa være død 1621 eller i Begyndelsen af 1622, da Eftermanden forekommer som Sogneprest her 18 Jan. 1622. 13 Sept. 1626 nævnes han som salig Mester Jonas Jensøn.

¹ Univ. Matr. I S. 50.

Gabriel Lauritssøn Lind

var 11 Juli 1619 Skolemester i Stavanger og Kannik. Han var Søn af Hr. Laurits Christensøn († før 12 Febr. 1617) og Karen Hansdatter, der levede 1617.¹ Han sees at have været Sogneprest 18 og 21 Jan. 1622 og fik 1 Aug. 1622 Forleningsbrev paa Hervik Præbende i Stavanger Domkirke.² Ved Kirkemødet 1628 var han tilstede og blev her tilligemed Sogneprest Torger Hansen i Egersund udvalgt til at drage til Kristiania til Raadslagning om Rigets Forsvar. 5 Dec. 1633 fik hans Enke Anne Lauritsdatter kongeligt Benaadningsbrev paa at erholde 100 Rdl. af Kirkerne i Stiftet, da han havde mistet sit Hus ved Ildebrand.³ Han nævnes som Sogneprest i officielle Dokumenter 26 Juni 1625 og 15 April 1626. Han var Broder til Sogneprest Christen Lauritssøn Lind til Haa. 1627 19 Dec. nævnes han som Provst i Stavanger.

Mag. Ditlef Lauritssøn Scabo.

Søn af Biskop Laurits Claussøn Scabo.⁴ Han deponerede 1 Mai 1613, blev 9 Mai 1625 Magister⁵ og var da Rektor i Stavanger. Efter Gabriel Linds Død blev han Sogneprest og nævnes som saadan 5 Dec. 1633, da der bevilgedes ham 300 Rdl. af Kirkerne i Stiftet til Opførelse af hans ved Ildebrand ødelagte Residens.⁶ 26 Juni 1634 fik han Horres [o: Harrids] Præbende.⁷ Han nævnes 1658 som Sogneprest her i en Indskrift over Prædikestolen i Stavanger Domkirke, hvor samtlige Byens Gøistlige i dette Aar opregnes. Han er uden Tvivl død 1665. Han betalte 1646 12 Rdl. i Presteskat og kaldes 9 Mai 1657 Provst og Sogneprest til Stavanger. Havde 1646 2 Søsterbørn.

Henrich Petersøn Reimer

er muligvis Søn af „Peiter Kontrafeyer“, der maaske er Mester for Peder Claussøns bekjendte Portræt i Undals Kirke. Han

¹ Saaledes efter E. A. Thomles Meddelelse. N. Rigsregistr. V 262.

³ Do. VI 605. ⁴ Faye 203 ff. ⁵ Univ. Matr. I S. 9 og 73. ⁶ N. Rigsregistr. VI 603. ⁷ Do. 654.

kaldes ogsaa Peter Reimers, var sandsynligvis en Tysker og var i Virksomhed 1619, saa han for Tidens Skyld godt kan være Fader til Henrich Petersen, der deponerede 21 Jan. 1634.¹ 1640 blev han kaldet til Sogneprest i Egersund og 1650 til Rektor i Stavanger, hvilket han var 9 Mai 1657. Han havde Biskopens Vidnesbyrd for, at han var kaldet hertil for sin Lærdoms og Skikkeligheds Skyld, og at han havde gode Gaver paa Prædikestolen. 22 Okt. 1660 søgte han at blive Sogneprest til Domkirken, naar Kaldet blev ledigt, og han fik sin Udnævnelse dertil 10 Nov. 1660. I Ansøgningen om Konfirmation af 28 Sept. 1670 siger han, at han indehavde Embedet paa 6te Aar, altsaa siden 1665.² Hans Hustru hed Johanna Humble, Biskop Marcus H.s' Datter. Hun fik konfirmeret 1½ *tl.* Brug i Nord Stokke som Sogneprest-Enke for Aarene 1696—99. Hun var født 1644.³ Hun nævnes endnu 1706 som levende.⁴ Af hans Børn nævnes Sønnen Marcus 1679 og 1691,⁵ Datteren Ellen, gift med Hartvig Godtzen (se nedenfor), og Ingeborg († 1713), gift med Broderen, Sorenskriver Henrik G.⁶ Henrich Reimer er sandsynligvis død 3 Marts 1684, da Eftermanden søgte Konfirmation paa sit Successionsbrev denne Dag. Han havde en Søn Henrik, 33 Aar gl. i 1701 og bosat i Lyngdal, og en Søn Hr. Christian, 30 Aar gl. Sogneprest til Finne i 1701.

Jens Søfrenssøn Godtzen,

født 5 April 1637, Søn af Borgermester Søfren Pedersen G. og Elisabeth Christensdtr. Trane, deponerede fra Stavanger 15 Mai 1656⁷ og blev immatrikuleret i Leyden 22 Juli 1660. Han blev Kapellan i Skjold 1663 og nævnes som saadan i Kapitelsbogen Epifan d. A. 1665 blev han Rektor og Kannik i Stavanger, 4 Marts 1681 resid. Kapellan, hvorhos han beholdt Rektoratet. 29 Marts 1684 blev han Sogneprest her og Provst.⁸ Han fik

¹ Se Egersunds Sogneprester S. 25. Univ. Matr. I S. 122. A. E. Erichsen i n. hist. Tidsskr. 3 R. IV S. 441 ff. ² Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ³ Amtmand Hammonds Bevidnelse 9 Mai 1704, at hun da er 70 Aar. ⁴ Biskopens Kopibog 1706. ⁵ Kielland S. 7. ⁶ Do. S. 248—50. ⁷ Univ. Matr. I S. 261. ⁸ Cancelliets Indlæg.

1686 Skjøde paa Bisperesidensen her med tilliggende Jorder. Hans Familie se Skjold S. 96, Kielland S. 228, 30—31. Af Biskop Jersin har han Vidnesbyrd for at være vel begavet og meriteret. 11 Juni 1713 søgte han efter at have „tjent Kirken og Skolen moxen 52 Aar og nu i sit 77de Aar“ at maatte afstaa Kaldet til sin Svigersøn. Han døde imidlertid 29 Juni, uden at Ansøgningen var behandlet. Svigersønnen Ole Pedersen Schjelderup fik dog Embedet 1713.¹

Kapellaner.

*Christen Dagfinnsøn*²

maa have gaaet i Skolen i Bergen, hvis Domkapitel 1570 sendte ham Understøttelse under hans Ophold i Kjøbenhavn. Da han kom tilbage, blev han i Mai 1572 indstevnet for misligholdt Ægteskabsløfte til en Kvinde ved Navn Ragnhild.³ I Novbr. 1579 finder man ham som Skolemester i Stavanger, hvor han omkring 1585 blev „Medtjener“ ved Domkirken. 15 Juli d. A. nævnes han første Gang som saadan i Kapitelsbogen. 10 Mai 1595 fik han Løftbrev paa det første ledige Kanonikat i Stavanger Domkapitel.⁴ Han deltog i det Møde. der 17 Juni 1601 dømte de 2 urolige Prester paa Vanse. 24 Sept. 1605 stevnede han sin Medtjener Jonas Jønsøn, „om han viste hannem eller hans Hustru Madelene Thomisdatter noget at beskyldte“. Jonas maatte erkjende, at han intet andet end godt vidste om dem. Han maa dog have gjort sig skyldig i uforsigtig Tale, siden han maatte finde sig i en Formaning af Kapitlet. I Mai 1606 var han i Kjøbenhavn, og paa Grundlag af et meget godt Vidnesbyrd af Biskop Scavenius for hans hæderlige Liv og utrættelige Nidkjerhed fik han 9 Mai et Testimonium af Professor Stephanus, for at han ved at vise dette for Rector kunde faa Universitetets Testimonium publicum.⁵ Rimeligvis har han selv og Biskopen troet, at dette

¹ Biskopens Kopibog. ² Cfr. Bang S. 238. ³ N. Mag. I 372—449.
⁴ N. Rigsregistr. III 377, hvor kan feilagtig kaldes Sogneprest. ⁵ Ny Kirkehist. Saml. III 638 ff.

skulde hjælpe ham til Sognekaldet efter Knud Mikkelsens Død, men Jonas Jenssen blev ham foretrukken. Biskopen satte fremdeles stor Pris paa ham og tog ham 1610 med til Oslo som Repræsentant for Stiftets Geistlighed ved Prinds Christians Hylding. Hans Hustru Magdalena var Datter af Thomas Jenssen, Sogneprest til Korskirken i Bergen.¹ Hun havde sammen med denne kjøbt en Grund i Bergen. 1593 paastod hun for Retten, at Husene paa denne var solgte ulovlig, men hun fik ikke Medhold.² Hr. Christen maa være død 1627, da han omtales som afgangen 30 Novbr. 1627.³ Han kaldes 27 Okt. 1623 og 4 April 1625 Kannik i Stavanger.

Jens Madsen

omtales som Prest i Stavanger 1599 og er Fader til ovennævnte Jonas Jenssen. Han omtales med sit fulde Navn som Medtjener til Domkirken 17 Juni 1601 (Kapitelsbogen). Han har ikke baaret Navnet Hjelm, som tillægges ham i Stamtavlen over denne Slægt.⁴ Jens Madsen er maaske den samme som „Hr. Jens Svan“, der 15 Febr. 1596 klagede over sin Hustru Anne Lauritsdtr., der medens Manden var i Danmark, indlod sig i utilladeligt Forhold til en svensk Degn Oluf Tomesøn og for dette blev skilt fra ham.⁵

Samuel Lauritssøn Lind

var Kapellan her til 1614, da han blev kaldet til Finne.⁶

Niels Olufsen Meelfar

søgte Ansættelse som Kapellan efter Samuel Lind. 26 Marts 1614 blev han kaldet for Kapitlet med sine Dokumenter. Det viste sig, at han havde havt en Bestilling paa Rødne [Rønne?] paa Bornholm. Denne var han „for Roligheds Skyld“ bleven

¹ Lampe I S. 82.   ² Bergens ældste Justitsprotokol cit. af Bang S. 236.   ³ N. Rigsregistr. V 640.   ⁴ Slægten Hjelm S. 4.   ⁵ Kapitelsbogen.   ⁶ Do.

nødet til at fravige uden dertil at være dømt. Kapitlet fandt, at hans Sag efter de forelagte Bevisligheder — daterede 24 Juni og 8 Juli 1609 samt 8 Okt. 1611 — var ærlig, og at han godt kunde forfremmes. Han blev efter dette „samtykket til Kapellan i Stavanger“ og erklæret for en duelig og brugelig Mand, der var ulastelig i Levnet. Denne Erklæring blev given 4 Jan. 1621. Han har vistnok strax efter sit første Fremmøde faaet Ansættelse, da han nævnes som Medtjener 14 Sept. 1614. Han var da stævnet for Bagvaskelse, men blev henvist til verdslig Ret. 29 Jan. 1615 var han atter stævnet for at have frataget Anders Bilde et Gevær. Presten boede paa Kannikegaarden, hvor hans Hustru havde befalet hans Dreng at jage Kvæg bort fra Gaarden, men aldrig at gjøre nogen Fortræd. Et Gevær, som laa ude paa Marken i Regnveir, havde en Dreng taget i Forvaring, hvorpaa Anders Bilde havde overfaldt ham med Hug og Slag. Han kunde naturligvis ikke dømmes for dette. 13 Jan. 1617 var han indstævnet af sin Sogneprest Jonas Jenssen for at have reist bort uden Tilladelse, negtet at gaa i Sognebud paa Grund af Sygdommens Smitsomhed, for 24 Nov. 1616 at have trolovet et Par mod Sogneprestens Forbud, „baade for han selv var meget drukken“ og for andre Aarsagers Skyld. Han havde forbandet sig paa, at han aldrig skulde komme paa Stavanger Prækestol, hvis han ikke kunde faa Ly eller Strand. Paa Ranneberg Kirkegaard havde han overlydt „bedet, at Djævelen og Bøddelen maatte prædike for den Almue efter den Dag.“ 3 Juledag skulde han fra Alteret lydelig have forbandet Almuen, fordi den ikke vilde give ham Skudsmaal. Det er jo klart, at her maa være megen Overdrivelse, men ligesaa sikkert, at Manden sad inde med et Overmaal af Raahed. Sagen blev forligt, og Hr. Jonas tilgav ham, da han lovede Bedring. I modsat Fald skulde Sagen staa ham aaben. Af Beskyldningerne maa den om hans Ytringer paa Ranneberg Kirkegaard være befundet rigtig, da han blev dømt til at afbede sin Forseelse her. 20 Aug. 1624 er han atter indstævnet for Drukkenskab i og udenfor Kirken. Biskopen havde 2 Gange advaret ham, men han fik dog ogsaa denne Gang Tilgivelse, da han bad for sig.

Han maa være død i Juni 1625, da der 14 d. M. var Kapitel-Samling for at handle om en Kapellan til Byen efter Hr. Niels, som er død.

Hans Madssøn

nævnes som Medtjener til Domkirken og tilstede ved Mødet i Kapitlet efter Niels Olufsons Død. Han var ogsaa tilstede ved Kirkemødet 20 Febr. 1628.

Bent Bendixsøn

blev ansat som personel Kapellan 14 Juni 1625, skjønt han var for ung.

Jacob Pedersøn

er maaske Christen Dagfinnsøns Eftermand. Han fik 11 Juni 1637 Benaadningsbrev til at hjælpes med noget Tømmer, da hans Residens var brændt.¹ „Hr. Jacob Pedersøn“ var „Medtjener“ til Stavanger Domkirke 4 Dec. 1650, 9 Dec. 1653, 10 Jan. 1654.

Laurits Jenssøn

er den næste, vi finder nævnt, men det er vel tvivlsomt, om han har været residerende. Han androg 1641, at hans „Kondition“ var ringe til Underholdning af hans Hustru og Børn, og det blev ham bevilget, at han maatte voceres til det første Kald, som blev ledigt i Norge. En Laurentius Johannis Nidros deponerede 29 Juni 1622 og kan muligvis være ham, — muligens Sognepresten til Lund af samme Navn. Hr. Laurits Jenssøn var 20 Nov. 1637 Kapellan til Stavanger Domkirke.²

Mag. Claus Lauritssøn Scabo,

Biskop Laurits Scavenii Søn. Han deponerede samme Dag som Broderen 1 Mai 1613 og tog ogsaa sammen med ham Magistergraden 9 Mai 1625. Han var da Lector i Stavanger, blev 1654

¹ N. Rigsregistr. VII 348.   ² E. A. Thomles Meddelelse.

resid. Kapellan og fik 17 Sept. 1666 Succession paa Sognekaldet efter Henrich Reimer, men døde før denne i Sept. 1680. 27 Sept. d. A. søgte Borgere i Byen om, at Mag. Jens Godtzen maatte faa Embedet. Claus Scabo fik 30 Novbr. 1627 Brev paa Vanse Præbende, som Christen Dagfinnsøn havde havt.¹ Det eneste, vi har fundet fra hans Haand, er en Underskrift paa en Ansøgning af 18 Marts 1674 fra Kirsten Pedersdatter, gift med Lector Mag. Mads Tausan, om at hendes Mand maatte blive hendes eneste Arving.² I sin Ansøgning om Konfirmation i sit Embede 15 Juni 1670 siger han, at han har været Kapellan i 16 Aar.³ Han var nok gift med en Datter af Peder Hansen paa Narvestad og Svoger af Lagmanden i Nordland og Finmarken Jørgen Henriksen („Staur“). Var „Læsemester“ i Stavanger 8 Febr. 1627. Af hans Børn kjendes Claus Scavenius, Sogneprest til Haus (Lampe I S. 316), 2) Peder Scavenius, Kapellan til Vikedal (S. 99), 3) Henrik Scavenius, Kapellan til Gjerstad, 4) Lisbeth, gift med Erik Schonevig, Sogneprest til Strand.

Christen Anderssøn Sæby

deponerede 3 Juni 1640, som det synes fra Helsingborgs Skole.⁴ Han blev ansat som Kapellan — formodentlig personel — 1644. Maaske det i hans Tid er blevet forordnet, at der skulde være 2 resid. Kapellaner. Sikkert er det, at han 13 Sept. 1670 blev konfirmeret som øverste Kapellan i Stavanger.⁵ Han fik som saadan 20 Dec. 1681 Hartvig Søfrensen Godtzen, som han havde antaget til personel Kapellan, konfirmeret som saadan med Succession. Han er sandsynligvis død 5 Marts 1684, da Hartvig Godtzen paa denne Dag søgte hans Embede og indberettede hans Død.

*Hartvig Søfrensen Godtzen,*⁶

Broder til Sogneprest Jens Søfrensen G., var født 10 Aug. 1649,

¹ N. Rigsregistr. V 640.   ² Cancelliets Indlæg.   ³ Do.   ⁴ Univ. Matr. I S. 157.   ⁵ Expeditionsprotokollen.   ⁶ Cfr. Kielland S. 248. Treschow: Jubellærere 296.

deponerede fra Stavanger 28 Juli 1671,¹ fik 20 Dec. 1681 Kongebrev paa at være Christen Sæbys personelle Kapellan med Succession og blev øverste resid. Kapellan 19 Marts 1684. Han blev gift 14 Dec. 1682 med Ellen Henrichsdatter Reimer, D. af ovennævnte Sogneprest Henrich R. Hun havde tidligere været gift med Jens Simonsen Morsing, Sogneprest til Hjelmeland,² der døde 1680. Hans Børn se Kielland. Han døde 1733, begr. 16 Novbr.

Henrich Caspersen Rosenkilde

deponerede 19 Juli 1673 fra Kristiania³ og kan saaledes neppe være født 1641 og Søn af Kjøbmand Casper Jensen Rosenkilde (f. 1581, † 1649). Efter Løwold,⁴ som meddeler dette, skal han være ordineret i Kristiania 15 Jan. 1681, hvilket jo ogsaa tyder paa, at han har hørt hjemme her. Han fik 9 Nov. 1680 Kongebrev paa Kapellaniet i Stavanger i Kallundborg, hvorfra han reiste til Norge og bad fra Risør Stavanger Borgermester at underrette Sognepresten om Udnævnelsen. Efter Ordinationen faldt der megen Sne, og han tilskrev atter Borgermesteren, om han kunde vente til Foraaret, hvilket tilstodes. Da han kom til Stavanger, havde imidlertid Sognepresten kaldet Rektor Jens Søfrensen Godtzen til Kappellan med Ansøgning om Succession, og da der gik Rygte om, at Rosenkilde skulde være død, fik Godtzen kongelig Konfirmation. Da nu begge to havde faaet denne, paalagde Oversekretæren Moth Stiftamtmand Rosenkrands at mægle Forlig, som ogsaa lykkedes.⁵ Vi er ikke komne til Klarhed over, hvorledes det her kan være gaaet til. 27 Sept. 1680 søgte Borgerne i Stavanger om at faa Jens Godtzen til Kapellan i den afdøde Claus Scabos Sted med Ret til at succedere i Sognekaldet. Sognepresten Henrich Reimer havde underskrevet en lignende Ansøgning 23 Sept. 1680. Denne Sag, der visselig vilde have gaaet af sig selv, er maaske bleven liggende, hvorpaa Kongen — fraværende fra Kjøbenhavn — har givet Rosenkilde Kongebrev 9 Nov. 1680. Det var imidlertid at vente,

¹ Univ. Matr. II S. 28.   ² Se o. S. 105.   ³ Univ. Matr. II S. 40.

⁴ Løwold: Prester i Stavanger S. 16.   ⁵ Faye S. 278.

at Forholdet mellem Brødrene Godtzen og Rosenkilde ikke vilde blive godt, og efter dennes Død skriver ogsaa Biskopen 9 Juni 1713, at han havde havt idelig Tvistighed og mangfoldige Processer saavel med andre, som med hans Sogneprest, der har lidt megen Fortræd af R.¹ En af hans første Processer var med en Hører Daniel Trebonius, der var „en vel studeret, bereist og aldrende Maud“, hvem han 8 Sept. 1682 havde stævnet for Kapitlet. Mesterlektianerne var blevne vrede, da han en Søndag — efter Trebonii Indlæg — havde skjældt dem ud for „Sinker, Djævle, Børn o. s. v.“ De havde da sammensat et Skandskrift og sendt ham det 1 Aug. 1682. Han var heri betegnet som „Thersites velut alter hujus ævi“. Det var undertegnet af Joachim Jersin, Thomas Rosanus, Theophilus Schanchius, Johannes Schusig, Evander Bechmann, Johannes Storck, Christiernus Hilmann. Trebonius vedgik, at en af Disciplene havde vist ham et Udkast til Skriftet, og at han paa dennes Anmodning havde emenderet det, hvorfor han modtog $\frac{1}{2}$ Daler. For at have været „Medvider og derved samtykket og tilstyrket Disciplene udi dette skammelige Verk“ blev han 2 Okt. 1682 afsat fra sin Skoletjeneste. Henrich Rosenkilde blev til sin Død staaende som nederste Kapellan. Hans Død indberettes af Sognepresten 3 Juni 1713 — formodentlig samme Dag, han var gaaet bort. Han fik 14 Marts 1681 Bevilling til at ægte Lene Mauritsdr. v. d. Lith (begr. i Stavanger 1708, 6 April, 62 Aar 5 M. gml.), Enke efter Fredrik III's Livtjener („Livkarl“) Didrik Adam Kielner, der endnu 1678 var H. M. Tolder i Øster Risør. Rosenkilde blev anden Gang 6 Okt. 1709 gift med Janiche Hjelm, ældste Datter af Sogneprest Peder Sørensen og Margrethe Jonasdr. Hjelm.² Med sin første Hustru havde han 2 Sønner og 1 Datter samt 2 Børn, der døde i spæd Alder. Hans Hustru ægtede som Enke Mag. Michael Tyrholm, Provst og Sogneprest til Vanse. Rosenkildes Slægt lever fremdeles i Stavanger. Den mest bekendte af den er Kjøbmand Peder Valentin Rosenkilde († 10 Juni 1836), der mødte som Repræ-

¹ Biskopens Kopibog 9 Juni 1713.   ² Se S. 106.

sentant for Stavanger ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold 1814. Om Henrich Rosenkildes Familieforhold se Thomle i Personalhistorisk Tidsskr. II, 222.

Rennesø

med Sørbo, Askø, Hvidingsø, Utstein.

*Rasmus Olsen*¹

antages tidligere at have været Kapellan i Stavanger; omtales som Sogneprest i Kapitelsbogen 6 Juni 1584. 17 Jan. 1594 mødte han i Kapitlet med Knud Knudsen, Befalingsmand over Utstein Kloster. Her kundgjorde de, at de havde indgaaet med hinanden saadan Overenskomst: Sognepresten tillader Knud Knudsen at holde en egen Prest paa Utstein. Denne skulde have Indtægterne af Sognet mod, at Befalingsmanden afstod til Hr. Rasmus, hvad han (eller maaske Kronen) eiede af et Par Gaarde. Overenskomsten skulde staa ved Magt, saa længe Knud Knudsen havde Utstein Kloster, og saa falde tilbage til Hausken (Rennesø). Rasmus Olsen deltog i Kapitlets Møde 14 Juni 1601 og 24 Sept. 1605. Han døde 6 Marts 1615 („Graagaasen“).

Søffren Jenssen

nævnes i Biskop Scavenii Indberetning² som Sogneprest til Rennesø 1619 og er saaledes rimeligvis Rasmus Olsens Eftermand. Han var tilstede ved Kirkemødet 20 Febr. 1628.

Bjørn Christensen Løf (Løw)

skal efter Engelhart have været her 1644, maaske som Kapellan. 8 Nov. 1670 blev han konfirmeret som Sogneprest, og som saa-

¹ Cfr. Bang: d. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 264.

² P. H. Tidsskr. II S 259.

dan findes han som Underskriver af et Dokument 6 Aug. 1666. Efter Svigerfaderen Biskop Thomas Wegners Ansøgning havde Christian IV bevilget dennes Døtre Anna og Cecilia en Bondegaard Broe, der laa til Bispestolen, for deres Levetid. Bjørn Løf, der var gift med Anna Wegner, havde sammen med Søsterens Mand Joen Rasmussen, Kapellan til Strand, fæstet Gaarden med aarlig Afgift til Bispestolen, hvilket blev konfirmeret 14 Juli 1667. Hans Hustru Anna Wegner var efter Faye¹ født 20 Juni 1639. Han har begyndt at føre Ministerialbog her 1668. Den er ført paa Latin med mange Forkortelser. Han resignerede 24 Jan. 1691 og døde 27 Juli 1693, begravet 9 Aug. Hans Hustru døde 3 Juni 1706.² Af hans Børn kjendes foruden hans Søn og Eftermand en Datter Mette, der blev døbt 2 Uge i Faste 1672 (Lørdag). Der er tilføiet, at hun døde 1746. En anden Datter, hvis Navn ikke er tilføiet, blev gift 3 H. 3 K. 1675. Datteren Anna se S. 103.

Mag. Thomas Bjørnson Løf,

foregaaendes Søn, deponerede 30 Juli 1678 og blev Magister 1 Juni 1698.³ 1682 blev han Kapellan hos Faderen, der fik afstaa Kaldet til ham 24 Januar 1691.⁴ 5 Juni 1695 blev han i Bergens Nykirke viet til Maria Jacobsdatter, med hvem han ingen Børn fik. 17 Marts 1705 oprettede han med hende reciprokt Testamente med den Bestemmelse, at hvis den overlevende giftede sig paany, skulde den andens Arvinger have 200 Rdlr. Han maa altsaa have været en Velstandsmand. 1714 blev han Provst efter Jens Godtzen. Han maa være død Vaaren 1737, da Ministerialbogen er ført med hans Haand til Dom. Invoc. dette Aar. 1709 19 Marts havde han den Ulykke, at en Tyv brød ind i hans Studerekammer og stjal hans „Kiste“ med 150 Rdlr. og alle hans „disposita over hver Søndag og hellig Dag“. Papirerne blev dog — tildels i forkommen Tilstand — senere fundne og tilbageleverede.⁵

¹ Faye S. 239. ² Ministerialbogen. ³ Univ. Matr. II S. 88 og 235.
⁴ Cancelliets Indlæg i Rigsark. ⁵ Hans egne Optegnelser i Ministerialbogen.

Kapellaner.

Otto

var Kapellan hos Rasmus Olufsen. 15 Sept. 1610 var han stævnet, fordi han havde forladt sin Plads i lang Tid. Han havde intet at sige, uden at han gjerne vilde have nogen Forbedring i sin Løn, hvilket Rasmus negtede, da Kapellanen ikke mere havde noget Arbeide med at informere hans Børn. Otto havde heller ikke holdt sin Forpligtelse at skaffe sit Testimonium. Han afbad sin Forseeelse og lovede at blive i Tjenesten for samme Løn, han havde havt 3: 12 Rdlr.¹ Muligens er han den Hr. Otto Raffen, der 1 Okt. 1622 var indkaldt for Kapitlet, fordi han havde tilladt sig at overvære et pinligt Forhør over Simon Jacobsens Kone, Johanne, ja ogsaa — uden at være anmodet — fulgt hende til Baalet med Sognepresten, der Intet vidste, før han saa ham. Han havde saaledes trængt sig ind i Ministerio her i Byen og fik i den Anledning en Reprimande. Det synes altsaa, som han paa den Tid har været ledig.

Thomas Bjørnson Løf

se Sognepresterne.

Strand

med Hølle.

Jens Andersson²

nævnes første Gang i Juni 1587, da han nedskrev et Vidnesbyrd af 3 Mænd i en Retssag. Noget lignende i Marts og April 1593.³ 10 Dec. 1596 blev han indstævnet for Kapitlet i Anledning af en Sag, der ikke nærmere kjendes. Den blev forligt.

¹ Kapitelsbogen.   ² Cfr. Bang: d. n. K. Geistlighed i Reformationssaarh. S. 262.   ³ N. Saml. I 344—45.

Peder Stud

nævnes som Bisidder i Kapitlet 15 Aug. 1611. Han maa være død i Okt. 1616.

Tord Tordsøn

var Kapellan hos Peder Stud og blev efter hans Død af nogle Sognemænd kaldet til hans Eftermand 3 Nov. 1616.¹ Paa Thinget 11 Dec. havde saa Føgden Jørgen Lauritssen tilspurgt, om det var Almuens Vilje at faa Hr. Tord til Prest, og det viste sig da, at Størsteparten ikke havde vidst om eller „bevilget“ dette Kald. Det blev imidlertid 13 Jan. 1617 kjendt lovligt. Vi finder Hr. Tord i det Møde, som holdtes i Stavanger 20 Febr. 1628.

Jon Rasmussen Suldal

var — efter Engelhart — Medtjener i Strand 30 Nov. 1644. Det var, medens Tord Tordsøn endnu var i Embedet, af Kongen 25 April 1625 bestemt, at Strand skulde lægges til Lektoratet, naar Presten fik lovligt Kald til en anden Menighed. Lector skulde da holde en Kapellan (vice Pastor) paa Stedet. Jon Rasmussen maa rimeligvis være Søn af Rasmus Mikkelsen, Sogneprest til Suldal 1616—57. Det er muligt, at han er den Jonas Erasmi, som 6 Juni 1639 deponerede fra Bergen. Lampe antager, at det er Jonas Rasmussen Faning, Sogneprest til Lærdal.² Han var gift med Cecilia Wegner, Datter af Biskop Thomas W.³ og hans anden Hustru Anne Christensdtr. Trane (f. 1611, † 1694). Efter Faye skal han være død 1694. Hans Bern vare 1) Rasmus, 2) Anna, 3) Ingeborg.

Erik Eliæsen Schonevig,

Søn af Sogneprest Elias Anderssen⁴ i Skonevik (f. 1615, † 1690). Han deponerede fra Stavanger 8 Nov. 1664⁵ og blev ansat som

¹ Kapitelsbogen 13 Jan. 1617. ² Univ. Matr. I S. 159. Lampe: Bergens Stifts Pæster II S. 33. ³ Kielland S. 224. Faye S. 239. ⁴ Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Pæster I 2. 177. ⁵ Univ. Matr. I S. 325.

personel Kapellan i Gloppen, men herfra removeret for Leiermaal 1673. Han blev benaadet og 12 Juli 1676 ansat i lignende Egenskab hos Jon Rasmussen. Endnu i samme Maaned kom han beruset hjem fra en Bytur og forførte sin Sogneprests Datter Anna. De blev trolovede af Provst Henrich Reimer 4 Okt. 1676 og formodentlig viede snart efter, men Hr. Erik blev dog dømt fra sit Kapellani 2 April 1677. Han blev 11 Okt. 1678¹ benaadet, og efter Jon Rasmussens Død fik han hans Embede. Det er efter den stedfundne Trolovelse klart, at han maa have været gift med Anna Jonsdtr., men herom kjendes ellers Intet. Han blev siden 1695 gift med Lisbeth Clausdtr. Scabo, D. af Claus Lauritsøn S., Lektor i Stavanger, Biskop Laurentius Claussøn Scavenii Søn, se S. 120. Hun havde som Enke 1704 en vidtløftig Sag med Eftermanden, Peder Rose. Erik Eliæson døde i Slutningen af 1700, og hans personelle Kapellan Peder Jonsøn Rose, Søn af ovennævnte Jon Rasmussen, blev beskikket til hans Eftermand 28 Dec. 1700.

Kapellaner.

Tord Tordsøn

var Kapellan hos Peder Stud.

Erik Eliæson Schonevig

hos Jon Rasmussen.

Peder Jonssøn Rose,

Søn af ovennævnte Sogneprest Jon Rasmussen, født 1664. Han deponerede 22 Juli 1687 fra Stavanger² og blev 1690 ansat som personel Kapellan hos sin Svoger Erik Eliæson, hvis Embede han arvede 28 Dec. 1700 og fik det konfirmeret af Biskop Stoud 25 Sept. 1702. 19 Nov. 1734 fik han for Alderens og Svagheds Skyld Peder Hjelm til personel Kapellan. Da denne — efter

¹ Expeditionsprotokollen. Lampe II S. 130. Engølhart. ² Univ. Matr. II S. 153.

Embedsprotokollen — 16 Marts 1742 blev udnævnt til hans Eftermand, maa han vel ved denne Tid være død, ikke — som Treschow¹ siger — 1744.

Finnø
med Talgø.

*Elling Simonsen*²

var Skolemester i Stavanger fra 1588 og blev Sogneprest i Finnø, hvor han nævnes 1594, da han var nærværende ved en Markegang (utrykt Diplom af 14 Dec. 1597, Rigsarkivet). Han deltog ofte i Kapitlets Møder. Han er død 1614 efter 5 Marts, da han sidste Gang nævnes i Kapitelsbogen, men før 26 Marts, da hans Kald sees at være besat.

Samuel Lauritssøn Lind,

maaske Broder til Gabriel Lauritssøn Lind, Sogneprest i Stavanger, se S. 114. Han var Kapellan hos Jonas Jenson i Stavanger til Marts 1614, da det af Kapitelsbogen sees, at han blev kaldet til Sogneprest paa Finnø, se S. 117. 18 Feb. 1623 blev han med Gabriel Lauritssøn Lind indstævnet for en Skjældsord-Sag angaaende Thorn Søfrensen, der skulde „have omgaaedes tyvagtig med K. M. Jordebog“. 1625 blev han tiltalt af Lagmanden Peder Rafn angaaende en Dom — eller Domsopskrift³ — angaaende Kølvig Sagbrug. Biskopen fik Befaling at tilholde Presten at „lade saadan sin Skelling fare, uden han dertil skjellig Aarsage kan have“. Da han havde en meget ringe Prestegaard, fik han paa Ansøgning 24 Feb. 1631 Bevilling paa en liden Gaard „Naaden“, som han fik beholde for sædvanlig Rettighed og Afgift.⁴ Efter

¹ Jubellærere S. 321. ² Cfr Bang: d. n. K. Geistlighed i Reformationssaarh. S. 263. ³ N. Rigsregistr. V 482. Udtrykket er ikke tydeligt.

⁴ Do. VI 292.

Engelhart og Kaldsbogen hed hans Hustru Elen Mogensdatter, og han havde med hende 2 Døtre, der blev gifte med Bønder. Løwold¹ meddeler, at der blandt en Knud Rasmussen Hesbøs Papirer fandtes et gammelt Dokument, ifølge hvilket han endnu 1649 var Sogneprest her. Det blev 28 Nov. 1649 bestemt, at det første Kald i Stavangers Nærhed — 6—7 Mile derfra — skulde tillægges Lektoratet mod, at Lector der skulde holde en resid. Kapellan.² Finnø blev nu Lektoratskald, da det blev ledigt efter denne Resolutions Dag og før 11 Sept. 1651.³

Lauritz Olausen

var — efter Engelhart — Kapellan — vice Pastor — her en kort Tid, men kom 29 April 1655 til Stavanger som personel Kapellan hos Ditlef Scaboe. Vi har imidlertid ikke fundet ham nævnt i noget officielt Dokument. Ovenstaaende Aarstal er neppe rigtigt, da det var 1654, Søren Hofmann blev ansat her.

Søren Sørensen Hofmann.

Vi har fundet ham som „Pastor Findøensis“ underskrivende en Attest 4 Dec. 1666. Efter Kaldsbogen⁴ skal Traditionen meddele en hel Del om ham, og man giver ham Skylden for Kaldets Foringelse. Han blev 26 Januar 1672 forflyttet som Sogneprest til Jelse efter at have fungeret her fra 1654.

Torger Reiersen

var Søn af Reier Ifversøn, der blev begravet paa Finnø 3 Febr. 1681.⁵ Efter Løwold skal han have været Bonde paa Jæderen, hvor han ved Siden af sit Jordbrug ernærede sig som Maler. Han er maaske den Torgirus Reinhardi, der 18 Mai 1663 deponerede fra Bergens Skole.⁶ Efter Løwold⁷ skal han i mange Aar have været Amanuensis hos Biskop Tausan og 5 Mai 1672

¹ Ryfylke S. 27.

² N. Rigsregistr. IX 488.

³ Do. X 269.

⁴ Løwold: Ryfylke S. 27.
S. 314.

⁵ Ministerialbogen.

⁶ Univ. Matr. I

⁷ Ryfylke S. 29.

være bleven ordineret til vice Pastor her, efter at Mag. Mads Tausan i Slutningen af 1671 var bleven Lector og havde faaet sig Kaldet tillagt. Vist er det, at han var her 1673, da han indrettede en Ministerialbog „En fortegnelse angaaende Mitt Embede begynder 1673“. 1681 blev Mag. Tausan saa svagelig, at han søgte om Tilladelse til at overlade Lektoratets Forretninger til sin vice Lector Mag. Claus Hanssøn Gammel,¹ medens han selv vilde flytte til Finnø og udføre, hvad han kunde af Embedets Gjerning. Det blev ham tilladt ved kgl. Brev af 17 Dec. 1681, hvorhos han som primus praepositus fik Gang og Sæde efter Biskopen.² Det har vel ikke været meget, han udførte til sin Død i Slutningen af 1686. Efter hans Død blev Lektoratet ophævet ved Rescr. af 1686, og dets Indkomst skulde benyttes til Opbyggelsen af Christiansands Kirke, og naar den var færdig, skulde Rector i Christiansand have $\frac{2}{3}$, Kapellanen dersteds $\frac{1}{3}$ deraf. Finnø Kald blev nu lagt til Rektoratet i Christiansand, og Torger Reiersen blev staaende som vice Pastor til sin Død i Slutningen af 1699. 5 Januar 1700 kaldte Rector Tobias Jensen Kapellanen Christian Reimer til hans Eftermand. Han skal — efter Løwold — have havt mange Børn, af hvilke vi i Ministerialbogen har fundet 1) Christian døbt 24 Febr. 1675, 2) Jacob døbt 22 Jan. 1684, 3) Anna Maria døbt 2 Juli 1688. Efter samme var hans Hustru Karen Christiansdatter Hase, der ægtede hans Kapellan og Eftermand. Hun medte ved Skiftet efter Biskop Tausan 1688 og kaldes her Karen Hr. Torgiers paa Finnø.

Kapellaner.

Christian Reimer,

Søn af Stavanger Sogneprest Henrich Petersen R. og Johanna Humble. Han deponerede fra Stavanger 21 Juli 1688³ og blev ansat her som personel Kapellan hos Torger Reiersen og aflagde

¹ Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster II S. 132.
celliets Indlæg i Rigsarkivet.

³ Univ. Matr. II S. 163.

² Can-

Ed som saadan 8 Juni 1697. Rector Tobias Jensen siger, at han havde været det i 3 Aar, da Torger Reiersen døde. Han blev da kaldet til hans Eftermand og fik herpaa Konfirmation 4 Mai 1700. Han ægtede Karen Christiansdr. Hase, der anføres som Fadder 3 Novb. 1705. Hans Død indberettes af Biskopen 15 Juni 1715.

B.

Øster-Lehn.

- I. Nedenes   Provsti.
  - II. Robyggelagets   —
  - III. Øvre Telemarkens   —
-

VIII. Nedenes Provsti.

1. Gjerstad Prestegjæld.
2. Øiestad —
3. Hommedal —
4. Moland —
5. Holt —

Gjerstad med Søndeled og Vegaarsheien.

*Peder Jensen*¹

var efter et gammelt Dokument Sogneprest her 22 April 1578. 24 Febr. 1582 fik han ved Dom tilkjendt Embedet en Ødegaard. Provst Aas siger, at man med Vished ved, at han var her i 29 Aar, og regner man 1578 som hans Tiltrædelsesaar, maa han da være død 1607.

Erich Olsson

er Provst Aas ganske ubekjendt, men blev forflyttet hid fra Evje. Han kan blot have været her faa Aar. Dette maa nok have sin Rigtighed. Han anføres af Presten Mentz Blix i Evje² som Prest der en kort Tid, da han blev forflyttet til Gjerstad.

---

¹ Cfr. Bang: d. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 240. J. Aas: Gjerestad Præstegjæld og Præster. Risør 1869 S. 39. ² Evje Kaldsbog. Personalhist. Tidsskr. II R. 3 B. S. 82.

Presten Blix havde som Student i Aaret 1686 kjendt en Søn af ham, Hans Erichsen paa Langeland i Mandalen, der da var 80 Aar gammel, og han maa have sin Kundskab fra denne.

Laurits Nielsen

forekommer 19 Nov. 1618 i en Retssag¹ og nævnes som Sogneprest her og Provst 1619.² Med Vished ved Provst Aas — uden dog at anføre Hjemmel — at han har været Sogneprest her i 6 Aar og deraf 1619—20 Provst i Nedenes, og han antager, at han var gift med en Datter af Peder Jensen. Af hans Børn kjendes en Datter Anne. Han antages at have været her fra 1614—20.

Erich Fredrikssøn Linland.

Han skal være født ved 1590 og var Dattersøn af Peder Claussen i Undal.³ Han var før 1611 Herer i Stavanger, blev i Juni 1611 „forskreven“ til Hr. Hans paa Slidre som Kapellan. Her fik han af Provst Christen Pedersøn i Aurdal Kongens Skat af Valders og Hallingdal — 40 Rdlr. — at aflevere til Biskopen. Da han paa Reisen ved St. Hanstid kom til Bergen, blev han her til Michaeli og forbrugte Pengene. Da han omsider forlod Bergen, kom han til Bustad, hvor Lensmanden Eiloff leverede ham 8 Rdlr. Kongeskat af Eidfjord og 4 Rdlr., som tilkom Biskopen. Da han kom til Stavanger, fremlagde han „et lumpe Kaldsbrev“ uden Paategning af Provsten eller Sognepresten og „forsvor sig skrækkelig“, at han ikke vidste noget af Kongens Skattepenge. Han maatte saa drage tilbage til Valders med Løfte om at være i Stavanger igjen om 3 Uger. Biskopen fik nu Vished for, at ovennævnte Penge var ham⁴betrøede, og meddelte alt til hans Slægtninge og Venner, om de kunde hjælpe ham. De vilde ikke, og han forsvandt til 22 Febr. 1612, da han atter kom til Stavanger og 24 s. M. blev stævnet for Ka-

¹ Aas S. 47.   ² Personalh. Tidsskr. II S. 158 (Scavenii Indberetning).

³ Aas og Faye har antaget ham for Stedsøn af P. C., men det beror paa en Feillæsning — efter Professor G. Storms Meddelelse.

pitlet, hvor han afgav Tilstaaelse og bad om Naade. Han blev paalagt at skaffe Kaution for Pengene, men da han 26 Febr. atter mødte, havde han ingen saadan kunnet faa. Han fik endnu Henstand til 30 Marts og mødte paa Kapitlet 3 April med et Brev fra Morfaderen med Tilbud at erlægge de 52 Rdlr., mod at Erich maatte blive tagen til Naade og komme til Embede i Stiftet.

Han blev Kapellan til Hommedal og var som saadan 15 Sept. 1615 stævnet for Kapitlet af en Kvinde Karen (Karien) Nilsdtr., med hvem han som Hører i Stavanger havde avlet 2 Børn. Han benegtede at have lovet hende Ægteskab. Det kom til Forlig. Han skulde give Børnene 50 Rdlr. og lovede 4 Rdlr. til Reiseomkostninger. Da han var bleven Sogneprest i Gjerstad, stævnedes hun ham paany 24 Sept. 1622, da han ikke havde holdt sin Forpligtelse, og han blev nu dømt til at betale. Erich Fredrikssen var her længe. Ved kgl. Brev af 16 Juli 1647 fik han Kongens og Kirkens Anpart paa 1ste Bygsel i Gaarden Søndeled, da han kun havde en ringe Indtægt og sad paa alfar Vei, hvor der ingen Leilighed var til Natteherberge.¹ I hans Tid fik Øster Risør Ladested-Rettighed, og en Tolder blev der ansat. 1646 fik man Tilladelse til at bygge en Kirke paa Stedet, der blev indviet 1647.² Erich Fredrikssen døde 1657³ og skal da have været Prest i 44 Aar og Provst i Nedenes fra 1625—30. Han var gift med Berete, Datter af Sognepresten Hr. Hans Sørensen i Hommedal. Af hans Børn kjendes — efter Aas — en Datter Kirsten, der blev gift med en Bonde i Sognet, og Sønnerne Fredrik og Peder. I 1624 bygslede han som Sogneprest til Gjerstad Gaarden Sunde sammesteds.⁴

Bent Pedersøn Amdal

skal efter Aas være født 1621 paa Stavangerkanten og tør da være den Benedictus Petri, som deponerede fra Lund 1641.⁵ Det oven anførte Fødselsaar tør være rigtigt, da Eftermanden Hans Pederssøn Hyllen i sin Ansøgning af 31 Aug. 1683 siger,

¹ N. Rigsregistr. VIII 427.

² Aas: Gjerestad S. 62.

³ Do. S. 66.

⁴ E. A. Thomles Meddelelse.

⁵ Univ. Matr. I S. 164.

at Amdal da var over 60 Aar gammel. Hans Datter Ellen blev 21 Nov. 1685 gift med Eftermanden.¹ Aas, der har meget om hans Forhandlinger angaaende Prestebordets Indtægter, anfører 1695 som hans Dødsaar. Han er rimeligvis død i Slutningen af September, da Henric Lauritssøn Scavenii Ansøgning om det resid. Kapellani er dateret 20 Sept. 1695. Det er dog ikke ganske sikkert, da Biskop Munch 23 Sept. 1695 omtaler Bent Pedersøn som „den ældgamle Sogneprest“. Portræter af Hr. Bent og hans Hustru Elene Christensdatter hænger i Gjerstad Kirke. Foruden ovennævnte Ellen havde han en anden Datter, Anne, der var gift i Risør. I 1683 nævnes kun de to Døtre. Han skal først have været Kapellan, men blev paa Grund af Hustruens for tidlige Nedkomst afsat fra Embedet. 6 Juni 1655 fik han Brev paa „at maatte kaldes til Prestekald igjen“.²

Hans Pederssøn Hyllen,

født 1649, da han i et Dokument af 1701 siges da at være 52 Aar gammel. Han er maaske den Johannes Hølandinus, der deponerede fra Christiania Skole 19 Juli 1675. Han skriver selv sit Navn Hyllen, mens Cancelliet skriver Høllen. Efter Navnet, som det staar i Universitetsmatrikulen, synes han at være fra Høland. Han blev kaldet til personel Kapellan 1683, men Christopher Lauritzsøn Widisløw havde 31 Aug. 1680 faaet Succession paa Sognekaldet. Hyllen søgte nu 31 Aug. 1683 om Succession efter denne, der ligesom Sognepresten var over 60 Aar gammel, og han fik den 15 Dec. 1683. 21 Nov. 1685 blev han gift med Sognepresten Bent Pederssøns Datter Ellen. Hun levede endnu 5 Juni 1711.³ Efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser fik han Brev at være Sogneprest 26 Okt. 1685 og fik dette konfirmeret 17 April 1700. Rimeligvis er her en Skrivfeil for 26 Okt. 1695, da det resid. Kapellani, han havde indehavt, efter samme Protokol blev besat denne Dag. Hans Børn anføres hos Aas.⁴ Efter samme skal han være død

¹ Aas: Gjerestad S. 81.   ² N. Rigsregistr. X 323.   ³ Biskopens Kopibog.   ⁴ Aas: Gjerestad S. 97.

i Slutningen af 1708, men hans Død er rimeligvis indtruffet i Jan. 1709, da Biskopen 25 Jan. d. A. indberetter hans Død og anbefaler Henric Scavenius til hans Embede.

Kapellaner.

Christen Svenningsen

er muligens den Christiernus Svenonis, der deponerede 4 Mai 1635, eller den af samme Navn fra Aalborg 12 Mai 1636.¹ Han blev — efter Aas² — ansat som Kapellan hos Erich Fredrikssøn. Han var imidlertid ulykkelig, da hans Hustru kom for tidlig ned. Efter Aas reiste han til Kjøbenhavn for at søge Benaadning, men opnaaede den ikke, medens Hr. Erich levede. Dette kan ikke være rigtigt, da han fik Opreisning 3 Sept. 1655,³ og Hr. Erich levede til 1657. Rimeligvis har Sognepresten anseet det rigtigst at kalde en anden, da Hr. Christen var reist. Denne skal imidlertid være vendt tilbage 1663 eller 64⁴ og have faaet Ansættelse som Personelkapellan hos Bent Pedersen, efter at den forrige, Christopher Lauritzsøn Widisløw, var bleven residerende Kapellan. Christen Svenningsen lod sig 1664 male med sin Hustru og 4 Børn, og det anføres paa Portrætet, der hænger i Søndeled Kirke, at han da var 50 Aar gammel. Hans Dødsaar kjendes ikke, men han var død før 1683.

Christopher Lauritzsøn Widisløw.

I Hans Pederссøn Hyllens Ansøgning af 31 Aug. 1683 siges, at baade Sognepresten Bent Pedersen og Kapellanen Christopher Lauritzsøn Widisløw — saa skriver han selv sit Navn — er over 60 Aar gamle. Han maa altsaa have været omtrent samtidig med sin Sogneprest og født omtrent 1620. Det er da rimeligt, at han er den Christophorus Laurentii, der deponerede 3 Juni 1640⁵ — det siges ikke hvorfra. Han var — efter Aas⁶

¹ Univ. Matr. I S. 128. 133.   ² Aas: Gjerestad S. 65.   ³ N. Rigsregistr. XI 379.   ⁴ Aas S. 80.   ⁵ Univ. Matr. I S. 158. Immatruleringsdatumet maa være feilagtigt.   ⁶ Aas: Gjerestad S. 79.

— antagen som Personelkapellan af Erich Fredrikssøn. Efter samme Kilde reiste han 1658 til Stavanger for at erholde Biskopens Samtykke til, at han som residerende Kapellan skulde blive Prest væsentlig for Ladestedet Risør og Annexet Søndeleds Indvaanere.¹ Efter i 22 Aar at have været Kapellan her søgte han 29 Mai 1680 om Succession i Sognekalderet og fik den 31 Aug. s. A.² Han døde imidlertid før Sognepresten i et af de nærmeste Aar efter 1685.³ Hans Hustru hed Dorothea, og han havde — efter E. A. Thomles Meddelelse — følgende Børn: 1) Jens, f. c. 1671. 2) Maren, f. c. 1672. 3) Ellen, f. c. 1673. 4) Dorthe, f. c. 1675. 5) Christine, f. 1677 og 6) Laurits, f. c. 1680.

Hans Pederssøn Hyllen.

Se Sognepresterne. S. 136.

Henrich Lauritzsøn (Claussøn?) Scavenius

deponerede fra Stavanger 22 Juli 1687⁴ og skal efter Aas være født 1666, antagelig Søn af Claus Lauritzsøn S., Kapellan i Stavanger (S. 119), aflagde Ed som personel Kapellan hos Bent Pederssøn 14 Juni 1695, og da Hans Hyllen ved dennes Død var bleven Sogneprest, søgte han 20 Sept. 1695 det nu ledig blevene resid. Kapellani, som han fik 26 Okt. s. A.⁵ Efter Aas tog han Bolig i Risør. Efter Hans Hyllens Død blev han 25 Jan. 1709⁶ udnævnt til hans Eftermand. Han indrettede den første Ministerialbog i Prestegjældet 23 Juli 1695. Den viser, at han har været en stræng og paapasselig Prest, da han fra 1697 til til sin Død 1716 havde ladet ikke mindre end 63 Personer staa aabenbar Skrifte. Han holdt sin sidste Gudstjeneste 13 Trin. 1716 og døde Høsten s. A.⁷ Han var gift 1697 med Johanna Abrahamsdtr. Falch, D. af Kjøbmand Abraham Olsen F. i Risør. Med hende havde han 4 Børn, der opregnes hos Aas.⁸ Portræter af Scavenius og Hustru hænger i Gjerstad Kirke.

¹ Aas S. 79. ² Cancelliets Indlæg. ³ Aas S. 80. ⁴ Univ. Matr. II S. 153. ⁵ Cancelliets Indlæg. ⁶ Gjerestad S. 84. ⁷ Biskopens Kopibog. ⁸ Gjerestad S. 101.

Øiestad

med Fjære og Froland.

*Christen Jensen*¹

anføres af Faye som den første Sogneprest i Øiestad, der kendes i Aarhundredet. Han var tilstede ved Retssagen mod Presten Morten Ulf i Holt 6 Nov. 1622 og maa — efter Faye — uden Tvivl være død 1623. Det tør antages, at Christen Jensen tidligere har opladt Sognekaldet. I Fortegnelsen over Stiftets Sogneprester i Aaret 1619 nævner Biskop Scavenius nemlig Hr. Peder Brasen² som Sogneprest til Øiestad, ikke Hr. Christen Jensen. Hr. Peder (Brasen) paa Øiestadt nævnes allerede 1612.³

Peder Søffrensen Brasen

nævnes som Sogneprest 1612 og 1619 (s. o.) og som Provst 27 Dec. 1620.⁴ I Marts 1623 nævnes Hr. Peder i en Sag angaaende en Trolovelse, Kapellanen Hr. Jacob havde udført uden hans Vidende. Han maa — efter Faye — være død 1629.

Salve Thomæsøn.

I hans Visitatsbog, der er bevaret og benyttet af Faye, skriver han sit Navn: *Salvinus Thomiae Odrenesius Norvegus*, og han maa følgelig være fra Oddernes. Moderen hed Torgeir (Torgjerd?). Han deponerede 9 Mai 1621 fra Oslo Skole.⁵ Hr. Salve betalte 1646 13 Rdlr. i Presteskat. Som Provst indviede han 1647 Kirken i Øster Risør. Provste-Embedet nedlagde han 1664. Han døde 1670 og skal have efterladt sig en anseelig Formue. Hans Hustru hed Sigrig Christensdatter og antages af Faye at være Datter af Erich Munchs Skriver Christen Jensen Hiis og Barbra Pedersdatter. Hun skal være død 1672. Deres eneste Barn Barbra blev gift 1) med Povel

¹ Faye: Øiestad S. 19.   ² Personalhist. Tidsskr. II S. 258.   ³ E. A. Thomles Meddelelse.   ⁴ Kapitelsbogen.   ⁵ Univ. Matr. I S. 51.

Hansen, med hvem hun havde 2 Døtre, og 2) med Michael Suhm, Raadmand i Skien.¹

Erich Jørgensen Mæsel,

Broder til Sogneprest Ole Jørgensen Mæsel i Laardal, maaske den Ericus Georgii, der deponerede fra Stavanger 11 Juni 1642.² Han blev 1652 Kapellan hos Salve Thomæsen, og hans Kontrakt undertegnet 19 Mai.³ Han fik samme Aar Bopæl paa Vester-Øiestad⁴ for som Huskapellan at være Sognepresten nærmere. Han blev 10 Dec. 1670⁵ Sogneprest efter Salve Thomæsons Død, men allerede Aaret efter afgik han ved Døden. Efter et Brev fra Biskop Tausan 1671 var han hengiven til Drik. (Cfr. om ham Persh. Tidsskrift 2 R. V S. 287).

Jens Mogensen Lofstad.

Ved Christian V's Kroning 7 Juni 1671 fik Biskop Tausan som de andre høie Geistlige Tilladelse til at udbede sig en Naade, og han bad da om at faa Øiestads Sognekald, naar det blev ledigt, for sin Livstid. Det blev ledigt endnu samme Aar, og Biskopen fik ansat Jens Mogensen Lofstad, gift med hans Datterdatter, Anne Jacobsdatter Lyngge, som sin Vikar, der skulde nyde de uvisse Indtægter, medens Biskopen forbeholdt sig selv de faste. Han er maaske den Joannes Magni Norvagus, som 13 Juli 1668 deponerede fra Aalborg.⁶ Han blev antagen af Biskopen som hans Kapellan, fik kgl. Konf. 22 Dec. 1671 og konfirmeret med Succession i Sognekaldet 8 Okt. 1680.⁷ Han havde imidlertid for lidet at leve af og angreb derfor Biskopens Part til dennes store Misforneielse. Han døde i Marts 1683,⁸ og hans Enke ægtede — efter Faye — siden Postmester Valentin Suhm⁹ i Sandstø, Eier af Aspe og Rygende Sag.

¹ Faye: Øiestad S. 21—23. ² Univ. Matr. I S. 174. I P. H. Tidsskr. 2 R. V S. 287, hvortil henvises, er hans Deposits feilagtigen sat til 1643. ³ Daniel Feiffs Ansøgning til Kongen 5 Juni 1685, Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ⁴ Ibid. Faye: Øiestad S. 23. ⁵ Expeditionsprot. ⁶ Univ. Matr. II S. 7. ⁷ Cancelliets Indl. ⁸ Chr. Weslings Ansøgning af 17 Marts 1683. ⁹ Søn af Raadmand M. Suhm, se under Salve Thomæsen.

Hun havde i 1ste Ægteskab med Lofstad 2 Børn: 1) Christen f. 1673, kom 1684 i Nestved Skole, 2) Margrete f. c. 1680. I sit 2det Ægteskab havde hun 1 Søn Michael f. 1687. Jens Mogensen havde købt Rygende Sag ved Brev af 11 Juni 1672 for 100 Rdlr. af Salve Thomæsens eneste Arving, Michael Suhm. Enken fik ved aabent Brev af 24 Juni 1683 Tilladelse til at sælge en ham tilhørende Gaard for at betale hans Gjæld.¹

Mag. Daniel Jørgensen Feiff

deponerede fra Stavanger 18 Okt. 1661.² Han er uden Tvivl den „hæderlig og vellært Karl Daniel Jørgensen Pheiff“, der 7 Mai 1669 fremstod paa Kapitlet mod Kapellan Jens Hanssøns Enke i Christiansand (s. o. S. 75). Han blev Rector i Stavanger efter denne Dag, som den ovennævnte Betegnelse af ham viser. Han blev 1671 resid. Kapellan her³ og fik 4 Okt. 1682 Succession paa Sognekaldet, som han overtog, da Jens Mogensen var død i Marts 1683. Han fik Konfirmation som Sognepræst 25 Mai 1683. Gaarden Vestre Øiestad, som ligger paa Prestegaardens Grund, og som af hans Formand og ham selv var opryddet af øde Grund, fik han til Odel og Eie ved kgl. Bevilling af 7 Okt. 1682.⁴ 1693 blev han Provst i Nedenes. En interessant Oplysning til Prædikenens Historie i vor Kirke forekommer her, da Feiff paa sine gamle Dage søgte Bispen om Tilladelse til at oplæse Prædiken af Papiret. Biskop Bircherod svarede 5 Marts 1711, at hertil krævedes kongelig Bevilling, men da han var 74 Aar gammel, maatte det anbefales ham at tage Kapellan. 18 Nov. 1712 underrettede Biskopen ham om, at han ikke mere kunde forestaa Provstiet, hvorhos han opfordrede Presterne til at vælge en ny Provst.⁵ Han døde kort før Pintse 1716. Han var gift med Elen Buch. Hans 5 Børn findes opregnede hos Faye (Øiestad S. 32). Om en af dem, Jørgen Feiff, se Landgraff: Grimstadslægter S. 61.

¹ Cancell. Indlæg. ² Univ. Matr. I S. 304. ³ Hans Ansøgning af 11 Aug. 1682, efter hvilken han har været her paa 11te Aar. ⁴ Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ⁵ Biskopens Kopibog.

Kapellaner.

Jens Pedersøn

skal efter Faye¹ have været Kapellan hos Peder Brasen, blev 1641 valgt til Sogneprest i Bygland. Se der.

Hr. *Gjærris*

var Kapellan her 1645.

Erik Jørgensen Mæsel

var Kapellan her 1652—70, da han blev Sogneprest.

Madtz Christiansen Tausen,

Biskopens Søn, synes at have været Kapellan hos Salve Thomæsøn. 4 Aug. 1663 søgte Biskopen (der her skriver baade sig selv og sin Søn „Tausen“) om venia aetatis for sin Søn Madtz, der var kaldet til Kapellan hos Salve Thomæsøn og endnu manglede lidt paa det 25 Aar. Han søgte tillige Succession paa Kaldet for ham. Det blev tilstaaet 11 Sept. 1663. Formodentlig maa Hr. Madtz have fundet sig bedre tjent med at være Kapellan paa Jelse, hvor han selv siger, han blev ansat 1662. Aarstallet kan være en Feiltagelse. Se Jelse S. 90.

Daniel Jørgensen Feiff

var Kapellan fra 1671—83, da han blev Sogneprest.

Christian Wesling

deponerede fra Throndhjem 24 Aug. 1677 og blev Baccalaureus 14 Mai 1678.² Han blev kaldet til Kapellan her 29 Marts 1683. Aaret efter 10 Dec. maatte han stævne sin Sogneprest, der ikke udbetalte ham den Løn, han skulde have, og 15 Jan.

¹ Øiestads Præster S. 20.   ² Univ. Matr. II S. 77. 80.

1685 dømtes denne til en Bod af 6 Rdlr. til Preste-Enker og til at betale Sagens Omkostninger. Senere paa Aaret indgav Feiff en Klage — eller hvad man skal kalde det — over Wesling, som ikke vilde finde sig i de samme Vilkaar, hvorpaa Erik Jørgensen var ansat 1652, og han selv 1671. Wesling vilde ikke købe hans Eiendomshuse og heller ikke bo paa Vestre Øiestad, hvor Kapellanen havde resideret i 33 Aar. Der blev 22 Aug. 1685 givet Stiftsøvrigheden Ordre til at hjælpe Presterne tilrette efter Loven.¹ Han sees at have været her endnu 6 Feb. 1706, men blev saa forflyttet til Tønsberg som Sogneprest til Frue Kirke. Her døde han 1710, formodentlig 24 April, da hans Eftermands Ansøgning fra Tønsberg er dateret. Han var gift 1) Sophie Stephansen, Enke efter Peder Henrichsen Mansfeldt, Foged i Nedenes, 2) Sophie Pedersdtr. Egtved, der døde 14 Juni 1740 paa sin Eiendomsgaard Berg i Fjære. J. Møller i sin Jarlsberg² og Tønsbergs Beskrivelse³ ved ikke, naar han blev ansat her, men Formanden, Hans Christensen Morland, døde 12 Jan. 1705. Hos B. Svendsen, der feilagtig kalder ham Westing og ellers kun har skrevet ud af Møller, er der anført med en fremmed Haand, at han døde 23 April 1710.

Hommedal

med Eide og Herefos.

Olaus Mortensen

skal efter Bruenech, der gjengiver Samlingerne efter Provst Hans Spellberg, der var Sogneprest her 1740—64, da han forflyttedes til Holt († 23 Sept. 1792), have været Prest her i 47 Aar fra 1566 til 1613. Hans Hustru hed Else Sørensdatter. Dette er i Strid med Bangs Meddelelse,⁴ at Poffuell Christensen

---

¹ Cancelliets Indlæg i Rigsark.   ² S. 37.   ³ S. 78.   ⁴ Bang: den norske Kirkes Geistlighed i Reformationssaarh. S. 242.

indehavde Kaldet 1592, da han lyste for et Par Trolovede — efter Kapitelsbogen 22 Sept. 1595. Et nærmere Eftersyn vil vise, at den her nævnte Poffuell Christensen, der havde ladet lyse for sig og en Kvinde Zitzell Gregersdatter, ikke var Prest.¹ Speilbergs Optegnelse kan være rigtig, men Navnet skrives hos Bruenech Olaus Mortensen, medens en Optegnelse — aabenbart ogsaa efter Speilberg (ved Justitsraad Scytte?) i Christiansands Ugeblad 1799 No. 26 har Claus Mortensen.

Hans Sørensen Kjerteminde

anføres i Provst Speilbergs Optegnelse som Sogneprest her 1613—55. Er dette rigtigt,² saa har altsaa 2 Sogneprester forestaaet Embedet i nær 100 Aar. Hr. Hans nævnes som Sogneprest til Hommedal i Erich Fredrikssøn Linlands Sag 24 Sept. 1622. Om denne, der var gift med hans Datter Berete, se Gjerstad S. 135. Han var her 1649.³

Hake Pedersøn

kaldes saa i Protokollen over geistlige Embedsbesættelser, men der er intet Aarstal føiet til, saa det er sikkert nok, at han er ansat før 1660 og efter Menighedens Valg. Overalt hvor vi ellers har fundet ham, kaldes han Hecke Pedersøn. Han er maaske den Hagvinus Petri Halandus, som deponerede fra Slagelse 4 Mai 1635.⁴ Efter Speilberg skal han en Tid have været Kapellan hos Formanden og være kaldet til hans Eftermand 6 Marts 1655. Han er ogsaa af E. A. Thomle funden i officielt Dokument som Kapellan her 1645. I 13 Aar skal han for Sygelighed have været udenfor al Embedsgjerning, men tilsidst heder det, at han „kom saa vidt, at han kunde beoagte sit Embede“. Kort efter døde han 31 Okt. 1683.⁵ Hos Bruenech er optegnet, at det i hans Kaldsbrev stod, at han maatte

¹ Stavangers Domkapitels Protokol S. 82. ² Det bestyrkes ved, at han nævnes i Scavenii Indberetning som Sogneprest her 1619. P. H. Tidskr. II S. 258. ³ E. A. Thomles Meddelelse. ⁴ Univ. Matr. I S. 128. ⁵ Christiansands Ugebl. 1799 No. 26.

forpligte sig til at holde Kapellan, naar Naadsensaaret var tilende. Han var gift med Anne Andersdatter, der endnu levede 10 Juli 1699. I Skifteprotokollen, hvor dette nævnes, heder det, at Lauritz Pedersøn Kliim overtog Kaldet efter Hr. Hecke Pedersøn 1684, det vil da vel sige: efter Naadsensaarets Udløb.

Lars Pedersøn Kliim

er efter Speilbergs Optegnelser født i Landsbyen Kliim (Aalborg St.) 15 Juni 1635 og deponerede fra Aalborg Skole 24 April 1662.¹ Han blev 14 April 1668 personel Kapellan hos Hake Pedersøn og ordineret af Biskop Tausan 4 Okt. s. A. i Holme Kirke. 10 Febr. 1671 søgte han Succession i Sognekaldet, som han fik 23 Marts 1671.² Han overtog Sognekaldet efter Hake Pedersøns Død 1683 og døde 25 April 1699.³ Angivelsen af hans Dødsdag er sikkert rigtig, da Eftermandens Ansøgning er dateret Christiansand 26 April 1699. Han var gift 1679 med Karen Hansdatter Torup,⁴ men havde ingen Børn.

Friedrich Munch

er efter Speilberg Søn af Rasmus Jørgensen Munch, Sogneprest til Asminderød og Margrethe Fredriksdatter Lucht.⁵ Rasmus Munch — Wiberg skriver Munck, men Sønnen skriver sig Munch, som da vel er det rette — var født 1615 og døde 1661. Han skal have slaaet en Pige paa Munden i Skriftestolen og ærgrede sig tildøde over, at hun reiste til Biskopen for at klage. Friedrich Munch var efter Speilberg født i Januar 1647, deponerede fra Fredriksborg 12 Mai 1665,⁶ fik Attestats 1669. Det er af Speilberg optegnet, at han blev ansat som personel Kapellan her 1695. Han var gift 1) 27 Juli 1700 med Formandens Enke Karen Hansdtr. Torup, der efter Bruenech skal være

¹ Univ. Matr. I S. 307. Speilberg har urigtig 14 April. ² Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ³ Christiansands Ugeblad 1799 No. 26.

⁴ Cfr. Landgraff: Grimstadslægter S. 61. ⁵ Wiberg i sin Prestehist. I S. 108 kalder hende Qvist, Datter af Formanden i Embedet Fredrik Jørgensen Qvist. ⁶ Univ. Matr. I S. 328.

død 19 Febr. 1705. Skifte efter hende blev holdt 6 Juli 1705. Hun omtales som død i et Brev 11 Mai 1705. 2) Margrethe Kirstein Wibye, der døde 1715 (Skifte 20 Mai 1715). Med hende havde han Børnene 1) Margrethe Christence f. 1708, 2) Anne Sophie f. 1709, 3) Fredrich Christian f. 1710, 4) Sisille Kirstine f. 1714. Han overtog Kaldet 1699 og fik Konfirmation derpaa 9 Mai s. A. Han døde i Jan. 1717.

Kapellaner.

Erich Fredrikssøn Linland

var Kapellan her 1615. Se Sognepresterne til Gjerstad S. 134.

Niels Matssøn

nævnes som Kapellan her 1628, da han havde forgaaet sig ved Forvaltningen af Alterens Sakramente og uddelt Vinen før Brødet. Det var ikke skeet i Drukkenskab, men i Skrøbelighed, og han fik derfor sin Forseelse eftergivet mod at staa aabenbar Skrifte og erlægge en Mulkt „af yderste Formue“ til næste Hospital.¹

Hake Pedersøn

var Kapellan her, før han blev Sogneprest.

Lars Pedersøn Kliim

blev ansat her — efter Speilberg — 1668. Han siger selv i sin Ansøgning af 10 Febr. 1671, at han har været her nogle Aar.

Friedrich Munch

blev Kapellan 1692.

¹ N. Rigsregistr. VI 63.

Moland (○: Vestre)med **Høvaag.***Laurits Nielsen*

var tillige Provst. Han mødte paa Kapitlet 23 Sept. 1605 og klagede over et Ægteskabsbrud i Menigheden. Han var med at afgive Erklæring angaaende Biskopens Indtægter. Bang¹ tilføier, at han sikkerlig har virket i 16de Aarhundrede. Det kan tilføies efter Optegnelser af Søren Dumetius, der var Prest her og døde 4 Mai 1741,² at han var her henimod 50 Aar.³ Han var her 1619.⁴ At han skulde være gift med Maren Møglestue,⁵ Datter af Presten Hans Søffrensen i Holt, som var her fra 1631—64, er en Umulighed. Lars Nielsen er hos Faye en Feilskrift for Lars Madsen. Efter Meddelelse fra Sogneprest M. Kobro hed hans Hustru Anna. Hun købte 1630 Gaarden Thingsager og boede der til sin Død 1650.

Anders Mule

var her 6 Nov. 1622, da han var tilstede ved et Forhør over den ulykkelige Morten Ulff i Holt.⁶ Der findes i vestre Molands Kirke et Maleri med mange Udskjæringer. Den indre Flade optages af et stort Billede (Lazari Opvækkelse) og indenfor dette Portræter af Anders Mule og Hustru og 2 Døtre samlede om et Barnelig paa Baare. Nedenunder staar: „Her ligger begravnen Salig Mand Herr Anders Mule, fordem Sogneprest til Mulandt Præstegjæld Med sin kiere Hustru Hjælradt Friis och deris Børn. — — — — Den 1 Nov. 1638.“ Efter Sogneprest Kobros Undersøgelse er Aarstallet 1638 rigtigt, og det bekræftes ogsaa derved, at Børnene paa Billedet er smaa. Det maa antages opsat ved det lille Barns Død og beregnet paa at fuldstændiggjøres med Data, eftersom de andre døde,

¹ D. n. Geistlighed i Reformationssaarh. S. 243. ² Scyttes Optegnelser i Christiansands Ugebl. 1794 No. 13. ³ Bruenechs Saml. ⁴ Biskop Scavenii Indberetning. P. H. T. II S. 258. ⁵ Faye: Holts Prester S. 19. ⁶ Do. S. 10.

uden at dette er skeet. Det er sikkert, at Claus Jørgensen fungerede som hans Kapellan 1649, og Mule findes som Vidne i en Retssag 1654.¹ Han boede paa Skoverøen lige ud for Lillesand. Hans Hustru Hielradt Friis var Datter af Daniel Friis, der 1624 var Foged i Nedenes, og Helle Jespersdtr. Mylting af Gammelgaard paa Lolland. Han var Søn af Jacob Friis, der var Lagmand i Nedenes og døde c. 1600. Han havde erhvervet Landvig Krongods ved Mageskifte med Eiendomme i Skaane. Hielradt Friis skal være død i Lillesand 1650.²

Lauritz Madsen

I Scyttes Optegnelser findes Intet om hans Ansættelse eller hans Embedstid. Død maa han være i Nov. 1686, da hans Kapellans Ansøgning, hvori han siges død, er dateret fra Christianssand 17 Nov. 1686. I et Dokument dateret 19 Okt. 1693 nævnes hans Enke Maren Hansdatter og Søn Madtz Lauritzsøn. Enken maa rimeligvis være den „hædersbaarne Matrone Maren Hansdatter Holt“, der efter Ministerialbogen døde 14 Okt. og blev begravet 21 Okt. 1725, 76 Aar gammel. Hun var Datter af Hans Søffrensen, Sogneprest til Holt, og Maren Mortensdatter.³ Efter Sogneprest Kobros Meddelelse skal Lauritz Madsen have været Dattersøn af Sogneprest Lauritz Nielsen. Han skal være omkommen paa Annexreise til Høvaag. Efter E. A. Thomles Meddelelse var Hr. Lauritz Madsens Børn i 1683 1) Hans, 11 Aar gl., 2) Karen, 9½ Aar gl., 3) Maren, 5 Aar gl., 4) Mads, 3½ Aar gl., 5) Marthe Margrethe, 2½ Aar gl.

Lauritz Christophersen Belitz

er født 1653. Han deponerede 19 Juli 1675 fra Helsingør.⁴ Han er efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser udnævnt 4 Dec. 1686 og fik Konfirmation paa Embedet 17 April 1700. Han har indrettet den første Ministerialbog for Prestegjældet, der bærer Datum „28 Sept. 1688 Lauritz Belitz p. 1.“

¹ Meddelelse fra Sogneprest Kobro. ² Landgraff: Grimstadslægter S. 60. ³ Skifteprotokollen 17—20 Okt. 1693. ⁴ Univ. Matr. II S. 60.

Han var gift¹ med Inger Andersdtr. Opdal, der blev begravet 3 Juli 1695. I Skiftet efter hende, der blev berammet til 21 Juli 1696, nævnes 1 Søn Jens Lauridtzson, der var 12 Aar gammel. Ved Skiftet maa der være opkommet Strid, da Belitz midt under Forhandlingen „med megen Usemmelighed forlod Prestegaarden og lod Provst Feiff med Bisidderne blive, hvor de var.“ Der blev klaget til Biskopen, der atter skrev til Belitz. Nyt Skifte berammedes til 9 Febr. 1697 i Grimstad, men han indfandt sig heller ikke her, hvor han imidlertid lod møde ved sin anden Hustru Lisbeth Catharina Bremer. Boet var paa 391 Rdlr. — 1 — 7 ÷ Gjæld 177 Rdlr. — 3 — 11.² 1692 havde han en meget ubehagelig Sag, idet en Pige Bodil Nielsdatter udlagde ham som Fader til det Barn, hun gik med. Han fralagde sig Beskyldningen ved Ed og blev frifunden. Han døde 1 Juli og blev begravet 11 Juli 1725. Han havde den Ulykke, at hans Prestegaard brændte i Slutningen af 1713 eller ved Nytaarstid 1714.³

Kapellaner.

Christian Ryssel

nævnes af Scytte og Bruenech som Kapellan hos Anders Mule.

Claus Jørgensen

nævnes i de samme Optegnelser som Kapellan hos Anders Mule, og her har vi da Vidnesbyrd om, at han var i denne Stilling 3 Marts 1650. Han blev — muligens dette Aar — Sogneprest til Tveid. Se der S. 78.

Jens Clausen Topdal

var Kapellan hos Laurits Madsen, ved hvis Død han 17 Nov. 1686 søgte Kaldet.⁴ Han siges i Biskop Jersins Paateg-

¹ Skifteprotokollen. ² Do. ³ Biskopens Kopibog 4 Jan. 1714.
⁴ Cancelliets Indlæg.

ning at være født af „fromme gudfrygtige Forældre“ i Topdal og at være en lærd, skikkelig ung Mand. Det er muligt, at han er Søn af Sogneprest Claus Jørgensen i Tveid.

Holt

med Tromø, Dybvaag, østre Moland og Flosta.

Morten Pederssøn Ulf.

Denne ulykkelige Mand var stævnet for Kapitlet 7 Marts 1623, fordi han, da Inger Tollefsdatter blev henrettet, tog Liget ved Armen og slæbte det fra Stokken til Siden, og da Knut Garten laa med Halsen over Stokken med Bind for Øinene, havde han reist Misdæderen op, fordi Bøddelen erklærede, at en Knude, hvormed Bindet var fæstet i Nakken, var til Hinder. Presten fik da Bøddelens Kniv og skar med den Knuts Uldskjorte op bag paa Halsen. Han bad derpaa Knut lægge sig ned igjen og holdt hans Hoved, medens Bøddelen hug det af. Der blev herom optaget Vidnesbyrd 6 Nov. 1622 i Overvær af (forhenværende?) Prest Christen Jenssøn¹ og Sogneprest Anders Mule.² I sit Forsvarsskrift for Kapitlet, hvor han ogsaa var anklaget for nogle forholdsvis ubetydelige Fornærmelser mod Menighedslemmer, negtede han at have slæbt Kvinden bort og at have holdt Knut Gartens Hoved, medens han tilstod, at han havde taget Bøddelens Kniv og skaaret op Knuts Trøje „af christen Medynk, fordi han havde giftet sin Datter ind til dette Folk, og Fogden havde bevilget, at Mestermændene skulde ikke lægge Haanden paa hannem.“ Han bad „for Jesu Navns Skyld, at hans Alderdom og Skrøbelighed maatte ansees, og at der ikke skulde handles med ham paa det strængeste. Han havde nu tjent sin Menighed paa Salighedens Vegne i 34 Aar og havde derfor sit gode Skudsmaal af alle hans Sogne taget under 24 Mænds Segl“. Det blev dog indvænt, at næsten

¹ Se Øiestad S. 139.   ² Se Moland S. 147.

alle disse stod i Svogerskabs eller Venskabs Forhold til Hr. Morten og hans Børn. Dommen blev, at han, som havde „gjort Bøddelen i sit Embede Bistand som hans Medhjælpere — — — og i saa Maade mod Ordinantsen befattet sig med den Handel, som ham og hans Embede ikke vedkom, det hellige Prædikeembede til altsom største Spot og Foragt saavel som og haanligt Eftertale“ — — — skal være afsat baade fra Holts Prestegjeld og sit prestelige Kald og Embede. Efter en Erklæring af den senere Sogneprest Mogens Lauritzsøn Lind skal han have hugget i Prestegaardens Skov til Upligt, saa han maatte betale Bøder for det. Hans videre Skjæbne er ubekjendt.¹

Anders Davidsøn

deponerede fra Stavanger Skole 1 Mai 1618² og var efter en officiel Erklæring af 16 Nov. 1701 Hr. Mortens Eftermand.³ En Fortegnelse over Holts Prestebords aarlige Indtægter fra hans Haand af 1631 findes i Provst Salve Thomæsøns Visitatsbog trykt hos Faye (Øiestad S. 80—81). Han var her fra 1623 til 1631, var gift med Maren Mortensdatter. Hun blev gift med Eftermanden.

Hans Søffrenssøn

blev efter den samme Erklæring af 16 Nov. 1701 Hr. Anders' Successor i Kald og Ægteskab og kom altsaa hid 1631. Af Salve Thomæsøns Visitatsbog sees, at han har visiteret i østre Molands Kirke 13 Sept. 1658 og i Holt 6 Aug. 1662 og de følgende Søndage. Han var gift med Anders Davidsøns Enke Maren Mortensdatter, med hvem han havde 4 Sønner og 4 Døtre, der opregnes hos Faye.⁴ Skifte efter ham blev holdt 8 Febr. 1664. Deres 8 Børn var da smaa. 2 af hans Sønner blev Kapellaner i Kaldet. Efter Finne-Grønns Oplysning hed Hustruen

¹ Cfr. A. Faye: Holts Prester S. 9 ff.

² Univ. Matr. I S. 32.

³ Faye: Holts Prester S. 16. Cfr. Fr. Foss: Arendals Bys Historie S. 326. Finne-Grønn: Arendals Geistlighed S. 6. ⁴ Holts Prester S. 18—19, cfr. Fr. Foss: Arendals Bys Historie S. 326.

Maren Mortensdatter Harboe, en Søster af Peder Mortensen H., der 1660 tog Afsked som Foged i Robyggelaget, for at drive Handel i Christiansand, hvor han blev Raadmand. Af 1ste Ægteskab havde hun Sønnen Anders Holt f. 17 Sept. 1638 † 5 Okt. 1688 som Sogneprest til Flesberg.¹

Mogens Lauridszøn Lind.

deponerede fra Throndhjem 29 Mai 1655² og skal efter Faye³ være født 1633. Han er den sidste Prest her, som blev valgt af Almuen, idet han i Konkurrencen overvandt Provsten Hr. Hake Pederssøn i Hommedal. Han ægtede Enken Maren Mortensdatter Harboe. Under denne Prest fik Arendal sin egen Kirke ved kgl. Resol. af 29 Jan. 1669. Den blev indviet 6 Dec. 1670.⁴ Han blev Provst efter Hake Pederssøn og var det til 1693. Han døde 11 Aug. 1695, 62 Aar gammel. Med sin første Hustru, den oven omtalte Maren Mortensdatter, havde han en Datter Hanna.⁵ Skifte efter hende blev holdt 17—20 Okt. 1693. Han ægtede 15 Sept. 1694 Agnete Wolf⁶ fra Moland, Datter af Sr. Just Jacobsen Wolf. Agnete Wolf fik en posthum Søn 2 Marts 1696.⁷ Denne Søn Mogens, der efter Faderen arvede 1891 Rdlr., blev Officer og 1724 „paa en mordisk Maade ihjelskudt med en Pistol af en Capitain Hals i Christiansand.“⁸ Mogens Lind skjænkede et Legat paa 100 Rdlr. til Christiansands Latinskole og et lignende til Holts Fattige. En Sølvkande, han skjænkede Holts Kirke, bærer hans og begge hans Hustruers Navn og Aars-tallet 1695. Agnete Wolf ægtede 17 April 1705 Kjøbmand Andreas Olsen Grue.⁹

Østen Andersen Sverdrup

var Søn af Foged over Marie Kirkes Gods Anders Pedersøn Sverdrup og Elisabeth Østensdatter.¹⁰ Han deponerede fra

¹ Finne-Grønn: Arendals Geistlighed S. 7. ² Univ. Matr. I S 258. ³ Holts Prester S. 19. ⁴ Do. S. 21. ⁵ Skifteprotokollen ⁶ Hommedals Ministerialbog. ⁷ Saa efter Skifteprotokollen. Faye har 8 Jan. ⁸ Faye: Holts Prester S. 24. ⁹ Finne-Grønn: Arendals Geistlighed S. 20. ¹⁰ Personalhist. Tidsskr. V S. 128. Stamtavle over Slægten Sverdrup. S. 112.

Christiania Skole 16 Juni 1683¹ og skal saa efter en Beretning i Holts Prestearkiv have været Hører (5te Lektie) i Christiania Skole og siden en Tid Aftensangsprest paa Bragernæs. Han blev efter Protokollen over geistlige Embeder udnævnt til Sogneprest i Holt 17 Aug. 1695. Han havde Strid med Formandens Enke Agnete Wolf om den Pensjon, han skulde betale hende, og det var i den Anledning, der fremlagdes et Dokument, hvoraf Presterækken har kunnet opstilles. Han indrettede den første Ministerialbog for Kaldet, der gaar fra 1699—1705.² Han var gift 4 Juni 1660 med Johanne Lisbeth Bremer, der døde i Kristiania 1733, begr. 21 Marts, D. af Fredrik Bremer, Borgermester i Kristiania, og Elisabeth Susanna Moth.³ Hans Børn opregnes hos Finne-Grønn (Arendals Geistlighed S. 24).

Kapellaner.

Søffren Knutsøn Nstedt

var Kapellan hos Morten Ulff, der under den Sag, der blev hans Ulykke, ogsaa var tiltalt for at have befalet sin Medtjener, Hr. Søffren, at døbe Walter Skrædders Barn i Neskilen efter Prædiken som uægte, uanseet at han før havde døbt 2 af hans Børn før Prædiken som ægte. Presten forsvarede sig med den Indvending, at Parret var kommet fra Holland og havde intet Bevis for, at de var Ægtefolk. Faye⁴ anser det muligt, at den hele Sag var anlagt for at faa ryddet Kaldet for Hr. Søffren, der havde faaet et Slags Løfte paa det af Christofer Gøye. I det sikre Haab, at han skulde faa det, havde Adelut Lystrup, Enke efter Sogneprest Christian Jensen Skelderup i Søgne († 24 Aug. 1622. Se o. S. 86) trolovet sig med ham og laant ham Penge. Det mislykkedes med Kaldet, og 1625 stevnedes Adelut, der nu var hans Hustru, sin Mand for svingagtigen at have sagt hende, at han havde Tilsagn om Holts Kald. Nu havde han ogsaa mishandlet hende. Han indrømmede, at han

¹ Univ. Matr. II S. 123. ² Faye: Holts Prester S. 25—31. ³ Stam-tavlen over Slægten Sverdrup S. 13. ⁴ Holts Prester S. 13.

„for hendes slemme Mund var nødt til at give hende et Slag.“ Kapitelherrerne søgte forgjæves at faa dem forligte, og de blev derfor separerede.

Arendt Bendixson

var Kapellan hos Hans Søffrensen ved Visitatsen i Holt 6 Aug. 1662 og i Dybvaag 12 Aug. s. A.¹

Nils Olufsen

prædikede som Student ved Visitatsen 1662 (s. o.). Han er maaske den Nicolaus Olai Scheenensis, som deponerede fra Fredriksborg 26 Mai 1660.² Han er egentlig den første Arendals-Prest. 29 Juni 1669 tillod Christian V Arendaliterne at bygge en Kirke, der dog skulde være Annexkirke til Holt. Kirken blev indviet 6 Dec. 1670, og Mogens Lind lod nu sin Kapellan Niels Olufsen flytte fra østre Moland til Arendal.³ Han døde som Kapellan 1685 før 16 Mai. Hans Hustru hed — efter Faye — Lisbeth Hansdtr. Nøring. Hun døde i Arendal 1709 75 Aar gammel (Fr. Foss: Arendals Bys Hist. S. 383 kalder hende Røring, der maaske er rigtigt, da dette Navn er vel kjendt, det andet ikke).

Søffren Hanssøn

var Søn af Sogneprest Hans Søffrenssøn og Maren Mortensdatter, blev Kapellan hos sin Stedfader Mogens Lind 1671.⁴ Han er uden Tvivl den Severinus Johannis Holtanus, der deponerede fra Aalborg 13 Juli 1668.⁵ Efter Faye fik han Ophold paa østre Moland, da Niels Olufsen var flyttet til Arendal. 10 Juni 1682 fik han Succession paa Kaldet, men døde før Stedfaderen. Hans Hustru hed Anne Torbjørnsdtr,⁶ der som hans Enke mødte ved Skiftet efter hans Moder Maren Mortensdtr.

¹ Salve Thomæssøns Visitatsbog hos Faye: Øiestad S. 90. 91. ² Univ. Matr. I S. 280. ³ Faye: Holts Pæster S. 21. ⁴ Hans Ansøgning om Succession af 18 Marts 1689 i Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet. ⁵ Univ. Matr. II S. 7. ⁶ Skifteprotokollen.

17—20 Okt. 1693. Hans Børn var Sønnen Hans, der var Skipper, Anders født 1687, Torbjørn født 1689, Margrethe f. 1675, gift med Thomas Paulsen Østrup i Arendal. Hans Enke døde i Arendal 1737, begravet 14 Mai, 85 Aar gammel.¹ Søfren Hanssen maa være død 1693 før 28 Marts.

Oluf Hanssøn

var — efter Finne-Grønn — født 1653, Foregaaendes Broder, deponerede fra Roeskilde 19 Juli 1675.² Han blev først ansat som Kapellan hos Niels Riberg i Undal, men kom ikke godt ud af det med ham. 16 Mai 1685 blev han beskikket til resid. Kapellan i Arendal og blev konfirmeret i denne Stilling 3 Feb. 1700.³ Han døde i Arendal 12 April 1703. Hans Hustru hed Anne Margrethe Aamundsatter Kruse. Hun var — efter Finne-Grønns Meddelelse — Datter af Raadmand Aamund Kejsen Kruse i Christianssand og Karen Hansdtr. Hun døde 1696. Skifte 18 Aug. De havde 2 Døtre, Karen og Maren.⁴ Efter Udskrift af en gammel — nu tabt — Ministerialbog holdt han 9 Nov. 1690 den første Aftensangstjeneste i Arendal. 3 Mænd i Byen gav efter Evne en aarlig Pengesum til samme Tjenestes Fremme.⁵

Anders Wegner

er formodentlig anført i Universitetsmatrikelen under sin Faders Navn, som ikke kjendes. Han fik som „fattig Student“ 30 April 1692 Kongebrev paa Vinje, men saa viste det sig, at den der værende Sogneprest ikke — som det sagdes — var død. Han søgte da 28 Marts det resid. Kapellani i Holt, der var ledigt efter Søfren Hanssøn og blev hertil kaldet 8 April 1693.⁶ Han døde 12 Febr. 1720.

¹ Cfr. Fr. Foss: Arendals Byes Historie 325—26. ² Univ. Matr. II S. 57. ³ Cancelliets Indlæg i Rigsark. ⁴ Faye: Holts Prester S. 25. ⁵ Fr. Foss: Arendals Bys Historie 382. ⁶ Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet.

Hans Povelsen Drucken

var personel Kapellan her 1693 til 1700, da han blev Sogneprest i Vikedal (se o. S. 98).

IX.

Rbyggelagets Provsti.

1. Evje Prestegjæld.
2. Byglands —
3. Valle —
4. Aamli —

Evje.

Lauritz Thomissøn.

I 1572 har han meddelt en Kvittering og 1576 indgivet en Klage til Biskopen. 18 Juni 1600 nævnes han i Kapitelsbogen som Provst.¹ Forf. af de ældre Partier af Evje Kaldsbog — Ments Blix — har følgende Notits om hans 2 Sønner: „Christopher Pederssøn, som blev Sogneprest her 1663, bekendte for mig, at han saa og kjendte tvende af den salige Mands Sønner, som læste for Bøndernes Børn i Aaseral det første han kom“.²

Erich Olson

var Sogneprest her en kort Tid, da han blev forflyttet til Gjerstad (se o. S. 133). Det er der anført, at han sandsynligvis var i Gjerstad fra 1608—14, og hans Funktionstid i Evje skulde saaledes falde efter 1600, da Lauritz Thomissøn endnu var ilive,

¹ Cfr. Bang: D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 245.

² Personahist. Tidsskr. II R. 3 B. 382.

og før 1608, da han blev forflyttet. Det er under Gjerstad anført, at en Søn af ham, Hans Erichsen, levede 80 Aar gammel som Bonde paa Langeland i Mandal i Aaret 1686.¹ Efter Justitsraad Scyttes Meddelelse hed hans Hustru Karen. Hun skal være flyttet til Grimstad² som Enke.

Hans Hansen Mariager

var — som høres af Navnet — en dansk Mand, maa — om ovenstaaende Antagelse er rigtig — være kommen hid 1608. Det sees, at han fik en Fuldmagt 18 Jan. 1618, og da var han Provst.³ Han nævnes ogsaa som saadan i Biskop Scavenii Indberetning 1619.⁴ Han blev 17 Juni 1623 stævnet for Kapitlet af en Bonde Oluf Fennefos, men kunde selv ikke møde for „Vanførhed og Alderdom.“ Oluf var med sin Familje bleven udelukket fra Nadveren i 3 Aar, og Presten skulde paa Prædikestolen have kaldt ham „Smørneste“. Oluf var beskyldt for Trolddom, men var ikke dømt uden til aabenbart Skrifte. Prestens Hustru Maren N[iels?]datter mødte og vidnede, at Oluf og hans Familje havde Rygte for Trolddom, og Oluf havde her bedet Presten om hans Forbøn paa Prædikestolen for den store Synd. Hr. Hans kunde ikke findes at have handlet mod Ordinanansen. 1618 havde Lehnsherren Styring Bohl været meget vred over, at Hr. Hans „var indfalden udi Sorenskriverens Bestilling“, og 1629 blev han atter stævnet for ulovlig Befatning med verdslige Sager. Det blev befundet, at han havde skrevet „en Seddel imod Ordinantsen“, og han fik derfor en alvorlig Paamindelse. Han var da meget skrøbelig og døv. Hans Hustru Maren N[iels?]datter var en Raadmands Datter fra Tønsberg. Blix anfører, at helt op i hans Tid havde der levet 2 af hans Døtre Kirsten Hansdatter Hougen og Dorthea Hansdtr. Landsverch, der begge var døde i høi Alder, da han skrev. De havde begge efter sig en talrig Afkom i Evje og Ivelands Sogn. Da

¹ Evje Ministerialbog, cfr. Personalhist. Tidsskr. II R. 3 B. S. 82.

² Christiansands Ugeblad 1798 No. 36.   ³ Kapitelsbogen.   ⁴ Personalhist. Tidsskr. 2, 258.

Blix rimeligvis maa have begravet dem begge, maa det vel være en Feilskrift, naar det i Ministerialbogen heder: „1715 Kyndelmisse Dag Ligpræd. over Kirsten Hansdatter, Hr. Hans Mariagers Datter.“ Skulde hun have levet til 1715, saa maatte hun have været op imod 100 Aar gammel.

Thomas Philipson,

Broder til Sogneprest Dagfind Philipson i Bjelland (S. 66), begyndte sin Virksomhed som Kapellan hos Claus Pedersen i Undal, hvor han 1729 havde en ubehagelig Sag, hvorefter han blev suspenderet til Paaske 1630.¹ Maaske er den gamle Hans Mariager død ved denne Tid og Thomas Philipson bleven hans Eftermand i Kaldet. Hans Hustru Siri nævnes i Ministerialbogen som Datter af Sogneprest Knud Pederssen i Bjelland (S. 66). Han maa være død 1663. Hr. Thomas, Sognepr. til Evje, betalte 1646 12 Rdl. i Presteskat. I 1659—60 maatte han bøde 50 Rdl. for Skovskade paa Evje Prestegaards Skov.

Christopher Pederssen,

født i Bjergby paa Sjælland, hvor Faderen var Degn. Efter Svigersønnens Vidnesbyrd kom han hid 1663 og fungerede til 4 Okt. 1692, da han fik oplade Kaldet til denne. Han var gift med Berette Tørrisdatter, født paa Asdal i Nedenes. Hendes Fader Tørris Christensen havde Borgerskab i Christianssand, Moderen hed Anne Jørgensdatter. Deres 6 Børn opregnes i Ministerialbogen af M. Blix og findes anførte i Personalhist. Tidsskr. II R. 3 B. S. 83.

Mentz Blix,

født i Thronhjelm 14 Aug. 1660,² Søn af Mogens Blix, resid. Kapellan til Domkirken († 1663), og Gidsken Mentzdatter Darre. Han deponerede fra sin Fødebys Skole 27 Mai 1679,³ blev 1688

¹ Se o. S 60. 66. ² Fødselsdagen hos Erlandsen: Thronhjelm S. 52.

³ Univ. Matr. II S. 93.

Kapellan hos Christopher Pederссøn, der oplod Kaldet til ham i 1692, hvorpaa han fik Konfirmation som Sogneprest 4 Okt. s. A. Han var 1691 bleven gift med Formandens Datter Karen. Han havde 3 Sønner, af hvilke kun den ene, Mogens, blev voxen. 1708 blev han Provst i Robyggelaget. Da han i 27 Aar havde været Prest i Evje og „lidt her tilfjelds meget ondt, om Vinteren med Skiløben og om Sommeren med Riden de vidtløftige og farlige Kirkeveie op og ned“, saa han endog havde faaet sin venstre Hofte fordærvet paa en Skitur og et farligt Tilfælde paa en Ridetur, saa det blev ham umuligt mer at sidde tilhest, maatte han søge til et Søkald, og det blev ham da 14 April 1716 tilladt at bytte Embede med Niels Tyrholm i Jelse. Man har Blix at takke for Optegnelserne om hans Formænd, i hvilke han dog har været meget sparsom med Aarstal.¹ Han døde 1743, 83 Aar gammel, efter 1723 at have opladt Kaldet til Sønnen Mogens.²

Kapellan.

Mentz Blix

1688—92. Denne har selv i Ministerialbogen opført sin Svoger Peder Christophersen som Kapellan hos Faderen, men dette er en Feil.

Bygland

med Aardal, Austad og Sandnes.

Christiern Jacobsøn

omtales hos Bang³ som Vidne 23 Juni 1587, 2 Jan. 1597 og 6. Febr. 1598. Han har da maaske levet ind i det 17de Aarhundrede.

¹ Personalhist. Tidsskr. II R. 3 B. 83. Treschow: Jubellærere S. 285.

² Cancelliets Indlæg i Rigsark.

³ D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 245.

Erich Olsen.

I de Fortegnelser over Byglands Paster, som er opbeva-
rede, er der adskillig Forvirring. Den, der findes i Christian-
sands Ugeblad 1801 No. 32, maa rimeligvis skrive sig fra Provst
Hans Wille og tør saaledes modtages med Tillid, men den er i
Strid med Pasteren H. M. Abels Indberetning 1765 af, hvad han
har fundet „udi et Ritual kjøbt udi Aaret 1689, hvor følgende
Fortegnelse over nogle Paster til Bygland siden Reformationen“.
Fortegnelsen i Christiansands Ugeblad sætter efter Christiern
Jacobsen en Sogneprest Niels den stærke, saa kaldet, fordi han
med Magt tvang Almuen til at modtage den nye Lære. Her er
tilføiet Aaret 1597. Er dette rigtigt, saa maa han vel have
været Kapellan. Fortegnelsen paa det i 1689 kjøbte Ritual
begynder med Hr. Erich og tilføier: „baade Prest og Dommer“.
Wille har: „Erich Olsen var her 1600, skrev alle Mageskifter
og Kontrakter for Bønderne.“ Det maa da være den samme
Mand, der nævnes i begge Fortegnelser. Efter hvad der sees
paa andre Steder, var det jo en ikke ringe Forseelse i hine
Tider, naar Pasteren overtog nogen Del af Sorenskriverens For-
retninger, om ogsaa dette skede alene for at lette Bønderne.
Det tør vel saaledes være muligt, at Hr. Erich for saadan
Gjerning er bleven fjernet, og at det er ham, der gjenfindes
som Prest — midlertidig? — i Evje og tilsidst som Sogneprest
til Gjerstad.¹ Han blev dømt fra sit Kald for Leiermaal med
sin Tjenestepige, men da han havde staaet aabenbar Skrifte og
siden forholdt sig skikkelig, blev han benaadet 28 Juli 1609.²
Han fik da Tilladelse til at befordres til Kald, hvor han kunde
opnaa at blive valgt. Den omtalte Niels den stærke kaldes i
Ritualets Fortegnelse „Niels den store“, og han sættes som No.
4 efter Hr. Erich. Det tilføies, at han var barnefødt paa Jæ-
deren, siden for Leiermaal dreven herfra.

¹ S. 133. 156.   ² N. Rigsregistr. IV 331.

Christen Christensøn.

Begge de oven nævnte Fortegnelser er enige i at sætte denne Mand som Hr. Erichs Efterfølger. Ritualets Fortegnelse har Intet om ham, medens Wille¹ meddeler, at han var født paa Bygland, var Hr. Erichs Kapellan og Successor. Efter ham sætter Ritualets Fortegnelse atter en Christen Christensøn og siger om ham, at han er „barnefødt paa Bygland“. Man skulde efter dette tro, at Ritualets Fortegnelse, der af H. M. Abel blev indsendt til Biskopen paa Foranledning af Biskop Fredrik Nannestad for at tjene som Materiale til hans planlagte Arbejde over den norske Kirkes Historie, — har været kjendt af Wille, og at denne har stroget den første Christen Christensøn som en [formentlig] Feilskrift. I Fayes Udskrift af Kaldsbogen staar, at Christen Christensøn blev Sogneprest 1605, og det maa da vel være i dette Aar Erich Olsen blev dømt for Leiermaal. Kapitelsbogen har Intet herom. Han maa være død eller flyttet 1607.

Peder Thøgersøn

kaldes i Ritualets Fortegnelse Peder Torgersen, hos Wille Tøger Pedersøn. Førstnævnte har Intet om ham, medens Wille fortæller, at han kom hertil 1611, blev af Bønderne jaget og flygtede til Haa. De skal derfor have været stævnedes af Christopher Gjõe 16 Juli 1620. Herom er intet fundet. Han var Sogneprest her 1607 og drog dette Aar herfra. Om ham se Hellelands Sogneprester S. 21.

Jacob Larsen Smid

skrives saa i Biskop Scavenii Indberetning 1619. Han findes i begge de gamle Fortegnelser anført efter Peder Thøgersøn, men Wille sætter hans Ankomst til 1616 og fortæller, at han var født i Nestved og var gift med Anna Larsdatter. Hans 8 Børn blev alle gifte med Bønder undtagen Sønnen Lars, der blev Borger i Christiansand. Datteren Karen døde 1701. Han

¹ Vi sætter dette Navn for Kortheds Skyld for Fortegnelsen i Christiansands Ugeblad.

kaldes i Kapitelsbogen snart Jacob Laursen, snart Jacob Smidt i 1629, da han flere Gange var indstævnet, fordi han havde skrevet Dokumenter for Bønderne. Han blev da ogsaa 12 Mai 1629, ilagt en Mulkt af 8 Ørtug 13 β for at have skrevet et Testamente for en Person af sin Menighed. Han antages at være død 1641. Han var Provst i Robyggelaget.

Jens Pedersøn

var efter begge ovennævnte Fortegnelser Provst i Robyggelaget, men Ritualets Fortegnelse har ellers Intet om ham. Efter Wille skal han være født i Jylland 1599 og tør da være den Janus Petri Scivensis, som deponerede 4 April 1618.² Efter Faye³ blev han Kapellan hos Peder Brasen i Øiestad og efter Wille 1641 valgt til Sogneprest i Bygland, hvor han døde 2 Mai 1668 i sit 68de Aar. Han var gift 1) med Anne Andersdatter, med hvem han havde 7 Børn, 2) Kristine Qvale, der var barnløs. Han var Stamfader til Justitsraad Scytte paa mødrene Side,⁴ og Oplysningerne om ham, der vel skriver sig fra denne flittige Samler, tør da være paalidelige. Han betalte 1646 102 Rdl. i Presteskat.

Hans Kjeldsøn Nors

opgives af Wille at være født 1624, Søn af Provst Kjeld Christensen, Sogneprest i Nors. Moderen: Hedvig Hansdtr. Paludan.⁵ Hans Fødested skal være Tisted. Han er rimeligvis den Johannes Chilianus Viburgensis, som deponerede 11 Juni 1642.⁶ Efter Wille skal han have reist i Tydskland. Han blev ordineret af Henning Stockfleth i Christiania 1657 rimeligvis til Feltprest ved Oberst Kruses Dragoner. Han blev 1663 Kapellan hos Jens Pedersøn, efter hvem han blev „lovligent kaldet af Menigheden“ til Sogneprest 1668 før 30 Okt. Han fik kongelig Konfirmation 30 Nov. 1669,⁷ blev Provst i Robyggelaget og døde 1692⁸ efter al Rimelighed 16 Nov., paa hvilken Dag hans Ka-

¹ Personalhist. Tjdsokr. II 258.   ² Univ. Matr. I S. 32.   ³ Øiestad S. 20.   ⁴ Christiansands Adresse 1801 No. 32—35.   ⁵ Wiberg II S. 458.   ⁶ Univ. Matr. I S. 171.   ⁷ Cancelliets Indlæg i Rigsark.   ⁸ Faye har feilagtig 1693 efter Optegnelsen i Kaldsbogen.

pellan indgav Ansøgning om Kaldet, hvorpaa han havde Succession. Efter Kaldsbogen, der er indrettet af Provst U. F. Arneberg 1823 — rimeligvis efter en ældre Bog, der nu er tabt — var han gift 1) Catharina Jensdatter Hommelhagel, der havde været Hovmesterinde hos et Herskab i Danzig og døde 18 Aug. 1672, 2) Anna Ludvigsdatter, født i Skaane † 1689, 3) Petronelle Larsdr. Lind, D. af Provst og Sogneprest til Aamli Laurits Gabrielsen Lind. Han havde ikke Børn med nogen af sine Hustruer. Han havde Ry for at være en lærd Mand og har skrevet en harmonia evangelistarum paa Modersmaalet i 6 Bind, en Forklaring over Jonas og en Bog kaldet „Ægteskabets Speil“, men intet af alt dette blev trykt.¹ Det bemærkes i Kaldsbogen, at hans Enke blev gift med en Gaardbruger Niels Torjussen paa Gaarden Skamdal, en Gaard, som blev i Slægten til 1845, da den uddøde.

Christen Theophili Schanche

maa efter Navnet rimeligvis være Søn af Sogneprest Theophilus Jonsøn Schanche i Egersund. Han deponerede fra Stavanger 12 Mai 1665.² Han var efter Kaldsbogen først Kapellan i Valle og blev saa 1676 ansat i samme Stilling hos Hans Kjeldsøn, paa hvis Embede han fik Successionsbrev 3 Marts 1683. Han efterfulgte ham i Kaldet 1692 og fik kongelig Konfirmation 10 Dec. s. A.³ Han døde allerede 27 Marts 1695, en Datum som rimeligvis er rigtig, da Eftermandens Ansøgning fra den er dateret. Han var gift med Annecha Christophersdatter Schaa-ning, men havde ingen Børn.⁴

Peder Christophersøn Evje,

Søn af ovennævnte Christopher Pederssøn (Bjergby), siges af Wille født 15 Marts 1671, deponerede fra Christiansand 24 Juli 1691.⁵ Han fik Attestats 1694 og maa umiddelbart efter være bleven Kapellan her, da han i sin Ansøgning om Sognekaldet efter Christen Schanches Død 27 Marts 1695 siger, at han længe

¹ Cfr. Biogr. Lex.   ² Univ. Matr. I S. 328.   ³ Cancelliets Indlæg i Rigsark.   ⁴ Kaldsbogen.   ⁵ Univ. Matr. II S. 183.

har været hans Kapellan. Han fik Embedet 23 April 1695 og aflagde Ed som Sogneprest 22 Sept. 1695.¹ Han var gift med Ingeborg Jensdatter Rasch, D. af Borgermester Jens Jacobsen R. i Christiansand. Han døde 12 Marts 1732. Han havde 13 Børn.²

Kapellaner.

Christen Christensøn

Se o. ved Sognepresterne S. 161.

Hans Kjeldsøn Nors

var Kapellan hos Jens Pedersøn, før han blev Sogneprest.

Christen Theophili Schanche

1676—92 Kapellan hos Hans Kjeldsøn.

Peder Christophersøn Evje

Kapellan hos Christen Schanche 1694—95.

Valle

med Hyllestad og Bykle.

Peder Nielssøn

nævnes — efter Bang³ — første Gang i et utrykt Dokument af 1571 (Rigsarkivet). 1584 pantsatte en Bonde til ham en Gaard for 14 Daler, han havde laant (utrykt Diplom i Rigsark.). Paa Herredagen i Bergen 9 Juli 1585 erhvervede han Paabud til Lagmanden paa Agdesiden om, at denne skulde opgaa „ret Markeskjel mellem ham og hans Grander“, saa han kunde nyde, hvad han med Rette burde (Dombog 1585 S. 37). Nogen Tid før 1588 var nogle smaa Gaarde „efter Kirkeværgernes vrangre Beretning“ fradømt Prestebordet og tildømt Hovedkirken, uden

¹ Edsprotokollen.   ² Willes Optegnelse.   ³ D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh. S. 246.

at han havde faaet Adgang til at udtale sig. Han klagede til Statholderen Axel Gyldenstjerne, der indberettede Sagen til Kongen og 14 Dec. 1590 fik Paalæg om at kræve Gaarden tilbage til Prestebordet, saafremt Presten kunde bevise sin Ret til den.¹ Han levede endnu 17 Juni 1601, da han var med i Kapitlets Møde til Dom over de 2 Prester i Vanse. Provst Blom² tilføier, at Peder Nielsson efter Sagnet var fra Skaane og vistnok blot Student. Efter et Mord paa en Prest var det vanskeligt at faa Kaldet besat med „præstelærte“ Mænd.

Niels Pederssøn,

Foregaaendes Søn, var først Kapellan hos Faderen, blev saa hans Eftermand og var i Embedet 18 Aug. 1613, som det sees af en denne Dag afsagt Herredagsdom. Efter Fortegnelsen i Christiansands Ugeblad 24 Juli 1795 skal han have været her til 1634, men P. Blom³ oplyser, at han levede 16 Sept. 1644, som sees af et Thingsvidne, dateret denne Dag. Han var da tillige Provst. Han anklagedes 1629 for Kapitlet for at have givet fra sig beskrevet Hr. Hans Mariagers Skudsmaal og saaledes være falden ind i Thingskriverens Bestilling. Sagen var fore paa Kapitlet 11 og 12 Febr. og 12 Mai 1629. Han var dragen til Evje for at undersøge, om Presten Hans Mariager var Aarsag i, at de udskrevne Soldater ikke mødte, og i at hver Bonde blev fradømt sin halve Boslod efter Kalmarkrigen. Han antog, at det ikke var nogen verdslig Sag, naar en Provst offentlig i Kirken anstiller Undersøgelse om en Prests Forhold, og at det maa være en geistlig Sag, naar en Prest beskyldes for at være med at stifte Oprør. Saadant maatte det paaligge Provst og Menighed at give beskrevet. Han blev frikjendt.

Esaias Hanssøn Bugge

var Søn af Hans Bugge, Sogneprest til Etne og Anne Bjørnsdatter.⁴ Han deponerede 16 Dec. 1647.⁵ Efter P. Blom⁶ blev

¹ N. Rigsregistr. III 144.   ² Beskrivelse over Valle Prestegjeld. Gjøvik 1896 S. 82.   ³ Do. S. 85.   ⁴ Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester I S. 188.   ⁵ Univ. Matr. I S. 209.   ⁶ Valle S. 88.

han 1661 Sogneprest her efter først at have været Kapellan, men efter sin egen Opgave i Ansøgning af 22 Nov. 1697¹ havde han da været Sogneprest i Valle i 45 Aar og maa altsaa have været ansat 1652. Han maatte føre mange Processer med sine Sognefolk om sine Rettigheder. Han fik afstaa Kaldet 18 Dec. 1697 til sin Kapellan, levede endnu 1700, da han i Søndhordlands Fogedregnskab nævnes som Eier af Gods i Roy, Etne Skibrede, ansat til 3¹/₂ Løb Korn.² Han var gift og havde 2 Døtre 1) Mathea, gift med Aaron Olsen Aamli (Skifte 2 Okt. 1731), 2) Maren, g. m. Kaptein Carsten Kingling (Skifte 5 Okt. 1731). Foruden disse af Blom anførte har han utvivlsomt havt en 3die Datter Kirsten, gift med hans Kapellan og Eftermand Augustinus Dons. Hans Portræt hænger i Valle Kirkes Sakristi.

Augustinus Bertelsøn Dons

skal efter Blom,³ der ellers kun ved om ham, at han blev Sogneprest 1697 og døde 1705, være kommen fra Bergen. Han har ikke været at finde i Universitets-Matrikulen, men sikkert er det, at han 1691 blev Kapellan hos Bugge og fik af ham Kaldet opladt 1697, stadfæstet af Kongen 18 Dec. s. A.⁴ Han døde 22 Mai 1705.⁵ Hans Hustru hed Kirsten Bugge og maa formodentlig have været Formandens Datter. Ved Skifteforretningen 2 Nov. 1705 oplyses, at han havde Børnene 1) Bertel, 2) Esaias, 3) Kirstine Maria. Af disse var Esaias død 8 Juli 1705. Hans Eftermand Søren Brøgger, der deponerede fra Bergens Skole 29 Mai 1693,⁶ blev udnævnt 22 Juni 1705 og døde 30 Juni 1708.⁷ Han oprettede 28 Okt. 1698 reciprokt Testamente med sin Hustru Gjertrud Stoud, konfirmeret 10 Dec. 1698.⁸ De var børnløse. Hun overlevede Manden.⁹

---

¹ Cancelliets Indlæg i Rigsarkivet.   ² Blom: Valle S. 89.   ³ Do.
⁴ Cancelliets Indlæg i Rigsark.   ⁵ Do.   ⁶ Univ. Matr. II 195.
⁷ Biskopens Kopibog.   ⁸ Cancelliets Indlæg.   ⁹ Biskopens Kopibog
10 Juli 1708.

Kapellaner.*Andreas Andersson*

er maaske den Andreas Andreae Tønnes, der 6 Sept. 1678 deponerede fra Trondhjem. Han blev ansat som Kapellan med Succession hos Esaias Bugge 20 Dec. 1681 og maa formodentlig være død som saadan.

Augustinus Bertelsøn Dons

blev Kapellan hos E. Bugge 1691 og hans Eftermand 1697.

Aamli

med Mykland, Hellestad og Askeland.

Jacob Claussøn

er den første Prest, vi har fundet her i Aarhundredet. Han var med de andre Prester i Robyggelaget indstævnet for Herredagen i Skien 18 Aug. 1613 for ikke at have efterkommet Statholderens og Kantslerens Befaling om at hverve Hest (Rytter), hvilket siden modificeredes derhen, at de skulde sende 2 udstaferede Hageskytter til Kalmarkrigen, hvilket de ikke havde gjort. Han blev med de andre dømt til at erlægge den resterende Udredsel og bøde 8 Ørtug og 13 Mark.¹

Ariel Knudsen

var Prest her 1619 efter Biskop Scavenii Indberetning.² I en gammel Fortegnelse staar, at „ved Omlidis Kald er hverken Ministerialbøger eller Breve, der kand give vis Underretning om de gamle Prester“. I denne Fortegnelse kjendes ikke Jacob Claussøn, men vel Ariel Knudsøn Brems, og ved hans Navn er sat Aarstallet 1641. Hr. Ariel i Omlid betalte 1646 10¹/₂ Rdl. i Presteskat.

¹ Faye: Christiansands Stifts Biske- og Stiftshist. 230. ² Personalhist. Tidsskr. II S. 258.

Lars Gabrielsen Lind

nævnes i den omtalte Fortegnelse efter Ariel Knudsen og med Aarstallet 1658.

Herman Hanssøn Turrimontanus,

Søn af Kapellan Hans Hermansen Aalborg til Korsør med Taarnborg, der døde 1669.¹ Han deponerede fra Slagelse 26 Okt. 1664 og blev ansat her 22 Juni 1676.² 16 Nov. 1689 maatte han beklage sig over sine Tilhøreres Gjenstridighed, naar det gjaldt at betale, hvad Presten efter Loven skulde have. De havde i nogle Aar negtet baade Offer og Skyds, og Biskopen havde forgjæves søgt at faa dem til at gjøre sin Pligt. Han androg Sagen for Amtmanden, Jørgen Müller, der paalagde Almuen at gjøre sin Skyldighed. De negtede fremdeles og vilde tvinge ham til Proces, hvad der var ham umuligt i hans Fattigdom. Han maatte da andrage om, at Generalfiskalen skulde tiltale dem, og ved Aab. Brev af 18 Jan. 1690 fik Statholderen Ordre til at tilholde Bønderne deres Pligt. Han fik 12 Sept. 1707 en Paamindelse af Biskopen, da han havde absolveret et Par Folk paa en Hverdag, trolovet en 16-aarig Gut til en Enke fra Bygland og forsømt en Gudstjeneste. Det viste sig, at det var hans Kapellan Hans Barfod, der havde trolovet den 16-aarige Gut. Denne havde bestyret Kaldet i de 2 Aar 1706—8, i hvilket sidste Aar Turrimontan, der var bleven blind, døde 16 Sept.³ Han var gift med Margrethe Barfod, D. af Knud Clausen B., Sogneprest til Sneum og Tjæreborg i Ribe Stift († c. 1671), og Anna Sørensdatte. De oprettede 10 Mai 1695 reciprokt Testamente, der blev konfirmeret 25 Jan. 1696. De havde ingen Børn. Det tør maaske antages, at den Hans Barfod, der 1706 blev hans Kapellan og før længe havde været Hører ved en latinsk Skole (i Christiansand?), var hans Hustrus Broder. Hun var ilive 20 April 1712.⁴

¹ Wiberg II S. 25.
Univ. Matr. I 324.

² Protokollen over geistlige Embedsbesættelser. Univ. Matr. I 324.

³ Biskopens Indberetning.

⁴ Biskopens Kopibog.

X.

Øvre Telemarkens Provsti.

1. Kviteseid Prestegjæld.
2. Fyrisdal —
3. Laardal —
4. Seljord —
5. Hjartdal —
6. Tinn —
7. Vinje —

Kviteseid

med Brunkeberg, Nissedal, Treungen og Vraadal.

Kristiern Olufsen

var født i Skive i Jylland, blev ordineret af Jens Nielsøn i Oslo 6 Marts 1585. Han maa have været her i nogen Tid, da Jens Nielsøn var her paa Visitats 19 Juli 1595. Han blev samme Aar valgt til Provst, var gift med Marin[e], Datter af Presten Hr. Sefren i Bø.¹ Bang, der meddeler dette, anfører ikke hans Dødsaar. Det angives af Qvisling² til 1609.

Søren Hansen

kom fra Oslo til Vinje 1601 og forflyttedes derfra 18 Febr. 1610 til Kviteseid, hvor han antagelig ikke har levet mange Aar. Hans Hustru Kirsten Knudsdatter døde 30 Mai 1607. De havde en Datter ved Navn Berte.³ Han kan muligens være den Severinus Johannes Scherbechius Danus, som deponerede i Rostock Nov. 1586.⁴

¹ Bang: D. n. Kirkes Geistlighed i Reformationsaarh, S. 102.
² Theol. Tidsskr. f. d. luth. Kirke i Norge III R. 2, 340. Vi vil herefter tillade os at citere dette som „Qvisling“. ³ Willes utrykte Optegnelser ved L. Daae i Norsk hist. Tidsskr. II R. 3, 179. Qvisling S. 342. 343.
⁴ L. Daae: Matrikler over nord. Studenter v. fremmede Universiteter S. 103.

Jens Mikkelsen

nævnes som Prest her 1622. 1630 var han ogsaa Provst paa „Skatlandet“.¹ Han levede 1634, men allerede 1624 havde han faaet sin Eftermand til Medtjener.² Efter Kaldsbogen nævnes han i et Brev af 28 Febr. 1630. Efter Zacharias Schanches Selvbiografi³ levede han i Mai 1633, da han som Provst overvar Schanches Valg til Sogneprest i Seljord.

Peder Povelsøn Vinje (Vindius)

maa efter Kaldsbogen være født 1584 og nævnes — efter Qvisling⁴ — som Sogneprest 1624, medens han vel i Virkeligheden da kun har været Kapellan. Han fulgte sin Formand i Provste-Embedet. Qvisling angiver 23 Juli 1653 som hans Dødsdag med Tilføiende, at han da var 63 Aar gammel, medens Kaldsbogen sætter hans Død 28 Juli 1653 og lader ham være 69 Aar gammel. Z. Schanche siger i sin Selvbiografi, at han døde 4 Aug. Hans Hustru Johanne Madsdr. blev gift med hans Eftermand og døde 1700. Hans Søn Povel Pedersøn Vinje blev Prest i Hjartdal. Qvisling anfører, at det var Peder Povelsøns Efterkommere, som kaldte sig Paus. Det er tvilsomt, om det var hans eller Sønnens Børn, der tillagde sig dette Navn. Det er vel muligt, at den her omhandlede Prest er den Petrus Pauli Asloensis, der deponerede 1611.⁵ Efter Rektor A. E. Eriksens Oplysning skal han 1617 have været Rektor i Skien.

Amund Hanssøn Morland

kaldes i Protokollen over geistl. Embeder Ommund, og selv skriver han sig Amand,⁶ men det maa vel være en Skrivefeil, da han i Universitetsmatrikullen⁷ kaldes Amundus Johannis Norvegus. Han deponerede fra Roskilde 23 Juni 1645. I

¹ 0: øvre Telemarken.   ² Qvisling S. 342.   ³ Findes i Seljords Ministerialbog (Rigsarkivet).   ⁴ S. 342.   ⁵ Univ. Matr. I S. 2.   ⁶ Canc. Indlæg, Ansøgning dat. Palm. 1683.   ⁷ I S. 191.

Kaldsbogen er optegnet, at han blev Prest — Kapellan? uvist hvor — 1649 og indsat i Kviteseid som Sogneprest 7 Jan 1655 af Provst Schanche.¹ 18 Nov. s. A. blev han viet til Formandens Enke, Johanna Madsdatter. Han døde som Jubellærer 17 Mai 1700.

Hans Povelsøn Paus,

Søn af Povel Pedersen Vindius² og Sønesøn af ovennævnte Peder Povelsøn. Han deponerede — det siges ikke hvorfra — 14 Mai 1678³ og var 1683 kaldet til Kapellan hos Amund Hanssøn Morland. Han fik 22 Aug. 1683 Succession paa Sognekaldet,⁴ som han tiltraadte 7 Juli 1700.⁵ Han var gift med Amund Hanssøns Datter Susanne Amundsatter Morland og døde 1715 før 30 Aug.⁶

Kapellaner.

Peder Povelsøn Vinje (Vindius)

maa efter al Rimelighed have været Kapellan hos Jens Mikelsen 1624—34.

Hans Povelsøn Paus

var Kapellan hos Amund Hanssøn Morland 1683—1700.

Fyresdal

med Helgeland, Veum, Skafse og Mo.

Jens Christensøn⁷

var i Kaldet 1575, omtales som Vidne 1586. Af en Erklæring fra ham samme Aar om Indholdet af et Par gamle Breve sees,

¹ Z. Schanches Selvbiografi. ² Se Hjartdal. Qvisling S. 371. ³ Univ. Matr. II S. 80. ⁴ Cancelliets Indlæg i Rigsark. ⁵ Protokollen over geistl. Embeder. ⁶ Cancelliets Indlæg. ⁷ Cfr. Bang: D. n. Geistlighed i Reformationsaarh. S. 104. Qvisling S. 332. Do. Fyrisdals Prestegjæld og Prester S. 140 ff. A. S. Eriksen i Hist. Tidsskr. f. d. luth. Kirke i Norge III R. 2 B. 529.

at han forstod Oldnorsk (Dipl. Norv. XII, 246). 15 Juli 1595 var han tilstede ved Bispevisitatsen i Laardal, og 17 Juli s. A. var der Visitats hos ham selv. Af Oslo Kapitelsbøger sees, at hans efterladte Hustru Karen Sørensdtr. (Karen Moland) i en Alder af 80 Aar forlovede sig med en vis Peder Matsson Roedt (eller Rod). Dennes Broder, Thingskriver Lambert Matsson stevnedes hende i Marts 1616 for Oslo Kapitel i Anledning af denne Forlovelse. Sagen ordnedes, da hun selv angrede Forlovelsen. Qvisling anfører et egenhændigt Dokument af ham fra 9 Juli 1601, men i et Vidnesbyrd af 8 Juli 1613 omtales han som død. Han er sandsynligvis død 1610 eller 11. Hans Hustru afgav 8 Okt. 1622 et Vidnesbyrd om Landskylden til Fyresdals Prestegaard. Om hans Datter Marens Ulykke — be- dragen af en svensk Huslærer — se Qvisling.

*Hans Amundsen*¹

Efter Kaldsbogen levede han 1611. En Aastedsag mellem ham og en Nabo foretoges 9 Sept. 1623. 1616 havde han den Skjæbne, at han maatte stævne sin Hustru Susanne Arnesdatter for Ægteskabsbrud, hvormed det synes at have havt sin Rigtighed, men da det blev oplyst, at han havde taget hende til sig igjen efter hendes Forseelse, blev han dømt til i 1 Aar at suspenderes fra sit Embede, der imidlertid skulde bestyres af en Kapellan. Hvad Aar han døde vides ikke. Qvisling antager, at han er død omkring 1630. Han var først Kapellan i Fyresdal og senere Sogneprest der; var dette 23 Mai 1624.

Anders Pederssøn.

S. O. Wolff har optegnet, at hans Navn var udskaaret paa Altertavlen i Mo gamle Kirke med Aarstallet 1650, og at han er nævnt i et Brev fra 1657. Han er ellers ganske ukjendt. Qvisling tænker sig Muligheden af, at 1657 er Feilskrift for 1651 eller 52, og at han i et af disse Aar er bleven afsat. Hr. Anders betalte 1646 12½ Rdl. i Presteskat.

¹ Cfr. Qvisling S. 334. Samme: Fyrisdals Prestegjæld og Præster 145 ff. A. E. Eriksen Theol. Tidsskr. f. d. luth. K. i Norge III R. 2, 529—30.

Jacob Hansen Morland.

Qvisling antager, at han er Søn af Hans Amundsen og Sønneson eller Dattersøns Søn af Presten Jacob Hansen [formodentlig Feilskrift for Jacob Andersen, der var Sogneprest her 1532—57]. Han er født 1619, formodentlig opvoxet paa Fyresdals Prestegaard Moland, hvorfra han har taget sit Navn. Efter Willes Optegnelse¹ blev han Prest her omtrent 1653, og en opbevaret Domsafskrift viser, at han var her 10 Sept. 1656. Han var gift 1) Susanne Mikkelsdatter Lindegaard, der døde omkring 1670. Aaret efter blev han gift med 2) Kirsten Henriksdatter Borregaard. Paa Grund af hendes for tidlige Nedkomst blev han i Slutningen af 1671 suspenderet² og 1672 afsat. Hun blev boende paa Stedet, og paa en gammel Seng paa Ulahjer har Wille fundet indskrevet: „Hær Jacob Hansen Morland og Kirsten Henriksdatter Borregaard Anno 1680 den 16 April“. 1675 blev han benaadet og 1676 udnævnt til Sogneprest i Vinje, hvor han siden blev Provst. Med sin anden Hustru, der synes at være død 1694 eller 95, havde han 5 Børn, der opregnes hos Qvisling.³ Boet efter ham udgjorde 2400 Rdlr, en for den Tid stor Formue. Se videre under Vinje.

Mag. Thomas Olsen Bloch

deponerede fra Christiania Skole 13 Juli 1668.⁴ Hans Ansøgning om Embedet er dateret Skien 22 Dec. 1671,⁵ og han har da muligens her havt Ansættelse som Lærer. Han blev udnævnt 17 Jan. 1672 og er den første kongelig udnævnte Sogneprest her. 19 Mai 1672 blev han indsat af Provst Schanche. Hans Processer med Almuen om de prestelige Rettigheder omhandles udførlig hos Qvisling (Fyrisdal 179—201). Efter en Indførsel i en Justitsprotokol i Telemarkens vestfjeldske Sorenskriveri hed

¹ Meddelte v. L. Daae i N. hist. Tidsskr. II R. 3 B. 145 ff. ² Eftermanden ansøger hans Kald 22 Dec. 1671, da Hr. Jacob muligvis vil miste sit Kald for Leiermaal. Statholderen Gyldenløve bekræfter, at han ikke vil blive pardonneret. ³ Fyrisdals Prestegj. og Prester 156.

⁴ Univ. Matr. II 3—7. ⁵ Cancelliets Indlæg.

hans Hustru Karen Pedersdatter. Efter en Dom af 1713 levede hun da. Qvisling kjender ikke til hans Herkomst, men antager, at han var dansk. Dette er ikke Tilfældet. I sin Ansøgning om Kaldet siger han, at han er „indfødt i samme Lehn“. Han maa formodentlig have ligget længe i Kjøbenhavn, da han i samme Ansøgning siger, at han har tilsat sine Midler ved at „øve sig in studiis i Kjøbenhavn“. 1701 fik han sin Søn Peder til Kapellan, og 24 Okt. 1714 søgte han, at „Kaldet maatte betros Sønne til den hele Families Underhold“. Dette maa ikke være indvilget, thi 29 Okt. 1717 søgte Sønne om Expectanse paa Kaldet „i Anledning af Jubelfesten“. Han fik da Kaldsbrev 26 Nov. 1717.¹ Han skal være død i dette Aar. Foruden den oven nævnte Søn havde han 2 Døtre, Anna Margrethe og Petronelle. Hans Portræt med Indskrift af ham selv dat. 7 April 1706 hænger i Hovedkirken.

Kapellan.

Hans Amundsen

var efter E. A. Thomles Meddelelse Kapellan her, før han blev Sogneprest.

Laardal

med Højdalsmo, Eidsborg og Ødefjeld.

Peder Lauritzson

omtales som Prest her i Oslo Kapitelsbog 26 Jan. 1614. Ved Visitatsen 6 Febr. 1622 fik han af Biskop Glostrup Admonition for sit Levnet.²

Hr. Greger

i Laardal betalte 1646 10 Rdl. i Presteskat.³

---

¹ Cancelliets Indlæg. K. i Norge III R. 2, 531.

² A. E. Eriksen i theol. Tidsskr. f. d. luth.

³ E. A. Thomles Meddelelse.

Fredrik Johansen Blom

gik i Tønsberg Skole, deponerede i Rostock, men blev immatrikuleret i Kjøbenhavn 1633.¹ Han var gift før 1653 med Maren Christophersdatter, D. af Christopher Hansen, Sogneprest i Stokke, og Margrethe Arnesdatter.² 1 Marts 1659 visiterede Provst Schanche i Laardal, da det heder „Ingen Almue: Hr. Frederich forreiste Dagen tilfore“. Formentlig maa han være afsat eller have resigneret, da Hr. Oluf Jørgensen Mæsel 31 Marts s. A. blev af Almuen kaldet til Sogneprest her efter „sl. afg. Hr. Frederich Johansen“.

Ole Jørgensen Mæsel (Mæsel),

Broder til Erik Jørgensen Mæsel i Øiestad (S. 140), omtales i Kaldsbogen kun med den Bemærkning, at Intet vides om ham. Han deponerede 23 Juni 1645³ og blev Baccalaureus 5 Mai 1646.⁴ Efter Eriksen underskrev han Suverænitsakten 1661.⁵ Voceret 31 Marts 1659, forrettede i Laardal 16 Aug. 1659 og blev 13 Sept. s. A. i Laardal gift med Maria Christophersdatter (Formandens Enke?). Han døde 1671 (se Personalh. Tidsskrift 2 R. V S. 286). Han efterlod 2 Børn, Fredrik og Marthe.

Ifver Jenssøn Thisted

skal efter Kaldsbogen have været Ole Mesels Efterfølger, men samme Bog maa være feilagtig, naar den siger, at han skal have levet (∴ været Præst her) 1650. Efter Protokollen over geistlige Embeder blev han konfirmeret i sit Embede — formodentlig dertil udnævnt — 2 Okt. 1669 og stadfæstet efter Thronskiftet 13 Sept. 1670. Han maa være død i Begyndelsen af 1695. Han var gift med Maria Christophersdatter, Enke efter Formanden og — formodentlig — ogsaa efter dennes Formand. Han blev jordet i Laardal 6 Aug. 1674.⁶

¹ Univ. Matr. I S. 114.   ² A. E. Eriksen s. o.   ³ Univ. Matr. I S. 191.   ⁴ Ibid. S. 199.   ⁵ A. E. Eriksen s. o.   ⁶ Se P. H. Tidsskr. 2 R. V 286—87.

Hans Povelsøn Post

Han blev efter Protokollen over geistlige Embedsbesættelser Prest her 13 April 1695. 23 Okt. 1700 blev han sat under Tiltale for en høist besynderlig Forseelse, idet han ikke havde indsendt sin Troskabsed til Biskopen og uagtet dennes Formaning og Advarsel ikke villet holde Klageprædiken over Kong Christian V. Han blev sat under Tiltale og ved Provste- og Consistorialretten dømt fra sit Embede, men ved kgl. Resolution af 22 Okt. 1701 advaret, at hvis han ikke appellerede til første Over-Hofret, maatte han vente Dommen exekveret. Ved Reskr. af 4 April 1702 fik han Tilgivelse mod, at han skulde afbede sin Forargelse paa Prædikestolen og hos Biskopen.¹ Han maa være død i Begyndelsen af 1721, da det ses, at Eftermanden Simon Koch er udnævnt 17 Mai 1721. Først med denne begynder Ministerialbogen.

Seljord

med Flatdal og Aamotsdal.

Laurits Hanssøn

havde været Prest i Valle (Sætersdalen) og maa være kommen hid før 1571. Af Dipl. Norv. XI 739 sees, at han var Sogneprest her 1570. 1579 var han tilstede ved Visitatsen i Bø. 1580 afgav han en Erklæring om Landskylden i Valle. 20 Juli 1595 havde han Biskop Jens Nielssøn paa Visitats. Hans Hustru Marie var „noget ved Alder“, havde tidligere boet i Eidanger og været gift med en Mand ved Navn Mikkell Oterbeck. I Juli 1597 var han i Kviteseid og deltog i Provstevalget. Efter Kaldsbogen døde han 1601. Han levede 11 Febr. d. A. (Dipl. Norv. XI 732). Efter Wille døde han sidst i Aaret.

¹ Bergs Reskripter I S. 276. 286. 288.   ² Cfr. Bang S. 107. Wille: Beskrivelse over Seljords Pr.gjeld S. 64. J. Nilssøns Visitatsbøger S. 388 ff.

Niels Pedersøn Landskroner

blev — efter Wille — Sogneprest her 1601 og døde 1612. Wille anfører, at da han 1604 afkrævede Guttorm Bekhuus sin prestelige Rettighed, fik han Hug og en sønderreven Prestekjole.¹

Michael Madssøn Aalborg

succederede — efter Wille² — Niels Pedersøn 1612 og døde 1633. Hans Død falder før 5 Mai, da Almuen paa denne Dag valgte hans Eftermand. Prestegaarden, som da skal have staaet paa den saa kaldte Klyvle-Houg, afbrændte i hans Tid.

Zacharias Jonsøn Schanche

har indrettet den første Ministerialbog for Seljord. Ulykkeligvis brændte den med Prestegaarden ved St. Hanstid 1654, men han skaffede strax en ny, som han indledede med sin Autobiografi. Paa Titelbladet skriver han sit Navn 2 Gange først Schanchius, siden Schancius. Den bærer Datum 26 Juli 1659. Han er efter denne født 4 Okt. 1601 i Indviken, Søn af Provst Mag. Jon Mogensøn Schanche (Skanke, Skanck) og Magdalene Andersdatter Foss, Datter af Bergens Biskop Anders F. Han kom 1610 i Bergens Skole, men blev saa kaldt hjem, da han var svag efter Børnekopperne. Han blev nu i Hjemmet for Krigens Skyld til 1613, da han atter blev sendt til Bergen. Herfra blev han atter hjemkaldt 1619 for Pestens Skyld „til sin salige Moder, eftersom hans salige Fader da i Herren var hen saafved“. Han var — som bekjendt — bleven henrettet netop dette Aar.³ 1620 reiste han til Bergen igjen og deponerede fra dens Skole 28 Sept. 1623.⁴ Han blev i Kjøbenhavn, hvor han 23 Dec. 1623 blev introduceret paa Kommunitetet, til 1625, da Universitetets Virksomhed standsede paa Grund af Pesten. Han drog saa

¹ Wille: Siljord S. 74.   ² Siljords Beskr. S. 64.   ³ Se om ham Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Prester II, 139 og de her opregnede Skrifter om Jon Mogensøn.   ⁴ Univ. Matr. I S. 62.

hjem til Moderen i Indviken, derfra til Vaage og saa til Presten Hr. Hans i Faaberg, hvor han dog kun blev faa Uger, da Vinteren stundede til og han maatte hjem til Moderen. Han kom 1626 i Underhandling med Sognepresten til Selje, Knud Nilssen Bang om at blive hans Kapellan, men dette hindredes ved Bangs tidlige Død.¹ Han blev saa af Korskirke-Presten Jonas Pedersøn forskreven til hans Fader Hr. Peder Pederssøn paa Alstads-houg som Kapellan, men han kom ikke længer end til Thron-dhjem, hvor han blev Vinteren over hos Rektor Mag. Hans Sefrensen. 1627 blev han kaldet af Provst Zacharias Christophersen Holch paa Vedø til Informator for hans Børn og var der til St. Hanstid, da han „efter Biskop Niels Paasches Befaling“ blev sendt til Finnaas til Presten Daniel Pedersøn for at blive hans Kapellan. Han kom dog ikke hid, da Daniel Pedersøn døde 1628,² men blev paa Tysnes som Huslærer hos Presten Abel Rasmussen³ til Michaeli 1628, da han drog til Bergen for at informere Raadmand Rasmus Studs Børn. Her blev han 1 Aar og kom saa Høsten 1629 til Stavanger „spe melioris fortunæ“. Han tog ind til Presten Christen Pallesen Trane paa Høiland, der var gift med en Slægtning, men blev saa strax kaldt til Finne til Presten Samuel Lauritsen Lind som Huslærer. 1630 havde han opgivet Haabet om at gjøre sin Lykke paa Vestlandet, drog til Bergen og fik af Biskopen og Lector Jonas Sørensen Anbefaling til Biskopen i Oslo Niels Glostrup, der strax sendte ham til Hr. Jørgen Knudsen i Skien, hvor han blev kaldet til hans residerende Kapellan for Solum og Mælum. Han blev ordineret af Biskop Glostrup 25 Jan. 1631 og indsat Kyndelmisse s. A. Da Michael Madsen i Seljord var død 1633, blev han af Menigheden valgt til hans Eftermand, og Valget konfirmeredes af Biskopen 13 Juli 1633. Efter Provst Peder Povelsøns Død 4 Aug. 1653⁴ blev han valgt til Provst. Ved St. Hanstid 1654 havde han den Sorg at se sin Prestegaard fortæret af Ild. Alle

---

¹ Efter Lampe II, 157 skal Knud Bang være død 1630, hvilket efter dette maa være feilagtigt. ² Lampe I S. 200. ³ Do. I S. 245. ⁴ Hans Dødsdag angives anderledes i Kaldsbogen, men den her angivne Datum er vel efter den eneste samtidige Kilde.

hans Bøger — deriblandt hans Ministerialbog — brændte. Han fik imidlertid en ny istand. Han blev gift 1) Dorothea Jørgensdatter, Raadmand i Skien Jørgen Nielsens Datter. Han var gift med hende i 10 Aar og havde med hende 2 Sønner og 5 Døtre. Efter hendes Død blev han 1644, 3 Nov. gift med Sarcke Jonsdatter, med hvem han — efter Wille — havde 4 Sønner og 5 Døtre. Han har fortsat Ministerialbogen til 1686 og vel længer, da der synes at mangle et Par Blade. 22 Jan. 1689¹ døde han. Wille, som har denne Datum, tilføier, at han var meget sygelig, og det ser saaledes besynderligt ud, at han blev 84 Aar gammel, at han selv hug Tømmer i sin Skov og gik barfodet til Annexerne. For Motion drev han paa Vævning. Han skal have været en lærd Mand og meget retsindig i sin Embedsførelse. Hans Ministerialbog og den omstændelige Fremstilling af hans Ungdomsliv viser tilfulde, at han var en meget nøiagtig Mand, ligesom den giver et interessant Indblik i de Vanskeligheder, en theologisk Kandidat i hine Tider havde at overvinde faar at faa Livsophold.

Daniel Mikkelsen Wolf.

Wille² skriver hans Navn Wulf, men i Biskopens Kopibog og i Skifteprotokollen skrives han Wolf. Efter Wille er han født 18 Nov. 1635 paa Kongsberg. Han deponerede fra Roskilde 27 Nov. 1656,³ tog Attestats 1658 og blev Kapellan hos Zacharias Schanche 1671, ordineret 9 Juni s. A. af Biskop Hans Rosing. 18 Febr. 1672 ægtede han sin Sogneprests Datter Maria. Han fik Succession paa Kaldet, som han tiltraadte 1689. Han døde 15 Febr. 1713.⁴ Ogsaa han skal have været en lærd Mand og en nøiagtig Embedsmand og — som Wille siger — „en stor Elsker af at forfremme Guds Ære i sin Menighed“. 1678 blev han overfalden af en drukken Bonde og stukken med Kniv i den venstre Arm, som han siden maatte bære i Bind. Wille siger, at han havde en Del Børn, der døde i spæd Alder,

¹ Wille S. 65.

² Siljords Beskrivelse S. 66.

³ Univ. Matr. I S. 265.

⁴ Biskopens Indberetning.

men kun 1 Søn og 1 Datter, der blev voxne og gik over i Bondestand. Der var dog ved Skiftet efter ham 2 Nov. 1713 følgende Børn: 1) Michael, døbt 1 Marts 1674, Ligpr. 10 Mai s. A. 2) Martha, d. 13 Dec. 1676. 3) Zacharias, f. 1 Nov. 1678, gravf. 16 Jan. 1680. 4) Christian, d. 1 Jan. 1681, gravf. 12 Feb. 1684. 5) Gabriel, d. 9 Okt. 1683, gravf. 15 Jan. 1684. 6) Christine, d. 13 Nov. 1684. 7) Catharina, d. 9 April 1698.

Kapellan.

Daniel Mikkelsøn Wolf

blev Kapellan 1671 og Sogneprest 1689.

Hjartdal

med Gransherred, Tudal og Saudland.

Nils Olsson

nævnes efter Bang¹ første Gang 1597, 27 Jan., da han deltog i et Skifte (utrykt Diplom i Rigsarkivet); 22 Juli 1595 var der Bispevisitats hos ham, og han prædikede over Luk. 7, 37 ff. efter saadan Disposition 1) Om Pønitensen, 2) Om Retfærdiggjørelsen, 3) Om Bevæggrundene til at gjøre Pønitense. Visitatsbøgerne oplyser, at der i Tudals Kirke holdtes Gudstjeneste hver 4de, undertiden hver 5te Søndag og i Saudland hver 2den eller hver 3die Søndag.² I Juli 1597 valgte de i Kviteseid Prestegaard samlede Pæster ham til Provst, men han afslog Valget paa Grund af sin Skrøbelighed. Paa hans Gravsten læstes følgende Indskrift:

„Kristus vort Haab og Saliggjører opstod tredje Dag; derfor skal vi ogsaa opstaa paa den yderste

¹ Bang S. 109.   ² J. Nielssøns Visitatsbog S. 392 ff.

Dag til evig Glæde, som Guds Lam med sin uskyl-
dige Død og Blods Udgydelse haver os forhvervet.
Amen.

*Hic sepultus est Nicolaus Olai Pastor
hujus Ecclesiae; obiit die . . . Anno 16 . . .
et requiescat in pace. Qvod tu es ego fui,
qvod sum tu eris. Memento mori.*“

Efter Landstads Samlinger skal hans Hustru Anna Claus-
datter være død 1620. 23 Juni 1606 erhvervede Hr. Niels en
Dom om hans Ret til tvende Markebol i Gaarden Rui. Brue-
nech anfører, at han var Broder til Kristofer Olufsen, For-
manden, hos hvem han 1577 sees¹ at være Kapellan. Han blev
tilsidst sengeliggende „for Alderdom“ og skal — efter Bruenech
— være død c. 1630. Han skal have havt mindst 2 Børn,
Claus og en Datter, der 1595 var voxen.²

Søren Hansen Borse.

Saa skrives hans Navn af Bruenech. Landstad, der kjen-
der hans Navn, men ikke mere, kalder ham Søren Hansen
Basse. Bruenechs Betegnelse er upaatvivlelig den rette, og han
maa være den Severinus Johannides Borsius, som deponerede 1
Mai 1624 fra Slagelse.³ Bruenech meddeler, at hans Vocation
og Testimonium fandtes paa Prestegaarden 1761, og det er for-
modentlig herfra Oplysningerne om ham er hentede, om end
Dokumenterne er tabte. Han skal efter Bruenech have været
Hører i Nestved i 2 Aar, saa Rektor i Skien 1 Aar, hvorpaa
han blev kaldet hertil 28 Febr. 1630 og af Eiler Urne forestillet
Almuen som Sogneprest i den sengeliggende Niels Olssens Sted.
Familien Borse nedstammer fra ham.⁴ Han maa være død før
1646.

¹ Dokumentet nævnes ikke. ² Qvisling S. 370. Han giver ingen
Hjemmel. ³ Univ. Matr. I S. 65. ⁴ Bruenechs Meddelelser stemmer
med Optegnelser i Christiansands Ugeblad 1799 No. 34 — maaske af
Provst Wille — og er formodentlig herfra tagne.

Hr. *Anders.*

Vi kjender ikke videre til ham, end at han 1646 betalte 12½ Rdlr. i Presteskat.

Povel Pedersøn Vinje

maa efter al Rimelighed være den Paulus Petri Windius, som deponerede fra Christiania 23 Juni 1645¹ og var Søn af Provst Peder Povelsen Vinje til Kviteseid. Matrikulen synes at bekræfte, at det ikke er denne Mand, men hans Børn, der tillagde sig Navnet Paus. Det tør saaledes neppe være rigtigt, naar han kaldes Paus i Christiansands Ugebl. 1800 Nr. 2. Efter denne Kilde var han her 1654. Qvisling formoder — uden at anføre Grund — at han var her før 1650.² Efter Christiansands Ugeblads Meddelelse skal han være død i Juni 1682, men er — efter E. A. Thomle — begr. i Hjartdal 20 Juni 1681. Han var gift med Inger Lorentiusdatter Trinepol, der overlevede ham og fik efter Overenskomst med Eftermanden Indtægterne af Saudlands Annex, — en Overenskomst, som fik kongelig Konfirmation 22 Aug. 1683.³ Sagnet kalder ham „en grov Mand til at messe“. Hans Børn var 1) Hans, døbt i Hjartdal 31 Juli 1636, Sogneprest til Kviteseid. 2) Christian, d. i Hjartdal 13 Jan. 1658. 3) Peder Sigfried, d. 12 Mai 1659. 4) Johan, d. i Hjartdal 27 Dec. 1666, Lensmand i Hjartdal. 5) Cornelius, d. i Hjartdal 17 Juni 1667, Sorenskriver i ø. Telemarkens vestfjeldske Sorenskriveri. 6) Christen, d. i Hjartdal 3 Marts 1670.

Laurits Gabrielsen Lind

Vi tør anse det rimeligt, at han var Søn af Sogneprest Gabriel Lauritssøn Lind i Stavanger. Vist er det, at han er født 1630, 14 Aug. eller deromkring,⁴ og at han deponerede fra

¹ Univ. Matr. I S. 191.   ² Qvisling S. 370.   ³ Cancelliets Indlæg i Rigsark.   ⁴ Efter Ministerialbogen blev han begravet 29 Dec. 1706 og var 76 Aar, 4 Maaneder og 15 Dage gammel — uvist om det regnes fra Begravelsesdagen eller den ukjendte Dødsdag.

Stavangers Skole 29 Mai 1655,¹ saa han for Tidens Skyld godt kan være det. Han er den første Sogneprest her, der er kaldet af Kongen, men hans Beskikkelse er ikke opbevaret. Han fik aabent Brev at være Kapellan her med Succession 10 Febr. 1679.² Han var Sogneprest 10 Juli 1683, da Formandens Enke indgav sin oven nævnte Ansøgning. Hvor han tidligere har været, kjender vi ikke til. Han døde 22 Dec.³ 1706, begr. 29 Decbr.⁴ Hans Hustru Cicilie Arnesdatter overlevede ham. Hans Bern var 1) Povel, 2) Detlof, 3) Christian, 4) Lars, 5) Søfren, 6) Hans, 7) Ambra. Samtlige var myndige, da Skiftet holdtes 7 Okt. 1707. Sønnen Hans var død, men efterlod en Søn, Søren. Om Datteren Ambra heder det i Christiansands Ugebl. paa det oven anførte Sted, at hun endnu levede 1761 som Enke efter en Søn af den berygtede Sorenskriver over øvre Telemarkens østfjeldske Sorenskriveri Christian Christophersen Roch (f. 1631 † 23 Jan. 1708). Hun blev ulykkelig.

Kapellaner.

Hans Jonsøn

nævnes i Christiansands Ugebl. 1799 No. 52 og (derefter?) hos Landstad som Kapellan her 1615 og 16. Landstad gjætter, at han er den under Navnet „Hans den gode“ bekjendte Sagnfigur,⁵ der skal have faaet sit Tilnavn for sin Lemfædighed med Indførelsen af den rensede Lære. Det er neppe rigtigt. Paa den Tid, her tales om, var det ikke raadeligt at være lemfædig i dette Stykke. Efter A. E. Eriksens Meddelelse er han den Hans Johnsen Gyhme, der 1621 blev Sogneprest i Tinn (se der).

Hr. *Mats*

var her — efter samme Kilde — c. 1630, da den gamle Niels Olsson maatte resignere.

¹ Univ. Matr. I S. 258.   ² Expeditionsprotokollen.   ³ Biskopens Indberetning.   ⁴ Ministerialbogen.   ⁵ Cfr. Bang S. 110.

Hr. Asbjørn Knudsen

blev begr. i Hjarthdal 6 April 1660 og maa formodentlig have været Kapellan her.

Laurits Gabrielsen Lind

blev Kapellan her 10 Febr. 1679. Biskop Rosing og Erik Banner fik 1681 Missive om at midle mellem Sognepresten og Kapellannen anl. dennes Underhold. 19 Febr. 1683 forligtes han med Ingrid Hr. Povels Enke om Naadsensaaret.

Abraham Povelsøn Post

deponerede fra Christiania Skole 20 Juli 1674 og blev Baccalaureus 14 Mai 1678.¹ Han var født i Christiania Stift og havde god Attest fra Biskop Rosing. Han havde fortsat sine Studier efter Tilbagekomsten fra Kjøbenhavn og havde gode Prædikogaver.² 18 Juli 1683 søgte Laurits Lind, der havde antaget ham til Kapellan, om Succession for ham, og det blev indvilget 10 Nov. 1683,³ men han fik vente længe, thi Lind døde først i Dec. 1706. Han blev stadfæstet som Sogneprest 1 Febr. 1707. Biskopen indberetter 27 Dec. 1715,⁴ at han da nylig var død. Han var gift med Anna Catharina Achton, der overlevede ham. Paa Skiftet 1 Marts 1717 lovede hun at give sin eneste Datter Anna Maria 600 Rdlr., hvilket erklæredes at være mere end man kunde vente. Anna Catharina Achton var Søster til Presten Jørgen Achton i Tinn. Hun blev efter Optegnelsen i Christiansands Ugeblad som Enke gift med Eftermanden Hans Boesen, der allerede døde 1717,⁵ og saa atter med hans Eftermand Friederich Christian Normann, der døde 1739.

---

¹ Univ. Matr. II S. 47 og 79. ² Biskop Jersins Paategning 23 Sept. 1683. ³ Cancelliets Indlæg. ⁴ Christiansands Ugeblads Optegnelse sætter 3 Nov. som hans Dødsdag. ⁵ Skifte efter ham holdtes 21 Mai 1718.

Tinn

med Mæl, Hovin og Dal.

Jens Christensen

nævnes efter Landstads Optegnelser som Sogneprest her 1611 og 1619 og efter E. A. Thomles Oplysning 1576, 1613 og 1614. Efter A. E. Eriksen¹ var han Prest her ved Biskop Niels Glostrups Visitats 1618. 1621 blev han — efter samme — forflyttet til Saude og — efter B. Svendsen — var han 1641 tiltalt for Drukkenskab.

Hans Johnsen Gyhne

levede efter Landstads og Bruenechs Optegnelser c. 1623. Efter A. E. Eriksen² skal han have været Kapellan i Hjartdal og have tiltraadt Embedet her 1621.

Hr. *Matts*

modtog — efter Landstads Optegnelser 1636 Bøder paa Fogden Claus Andersøns Vegne og udstedte Kvittering for dem 18 Juli 1638. Han betalte 1646 12 Rdlr. i Presteskat.

Asbjørn Knudsen

fremlagde — efter Kaldsbogen — en Klage af Hans Johnsen 25 Febr. 1651. 1655 var Zacharias Schanche her paa Visitats. Efter Landstad døde han 1661, begravet 6 April, men det maa — som det sees af den følgende være 1660. Han var gift med Christina Nielsdatter, der var Enke 24 Nov. 1662.

Werner Hanssøn Morland

blev 6 April 1660 kaldet paa den Betingelse, at han skulde ægte Enken Christina Nielsdatter.³ Han deponerede — privat

¹ Theol. Tidsskr. f. d. luth. K. i Norge III R. 2 S. 537.   ² Ibidem.

³ Optegnet af Z. Schanche i Seljords Ministerialbog.

dimitteret — 3 Nov. 1651¹ og antages af Landstad for Broder til Amund Hansen Morland i Kviteseid og Jakob Hansen Morland i Fyresdal og siden i Vinje. Han ægtede ikke Preste-Enken, der lod sig nøie med at beholde Indtægterne af Mæls Annex. Hun førte Proces med en Bonde 1668. Almuen var misfornøiet med Hr. Werner, der sees 1667 at have ført Proces om en Plads. Han synes — efter Landstad — at have været en vrangvillig og egennyttig Mand, og Almuens Besværinger bragte ham 1675 under Provsteret. 1676, 12 Sept. klagede den atter over ham for Kirkeforsømmelse, ublu Krav paa Indtægter og Grovheder paa Prædikestolen. Til en Bonde skulde han her have sagt, at „diefvulen skulde blifve hans sidste Prest och staa ofver hans Graf“. Slotsloven paabød, at Provsten uopholdelig skulde tage Sagen under Behandling, og skulde Werner Hansen ikke kunne vedblive i Embedet, da indstilledes til Biskopen at lade Kapellanen Jørgen Siufverson Munk beskikke til midlertidig at opvarte Embedet. 21 Febr. 1677 holdt Zacharias Schanche Visitats i Attraa Kirke. Der var stort Klage-maal over Hr. Werner, der antagelig var suspenderet. Han maa formodentlig være bleven i Embedet. Efter Landstad døde han 19 April 1682 (gravfæstet 3 Mai 1682), Eftermandens Ansøgning om Embedet er dateret 16 Marts 1682.²

Jens Hauritz

deponerede fra Christiania Skole 18 Juli 1667. Han søgte Embedet 16 og blev udnævnt 18 Marts 1682. At han er udnævnt før den gamle Prests Død ser besynderligt ud, men kan jo have sin Grund i, at man var ganske sikker paa, at den meget snart vilde indtræde, og at det maatte være Eftermanden meget om at gjøre at have Vinterføre til sin Flytning i disse overordentlig vanskelige Fjeldegne. Der siges Intet om, hvad han var eller havde været. Landstad har optegnet om ham, at den saakaldte Sahlshytte i hans Tid blev forstyrret, — nogle sagde af Hr. Jens selv. Han døde i Marts 1692.

¹ Univ. Matr. I S. 232.   ² Cancell. Indlæg i Rigsarkivet.   ³ Univ. Matr. I S. 343.

Peder Friderichsøn Green

deponerede fra privat Skole 22 Juli 1687 og blev Baccalaureus 25 Juni 1688.¹ Efter Landstads Optegnelser skal han være født 26 Dec. 1670, hvilket neppe kan være muligt, da han allerede 24 Marts 1692. — altsaa kun lidt over 21 Aar gammel — søgte Tinn og fik det 26 samme Maaned.² Han blev Provst 1718 og døde 31 Jan. 1726. Gift med Mette Røyem, der overlevede ham. Børn: 1) Anna g. m. Jesper Achton, Faderens Kapellan. Hun døde i Barselseng 14 Dec. 1720, 25 Aar gammel. 2) Else g. m. Major Christofer Budde. 3) Helvig Maria g. m. Johan Christian Suchsdorf i Holden. 4) Pernille gift 27 Sept. 1726 med Kaptein Oluf Budde. 5) Thomas var ved Faderens Død 12½ Aar gammel. Peder Green var en Velstandsmand. Hans Bo var paa 2456 Rdlr.

Kapellan.

Jørgen Siufversøn Munk

skulde efter Slotslovens Bestemmelse 1676 beskikkes til at styre Embedet, om Werner Hansen Morland ikke kunde vedblive. Der siges Intet om, hvorvidt han har været Kapellan i Tinn eller andensteds.

Vinje

med Rauland og Næsland.

Søren Hanssøn Opsloe

var Sogneprest her 1601.³ Hans Hustrus Navn var Kirstine Christiansdatter, og han havde en Datter Berte — efter en Indskrift i Kirken. Paa en Gravsten paa Vinje Kirkegaard har Wille læst: Her hviler Kirstine Kristdtr. som døde paa Vinje

¹ Univ. Matr. II S. 152. 158.   ² Cancelliets Indlæg i Rigsark.

³ Willes Optegnelser v. L. Daae N. H. T. II R. 3, 179.

den 30 Mai anno 1607. Søren Hanssøn blev 18 Febr. 1610 forflyttet til Kviteseid.

Sven Gundersen

gjorde — efter Willes Optegnelser — 1610 en Slaatte Dovning,¹ som endte med Slagsmaal og Manddrab. Ved Biskop Niels Glostrups Visitats 1618 blev han funden uskikket „til at betjene den fattige Menighed“.²

Henrik.

Om ham vides intet andet end, at han døde i Pesten 1629.³

Ole Nielssøn Kjøbenhavn

findes omtalt under Kapellanerne i Tveid, hvor han var i 14 Aar fra 1622—36. 1639 fik han af Biskopen Befaling at reise hid og betjene Kaldet, men maatte vende tilbage, da Almuen „ikke skjøttede om ham“. Han blev atter paalagt at blive der, til Biskopen 2 Okt. 1640 kom paa Visitats. Han var her nu. til 13 Sept. 1670, da han fik Kaldsbrev. Han døde 14 Dec 1675 (gravfæstet 22 Dec. s. A.). Han havde da været Sognepr. her 36 Aar og tidligere 14 Aar Kapellan i Tveid.

Jacob Hanssøn Morland.

Om ham se Fyresdals Sogneprester (S. 173). Han blev der afsat 1672, men siden benaadet og 1676 udnævnt til Sogneprest i Vinje, hvor han blev indsat 11 Juni. Almuen i Vinje androg i 1676, at Hr. Jacob Hanssøn, der havde erholdt Kaldsbrev, var en Mand af godt Middel, som foruden Kald vel kan leve, og at der fandtes en Kapellan i Kaldet, som dennem nu udi 10 Aars

¹ Naar der er vanskeligt at faa Høestbjerget, hvor meget ligger ude, samles Naboer og andre til Hjælp med Arbeidet — uden Betaling, men mod god Kost.

² A. E. Eriksen i N. H. Tidsskr. III R. 2, 533.

³ Willes Optegnelser og efter ham Qvisling. Landstad har ikke kjendt ham.

Tid haver betjent og Prædikestolen der opvarted, hvorfor de ansøgte om, at Kapellanen maatte faa Kaldet. Stath. resol. 29 Juni 1676, at Almuen havde at holde sig Kongebrevet efterretteligt under Straf som for kgl. Maj. Mandaters uvillige Overtrædere.¹ 3 Aug. 1692 indgav han Ansøgning om at faa oplade Kaldet til sin Svigersøn Abraham Larsen Qvislin.² Der havde gaaet Rygte om, at han var død, og han antog, at det var udspredd af Fogden Hercules Weyer. Efter dette skulde Kaldet være givet til Fogdens Broder Student Andreas Weyer — uanseet at der var en Kapellan i Kaldet. Han havde nu tjent i over 40 Aar som Prest, var 73 Aar gammel, og det faldt ham haardt at maatte drage til Kjøbenhavn for at faa sit Ønske opfyldt, hvilket lykkedes, da Svigersønnen blev kaldet til hans Eftermand 3 Sept. 1692. Efter Willes Optegnelser blev han Provst 1683 og døde 1698. Han fik kongelig Tilladelse til at vedblive som Provst efter at have opladt Kaldet.

Abraham Larsen Qvislin,

Søn af Lars Ibsøn Q., Slotsprest paa Akershus († 1700),³ og Else Christensdatter. Han deponerede fra Christiania Skole 31 Mai 1681.⁴ Efter Landstad var han Kapellan her 1689, og han er maaske bleven det før, da Jakob Morland i sin Ansøgning af 3 Aug. 1692 siger, at han har været det „en rum Tid“. 3 Sept. 1692 blev han Sogneprest. Faye anfører i sine Optegnelser, at der i Arkivet ikke findes Spor efter ham, men 22 Juli 1738 blev der holdt en Aastedsforretning paa Prestegaarden, ved hvilken et Vidne udtalte, at han tjente i 9 Aar paa Vinje hos salig Hr. Abraham, og det var nu omtrent 20 Aar siden. Efter Landstad, der ellers kjender lidet til ham og Forholdene her i hans Tid, skal han være død 1722. Han var gift med Jakob Morlands Datter. Af hans Børn kjendes en Datter Kirsten, der efter Landstad var født 6 Jan. 1691 og 1708 blev gift med Hans Jensen Ørn til Egeland.

¹ E. A. Thomles Meddelelse.   ² Cancelliets Indlæg.   ³ Om ham se P. H. T. V S. 213. Biogr. Lex.   ⁴ Univ. Matr. II S. 110.

Kapellaner.

Abraham Larsen Qvislin.

Jens Holst

var Medtjener her 6 Jan. 1686. (E. A. Thomles Meddelelse).

Register.

	Side		Side
Aalborg H., Sp. Korsør	168	Anders Michelsen, Sp. Lund	27
Aalborg Michael, Sp. Seljord	177	Anders Nielsen, Sp. Chr.sand	83
Aamli Aanon	166	Anderssøn Andreas, Kap. Valle	167
Abel H. M., Sp. Bygland	160—61	Anderssøn Claus, Foged	184
Abigael g. Nielsen	59	Andersøn Elias, Sp. Skonevik	126
Abraham Engelbrechtsøn, Sp. Avaldsnes	12	Andersen Jens, Sp. Strand	125
Achton Anna	184	Andersen Valentin	5
Achton Jesper, Kap. Tinn	187	Anna g. m. Peder Hieronymi	65
Achton Jørgen, Prest i Tinn	184	Anna Andersdtr.	145
Adelus Torstensdtr.	7	Anne Andersdtr.	162
Adrian Nicolaisen	19	Anne Christine Hansdtr.	6
Agricola Elias	32	Anna Clausdtr.	181
Agricola Jacob, Sp. Haaland	33—35	Anne Clausdtr. g. Tausan	22
Agricola Johannes	36	Anne Hansdtr. g. Torphæus	14
Alant Niels, Sp. Jelse	91	Anne Jacobsdtr.	17
Alhed Christophersdtr. g. Drucken	99	Anna Jensdtr. g. Trane	28
Alhed Samuelsdtr. g. Wegner	81	Anna Jensdtr.	126
Alm Niels	6	Anna Kjeldsdtr.	45
Alslev Jens, Kap. i Oddernæs	75—76	Anne Lauritsdtr.	134
Alslev Maren	75	Anne Lauritsdtr. g. Lind	114
Amdal Anne	136	Anne Lauritsdtr. g. Madsen	117
Amdal Bent, Sp. Gjerstad	135	Anna Ludvigsdtr.	163
Amdal Ellen g. Hyllen	136	Anna Madsdtr. g. Undal	71
Amundsen Hans	172—74	Anna Nielsdtr. g. Hiermand	96
Anchersen P., Kap. Eker	99	Anne Nielsdtr. g. Skelderup	83
Ancker Maren g. Wegner	81	Anne Rasmusdtr. g. Uro	84
Anders, Prest i Hjartdal	180	Anne Torbjørnsdtr.	154
Anders Albretsøn	13	Anne Torgersdtr.	130
Anders Hanssøn, Kapellan i Undal	61	Arentz Engel g. Godtzen	40
Anders Johnsen, Sp. Skonevik	14	Arentz Peter, Sp. Kvinnherred	40
Anders Jonsen, Tolder	71	Arneberg U. F., Provst	163
		Arntsen Anders, Kap. Kvinesdal	65
		Arntsen Rolf	79

	Side		Side
Arntzen Anders	45	Boesen Hans, Sp. Hjartdal	184
Arntzen Kirsten Kjeldsdr.	45	Bohl Styring	157
Antonius Frantsen, Kap. Lund	27	Bonde Elisabeth	56
Aslachson Anders, Sp. Skudenes	5	— Helvig	36 37
Astrid (Alis) Hansdr. g. Jørgensen	81	Bondesen Hans, Sp. Skudenes	5
Bagger Ole, Sp. Christiansand	74—76	Borchardsen Alhed g. Jersin	74 83
Bang Knud, Sp. Selje	178	Borchmann Ole, Prest i Thjem	59
Barbra Salvesdr.	139	Borregaard Kirsten	137
Barfod Hans, Kapellan	168	Borse Søren, Sp. Hjartdal	181
— Knud, Sp. Sneum	188	Boum Cecilie g. Friis	34
— Margrethe g. Turrimontanus	168	Brandt Christian	34
Barsø Agnete	11	Brasen T., Sp. Øiestad	139
— Casper	11	Bredal Erik, Biskop	84
— Jens, Sp. Torvestad	11	Breder Anfin, Sp. Sund	10
Bechmann Ev.	122	— Jørgen do.	10
Behn Anders, Sp. Tveid	77—79—80	— Søren do.	10
Belitz Jens	149	Bremer Fredrik, Borgermester	153
Belitz Lauritz, Sp. Moland	148	— Johanne g. Sverdrup	153
Bender Cecilie g. Wegner	81	Brinch Kirsten g. Kylstrup	82
Bendix Bendixson, p. K. Torvestad	9—11	Broch Tyge, Sp. Nerstrand	109
Bendixson Arendt, Kap. Holt	153	Brockenhuus Jørgen	32
Bendixson Bent, Kap. Stavanger	119	Bruenech	42 43
Benkestok Adeluds	50	Brunsteen Mette	11
Berete Hansdr.	135	— Søren, Sp. Skjold	11
Berete Tørrisdr.	158	Bruun Søren, Sp. Sogndal	19 23
Bergitte Jacobsdr.	59	Brynkilde Knudsdr. g. Hjelm	105
Bernt Christensen, Sp. Avaldsnes	14	Brøe Bent, Sp. Torvestad	8
Berntson Lauritz, Sp. Ly	33	Brøgger Søren, Sp. Valle	166
Bertel Bertelsen	36	Buch Elen g. Feiff	141
Bilde Anders	118	— Mette g. Seehuus	23
Bilde Esge	13	— Hans, Sp. Vørslev	23
Bilde Henrik	17 32 42	Budde Christofer Major	187
Bircherod, Biskop	141	— Oluf, Kaptein	187
Birkrem Laurits, Sp. Lund	27 30	Budding Kirsten g. Riis	52
Bjelke Jens	14 32	— Maren g. Hegelund	52
Blix Mentz, Sp. Jelse	92 133 56 58 59	— N., Sp. Vanse	51
— Mogens, Prest i Thjem	60 158	Bugge Anna Hansdr.	36
— Mogens, Sp. Jelse	159	— Esaias, Sp. Valle	165
Bloch Thomas, Sp. Fyresdal	173	— Hans, Sp. Etne	165
Blom Fredrik, Sp. Laardal	175	— Kirsten	166
— P., Provst	165	— Maren	166
Blomme Anna	37 38	— Mathea	169
— Bent	37	Christen, Kapellan Sogndal	20
— Berthel	37	— Pedersen, Sp. Undal	59
— Oluf, Sp. Haaland	37	Christensen Christen, Sp. Bygland	161
Bodil Nilsdtr.	149	Christensen Jens, Sp. Fyresdal	171
		— Jens, Sp. Tinn	184
		— Kjeld, Sp. Nors	162

	Side		Side
Christensen Laur., Prest	49	Ellingsen Simon, Sp. Nerstrand	108
Christian IV	83	Else Henriksdtr. g. Drucken	99
— V.	176	Engelbrecht Jørgensen, Sp. Dom-	
— Torgersen	130	kirken i Bergen	12
Christina Nielsdtr.	185	Eriksen A. E., Rektor	170 183
— Thornsdtr.	91	Eriksøn Jørgen, Biskop	44 83 104
Claus Bertelsen, Præsident i		Erling Olafson, Prest	89
Chr.sand	73	Euphemia g. Povelsen	96
Claus Pederssøn, Sp. Undal	56 60	Euromontanus Anna	47
Clausen Henrik	60	— Hans, Sp. Høiland	46
— Jacob, Sp. Aamli	167	— Maren	47
— Jacob, Kap. Vanse	49 54	Evje Peder, Sp. Bygland	163
— Jørgen, Sp. Oddernes	70		
— Peder, Provst Sp. Undal		Faaberg Niels, Sp. Søgne	86
25 49 51 56 63 134 135		Falch Abraham, Kjøbmand	138
Coldberg Niels, Sp. Lyngdal	56	— Johanne g. Scavenius	138
Cramer Fr., Sp. Evenvik	43	Faning Jon, Sp. Lærdal	126
		Feiff Daniel, Sp. Øiestad 141 142 149	
Daae L. Professor	58 64 80	— Jørgen	141
Dagfinnson Christen, Kap. Stav-		Fennefos Ole, Bonde	157
anger	116	Flintzholm Margrethe g. Kirse-	
Dahl Carl, Degn	86	bom	18
— Gro g. Trane	45	Foss Anders, Biskop	117
Daniel Pedersøn, Sp. Vanse	51 54	— Magdalene	177
Darre Gidsken g. Riberg	60 158	Frantzson Damianus, Sp. Skjold	
Davidson Anders, Sp. Holt	151		94 95
Debes Lucas	15	Fredrik III	63
Diriksøn Anders, Orgelmester	75	Fredrik Eriksøn	135
Dons Aug., Sp. Valle	166 167	Fredriksen, Sp. Søgne	86
— Bertel	166	Fris, Boethe, Sp. Ly	34
— Esaias	166	— Daniel, Foged	148
— Kirstina	166	— Hielradt g. Mule	147 148
Dorthe Povelsdtr.	61	— Jacob Lagmand	148
Dorthe Engelbrechtsdtr.	12	— Johan, Borger	34
Dorothea Jørgensdtr.	179	— Jørgen, Sp. Suldal	103
Drucken Alhed g. Anckersen	99	— Lucas, Kap. Avaldsnes	15
— Hans, Sp. Vikedal 98 156		— Søren, Kap. Chrsand 70 71 76	
— Margrethe	99	Frost Christen	91
— Povel, Sorenskriver	99	Fugl Tollach, Sp. Bjelland 66 67	
Dumetius Søren, Sp. Moland	147		68 69
		— Niels	92
Edvardsen, Edvard, Mag. Kon-		Gabriel Michelsen	27
rektor	15	Gammel Claus, Lektor	130
Egtved Sophie g. Wesling	143	Garten Knut	150
Eiloff, Lensmand	134	Giøde Giødesen, Sp. Ly	34
Elen Christensdtr.	6	Giøe Christopher	57 61
— Christiansdtr. g. Amdal	136	Gjærris, Kap. til Øiestad	142
— Hansdtr.	6	Glostrup N. S., Biskop	51 178 187
— Hansdtr.	136	Godtzen Agnete g. Hegelund	94
Elisabeth Kjeldsdtr.	45		

	Side		Side
Godtzen Anna g. Schive . . .	48	Hans Clausen, Sp. Bjelland . . .	66 67 68
— Anne Søfrensdtr.	45	— Erichsøn, Bonde	134
— Christian, Sp. Lund	28	— Erichsen, Bonde	157
— Hans, Sp. Nerstrand	110	— Hanssøn	6
— Hartvig, Kap. Stavanger	103 5 20	— Lauritzsøn	148
— Jens, Sp. Stavanger 6 40	46 96 115 120 121 124	— Nielsen, Sp. Undal	59
— Johanne g. Friis	103	— Søfrensen, Sp. Holt	62
— Karen g. Skanke	25	Hanssøn Jens, Prest Chr.sand.	141
— Maren g. Saxe	38	— Laurits, Sp. Seljord	176
— Mette g. Prahl	6	— Oluf, Kap. Holt	155
— Peder, Sp. Kvinesdal	58	— Søfren, Kap. Holt	154
	64 65	Hansen Peder p. Narvestad	120
— Søfren, Borgermester	28	— Søren, Sp. Kviteseid	169
	39 65 94 110 115	— Torger, Sp. Egersund	114
— Søfren, Provst	35 38	Harbau Jørgen	57
— Søfren Jensen, Sp. Klep	40 41 47	Harboe Maren	151 152
— Søfren Søfrensen, Sp. Klep	39 41	— Peder, Foged	152
Gotzow Hans J., Sp. Lyngdal	54 57 64	Hase Elisabeth	101
— Maren	58	— Jacob, Sp. Suldal	100
Greger, Sp. Laardal	174	— Karen	101
Green Anna	187	— Pernille	101
— Else	187	Hatting	10—12
— Helvig	187	Hauritz Jens, Sp. Tinn	186
— Peder, Sp. Tinn	187	Hegelund Anders, Sp. Avaldsnes	15
— Pernille	187	— Christen, Sp. Do.	14 15
— Thomas	187	— Christine g. Godtzen	40 96
Grubbe Peder	50	— Christine	15
Grue Andreas, Kjøbmand	152	— Ditlov	14
Guldager Anna	10	— Elisabeth	14
— Willum, Sp. Sund	10	— Johanne	14
Gunder Michelsen, Sp. Skjold	93	— Kirsten	14
Gundersen Sven, Sp. Vinje	187	— Edvard	15
Gyhme Hans, Sp. Tinn	183	— Peder A., Sp. Lyngdal	52 55
Gyldenløve Christian	109	— Søfren, Sp. Skjold	93—96
Gyldenstjerne Axel	111 165	Heilmann Gabriel, Kap. Klep	41
Gøye Christopher	153	Helene Jonasdtr. g. Mikkelsen	100
Hagedorn Martha g. Hofmann	91	Hellie Thollesdtr.	39
Hals, Kaptein	152	Helvig Rasmusdtr.	7
Hamborg Knud	30	Henrik, Sp. Vinje	187
Hammer Lars, Kap. Lund	30	Hesbø Knud	129
Hans, Sp. Søgne	85	Hüs Barbra	139
— Sp. Skjold	93	— Christen, Skriver	139
— Prest i Faaberg	178	Hilmann Chr.	122
— Sp. Slidre	134	Hinne Anna g. Hegelund	14
— Berthelsen	36	Hintzholm Hans, Sp. Helleland	22 23
		Hjelm Elen	106
		— Janiche g. Rosenkilde	122
		— Jens Jonassen, Sp. Hjelmeland	105
		— Jonas, Sp. Hjelmeland	105 6 7

	Side		Side
Hjelm Margrethe g. Sørensen	106 122	Jeger Christian, Sp. Helleland .	22
— Peder, p. Kap. Strand .	127	— Claus, Sp. Taarnby	22
Hjelmeland Marcus	106	— Johanna	23
Hiermand Anne g. Godtzen . .	96	Jens Pedersen, Sp. Hjelmeland	103
— Anna Cath.	109	Jensen Christen, Sp. Øiestad	139 150
— Inger	109	Jenssøn Jonas, Sp. Stavanger .	105
— Jens, Lector . 90 96	109	112 116 118	
— Peder, Sp. Nerstrand	108	— Laurits, Kap. Stavanger	119
	109 110	Jensen Peder, Sp. Gjerstad . .	133
Hjorteland Peder, Sp. Torvestad	7	Jenssøn Simon, Borger	112
	11 13	— Søfren, Sp. Rennesø .	123
Hofmann Søren, Sp. Jelse 90 91	129	Jensen Søren	33
Holch Z., Prest p. Vedø	178	— Tobias, Rector	130 131
Holm, Amtmand	77	Jersin G. B., Sp. Voss	74
Holst Bertel, Kjøbmand	53	— Jacob, Biskop 74 83 116	150
— Hans	53	— Jens, Sp. Chr.sand	74
— Ida	53	— Joachim	122
— Ingeborg	53	— Marie g. Malmø	83
— Jens, Kap. Vinje	190	— Johanne Madsdr. .	170—171
— Povel, Sp. Vanse	53	Jon Christiansøn	49
— Povel	53	— Ellingsen, Sp. Haa	41
Holt Anders, Sp. Flesberg . . .	152	— Lauritssøn, Sp. Skudenes .	6 7
— Oluf Hanssøn, Kap. Holt	61	— Maurtssøn, Sp. Egersund	16 24
Hommelhagel Catharina	163	Jørgen Jørgensen, Sp. Kvines-	
Hougen Karen	157	dal	58 64 65
Humble Johanne g. Reimer	115 130	Jørgen Thomassen, Sp. Kvines-	
— M., Biskop	115	dal	57 63
— Rebekka	33	Jørgensen Claus, Sp. Tveid	78 148
Hvatz Jacob, Byskriver	110	149	
— Sophie g. Godtzen	110	— Daniel, Sp. Hjelme-	
Hyllen Hans, Sp. Gjerstad	135 136	land	103 104
	137 138	— Jacob, Kap. Mandal	84
Hærup Peder, Prest	94	— Jens, Sp. Stavanger	111
Høg Jacob, Sp. Hjelmeland . .	104	— Samuel, Sp. Mandal .	80
— Borgermester	104		
Ibsen Margrethe g. Broch. . . .	109	Kaas Jørgen	17 111
Ifversøn Reier	129	Karen Andersdr. g. Malmø	70 83
Ingeborg Anfinstr.	10	— Hansdr. g. Kirsebom	17 18
Ingeborg Jonadr.	126	— Hansdr. g. Lind	114
Isach Jørgensen	64	— Jacobsdr. g. Kirsebom	76
Jacob, Prest i Hjelmeland . . .	103	— Lauritzdr.	148
— Hanssøn, Sp. Sogndal .	16	— Nielsdr.	135
— Hansen, Kapellan. . . 67—68		— Olsdr. g. Godtzen	40
— Larsen	30	— Ovesdr. g. Schreuder .	95
Jacobsen Bertel, Sp. Haaland .	36	— Pedersdr.	174
— Christian, Sp. Bygland	159	— Sørensdtr.	172
— Johanne	125	— Thorsdr.	70
— Simon	125	Kjerteminde Hans, Sp. Homme-	
		dal	144
		Kierulf Johanne g. Jørgensen.	79

	Side		Side
Kingling C., Kaptein	166	Laurits Janssøn, Rector	14
Kirsebom Carsten	19	— Jensen	29
— Daniel, Sp. Lund 20 30 60		— Jensøn, Kap. Stavanger 119	
— Daniel, Kap. Lund 29 31		— Kristensen, Sp. Klep	38
— Elisabeth g. Rasch	29	— Lauritssøn	79
— Gabriel	19	— Samuelsen, Sp. Haa	43
— Jacob, Kap. Oddernæs 75		Lauritzsøn Peder, Sp. Laardal. 174	
— Jacob, Sp. Sogndal 17 18		Leganger Anna g. Schultz	44
	75 97 99	— Erik, Sp. Torvestad.	11
— Jochum, Guldsmed	18	— Lars	43
— Kristine g. Schive	29	— Peder, Sp. Haa 35 42 43	
— Thomas	19	Leigh Elisabeth	15
Kirsten g. Bent Brøe	9	— M., Lector	15 46 79
— Eriksdtr.	135	Lem Iver, Forvalter p. Utstein 14	
— Mathisdtr.	8	— Mette Iversdtr.	33 34
— Pedersdtr. g. Tausan	120	Lemb Lars	75
Kirstine Christiansdtr.	187	Lene Splidsdtr. g. Nordal	43
Kjøbenhavn Ole, Kap. Tveid 79 187		Lind Ambra	183
Kiølner Didrik, Tolder	122	— Christen, Sp. Haa	41 43
Kliim Lars, Sp. Hommedal 145 146		— Christen, Sp. Rø	42
Knud Pedersen, Sp. Bjelland 61 66		— Christian	183
Knudsen Ariel, Sp. Aamli	167	— Detlof	183
— Asbjørn, Sp. Tinn 184 185		— Elen	129
— Jørgen, Sp. Skien	178	— Elen g. Hufly	42
— Knud, Befalingsmand		— Gabriel, Sp. Stavanger 42 114	
paa Utstein	122		128 182
Kobro M., Sp. Moland	147 148	— Gabriel, Løitnant	42
Kraft Daniel, Sp. Vanse	51	— Hanna	152
Krag, Oberst	68	— Hans	182
— PederNielsen, Sorenskr. 17 36		— Jørgen, Prest(?)	42
Kristine Danielsdtr. g. Schive. 69		— Karen g. Leganger	42
Kristofer Sigurdson, Sp. Aavalds-		— Lars	183
nes	12 13	— Laurits, Sp. Hjartdal	182
Kruse Aamund, Raadmand	155	— Laurits, Prest.	114
— Anne	155	— Laurits	17
— Gabriel	112 113	— Laur., Sp. Aamli	163 168
Kylstrup C., Prokurator	82	— Laurits, Sp. Stavanger.	24
— K., Sp. Mandal 81 82 84 85		— Maren g. Svegning	42
— K., Sp. Opdal	82	— Margrethe g. Hufly	42
— Maren g. Kraft	82	— Mogens, Sp. Holt 151 153 154	
Lampe J. F., Provst 10 12 40 42		— Peder, Kap. Hjelmeland 104 107	
	43 74	— Petronelle	163
Landskrone Niels, Sp. Seljord. 177		— Povel	183
Landstad M. B.	180	— Samuel, Sp. Vikedal	98
Landsverch Dorthea	157	— Samuel, Sp. Finnø	117 128
Lange Gidske g. Skelderup	83	— Søfren	183
Laurits Hanssøn, Kapellan	57	Lindegaard Susanne	173
— Hansen paa Fiskaa	45	Linland Erich, Sp. Gjerstad 134 137	
— Jacobsen	18		138 144 146
		Lisbeth Lauritsdtr.	17 18

	Side		Side
Lister Daniel, Sp. Vanse	52	Margrethe Jørgensdtr. g. Hjelm	105
v. d. Lith Lene g. Rosenkilde	122	— Lauritsdtr. g. Godt-	
Lofstad Christen	141	zen	29
— Jens, Sp. Øiestad	140	— Madsdtr. g. Scheen	72
— Margrethe	140	— Pedersdtr.	21
Lucht Maren g. Munch	145	— Simonsdtr.	112
Lucretia, Preste-Enke	108	Maria Jacobsdtr. g. Løf.	124
Lynge Anne	140	Mariager Hans Sp.	157 165
Lystrup Adelut.	153	Marit Knudsdtr.	10
Løf Anna g. Friis	103	Marite g. m. Jacob Agricola	36
— Bjørn, Sp. Rennesø	123 124	Marthe Lauritsdtr.	148
— Mette	124	— Mortensdtr. g. Clausen	66
— Thomas, Sp. Rennesø	124	Mathias Henriksen, Sp. Klep	39
Løvold O. A.	13 36 44	Mauritssøn Jon, Provst	48
Madtz Lauritzsøn	148	MechlenburgMargrethe g. Stock-	
— Kap. Hjartdal	182	feth	53
— Sp. Tinn.	184	Medelfar Nils, Kap. i Stavanger	32
Mattssøn Anders Provst	49	— Oluf N., Sp. Klep	39 40
Madsen Hans, Kap. Stavanger	119	Mesel Erik, Sp. Øjestad 140 142	175
— Jens, Kap. Stavanger	117	— Fredrik	175
— Lambert, Thingskriver	172	— Marthe	175
— Lauritz, Sp. Moland.	148	— Ole, Sp. Laardal	140 175
— Niels, Kap. Hommedal	146	Mette Rasmusdtr.	7
— Rasmus, Sp. Lyngdal.	55	Meyer Sophia g. Holst	53
Magdalene g. Sp. Søren Ras-		Michel Lauritssøn.	32
mussen	78	— Nielsen, Sorenskriver	91
— Svendsdatter	44	— Skytt, Prest i Avalsnes	13
— Thomisdatter g. Dag-		Mikkelsen Jens, Sp. Kviteseid. 170	
finnsen	116	— Knud, Sp. Stavanger	111
Magnus M. H., Sp. Skjold.	95		112 119
Malene Pedersdtr. g. Drucken	99	— Peder, Sp. Helleland	21
Malmø Anders, Sp. Mandal	70 83	— Rasmus, Sp. Suldal 100 126	
— Hans, Raadmand	70 83	— Willads	2
Maltesen Otto, Sp. Tynes	109	Moe Bernt	43
Mandal Samuel, Kap. Helleland	24	Mogensen M., Sp. Hobøl	91
Mansfeldt Peder, Foged	143	— Malene g. Tyrholm.	92
Marcus Pedersøn, Sp. Jelse	89	Morland Amund, Sp. Kviteseid 170	
Maren Clausdtr. g. Scheen	73	— Hans, Sp. Tønsberg	143
— Hansdtr.	148	— Jacob, Sp. Fyresdal	172
— Hansdtr. g. Schrob.	32	— Susanna g. Paus	171
— Lauritsdtr.	148	— Werner, Sp. Tinn	188
— Nielsdtr.	157	Morsing Jens, Sp. Hjelmeland 105	
— Nielsdtr. g. Jørgensen	104		107 120
— Pedersdtr.	44	Morten Andersen, Rektor.	72 76
— Wilhelmsdtr. g. Kirsebom	18	— Nielsen, Bonde	97
— Willumsdatter	65	Mortensen Olaus, Sp. Hommedal	143
Margrethe g. Sp. Anders Nielsen	70	Moth, Oversekretær	121
— Edwardsdtr. g. Hege-		Mule Anders, Sp. Moland 78 147	
lund	15		149 150
		Müller J., Amtmand	168

	Side		Side
Munch Anne	146	Olufsen Kristiern, Sp. Kviteseid	169
— Erich	139	— Niels, Kap. Holt	153
— Friedrich, Sp. Hommedal	145 146	Opdal Inger g. Belitz	149
— Friederich. C.	146	Opsloe Søren, Sp. Vinje	187
— H., Biskop	19 136	Orning Bernt	93
— Margrethe	146	Oterbeck Mikkel	176
— Rasmus, Sp. Asminderød	145	Otto, Kap. Rennesø	125
— Siselle	146	Paasche N., Biskop	178
Munk Jørgen, Kapellan	186	Palle Rasmussøn	7
Münneemann Anna	109	Paludan Hedvig	162
Munthe Helvig g. Schultz	44	— Lucas	15
Mylling Helle g. Friis	148	Passen, Student	37
Møglestue Maren	147	Paus Christen	182
Nannestad Fr., Biskop	161	— Christian	182
Nestedt Søren, r. Kap. Holt	86 153	— Cornelius	182
Niels (den stærke), Prest i Bygland	160	— Hans, Sørenskriver	171 182
Niels Bertelsen	36	— Johan, Lensmand	182
— Christensen, Lagmand	20	— Peder S.	182
— Lauritssøn, Lagmand	83	Peder Eriksøn	135
— Mortensen, Sp. Ly	31	— Hanssøn, Kap. Torvestad	7
— Pedersøn, Sp. Nerstrand	103	— Henricksøn, Sp. Jelse	88
— Pedersøn, Sp. Vikedal	97	— Hieronymi, Kap. Kvinesdal	65
— Søfrensen	32	— Jenssøn, Sp. Høiland	44
— Torjussen, Bonde	163	— Michelson, Sp. Helleland	21
Nielsen Anders, Prest Oddernes	70	— Nielsen, Renteskriver	59
— Jens, Biskop	176	— Nielsen, Sp. Haa	42
— Jørgen, Raadmand	179	— Pedersøn, Sp. Tveid	78
— Knud, Sp. Suldal	100	— Pedersøn, Sp. Vikedal	97
— Laurits, Sp. Moland	147	Pederssøn Anders, Sp. Fyresdal	172
— Laurits, Sp. Gjerstad	134	— Christen, Prest i Aurdal	134
— Laurits, Borgermester	104	— Christofer, Sp. Evje	156 158
— Peder, Sp. Valle	164	— Claus, Sp. Undal	158
Nordal Erik, Sp. Leikanger	43	— Daniel, Sp. Finnaas	178
Normann, Fr., Sp. Hjartdal	184	— Daniel, Kap. Vanse	48
— Niels, Sp. Kvinesdal	62	— Hake, Sp. Hommedal	144
Nors Hans, Sp. Bygland	162		152
Nykjøbing Kjeld Hansen, Sp. Høiland	45	— Jacob, Kap. Ståvanger	119
Nøring (Røring?) Lisbeth	154	— Jens, Sp. Bygland	1 42 162
Olaussen Lauritz, r. Pastor Finnø	129	— Jens, Sp. Korskirken	178
Olpius Johan, Sp. Vanse	53	— Jonas, Sp. Korskirken	178
Olsen Rasmus, Sp. Rennesø	123	— Knud, Sp. Bjelland	158
Olssøn Erik, Sp. Gjerstad	33 56 60 61	— Kristen, Sp. Haaland	35
— Nils, Sp. Hjartdal	180	— Niels, Sp. Valle	165
Oluf Bendixsøn, Sp. Sogndal	17	— Pedér, Sp. Alstadhaug	178
Olufsen Jens, Sp. Lyngdal	56	— Søren, Byskriver	106
		Philipsøn Dagfind, Prest i Bjelland	60 66 69 153

	Side		Side
Philipsen Thomas, Sp. Evje	66 158	Reimer Christian, Sp. Finnø	115 130
Piil Anna g. Lind	98	— Elleng. Godtzen	103 115 121
— Christen	98	— Elen g. Morsing	105
— Christense	98	— Henrich, Sp. Stavanger	34
— Hans, Sp. Vikedal	97 104	105 114 120 121 127 130	
— Nathanael	98	— Henrik	115
— Rasmus	98	-- Henrik, Sp. Egersund	25
Post Abraham, Sp. Hjartdal	184	— Henrik, Sp. Søgne	86
— Hans, Sp. Laardal	176	— Ingeborg g. Godtzen	115
Povel Christensen	143	— Jonas, Sp. Sogndal	19 20
— Hansen	140	— Kristina f. Faaborg	86
— Povelsen, Kap. Skjold	93 96	— Marcus, Sp. Ly	34
Povelsen Mads	94	— Marcus, Kap. Søgne	88
Prahl Axel	6	Reimers Peter, Maler	25 115
— Brostrup	6	Rennom Even, Lensmand	32
— Jens	6	Riberg Anna	60
— Jørgen, Sp. Skudenes	6	— Anders, Borger	60
— Maria	6	— Bergitte	60 62
— Niels	6	— Christofer	60
— Sophia	6	— Dorothea	60
— Tormod	6	— Gidsken	60
Qvale Kristine	162	— Jens	60
— Mats	7	— Maren	60
Qvislin Abraham, Sp. Vinje	189	— (Riiber) Mogens, Prest	
— Kirsten	189	i Mandal	60 85
— Lars, Slotsprest	189	— Niels, Sp. i Undal	58 59 61
Rafn P., Lagmand	128	62 155	
Ragnhild	116	— Peder	60
Rasch Anna g. Schytte	30	Riis Christopher	53
— Daniel, Sp. Egersund	26	— Helene	53
— Daniel, Kap. Lund	30	— Jacob, Krigskommissær	53
— Birgitte g. Storch	30	— Jacob	53
— Elisabeth g. Bjørnsen	30	— Povel, Stifts skriver	52
— Ingeborg g. Evje	164	— Povel, Sp. Ringsaker	53
— Jacob	30	Roch C., Soren skriver	183
— Jacob, Rektor	30	Roedt Peder	172
— Jens, Borgermester	164	Rosanus Thomas	122
— Johanna g. Hammer	30	Rose Elisabeth g. Friis	103
— Marie g. Larsen	30	— Peder, Sp. Strand	127
— Maren	30	Rosen Anniken	6
— Mogens, Sp. Lund	29 31	Rosenkilde Casper, Kbmd	121
Rasmus Jonsen	126	— Henrik, Kap. Stav-	
— Pedersen, Sp. Torvestad	7	anger	106 121
Rasmussen Abel, Sp. Tysnes	178	— Janike	106
— J., Kap. Strand	124	— P.V., Eidsvoldsmand	122
— Søren, Sp. Tveid	78	Rosenkrands, Stiftamtmand	121
Reiersen Torger, Prest p. Finnø	129	Ryssel Christian, Kap. Moland	149
Reimer Christen, Sp. Søgne	86	Samuel Pedersen, Lensmand	51
		Samuelson Niels	79

	Side		Side
Sara Gudmundsdtr. g. Morsing	105	Schive Søren Sørensen, Sp.	
Sara Hausdtr. g. Arentz . . .	40	Bjelland	68 69
Saxe Fredrik, Handelsmand . .	36	— Thorn, Sp. Bjelland . . .	68
— Jens, Sp. Haaland	37	— Thorn, Sp. Søgne	88
— Peder, Tolder	37	— Thorn, Byfoged	91
Schaaning Annecha	163	Schonevig Erik, Sp. Strand	120 126
— Christen, Sp. Avals-		Schreuder J., Sp. Skjold	95
— nes	13	— J. O.	97
Scabo (Scavenius) Claus, Prest		— Otto, Sp. Nykirken	95
i Stavanger	99 119 138	Schrob Søren, Sp. Ly	32
— Claus, Lektor	127	Schultz H., Kjøbmand	44
— Claus, Student	37	— Ludvig, Sp. Haa	44
— Claus, Sp. Haus	120	Schurmand Jørgen, Student . . .	55
— Ditlef, Sp. Stavanger	114 129	Schusig John	122
— Henrik, Kap. til Gjerstad	136	Schytte V., Sp. Lund	30
	137 138	Scytte P., Sp. Undal	60 62
— Biskop	38 77 114 116 119	— Justitsraad	147 148 157 162
— Lisbeth g. Schonevig	120 127	Sechmann B., Feltprovst	56
— Peder, Kap. Vikedal	99 120	Seehuus Hans, Sp. Helleland	23 24
Schanche (Skanke) Anna g.		Seehusen Christine g. Leigh . .	15
Scheen	38	Sigrid Christensdtr.	139
— Christen, Sp. Bygland	163	Simonsen Elling, Sp. Nerstrand	109
— Dorothea g. Trane	45		110
— Gabriel	48	— Elling, Sp. Finnø	128
— Huldberg	48	Siri Knudsdtr. g. Philipsøn	61 66 158
— Jon, Provst Mag.	177	Smid Jacob, Sp. Bygland	161
— Jonas Theophili, Sp.		— Karen	161
Høiland	41 47	— Lars, Borger	161
— Maria g. Wolf	179	Sode Søren, Sp. Tveid	77 79
— Severin	48	Sommer Bodil g. Seehuus	26
— Theophilus	48	Sophie Jensdtr.	89
— Theophilus, Sp. Eger-		Speilberg Hans, Provst	143 144 145
sund	25 47 122 163	Stang (Familjen)	43
— Z., Sp. Seljord	170 171 173	Steen Jelse, Bonde	89
	175 177 179 185	Staur Jørgen, Lagmand	120
Scheen Anders, Sp. Chr.sand	46 71 76	Stephanus, Professor	116
— Jonas, Sp. Tjølling	74	Stephansen Sophie g. Wesling	143
— Peder, Sp. Avals-	73	Stockfleth Antonette g. Scheen	74
Schelderup (Schjelderup, Skelderup)		— H., Biskop	162
— Adriane g. Eriksen	104	— Maren g. Riis	53
— Anne g. Schreuder	95	— Ole, Sp. Gausdal	53
— Christen, Sp. Søgne	86	Storch (Storck)	
— Cathrine	86	— Anders, Sp. Vase	59
— Daniel	86	— Edvard, Sp. Valle	30
— Jens, Biskop	83 86	— Johannes, Kap. Undal	60 62
— Ole, Sp. Stavanger	116		122
— Peder, Biskop	80 83 86	— Jørgen, do.	49 54
— Susanna	83	— Samuel, Toldbetjent	62
Schive Elisabeth g. Schanche .	48	Stoud Gjertrud	166
— Søren, Sp. Bjelland	48 68	Stud Peder, Sp. Strand	126

	Side		Side
Stud R., Raadmand	178	Teiste Tron, Sp. til Lunde . . .	52
Styring Bohl	63	Theonymus Salomon, Lærer . .	98
Suchsdorf Johan	187	Thisted Ifver, Sp. Laardal . .	175
Suhm M., Raadmand . . . 140	141	Thiøn Oluf	21
— V., Postmester	140	Thomas Danielis, Student. . .	53
Suldal Jon, Sp. Strand	126	— Jønsen, Sp. Korskirken 117	
Susanne Arnesdtr.	172	— Jørgensen	64
— Rasmusdtr.	7	Thomissen Lauritz, Sp. Evje .	156
Svale Mads	111	Thomæsøn, Sp. Øiestad . . .	139 140
Svan Jens Madssøn, Kap. Stvgr.	105	Thorlak, Kap. Hjelmeland . .	106
	112	Throndhjem Lauritz, Sp. Lund	28
Svegning Peder Olsøn, Sp. Stord	42	Thorgerson Peder, Sp. Helle-	
Sven Michelsen, Prest	10	land	21 161
— Nielsen, Kap. Mandal . . .	84	Todnem Asbjørn, Bonde . . .	49
Svendsen Jørgen, Sp. Stvgr. .	112	Tolderup Maren	60
Svenningsen Christen, Kap. til		Tomesen Oluf, svensk Degn .	117
Gjerstad	137	Topdal Adelus	79
Sverdrup Anders, Foged . . .	152	— Anders	79
— Østen, Sp. Holt	152	— Claus Sp., Tveid	78
Sylvia (Sylvia) Anna	26	— Jens, Kap. Moland 78 149	
— Christine	26	— Karen g. Thue	79
— Elisabeth	26	— Maren g. Samuelsen. . .	79
— Hans	25	— Peder, Borger Chr.sand 79	
— Henrich, Sp. Egersund 26		Tordsøn Tord, Sp. Strand. . .	126
— Huldberg g. Rasch	30	Torger Hanssøn, Sp. Egersund	24
— Maria	26	Torphæus.	14 34
— Niels	26	Torup Karen g. Kliim	145
— Theophilus	26	Trane Anne g. Wegner	126
Sæby Christen, Kap. Stavanger	120	— Christen, Handelsmand . .	28
Søfren Pedersen, Foged.	32	— Elisabet g. Godtzen 28 99 65	
Søffrensen (Sørensen) Hans Rek-			94 115
tor	178	— Karen g. Morsing.	105
— Hans, Prest i Hom-		— Maren g. Schanche	25 47
medal	135	— Margrete g. Lind	42 43 98
— Hans, Sp. Holt 147 148	151	— Palle, Sp. Rennesø	45
— Jonas, Lector.	178	Trøbonius D., Hører	122
— Oluf, Sp. Mandal	80	Trinepol Inger	182
— Peder, Sp. Hjelmeland 106		Turrimontanus H., Sp. Aamli .	168
	122	Tybo Anders, Sp. Nerstrand .	107
— Thorn	128	Tyrholm Anne	92
Tausan C., Biskop 9 14 22 37 39 40		— Hans, Sp. Skudenes 5 7 23	
56 73 82 90 94 101 106 129 130 140		— Hans	92
— Chr., Sp. Mandal 81 82 84		— Ingeborg g. Frost	92
— Claus	90	— Jannike	92
— Madtz, Sp. Jelse 90 92 142		— Michael, Sp. Vanse 14 92	
— Kirsten	90		106 122
— Mads, Lektor	120 130	— Niels, Sp. Jelse	92 159
— Mette g. Hegelund	93	— Peder	92
Teiste Marina g. Godtzen. . . .	54	Tønder Fredrik, Foged	94
		Tørris Christensen, Borger . .	158

	Side		Side
Ulf Morten, Sp. Holt 139 147 150 153		Widisløw Christopher, Kap. til	
Undal Jonas, Sp. Chr.sand 70 71 76		Gjerstad	136 137
Urne Sivert	99	— Dorothea	138
Uro (Due) Augustinus, Kap.		— Dorthe	138
Mandal	84 85	— Elen	138
— Thomas, Sp. Ulvik	84	— Jens	138
Urup Axel	38	— Laurits	138
		— Maren	138
Valentinsdr. Karin	5	Wille H. J., Stiftsprovst 77 160 161	
Vatne Samuel, Lensmand	44		173 179
Vinje Peder, Sp. Kviteseid 170 182		With Kirstine g. Storch	62
— Povel, Sp. Hjartdal 170 180		Wolf Agnete g. Lind	152
		— Catharina	180
Wegner Anders, Kap. Holt	155	— Christian	180
— Anna g. Lister	52	— Christine	180
— Anna g. Løf	124	— Daniel, Sp. Seljord	179
— Cecilie g. Rasmussen 124 126		— Gabriel	180
— Cort, Sp. Mandal	81 84	— Just	152
— Elen	33	— Martha	180
— Jens, Sp. Sulda 192 100 101 103		— Michael	180
— Maren g. Uro	85	— Mogens	152
— T., Biskop 9 39 81 101 124		Wolff S. O., Sp. Sande	172
— Thomas, Sp. Torvestad 8 9		— Zacharias	180
	11 12	Wrangel Anne	12
— Thomas, Degn	10		
Wesling Christian, Kap. Øiestad 142		Zitzell Gregersdr.	144
Weyer Andreas, Student	189		
— Hercules, Foged	189	Ørn Hans	189
Wibye Margrethe g. Munch	146	— Jacob, Skipper	26
Widisløw Christine	138	Østrup Thomas	150

Indhold.

A. Vester-Lehn.

I. <i>Karmsunds Provsti:</i>	Side
Skudenes	1
Torvestad	7
Avaldsnes	12
II. <i>Dalernes Provsti:</i>	
Sogndal	16
Helleland	21
Egersund	24
Lund	27
III. <i>Jæderens Provsti:</i>	
Ly	31
Haaland	35
Klep	38
Haa	41
Høiland	44
IV. <i>Listers Provsti:</i>	
Vanse	49
Lyngdal	55
Undal (Valle).	56
Kvinesdal	62
Bjelland	66
V. <i>Mandals Provsti:</i>	
Christiansand	69
Tveid (Topdal).	77
Mandal.	80
Søgne	85

VI. *Ryfylke Provsti:*

	Side
Jelse	88
Skjold	93
Vikedal	97
Suldal	100
Hjelmeland.	103
Nerstrand	107

VII. *Stavanger Provsti:*

Stavanger	111
Rennesø	123
Strand	125
Finno	128

B. Øster-Lehn.

VIII. *Nedenes Provsti:*

Gjerstad	133
Øiestad	139
Hommedal	143
Moland	147
Holt	150

IX. *Robyggelagets Provsti:*

Evje	156
Bygland	159
Valle	164
Aamli	167

X. *Øvre Telemarkens Provsti:*

Kviteseid	169
Fyresdal	171
Laardal	174
Seljord	176
Hjartdal	180
Tinn	185
Vinje	187

Register	192
--------------------	-----